

**T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SEVİYE BELİRLEME SINAVLARI'NIN
EĞİTİMDE ORTAYA ÇIKARDIĞI AÇMAZLAR**

Kerim KARABACAK

Temmuz 2010

**T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ
ANABİLİM DALI**

**SEVİYE BELİRLEME SINAVLARI'NIN EĞİTİMDE
ORTAYA ÇIKARDIĞI AÇMAZLAR**

DOKTORA TEZİ

**HAZIRLAYAN
KERİM KARABACAK**

**DANIŞMAN
PROF. DR. ALİ GÜLER**

BOLU 2010

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Kerim KARABACAK'a ait "Seviye Belirleme Sınavları'nın Eğitimde Ortaya Çıkardığı Açmazlar" adlı çalışma jürimiz tarafından Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı'nda DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir. (02.07.2010)

Jüri Üyeleri

Üye (Tez Danışmanı) : Prof. Dr. Ali GÜLER

Üye : Prof. Dr. Tayyip DUMAN

Üye : Doç. Dr. Zeki ARSAL

Üye : Doç. Dr. Raşit ÖZEN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Samettin GÜNDÜZ

İmza

..P...
..T...
..Z...
..R...
..S...

Sosyal Bilimler Enstitüsünün Onayı

Prof. Dr. Gönül ÜLKER

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ABSTRACT

EDUCATIONAL DILEMMAS CAUSED BY SBS

By

Kerim KARABACAK

Doctoral Dissertation

Curriculum Development and Instruction

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Ali GÜLER

July 2010, xxxiii + 341 Pages

Secondary Schools Exam (OKS), that was only held at the 8th grade of primary schools in former years, has gradually left its place to SBS. As of 2007-2008 Education year, SBS has started to be held at 6th, 7th and 8th grades annually. This research has been done considering the fact that, holding SBS in three consecutive years instead of OKS, which already exposed to many criticisms even in the years when it was only held at the 8th grade, may have negative influences on humanitarian elements such as students, teachers, parents and society who are included in the Turkish Education system. Including five primary schools, two of which are private, this research has been based on the sample views received from the parents, teachers and 6th, 7th and 8th grade students who took 2009 SBS test. The views have been received via student, parent and teacher surveys, developed by the researcher, after checking their validity and reliability. This data has been conveyed into SPSS program and it has been analyzed via “T” Test and One Way Anova Test whether there is diversity of views among the variants. The reasons of the diversity have been determined through the Tukey’s Multiple Comparison Test.

According to the findings, it has been determined that SBS tests have negative influences on students, teachers and parents. In this context, SBS doesn't only influence the students psychologically, but also it restricts their social life. The teachers are categorized according to their branches and they are psychologically affected in a negative way. Besides affecting the parents' psychology negatively, SBS makes the parents arrange thier domesticity according to the exam. It develops a kind of exam culture which creates a fear for future in society. According to the results, this research has offered suggestions to researchers, families, students, teachers, Turkish society and authorities who determine education policies.

Key words: SBS tests, central tests, high school tests, tests, societal effects of tests, effects of tests on students, effects of tests on teachers, effects of tests on family lives.

ÖZET

SEVİYE BELİRLEME SINAVLARI’NIN EĞİTİMDE ORTAYA ÇIKARDIĞI AÇMAZLAR

Kerim KARABACAK

Doktora Tezi

Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ali GÜLER

Haziran: 2010, xxxiii + 341 Sayfa

Geçmiş yıllarda sadece ilköğretim okullarının 8. sınıfında yapılan Orta Öğretim Kurumları Sınavı (OKS) aşamalı olarak yerini Seviye Belirleme Sınavları’na bırakmıştır. Seviye Belirleme Sınavları 2007-2008 Eğitim-öğretim yılından itibaren 6. 7. ve 8. sınıflarda her yıl olmak üzere uygulanmaya başlanmıştır. Sadece sekizinci sınıfta uygulandığı yıllarda dahi birçok eleştirilere maruz kalan Orta Öğretim Kurumları Sınavı’nın yerine Seviye Belirleme Sınavı’nın (SBS) 3 yıl üst üste uygulanmasının Türk Eğitim Sistemi’nin içinde bulunan öğrenci, öğretmen, aile gibi insani faktörler üzerinde bazı olumsuz etkileri olabileceğinden hareketle bu çalışma gerçekleştirilmiştir. 2’si özel okul olmak üzere 5 ilköğretim okulunu kapsayan bu çalışma, 2009 yılında SBS’ye giren 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri, bu öğrencilerin velileri ve öğretmenlerinden alınan görüşlere dayanarak yapılmıştır. Görüşler araştırmacı tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapıldıktan sonra geliştirilen öğrenci, öğretmen ve veli anketleri ile alınmıştır. Veriler SPSS programına aktarılmış, ikili gruplar için “t” testi ve ikiden fazla gruba sahip bağımsız değişkenler için tek yönlü varyans analizi ile değişkenler arasında görüş farklılıklarının bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Görüş farklılıklarının bulunduğu

bulgulara ise “Tukey” çoklu karşılaştırma testi kullanılarak farklılıkların kaynağı belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre Seviye Belirleme Sınavları’nın öğrenciler, öğretmenler ve veliler üzerinde olumsuz etkilerinin bulunduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda SBS, öğrencileri psikolojik olarak etkilediği gibi sosyal yaşantılarını kısıtlamaktadır. Öğretmenler branşlarına göre kategorize edilmekte ve psikolojik olarak olumsuz etkilenmektedir. Velileri psikolojik olarak olumsuz etkilemenin yanı sıra aile yaşantısının sınava göre düzenlenmesine neden olarak, ailelerin yaşam tarzını değiştirmektedir. Toplumda gelecek korkusunu içinde barındıran bir sınav kültürünü oluşturmakta ve geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızda bir korku kültürü meydana getirmektedir. Ulaşılan sonuçlara göre, bu araştırmada eğitim politikalarını belirleyenlere, öğretmenlere, öğrencilere, ailelere, Türk milletine ve araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Seviye Belirleme Sınavları, merkezi sınavlar, liselere giriş sınavları, Sınavlar, Sınavların toplumsal etkileri, sınavların öğrenci üzerindeki etkileri, sınavların öğretmenler üzerindeki etkileri, sınavların aile yaşantısı üzerine etkileri

Her zaman kalbimde yaşayacak olan Babam, Mahmut Karabacak'ın anısına...

TEŞEKKÜR

Doktora programına başladığım ilk günden itibaren yetişmemde çok büyük katkısı bulunan ve araştırma boyunca gösterdiği anlayış ve rehberliğinden dolayı tez danışmanım, Hocam Prof. Dr. Ali Güler'e çok teşekkür ederim. Çalışma süresince özellikle ölçeklerin hazırlanmasında fikirlerini paylaşan, sadece bu çalışma için zaman ayıran Sakarya Üniversitesi Vakfı Özel İlköğretim Okulu'nun öğretmen ve velilerine, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinden, Prof. Dr. Aytekin İşman'a, Yrd. Doç. Dr. Ahmet Eskicumalı'ya, Yrd. Doç. Dr. Hasan Basri Gündüz'e, Yrd. Doç. Dr. Mustafa Koç'a, Yrd. Doç. Dr. Mübin Kıyıcı, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali Hamedoğlu'na, çalışma süresince yol gösteren Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Samettin Gündüz ve Yrd. Doç. Dr. Zeki Arsal'a teşekkür ederim. Son olarak, öğrenim hayatım nedeni ile birlikte geçirmemiz gereken zamanlarda yanlarında olamadığım, zor durumlarımda her zaman yanımda olan ve desteklerini hiç esirgemeyen, eşim Belgin Karabacak'a, oğlum Mahmut Buğra Karabacak'a, kızım Hatice Damla Karabacak ve annem Hatice Karabacak'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT.....	iii
ÖZET.....	v
İTHAF.....	vii
TEŞEKKÜR.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xxxiii

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
1-1. Araştırmanın Problemleri	4
1-1-1.Araştırmanın Alt Problemleri	4
1-2. Araştırmanın Amacı	6
1-3. Araştırmanın Önemi	6
1-4. Sayıtlılar	8
1-5. Sınırlılıklar	8
1-6. Tanımlar	8

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE.....	11
2-1. Eğitim ve Öğretim Programı	11
2-2. Eğitimde Ölçme-Değerlendirme	12
2-2-1. Ortaöğretime Geçiş Sistemi	15
2-2-1-1. Seviye Belirleme Sınavı	16
2-2-1-2. Yıl Sonu Başarı Puanı	17
2-2-1-3. Davranış Puanı	18

2-2-1-4. Sınıf Puanı	19
2-2-1-5. Ortaöğretime Yerleştirme Puanı (OYP)	20
2-3. Sınavların Ortaya Çıkardığı Açmazlar	20
2-3-1. Sınavların Ortaya Çıkardığı Psikolojik Açmazlar.....	21
2-3-1-1. Seviye Belirleme Sınavına Girecek Öğrencilerin Psikolojik Özellikleri	21
2-3-1-2. Stres	24
2-3-1-2-1. Stres Sırasında Ortaya Çıkan Tepkiler.....	25
2-3-1-2-2. Stresin Şiddetini Etkileyen Faktörler.....	28
2-3-1-3. Kaygı	29
2-3-1-3-1. Sınav Kaygısının Kaynağı	31
2-3-2. Sınavların Ortaya Çıkardığı Sosyolojik Açmazlar	32
2-3-2-1. Sınavların Ailelerde Ortaya Çıkardığı Açmazlar	33
2-3-2-2. Sınavların Okullarda Ortaya Çıkardığı Açmazlar	35
2-3-2-3. Sınavların Öğrencilerde Ortaya Çıkardığı Açmazlar	37
2-3-2-4. Sınavların Öğretmenlerde Ortaya Çıkardığı Açmazlar	38
2-3-2-5. Sınavların Toplumda Ortaya Çıkardığı Açmazlar	39
2-3-2-5-1. Seviye Belirleme Sınavlarının Toplumsal Hareketlilikle İlişkisi	42
2-3-3. Sınavların Ortaya Çıkardığı Ekonomik Açmazlar	44
2-4. Konu İle İlgili Araştırmalar	47

BÖLÜM III

YÖNTEM.....	56
3-1. Araştırmanın Modeli	56
3-2. Evren	56
3-3. Örneklem.	57
3-3-1. Örneklemde Yer Alan Okulların Özellikleri	60
3-4. Veri Toplama Araçları	62
3-4-1. Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi	62
3-4-1-1. Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması	65

3.4.2. Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen Anketi	72
3-4-2-1. Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen Anketi'nin	
Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışması	74
3.4.3. Seviye Belirleme Sınavı Veli Anketi	79
3-4-3-1. Seviye Belirleme Sınavı Veli Anketi Geçerlik ve	
Güvenirlilik Çalışması	81
3.5. Verilerin Toplanması	86
3.6. Verilerin Analizi	88
3.7. Verilerin Yorumlanması	89

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR.....90

4-1. “Seviye Belirleme Sınavları İle İlgili Öğrenci Görüşleri Nelerdir?”	
Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	94
4-1-1. “SBS’nin Öğrenciler Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle İlgili	
Öğrenci Görüşleri Nelerdir?” Ve “SBS’nin Öğrenciler	
Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle İlgili Çeşitli Değişkenlere	
Göre Öğrencilerin Görüşleri Arasında Fark Var Mıdır? Alt	
Problemlerine Ait Bulgular	94
4-1-1-1. SBS’nin Öğrenciler Üzerindeki Psikolojik Etkileri’ne	
İlişkin Bir Değerlendirme	152
4-1-2. “Seviye Belirleme Sınavları’nın Öğrencilerin Sosyal	
Yaşantısına Etkileri Nelerdir?” Ve “SBS’nin Öğrencilerin	
Sosyal Yaşantısına Etkileri İle İlgili Çeşitli Değişkenlere	
Göre Öğrencilerin Görüşleri Arasında Fark Var Mıdır?” Alt	
Problemlerine Ait Bulgular	154
4-2. Seviye Belirleme Sınavları İle İlgili Öğretmenlerin Görüşleri	
Nelerdir? Alt Problemine Ait Bulgular	192

4-2-1. “Seviye Belirleme Sınavları’nın Öğretmenler Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle İlgili Öğretmen Görüşleri Nelerdir?” Ve “SBS’nin Öğretmenler Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle İlgili Öğretmenlerin Cinsiyetlerine, Görev Yaptıkları Okul Türlerine Ve Branşlarına Göre Görüşleri Arasında Fark Var Mıdır?” Alt Problemine Ait Bulgular	192
4-2-2. SBS Nedeni İle Öğretmenlerin Branşlarına Göre Derslerine Verilen Önem İle İlgili Görüşleri Arasında Fark Var Mıdır? Alt Problemine Ait Bulgular	211
4-2-3. “SBS’nin Toplum Üzerindeki Etkileri İle İlgili Öğretmen Görüşleri Nelerdir?” Ve “SBS’nin Toplum Üzerindeki Etkileri İle İlgili Öğretmenlerin Cinsiyetlerine, Görev Yaptıkları Okul Türlerine Ve Branşlarına Göre Görüşleri Arasında Fark Var Mıdır?” Alt Problemlerine Ait Bulgular	230
4-3. Seviye Belirleme Sınavları İle İlgili Velilerin Görüşleri Nelerdir? Alt Problemine İlişkin Bulgular	260
4-3-1. “SBS’nin Veliler Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle İlgili Veli Görüşleri Nelerdir?” Ve “SBS’nin Veliler Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle İlgili Velilerin Çocuklarını Göndermiş Oldukları Okulun Bulunduğu İlçeye, Okul Türüne, Cinsiyetlerine, Çocuğunun Sınava Girme Sayısına Ve Sınıfına Göre Görüşleri Arasında Fark Var Mı?” Alt Problemlerine Ait Bulgular	260
4-3-2. “SBS’nin Sosyal Yaşantıya Olan Etkileri İle İlgili Veli Görüşleri Nelerdir?” Ve “SBS’nin Sosyal Yaşantıya Olan Etkileri İle İlgili Velilerin Cinsiyetlerine, Çocuklarını Göndermiş Oldukları Okulun Bulunduğu İlçeye, Okulun Türüne, Çocuğunun Sınava Girme Sayısına Ve Sınıfına Göre Görüşleri Arasında Fark Var Mı?” Alt Problemine İlişkin Bulgular	272

4-3-3. SBS'nin Toplum Üzerindeki Etkileri İle İlgili Velilerin Görüşleri Nelerdir? Ve SBS'nin Toplum Üzerindeki Etkileri İle İlgili Velilerin Çocuklarını Göndermiş Oldukları Okulun Bulunduğu İlçeye, Okul Türüne, Cinsiyetlerine, Çocuğunun Sınava Girme Sayısına Ve Sınıfına Göre Görüşleri Arasında Fark Var Mı? Alt Problemlerine Ait Bulgular	283

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....293

5.1. Sonuçlar	293
5.1.1. Seviye Belirleme Sınavlarının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri	293
5.1.1.1. Seviye Belirleme Sınavları'nın Öğrenciler Üzerindeki Psikolojik Etkileri	293
5.1.1.2. Seviye Belirleme Sınavları'nın Öğrencilerin Sosyal Yaşantısına İlişkin Etkileri	298
5.1.2. Seviye Belirleme Sınavları'nın Öğretmenler Üzerindeki Etkileri	300
5.1.3. Seviye Belirleme Sınavları'nın Veliler Üzerindeki Etkileri	303
5.1.4. Seviye Belirleme Sınavları'nın Toplumsal Etkileri	304
5.2. Öneriler	308
5.2.1. Araştırmacılara Öneriler	313

KAYNAKÇA.....315

EKLER 335

EK 1. Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi	335
EK 2. Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen Anketi	337
EK 3. Seviye Belirleme Sınavı Veli Anketi	338
EK 4. Araştırma İzin Belgesi	339

ÖZGEÇMİŞ 340

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	S.No
Tablo 2-1.	SBS'deki Soruların Sınıflara Göre Dağılımı Ve Derslerin Ağırlıklar.....	17
Tablo 2-2.	100'lük Sistemdeki Puanların Öğrenci Karnesindeki Karşılıkları.....	18
Tablo 3-1.	Araştırma Evrenindeki Öğrenci ve Öğretmen Sayısı.....	57
Tablo 3-2.	Örnekleme Dâhil Olan Okullardaki 6. 7. ve 8. Sınıf Öğrenci Sayıları.....	58
Tablo 3-3.	Öğretmen Örneklemine Ait Bilgiler	59
Tablo 3-4.	SBS Öğrenci Anketi İçin Uzman Görüşlerinin Dağılımı.....	67
Tablo 3-5.	SBS Öğrenci Anketi Kaiser-Mayer Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm ve Barlett's Testi Sonuçları.....	68
Tablo 3-6.	SBS Öğrenci Anketi'nin Faktörleri ve Faktörlerin Açıkladıkları Varyans Oranları.....	68
Tablo 3-7.	SBS Öğrenci Anketi'nin Faktör Analizi (Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi) Sonuçları.....	69
Tablo 3-8.	SBS Öğretmen Anketi İçin Uzman Görüşlerinin Dağılımı.....	75
Tablo 3-9.	SBS Öğretmen Anketi Kaiser-Mayer Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm ve Barlett's Testi Sonuçları.....	76
Tablo 3-10.	SBS Öğretmen Anketi'nin Faktörleri ve Faktörlerin Açıkladıkları Varyans Oranları.....	76
Tablo 3-11.	SBS Öğretmen Anketi'nin Faktör Analizi (Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi) Sonuçları.....	77
Tablo 3-12.	SBS Veli Anketi İçin Uzman Görüşlerinin Dağılımı.....	82
Tablo 3-13.	SBS Veli Anketi Kaiser-Mayer Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm ve Barlett's Testi Sonuçları.....	83
Tablo 3-14.	SBS Veli Anketi'nin Faktörleri ve Faktörlerin Açıkladıkları Varyans Oranları.....	83

Tablo 3-15.	SBS Veli Anketi'nin Faktör Analizi (Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi) Sonuçları.....	84
Tablo 3-16.	Dağıtılan Öğrenci Anketlerinin Geri Dönüş Tablosu.....	87
Tablo 3-17.	Dağıtılan Öğretmen Anketlerinin Geri Dönüş Tablosu.....	87
Tablo 3-18.	Veli Anketlerinin Okullara Göre Tablosu.....	88
Tablo 4-1.	Öğrenci, Veli Ve Öğretmenlerin Okullara Göre Dağılımı.....	90
Tablo 4-2.	Öğrencilerin Okul Türlerine, Cinsiyetlerine ve SBS'ye Girme Sayısına Göre Dağılımı.....	91
Tablo 4-3.	Öğrencilerin Sınıflarına ve Okula Gidiş Zamanlarına Göre Dağılımı.....	91
Tablo 4-4.	Öğrencilerin Önceki SBS Puanlarına ve Dershaneye Gidip-Gitmemelerine Göre Dağılımı.....	92
Tablo 4-5.	Öğretmenlerin Okul Türü ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	92
Tablo 4-6.	Öğretmenlerin Branş Gruplarına Göre Dağılımı.....	93
Tablo 4-7.	Velilerin Okul Türlerine, Cinsiyetlerine ve Çocuklarının SBS'ye Girme Sayısına Göre Dağılımı.....	93
Tablo 4-8.	Velilerin Sınıflara ve İlçelere Göre Dağılımı.....	94
Tablo 4-9.	SBS'nin Öğrenciler Üzerindeki Bilişsel Etkilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Frekans Tablosu.....	95
Tablo 4-10.	“Ya Kazanamazsam Düşüncesi Beynimi Tırmalıyor.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	96
Tablo 4-11.	“Ya Kazanamazsam Düşüncesi Beynimi Tırmalıyor.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	96
Tablo 4-12.	“En Ufak Eleştirilere Dahi Dayanamıyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	98
Tablo 4-13.	“En Ufak Eleştirilere Dahi Dayanamıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	99

Tablo 4-14.	“Sınavda Hata Yapmaktan Korkuyorum” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları...	100
Tablo 4-15.	“Sınavda Hata Yapmaktan Korkuyorum” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	101
Tablo 4-16.	“Sınavda Hata Yapmaktan Korkuyorum” İfadesine, Öğrencilerin Sınıflarına Göre Verdikleri Cevapların Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları.....	102
Tablo 4-17.	“Sınavda Hata Yapmaktan Korkuyorum” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Verdikleri Cevaplara İlişkin İstatistikler.....	102
Tablo 4-18.	“Sınava Doğru Geçen Her Gün Enerjimin Azaldığını Hissediyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	104
Tablo 4-19.	“Sınava Doğru Geçen Her Gün Enerjimin Azaldığını Hissediyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	104
Tablo 4-20.	“Sınava Doğru Geçen Her Gün Enerjimin Azaldığını Hissediyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	106
Tablo 4-21.	“Sınava Doğru Geçen Her Gün Enerjimin Azaldığını Hissediyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevaplara İlişkin İstatistikler...	106
Tablo 4-22.	“Karamsarlık Hissini Bir Türlü Üzerimden Atamıyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	108
Tablo 4-23.	“Karamsarlık Hissini Bir Türlü Üzerimden Atamıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	108
Tablo 4-24.	Karamsarlık Hissini Bir Türlü Üzerimden Atamıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	110

Tablo 4-25.	“Karamsarlık Hissini Bir Türlü Üzerimden Atamıyorum.” İfadesine Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanlarına Göre Cevaplarına Ait İstatistikler.....	110
Tablo 4-26.	“Gelecek Konusunda Ümitsizliğe Kapılıyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	112
Tablo 4-27.	“Gelecek Konusunda Ümitsizliğe Kapılıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	112
Tablo 4-28.	“Gelecek Konusunda Ümitsizliğe Kapılıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	113
Tablo 4-29.	“Gelecek Konusunda Ümitsizliğe Kapılıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Verdikleri Cevaplara Ait İstatistikler.....	114
Tablo 4-30.	“SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	116
Tablo 4-31.	“SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	116
Tablo 4-32.	“SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Cevaplarına İlişkin İstatistikler.....	118
Tablo 4-33.	“SBS Beni Korkutuyor.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	119
Tablo 4-34.	“SBS Beni Korkutuyor.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	120
Tablo 4-35.	SBS’nin Öğrencilerin Suçluluk Duygusu Hissetmelerine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Frekans Tablosu.....	121
Tablo 4-36.	“Sınavı Kazanamaz İsem Kendime Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	121

Tablo 4-37.	“Sınavı Kazanamaz İsem Kendime Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	122
Tablo 4-38.	“Sınavı Kazanamaz İsem Aileme Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	123
Tablo 4-39.	“Sınavı Kazanamaz İsem Aileme Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevapların Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	124
Tablo 4-40.	“Sınavı Kazanamaz İsem Öğretmenlerime Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	126
Tablo 4-41.	“Sınavı Kazanamaz İsem Öğretmenlerime Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	126
Tablo 4-42.	SBS’nin Öğrenciler Üzerindeki Psiko-Fizyolojik Etkilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Frekans Tablosu.....	128
Tablo 4-43.	“Sınav Yaklaştıkça Çabuk Sinirlenir Oldum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	129
Tablo 4-44.	“Sınav Yaklaştıkça Çabuk Sinirlenir Oldum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	129
Tablo 4-45.	“Sınav Yaklaştıkça Çabuk Sinirlenir Oldum” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey Testi) Sonuçları.....	131
Tablo 4-46.	“Sınav Yaklaştıkça Çabuk Sinirlenir Oldum” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevaplara ait İstatistikler.....	131
Tablo 4-47.	“Etrafımdakilerle Sık Sık Tartışmaya Giriyorum.” İfadesine Öğrencilerin Vermiş Oldukları Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre “t” Testi Sonuçları.....	133
Tablo 4-48.	“Etrafımdakilerle Sık Sık Tartışmaya Giriyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	134

Tablo 4-49.	“Sınavı Düşündükçe Kalp Atışlarımın Arttığını Hissediyorum.” İfadesine Öğrencilerin Vermiş Oldukları Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre “t” Testi Sonuçları.....	135
Tablo 4-50.	“Sınavı Düşündükçe Kalp Atışlarımın Arttığını Hissediyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	136
Tablo 4-51.	“Sınavı Düşündükçe Kalp Atışlarımın Arttığını Hissediyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	137
Tablo 4-52.	“Sınavı Düşündükçe Kalp Atışlarımın Arttığını Hissediyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevaplara İlişkin İstatistikler.....	137
Tablo 4-53.	“Sınav Yaklaştıkça İştahım Azaldı.” İfadesine Öğrencilerin Vermiş Oldukları Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre “t” Testi Sonuçları.....	139
Tablo 4-54.	“Sınav Yaklaştıkça İştahım Azaldı.” İfadesine, Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	139
Tablo 4-55.	“Vücudumun Çeşitli Yerlerinde Yaralar Veya Sivilceler Çıkıyor.” İfadesine Öğrencilerin Vermiş Oldukları Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre “t” Testi Sonuçları.....	141
Tablo 4-56.	“Vücudumun Çeşitli Yerlerinde Yaralar Veya Sivilceler Çıkıyor.” İfadesine, Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	141
Tablo 4-57.	“Sık Sık Bulantılar Yaşıyorum.” İfadesine Öğrencilerin Vermiş Oldukları Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre “t” Testi Sonuçları.....	142
Tablo 4-58.	“Sık Sık Bulantılar Yaşıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	143
Tablo 4-59.	“Düşüncelerimi Bir Konuya Yoğunlaştıramıyorum.” İfadesine Öğrencilerin Vermiş Oldukları Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre “t” Testi Sonuçları.....	144

Tablo 4-60.	“Düşüncelerimi Bir Konuya Yoğunlaştıramıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	145
Tablo 4-61.	“Düşüncelerimi Bir Konuya Yoğunlaştıramıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	146
Tablo 4-62.	“Düşüncelerimi Bir Konuya Yoğunlaştıramıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Cevaplarına İlişkin İstatistikler.....	147
Tablo 4-63.	“Uykuda Huzursuzluk Çekiyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları...	148
Tablo 4-64.	“Uykuda Huzursuzluk Çekiyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	148
Tablo 4-65.	“İçimden Geldiğince Bağırarak/Haykırmak İstiyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	149
Tablo 4-66.	“İçimden Geldiğince Bağırarak/Haykırmak İstiyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	150
Tablo 4-67.	SBS’nin Öğrencilerin Sosyal Yaşantısına Etkileri İle İlgili Öğrenci Görüşlerine Ait Frekans Tablosu.....	154
Tablo 4-68.	“SBS’ye Hazırlanırken Kendime Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	155
Tablo 4-69.	“SBS’ye Hazırlanırken Kendime Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	155
Tablo 4-70.	“SBS’ye Hazırlanırken Kendime Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	157
Tablo 4-71.	Öğrencilerin “SBS’ye Hazırlanırken Kendime Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrenim Gördükleri Sınıflara, Önceki SBS Puanına ve Okula Gidiş Zamanına Göre Verdikleri Cevaplara İlişkin İstatistikler.....	158

Tablo 4-72.	“SBS’ye Hazırlanırken Kendime Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	159
Tablo 4-73.	“SBS’ye Hazırlanırken Kendime Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Okula Gidiş Zamanlarına Göre Cevaplarının Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	160
Tablo 4-74.	“SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	164
Tablo 4-75.	“SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	165
Tablo 4-76.	“SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	167
Tablo 4-77.	“SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara ve Okula Gidiş Zamanlarına Göre Vermiş Oldukları Cevaplara İlişkin İstatistikler.....	168
Tablo 4-78.	“SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Okula Gidiş Zamanlarına Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	168
Tablo 4-79.	“SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	171
Tablo 4-80.	“SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	172
Tablo 4-81.	“SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	173

Tablo 4-82.	“SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Ve Okula Gidiş Zamanlarına Göre Vermiş Oldukları Cevaplara İlişkin İstatistikler.....	174
Tablo 4-83.	“SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Okula Gidiş Zamanlarına Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	174
Tablo 4-84.	“SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yerlere Gidebiliyoruz.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	178
Tablo 4-85.	“SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yerlere Gidebiliyoruz.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	179
Tablo 4-86.	“SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yerlere Gidebiliyoruz.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Cevaplarının Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	180
Tablo 4-87.	“SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yerlere Gidebiliyoruz.” İfadesine, Öğrencilerin, Öğrenim Gördükleri Sınıflara, Önceki SBS Puanına Ve Okula Gidiş Zamanlarına Göre Cevaplarına Ait İstatistikler.....	181
Tablo 4-88.	“SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yerlere Gidebiliyoruz.” İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Cevaplarının Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	182
Tablo 4-89.	“SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yerlere Gidebiliyoruz.” İfadesine, Öğrencilerin Okula Gidiş Zamanlarına Göre Cevaplarının Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	183
Tablo 4-90.	“SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine Öğrencilerin Vermiş Oldukları Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre “t” Testi Sonuçları.....	186
Tablo 4-91.	“SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	186

Tablo 4-92.	“SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	188
Tablo 4-93.	“SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Ve Okula Gidiş Zamanlarına Göre Vermiş Oldukları Cevaplara İlişkin İstatistikler.....	189
Tablo 4-94.	“SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine, Öğrencilerin Okula Gidiş Zamanlarına Göre Cevaplarının Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	190
Tablo 4-95.	SBS’nin Öğretmenler Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle İlgili Öğretmen Görüşleri’ne Ait Frekans Tablosu.....	192
Tablo 4-96.	“Öğrencilerimle Birlikte Aynı Heyecanı Öğretmeni Olarak Bende Yaşıyorum.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	193
Tablo 4-97.	“Öğrencilerimle Birlikte Aynı Heyecanı Öğretmeni Olarak Bende Yaşıyorum.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	193
Tablo 4-98.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Aynı Heyecanı Öğretmeni Olarak Bende Yaşıyorum.” İfadesine Ait Cevaplarının Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	195
Tablo. 4-99.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Aynı Heyecanı Öğretmeni Olarak Bende Yaşıyorum.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin İstatistikler.....	196
Tablo 4-100.	“Öğrencilerimin Başarısı Benim Başarım Olarak Algılanmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	197
Tablo 4-101.	“Öğrencilerimin Başarısı Benim Başarım Olarak Algılanmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	197
Tablo 4-102.	“Öğrencilerimin Başarısı Benim Başarım Olarak Algılanmaktadır.” İfadesine Öğretmen Cevaplarının Branşlara Göre Dağılımı.....	198

Tablo 4-103.	“Öğrencilerimin Başarısızlığı Benim Başarısızlığım Olarak Kabul Görmektedir.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	199
Tablo 4-104.	“Öğrencilerimin Başarısızlığı Benim Başarısızlığım Olarak Kabul Görmektedir.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	199
Tablo 4-105.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Öğrencilerimin Başarısızlığı Benim Başarısızlığım Olarak Kabul Görmektedir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	200
Tablo 4-106.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Öğrencilerimin Başarısızlığı Benim Başarısızlığım Olarak Kabul Görmektedir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bazı İstatistikler.....	201
Tablo 4-107.	“Öğrencilerimin Başarısızlığı Benim Başarısızlığım Olarak Kabul Görmektedir.” İfadesine Öğretmenlerin Cevaplarının Branşlara Göre Dağılımı.....	201
Tablo 4-108.	“Bu Durum Benim Üzerimde Baskı Oluşturmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	203
Tablo 4-109.	“Bu Durum Benim Üzerimde Baskı Oluşturmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	203
Tablo 4-110.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Bu Durum Benim Üzerimde Baskı Oluşturmaktadır.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	204
Tablo 4-111.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Bu Durum Benim Üzerimde Baskı Oluşturmaktadır.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin İstatistikler.....	204
Tablo 4-112.	“Bu Durum Benim Üzerimde Baskı Oluşturmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Vermiş Oldukları Cevapların Branşlara Dağılımı.....	205
Tablo 4-113.	“Sınava Doğru Geçen Her Gün Enerjimin Azaldığını Hissediyorum.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	207

Tablo 4-114.	“Sınava Doğru Geçen Her Gün Enerjimin Azaldığını Hissediyorum.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	207
Tablo 4-115.	“Öğrencilerim İyi Bir Puan Alamaz İse Kendimi Suçlu Tutacağım.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	208
Tablo 4-116.	“Öğrencilerim İyi Bir Puan Alamaz İse Kendimi Suçlu Tutacağım.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	208
Tablo 4-117.	“Öğrencilerimin Geleceği Konusunda Endişelerim Bulunmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	209
Tablo 4-118.	“Öğrencilerimin Geleceği Konusunda Endişelerim Bulunmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	209
Tablo 4-119.	“Ağırlıklı Not Ortalamalarının Dikkate Alınması Üzerimde Not Baskısı Oluşturmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	210
Tablo 4-120.	“Ağırlıklı Not Ortalamalarının Dikkate Alınması Üzerimde Not Baskısı Oluşturmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	211
Tablo 4-121.	SBS Nedeni İle Derslerine Verilen Önem İle İlgili Öğretmenlerin Branşlarına Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	212
Tablo 4-122.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Dersimin Veliler Tarafından Önemsendiğini Düşünüyorum.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey Testi) Sonuçları.....	213
Tablo 4-123.	“Dersimin Veliler Tarafından Önemsendiğini Düşünüyorum” İfadesine Öğretmenlerin Verdikleri Cevapların Branşlara Göre Dağılımı.....	214
Tablo 4-124.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Velilerin Benim Dersimle Çok Fazla İlgilendiğini Düşünüyorum” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Sonuçları.....	215
Tablo 4-125.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Velilerin Benim Dersimle Çok Fazla İlgilendiğini Düşünüyorum” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bazı İstatistikler.....	216

Tablo 4-126.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Veliler Okula Geldiklerinde İlk Görüşmek İstedığı Branşlardan Birisiyim.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	218
Tablo 4-127.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Veliler Okula Geldiklerinde İlk Görüşmek İstedığı Branşlardan Birisiyim.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bazı İstatistikler.....	219
Tablo 4-128.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Dersimin Öğrenciler Tarafından Önemsendiğini Düşünüyorum.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları...	220
Tablo 4-129.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Dersimin Öğrenciler Tarafından Önemsendiğini Düşünüyorum.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bazı İstatistikler.....	220
Tablo 4-130.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Öğrencilerin Benim Dersimle Çok Fazla İlgilendiğini Düşünüyorum.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları...	222
Tablo 4-131.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Öğrencilerin Benim Dersimle Çok Fazla İlgilendiğini Düşünüyorum.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bazı İstatistikler.....	223
Tablo 4-132.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Mesai Arkadaşlarım Benim Dersimi Önemsemektedir.” İfadesine Verdikleri Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	224
Tablo 4-133.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Mesai Arkadaşlarım Benim Dersimi Önemsemektedir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin İstatistikler.....	225
Tablo 4-134.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “SBS Mesleki Anlamda Gelişmeye İmkân Tanımıştır.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	228
Tablo 4-135	Öğretmenlerin “SBS Mesleki Anlamda Gelişmeye İmkân Tanımıştır.” İfadesine Branşlarına Göre Verdikleri Cevaplara Ait İstatistikler.....	229
Tablo 4-136	SBS’nin Toplum Üzerindeki Etkileri İle İlgili Öğretmen Görüşlerine Ait Frekans Tablosu.....	231
Tablo 4-137.	“Sınav Yaklaştıkça Öğrencilerin Heyecanının Da Yükseldiğini Görüyorum.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	232

Tablo 4-138.	“Sınav Yaklaştıkça Öğrencilerin Heyecanının Da Yükseldiğini Görüyorum.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	232
Tablo 4-139.	“Sınav Yaklaştıkça Öğrencilerin Heyecanının Da Yükseldiğini Görüyorum.” İfadesine Öğretmenlerin Vermiş Oldukları Cevapların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	233
Tablo 4-140.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Sınav Yaklaştıkça Öğrencilerin Heyecanının Da Yükseldiğini Görüyorum.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları.....	234
Tablo 4-141.	“Sınav Yaklaştıkça Öğrencilerin Heyecanının Da Yükseldiğini Görüyorum.” İfadesine Öğretmenlerin Verdikleri Cevapların Branşlara Göre Dağılımı.....	235
Tablo 4-142.	“Öğrenciler SBS’ Ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	236
Tablo 4-143.	“Öğrenciler SBS’ Ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	237
Tablo 4-144.	“SBS’nin Üç Yıla Yayılması Sınav Kaygısını Da Üç Yıla Çıkarmıştır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	238
Tablo 4-145.	“SBS’ nin Üç Yıla Yayılması Sınav Kaygısını Da Üç Yıla Çıkarmıştır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	238
Tablo 4-146.	“SBS’nin Üç Yıl Yapılması Dershaneye Giden Öğrenci Sayısını Arttıracaktır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	240
Tablo 4-147.	“SBS’nin Üç Yıl Yapılması Dershaneye Giden Öğrenci Sayısını Arttıracaktır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	240
Tablo 4-148.	“Veliler Öğrencilerini Bir Birinden Esinlenerek Dershaneye Göndermektedir.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyetlerine ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	241

Tablo 4-149.	“Veliler Öğrencilerini Bir Birinden Esinlenerek Dershaneye Göndermektedir.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	242
Tablo 4-150.	“SBS Özel Ders Almak İsteyen Öğrenci Sayısını Arttırmıştır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyetlerine ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	244
Tablo 4-151.	“SBS Özel Ders Almak İsteyen Öğrenci Sayısını Arttırmıştır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	245
Tablo 4-152.	“SBS Özel Ders Almak İsteyen Öğrenci Sayısını Arttırmıştır.” İfadesine Öğretmenlerin Vermiş Oldukları Cevapların Görev Yaptıkları Okul Türlerine Göre Dağılımı.....	245
Tablo 4-153.	“SBS’nin Üç Yıl Yapılması Özel Derse Yapılacak Harcamaları Arttıracaktır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyetleri ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	247
Tablo 4-154.	“SBS’nin Üç Yıl Yapılması Özel Derse Yapılacak Harcamaları Arttıracaktır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	247
Tablo 4-155.	“SBS’nin Üç Yıl Yapılması Özel Derse Yapılacak Harcamaları Arttıracaktır.” İfadesine Öğretmenlerin Vermiş Oldukları Cevapların Görev Yaptıkları Okullara Göre Dağılımı.....	248
Tablo 4-156.	“SBS Ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Sınav Kültürü Oluşturmuştur.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	251
Tablo 4-157.	“SBS Ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Sınav Kültürü Oluşturmuştur.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	252
Tablo 4-158	“SBS Ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Sınav Kültürü Oluşturmuştur.” İfadesine Öğretmenlerin Vermiş Oldukları Cevapların Görev Yaptıkları Okul Türlerine Göre Dağılımı.....	253
Tablo 4-159	“Sınav Kültürünün Oluşmasında Gelecek Korkusu Önemli Bir Yer Tutmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyetlerine ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	254
Tablo 4-160.	“Sınav Kültürünün Oluşmasında Gelecek Korkusu Önemli Bir Yer Tutmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	254

Tablo 4-161.	“Bu Sınav Kültüründe Gelecek Korkusu Önemli Bir Yer Tutmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Vermiş Oldukları Cevapların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	255
Tablo 4-162.	“Bu Sınav Kültüründe Gelecek Korkusu Önemli Bir Yer Tutmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Vermiş Oldukları Cevapların Görev Yaptıkları Okul Türlerine Göre Dağılımı.....	257
Tablo 4-163.	“SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	258
Tablo 4-164.	“SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	259
Tablo 4-165.	SBS’nin Veliler Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle ilgili Veli Görüşlerine Ait Frekans Tablosu.....	260
Tablo 4-166.	“Çocuğumla Birlikte Ailece Bizde Aynı Stresi Yaşıyoruz.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	261
Tablo 4-167.	“Çocuğumla Birlikte Ailece Bizde Aynı Stresi Yaşıyoruz.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	261
Tablo 4-168.	“Sınava Doğru Yaklaştıkça Daha Da Endişelenir Olduk.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	262
Tablo 4-169.	“Sınava Doğru Yaklaştıkça Daha Da Endişelenir Olduk.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	263
Tablo 4-170.	“Ya Hata Yaparsa Fikrini Aklımdan Silemiyorum.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	264
Tablo 4-171.	“Ya Hata Yaparsa Fikrini Aklımdan Silemiyorum.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	264
Tablo 4-172.	“SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	265

Tablo4-173.	“SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	265
Tablo 4-174.	“SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum.” İfadesine Çocuklarını Göndermiş Oldukları Okul Türlerine Göre Velilerin Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı.....	266
Tablo 4-175.	“Aile İçi Tartışmalarımız Arttı” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	267
Tablo 4-176.	“Aile İçi Tartışmalarımız Arttı” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	268
Tablo 4-177.	“Aile İçi Tartışmalarımız Arttı” İfadesine Velilerin Çocuklarını Göndermiş Oldukları Okul Türlerine Göre Dağılımı.....	268
Tablo 4-178.	“Çocuğumun Yoğun Bir Şekilde Çalışması Beni Mutlu Ediyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	270
Tablo 4-179.	“Çocuğumun Yoğun Bir Şekilde Çalışması Beni Mutlu Ediyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	270
Tablo 4-180.	“Çocuğumun Yoğun Bir Şekilde Çalışması Beni Mutlu Ediyor” İfadesine Velilerin Çocuklarını Göndermiş Oldukları Okul Türlerine Göre Dağılımı.....	271
Tablo 4-181.	“SBS’nin Sosyal Yaşantıya Olan Etkileri İle İlgili Veli Görüşlerine Ait Frekans Tablosu.....	273
Tablo 4-182.	“SBS Aile Yaşantımızı Etkiledi.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	274
Tablo 4-183.	“SBS Aile Yaşantımızı Etkiledi.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	274
Tablo 4-184.	“SBS Ailemizdeki Yaşam Tarzımızı Değiştirdi.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	275
Tablo 4-185.	“SBS Ailemizdeki Yaşam Tarzımızı Değiştirdi.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	275

Tablo 4-186.	“Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Ev Ziyaretlerine Gidebiliyoruz.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	276
Tablo 4-187.	“Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Ev Ziyaretlerine Gidebiliyoruz.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	277
Tablo 4-188.	“Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yere Gidebiliyoruz.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	278
Tablo 4-189.	“Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yere Gidebiliyoruz.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	278
Tablo 4-190.	“Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Kendine Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	279
Tablo 4-191.	“Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Kendine Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	279
Tablo 4-192.	“Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	280
Tablo 4-193.	“Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	281
Tablo 4-194.	“Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	282
Tablo 4-195.	“Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	282
Tablo 4-196.	SBS’nin Toplum Üzerindeki Etkileri İle İlgili Veli Görüşlerine Ait Frekans Tablosu.....	283

Tablo 4-197.	“SBS’nin 3 Yıl Yapılması Dershaneye Giden Öğrenci Sayısını Arttıracaktır.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	284
Tablo 4-198.	“SBS’nin 3 Yıl Yapılması Dershaneye Giden Öğrenci Sayısını Arttıracaktır.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	284
Tablo 4-199.	“SBS’nin Üç Yıl Yapılması Özel Derse Yapılacak Harcamaları Arttıracaktır.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	285
Tablo 4-200.	“SBS’nin Üç Yıl Yapılması Özel Derse Yapılacak Harcamaları Arttıracaktır.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	286
Tablo 4-201.	“SBS ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Sınav Kültürü Oluşturmuştur.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	286
Tablo 4-202.	“SBS ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Sınav Kültürü Oluşturmuştur.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	287
Tablo 4-203.	“SBS Ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Korku Kültürü Oluşturmaktadır.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	288
Tablo 4-204.	“SBS Ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Korku Kültürü Oluşturmaktadır.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	289
Tablo 4-205.	“SBS’nin 6., 7. Ve 8. Sınıflarda Olmak Üzere Üç Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları.....	291
Tablo 4-206.	“SBS’nin 6., 7. Ve 8. Sınıflarda Olmak Üzere Üç Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	291

KISALTMALAR LİSTESİ

Ah.	: Ahlak
ASP	: Ağırlıklı Standart Puan
ASPK	: Ağırlıklı Standart Puan Katsayısı
ÇPL	: Çok Programlı Liseler
DP	: Davranış Puanı
DPY-B	: Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavı
Kül.	: Kültür
İ. Ö. O.	: İlköğretim Okulu
LGS	: Liselere Giriş Sınavı
OKS	: Orta Öğretim Kurumları Geçiş Sınavı
OYP	: Orta Öğretime Yerleştirme Puanı
SBP	: Sınıf Başarı Puanı
SBS	: Seviye Belirleme Sınavı
SP	: Sınıf Puanı
Tas.	: Tasarım
TASP	: Toplam Ağırlıklı Standart Puan
Tek.	: Teknoloji
YBS	: Yıl Sonu Başarı Puanı

BÖLÜM I

GİRİŞ

“Canlılar doğar, büyür ve ölür”. Bu çok klâsik olarak kullanılan bir ifade olmakla birlikte, içerisinde birçok mücadelenin yer aldığı bir yaşam söz konusudur. Düşünen yegâne canlı olan insanı ele aldığımızda, daha doğması ile birlikte yaşamla mücadelesi başlamaktadır. Yürümeye başlaması, ilk konuşması, ilköğretim okulunun kapısından ilk kez girişi, lise, üniversite derken bir meslek sahibi olması, işteki ilk günü, ilk emeklilik günleri kronolojik olarak akıp gitmektedir.

Dünyaya geldikten sonra yürümeye başlamak, önceden hazırlık isteyen bir çabanın ürünüdür. Bu dönemde çocuklar öncelikle ayakta durma cabası verirler. Bu çaba aynı zamanda ilk adım atmak için bir ön koşulu sağlama mücadelesidir. Çocuk; kanepe, koltuk kenarlarında adımlarını tutunarak atabilmekte iken, hiçbir nesneye tutunmadan ayakta dahi duramamaktadır. Bir gün elini tutunduğu nesneden çeker ve tek başına ayaklarının üzerinde durmayı başarır. Bazen duramaz düşer, tekrar kalkar, tekrar düşer. Ta ki düşmemeye başlayıncaya kadar bu süreç devam eder. Bütün bu çabaların amacı, ilk adımı atabilmenin önkoşulu olan yeterliliği kazanmaktır. Bu süre zarfında yapılan her şey bir antrenmandır.

Öğrencinin 1. sınıfa başlarken, hangi okula gideceğine karar verme işi, tercih şansı olan ebeveynler için oldukça önemlidir. Hatta bu durum bazen soruna dönüşebilmektedir. Birçok aile çocuğunun ilköğretim okulunun birinci sınıfına başlayacağı yıl veya bir yıl öncesinden semtindeki devlet okullarını veya özel okulları incelemeye alır. Hangi okulda hangi öğretmenin birinci sınıfları okutacağı araştırılır. Öğretmenlerin daha önce okuttuğu diğer öğrenci velilerine ulaşmaya

çalışır ve onlardan öğretmen hakkında bilgiler edinilir. Sonuç değerlendirmeleri, aile meclisinde yapılarak öğrencinin hangi okula gideceğine ve hangi öğretmende okuyacağına karar verilir. Bu gibi durumlara özellikle özel okul tercihlerinde oldukça sık rastlanmaktadır. Bu kararın ardından artık çocuk, okulun açık olduğu sürece beş yıl boyunca akşam ailesi ile gündüz sınıf öğretmeni ile olacaktır. Bu süreç içerisinde en önemli zaman çocuğun okula başladığı ilk gündür. Bu yeni ortam bazı öğrenciler için ürkütücü olabilmektedir (Güler, Eren ve Karabacak, 2005).

Öğrenci altıncı sınıfa geldiğinde farklı bir ortamda kendini bulur. Beş yıl süre ile bir öğretmen onunla ilgilenirken, artık farklı derslere farklı öğretmenler girmektedir. Bu öğretmenlerden her biri kendi dersi için öğrencilerden birtakım beklenti içerisinde. Öğrencilere sınıf öğretmenin derslerde yapmış olduğu sınavlardan oldukça farklı bir sınav ile karşı karşıya kalacakları konusunda da uyarılar başlar. Bu da “Seviye Belirleme Sınavı”dır. İlk kez karşılaşacağı bu sınav, artık öğrencinin yaşamında önemli bir yere sahip olacaktır. Sekizinci sınıfa geldiğinde ise Seviye Belirleme Sınavı’na “Polis Koleji”, “Askeri Okullar”, “Özel Okullar”, özel yetenekle öğrenci alan okullara ait sınavlar da eklenecektir. Bu sınavlara giren öğrenciler göstermiş oldukları performans doğrultusunda bir orta öğretim kurumuna devam edeceklerdir.

Orta öğretim kurumuna devam eden öğrenciler, bu kez kendilerini hayatlarının sonuna kadar geçimlerini sağlayacak, bir mesleği belirleyecek olan ÖSS ile karşılaşır. Dört yıl boyunca geleceklerine oldukça önemli derecede etkisi olan bu sınava hazırlanacaklardır. Başka bir ifade ile lise son sınıfa kadar sürekli antrenman yapacaklar ve son sınıf biter bitmez ÖSS’nin yanı sıra askeri okullar, özel yetenek gerektiren sınavlarla karşılaşarak mesleklerini göstermiş oldukları performansa göre belirleyeceklerdir.

Üniversiteye ve orta öğretim kurumlarına giriş sınavları, Türkiye’de öğrenci katılımının en yoğun olduğu sınavlar arasında yer almaktadır. Bu araştırmaya konu olan ise bu iki sınavdan orta öğretim kurumlarına giriş için ilköğretim okullarının 6. 7. ve 8. sınıflarında uygulanan “Seviye Belirleme Sınavı”dır. SBS,

aslında bir sistemin parçasıdır. 2008 yılına kadar zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkartılması ile sadece on dört yaşındaki öğrencilerden oluşan sekizinci sınıflara farklı isimler altında uygulanan sınavlar, 12 ve 13 yaşındaki öğrencilerinde dâhil edilmesiyle üç yıl uygulanan bir sınav sistemi haline gelmiştir. “Orta Öğretime Geçiş Sistemi” olarak isimlendirilen bu sistemin temelinde Seviye Belirleme Sınavı yer almaktadır. Yıl Sonu Başarı Puanı, Davranış Puanı, Sınıf Puanı ve Orta Öğretime Yerleştirme Puanı gibi unsurlarda Orta Öğretim Geçiş Sistemi içerisinde yer almaktadır (MEB, 2007a).

İnsan gelişiminin fırtınalı ve stresli bir evresi (Sieg, 1971 Akt. Deniz, 2002) olarak değerlendirilen ve ergenlik çağı başlangıcı olarak kabul edilen (Gander ve Gardiner, 2001; Yörükoğlu, 1981, Bacanlı, 2003), 12, 13 ve 14 yaş gruplarındaki öğrencilerin girmiş olduğu bir sınav olması nedeni ile SBS, diğer sınavlardan ayrı değerlendirilmelidir. Çünkü Kılıççı (1999)’ya göre bu dönem hayat boyu sürecek kavrayışların, inançların, değerlerin ve alışkanlıkların gelişimi için kritik bir dönemdir. Ergenlik başlangıcı olan bu dönemde birey bir kimlik bulmanın, değişen fiziksel yapısını kabul etmenin, sağlıklı bir hayat tarzı için beceriler kazanmanın, ahlaki kurallar ve değerler oluşturmaının topluma katkıda bulunan bir fert olmanın ve bir meslek seçmenin gelişimsel sorunları ile mücadele etmektedir. Ayrıca ergenlik çağı başlangıcı cinsiyete göre de farklılık göstermektedir. Kızlar erkeklere oranla ortalama iki yıl daha önce bu döneme girmeye başlarken (Yeşilyaprak, 2004; Kılıççı, 1999; Senemoğlu, 2002) daha 12 yaşındaki erkeklerin büyük bir kısmı ise son çocukluk dönemini yaşamaktadır. Bu nedenle kızlar ergenlik dönemi başlangıcında SBS’ye girerken, erkek öğrencilerin büyük bir çoğunluğu son çocukluk döneminde bu sınava girmeye başladıklarından kız ve erkek öğrenciler üzerinde SBS’nin etkileri de farklı olacağı beklenmesi gereken bir durumdur. Diğer taraftan yoğun ve karmaşık duyguların yaşandığı bir dönemde, öğrencilerin SBS’ye girmesinin onlar üzerinde bir takım psikolojik ve sosyolojik olumsuzluklar yaratabileceği de göz ardı edilmemelidir.

SBS, sadece öğrencileri değil, veli ve öğretmenleri de yakından ilgilendiren bir sınavdır. SBS’nin öğretim yılını değerlendiren bir sınav olması, SBS’ye girecek

öğrencilerin dersine giren öğretmenlerin de performansının değerlendirilmesi anlamına gelmektedir. Veliler ise, çocuklarının daha iyi bir geleceğe sahip olmaları için en üst öğrenim kademesine kadar okul yaşamını sürdürmeleri yönünde onları teşvik etmekte ve her türlü desteği sağlamaktadır. Bu teşvik ve destek isteyerek veya istemeyerek kendileri, çocuklar ve öğretmenler üzerinde olumlu veya olumsuz etkilere neden olabilmektedir.

SBS'ye öğrenci, öğretmen ve veliler tarafından yüklenen anlam, onu oldukça önemli bir sınav haline getirmektedir. Bu derece önem verilen bir sınavın, niteliklerinin incelenmesi ve varsa eksikliklerinin giderilmesi için öğrenci, öğretmen ve velilerin görüşlerini almak amacı ile aşağıdaki problem ve alt problemler bu araştırmada dikkate alınmıştır.

1-1. Araştırmanın Problemi

İlköğretim okulu 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerine Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygulanan Seviye Belirleme Sınavları'nın eğitimde ortaya çıkardığı açmazlar nelerdir?

1-1-1. Araştırmanın Alt Problemleri

1. Seviye Belirleme Sınavları ile ilgili öğrenci görüşleri nelerdir?
 - a. SBS'nin öğrenciler üzerindeki psikolojik etkileri ile ilgili öğrenci görüşleri nelerdir?
 - b. SBS'nin öğrenciler üzerindeki psikolojik etkileri ile ilgili çeşitli değişkenlere (cinsiyet, öğrenim gördüğü okul türü, öğrenim gördüğü sınıf, SBS'ye girme sayısı, önceki SBS'den almış olduğu puanlar, dershaneye gidip/gitmeme, okula gidiş zamanı) göre öğrencilerin görüşleri arasında fark var mıdır?
 - c. SBS'nin öğrencilerin sosyal yaşantısına etkileri ile ilgili öğrenci görüşleri nelerdir?

- d. SBS'nin öğrencilerin sosyal yaşantısına etkileri ile ilgili çeşitli değişkenlere (cinsiyet, öğrenim gördüğü okul, öğrenim gördüğü sınıf, SBS'ye girme sayısı, önceki SBS'den almış olduğu puanlar, dershaneye gitme, okula gidiş zamanı) göre öğrencilerin görüşleri arasında fark var mıdır?
2. Seviye Belirleme Sınavları ile ilgili öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
- a. SBS'nin öğretmenler üzerindeki psikolojik etkileri ile ilgili öğretmen görüşleri nelerdir?
- b. SBS'nin öğretmenler üzerindeki psikolojik etkileri ile ilgili öğretmenlerin cinsiyetlerine, görev yaptıkları okul türlerine ve branşlarına göre görüşleri arasında fark var mıdır?
- c. SBS nedeni ile öğretmenlerin branşlarına göre derslerine verilen önem ile ilgili görüşleri arasında fark var mıdır?
- d. SBS'nin toplum üzerindeki etkileri ile ilgili öğretmen görüşleri nelerdir?
- e. SBS'nin toplum üzerindeki etkileri ile ilgili öğretmenlerin cinsiyetlerine, görev yaptıkları okul türlerine ve branşlarına göre görüşleri arasında fark var mıdır?
3. Seviye Belirleme Sınavları ile ilgili velilerin görüşleri nelerdir?
- a. SBS'nin veliler üzerindeki psikolojik etkileri ile ilgili veli görüşleri nelerdir?
- b. SBS'nin veliler üzerindeki psikolojik etkileri ile ilgili velilerin çocuklarını göndermiş oldukları okulun bulunduğu ilçeye, okul türüne, cinsiyetlerine, çocuğunun sınava girme sayısına ve sınıfına göre görüşleri arasında fark var mı?
- c. SBS'nin sosyal yaşantıya etkileri ile ilgili veli görüşleri nelerdir?
- d. SBS'nin sosyal yaşantıya olan etkileri ile ilgili velilerin cinsiyetlerine, çocuklarını göndermiş oldukları okulun bulunduğu

ilçeye, okulun türüne, çocuğunun sınava girme sayısına ve sınıfına göre görüşleri arasında fark var mı?

- e. SBS'nin toplum üzerindeki etkileri ile ilgili veli görüşleri nelerdir?
- f. SBS'nin toplum üzerindeki etkileri ile ilgili velilerin çocuklarını göndermiş oldukları okulun bulunduğu ilçeye, okul türüne, cinsiyetlerine, çocuğunun sınava girme sayısına ve sınıfına göre görüşleri arasında fark var mı?

1-2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okullarının 6. 7. ve 8. sınıflarında öğrenimini sürdüren ve Seviye Belirleme Sınavları'na girecek olan öğrencilerin ve bu öğrencilerin velileri ile dersine giren öğretmenlerin Seviye Belirleme Sınavları ile ilgili görüşlerini almaktır.

1-3. Araştırmanın Önemi

Bir toplumun geleceği olan nesillerin en iyi şekilde geleceğe hazırlanması eğitimcilerin temel görevidir. Bu görevi yerine getirirken sadece eğitimciler, öğrenciler ve veliler değil, eğitim politikalarını belirleyenler de üzerine düşeni yapmalıdır. Bu kişilere yol gösterecek olanlar da yine eğitimcilerdir. Eğitimcilerin geleceğe yön vermesi ve eğitim kurumlarının yeni stratejiler geliştirmesi açısından bu araştırma önemlidir.

Okul, öğrenci ve velinin sürekli olarak üçlü bir saçı ayağını teşkil etmesi gerektiği, araştırmacılar tarafından çok sık ifade edilmektedir. Bu ifadeden hareketle üçlü saçı ayaklarından her birinin bilinçlendirmesi açısından bu araştırma önem taşımaktadır.

SBS, 2007-2008 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya konmuş bir sınav sistemidir. Bu nedenle yapılan ilk araştırmalardan birisi olması, öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerinin çok yönlü olarak ele alınması açısından önemlidir.

Öğrenciler sınavdan sınava, okuldan dershaneye, dershaneden okula, dershaneden özel derslere, özel derslerden özel derslere sürekli olarak bir koşturma içerisinde olduğu, bu nedenle de öğrencilerin kendilerine ve bulundukları yaş grubunun ihtiyacı olan doğal gereksinimlerine vakit ayıramadıkları da düşünülmektedir. Bu araştırma ifade edilen bu durumların var olup olmadığını ortaya çıkaracak olması açısından önemlidir.

Siyasi partilerin kendi fikirlerine göre düzenlemiş oldukları eğitim politikaları bulunmaktadır. Bu nedenle değişen iktidarlar, kendi eğitim politikalarına göre eğitim sistemini düzenleyebilmektedir. Ancak eğitim, ergi elinde bu gün bulunduranlar ile yarın ele geçirecek olanların sürekli olarak müdahale veya değişikliklere uğratarak, yeni sistemleri deneme yanılma yolu ile hayata geçirilmesine imkân verilemeyecek kadar pahalı bir yatırımdır. Bu nedenle milli bir eğitim politikası oluşturulması açısından önemli bir araştırmadır.

Kapir (2007)'e göre OKS odaklı bir eğitim-öğretim, ilköğretimin ya da zorunlu eğitimin amaçlarının gerçekleşmesinde önemli bir engel oluşturmaktadır. Bu durum dikkate alındığında araştırma, öğrencilerin Türk Milli Eğitimi'nin temel amaçları doğrultusunda yetiştirilmesinde, SBS'de sorulan soruların derslere göre, dağılımlarına bakıldığında büyük zorluklar yaşanmakta olduğunu ortaya koyacak olması açısından önem taşımaktadır.

Diğer taraftan İlköğretim okulunda derslerin, sınavda soru sorulan dersler (Matematik, Türkçe, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, İngilizce, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi) önemli, sınavda soru sorulmayan dersler (Müzik, Resim, Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar) önemsiz dersler gibi ayrımların bulunup bulunmadığını inceleyecek olması açısından önemlidir. Bu anlamda SBS'de soru sorulmayan derslere giren branş öğretmenlerinin ötekileştirilmemesi açısından önemlidir.

1-4. Sayıtlılar

Araştırmanın sayıtlıları aşığıdaki gibidir:

1. Öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin kendilerine yöneltilen sorulara içtenlikle cevap verdiği kabul edilmektedir.

1-5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2008-2009 eğitim-öğretim yılında ilköğretim okulu 6. 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören öğrenciler ve bu öğrencilerin velileri ile derslerine giren branş öğretmenleriyle sınırlıdır.

2. Geliştirilen anketler ile elde edilen veriler ile sınırlıdır.

3. Sakarya İli Büyük Şehir Belediyesi sınırları içerisinde yer alan il merkezi ve ilçeleri ile sınırlıdır.

4. Seviye Belirleme Sınavları ile sınırlıdır.

1-6. Tanımlar

Bu araştırmada kullanılan temel kavramların tanımları aşığıdaki gibidir:

Açmazlar: İçinden çıkılması zor durum (sorun, olay).

Davranış Puanı (DP): İlköğretim okullarında; öğrencilerin tavır, davranış ve yetenekleriyle ilgili olarak belirlenen ölçütlere göre derslerine fiilen giren

öğretmenlerin ayrı ayrı verecekleri puanların aritmetik ortalamasından sistem tarafından otomatik olarak elde edilen puandır.

Diğer Dersler: Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Yabancı dil derslerinin dışındaki Seviye Belirleme Sınavı'nda soru sorulmayan derslerdir.

Okul Türü: Bir ilköğretim okulunun devlet veya özel okul olması ifade edilmektedir.

Orta Öğretim Yerleştirme Puanı (OYP): 6. sınıf puanı (SP6) %25, 7. Sınıf Puanı (SP7) %35 ve 8. Sınıf Puanı (SP8) %40 oranında hesaplanması ile elde edilen puandır.

Öğrenci: 2008-2009 eğitim öğretim yılında ilköğretim okulu 6, 7. ve 8. sınıflarında öğrenimini sürdüren ve SBS'ye girecek olan öğrencilerdir.

Öğretmen: Bir ilköğretim okulunda SBS'ye girecek olan 6. 7. ve 8. sınıflardaki öğrencilerin dersine giren branş öğretmenleridir.

Seviye Belirleme Sınavı (SBS): İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıflarındaki öğrencilerin derslerden, o yılın öğretim programlarında belirtilen kazanımları elde etme seviyesinin ölçüldüğü, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından her yıl Haziran ayında ders kesiminden sonra düzenlenen merkezi bir sınavdır.

Sınav: Öğrenci seçme ve yerleştirme sınavlarını ifade etmektedir.

Sınıf Puanı (SP): İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıflar için SBS puanı (%70), yılsonu Başarı Puanı (%25) ile Davranış Puanı (%5) her üç puan türü için ayrı ayrı hesaplanarak yerleştirmede kullanılacak olan puandır.

Veli: 2008-2009 eğitim öğretim yılında çocukları ilköğretim okullarının 6. 7. ve 8. sınıflarında okuyan ve SBS'ye girecek olan öğrencilerin velileridir.

Yılsonu Başarı Puanı (YBP): İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıflarda, öğrencilerin o yılki derslerden aldığı yılsonu puanlarının haftalık ders saati ile çarpılarak elde edilen ağırlıklı puan toplamının, haftalık ders saati toplamına bölümü ile hesaplanan puandır. Diğer bir ifade ile ağırlıklı not ortalamasıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2-1. Eğitim ve Öğretim Programı

Eğitim programı ve öğretim programı kavramları çoğunlukla karıştırılmakta, birbirinin yerine kullanılmaktadır. Varış (1994), eğitim programının basit ve dar bir çerçeveye indirgenemeyeceğini, bu nedenle kapsamlı ve çok boyutlu olarak tanımlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu düşünceden hareketle Varış, eğitim programının kapsamında bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik tüm faaliyetlerin yer aldığını ifade etmektedir. Öğretim programı ise eğitim programı içerisinde yer alan bir kavramdır.

Milattan öncesinden günümüze kadar somut kavramlardan, soyut bir kavrama doğru geçiş süreci yaşayan eğitim programı kavramı “izlenen yol” anlamına gelmektedir (Oliva, 1988). Eğitim programı, öğrencilerin istenilen hedeflere ulaşılmasını sağlayacak, organize edilmiş etkinliklerin tümüdür (Taba, 1962). Eğitim programına “yetişek” ismini veren Ertürk (1994)’e göre, yetişek, yetiştirilmek istenen bireyin geçirilmesi düşünülen yaşantılardır. Eğitim programı, öğrencilerde beklenen öğrenmeyi meydana getirebilmek için planlanmış faaliyetlerin tamamı (Doğan, 1975) şeklinde de tanımlanmaktadır.

Eğitim programı, öğrenene okulda veya okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği olarak tanımlanırken, öğretim programı okulda ya da okul dışında bireylere kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneği olarak tanımlanmaktadır. Eğitim programı, belirlenen hedefler doğrultusunda planlanan tüm

eğitim etkinliklerini kapsarken, öğretim programı ise bir eğitim basamağında çeşitli sınıf ve derslerde ele alınacak konularla ilgili tüm öğretim etkinliklerini kapsamaktadır (Demirel, 2003). Bir başka ifade ile öğretim programı, öğrenme ve öğretme süreçleri ile ilgili tüm etkinlikleri kapsamaktadır (Varış, 1994).

Türkiye’de 2004 yılından itibaren aşamalı bir şekilde uygulamaya geçen yeni öğretim programları, yapılandırmacı, çoklu zekâ, proje tabanlı öğrenme gibi öğrenci merkezli eğitim anlayışlarını benimsemektedir. Bu durum davranışçı öğrenme kuramlarının hâkim olduğu eski öğretim programlarına göre amaç, içerik, eğitim durumu ve ölçme değerlendirme boyutları bakımından birçok değişikliği beraberinde getirmektedir. Özellikle yeni öğretim programlarıyla Milli Eğitim Bakanlığı; ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öğrenme sürecine dayalı değerlendirme anlayışlarını da (performans, proje, portfolyo vb.) beraberinde getirmiştir.

2-2. Eğitimde Ölçme-Değerlendirme

Uygulanan bir programın başarılı olup olmadığının veya başarılı ise ne derece başarılı olduğunun belirlenmesi eğitim-öğretim açısından oldukça önemlidir. Başarının veya başarısızlığın belirlenmesi ileride yapılacak benzer şekildeki öğretim etkinliklerinin daha gerçekçi esaslarla planlanmasına yardımcı olacaktır. Bu nedenle de öğrencilerde meydana gelen davranış değişikliğinin ölçülmesi ve bu ölçüm sonuçlarından değerlendirmelerde bulunulması gerekmektedir (Bell and Cowie, 2001).

Linn ve Gronlund (1995)’a göre değerlendirme, öğrencinin konuyu ne derece öğrendiği ve eğitim programları ile eğitim politikasının nasıl olması gerektiği hakkında karar vermek amacına yönelik bir bilgi toplama sürecidir. Değerlendirme yöntemleri objektiflik ve doğruluk gibi kriterlere göre belirlenmelidir. Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde dersin hedefleri ve değerlendirme yöntemleri arasında bir uyum olmalıdır. Değerlendirme sadece öğrenciye dair bilgi toplamak ve bu bilgileri depolamak amacıyla yapılırsa zaman kaybından başka bir şey değildir. Bu nedenle değerlendirme bilgi toplama süreci olarak ele alınmalıdır. Ders içeriği ve

öğretim yöntemleri, öğrencilerin istenilen davranış değişikliklerini başarmalarına yardımcı olmak için tasarlanmış öğretim etkinlikleriyle birleştirildiği zaman uygun bir öğretim ortamı hazırlanmış olmaktadır. Değerlendirmek istenilen davranış değişikliklerine de uygun ölçme ve değerlendirme yöntemleri kullanılmalıdır.

Eşme (2002)'ye göre çağdaş yaklaşımların paralelinde kazanılan bilginin değerlendirilmesinde de bakış açısı değişime uğramıştır. Geleneksel öğretimi temel alan ölçme, değerlendirme bilgiyi ölçmeye yöneliktir ve ezberlemeyi özendirilmektedir. Klasik eğitimde ölçme değerlendirme denildiğinde test sınavları, test sınavları denildiğinde de çoktan seçmeli sınavlar akla gelmektedir. Çağdaş yaklaşımda ise değerlendirme öğrenmeyi destekleyen bir araçtır. Öğrencinin sadece neyi bildiğini değil, neyi başarabildiğini ve neyi başarmaya hazır olduğunu ortaya koyar. Öğrencinin bilgiyi kullanma yeteneğini ve becerilerini ölçmede yoğunlaşır. Öğrenciyi cezalandırmaya ve ödüllendirmeye değil, öğrenciyi tanıma, yetiştirme, geliştirme, yani eğitim-öğretimi desteklemeye yöneliktir. Bu anlayışla öğrencilerin düşünmesi ve kendi kendilerine değerlendirme sorumluluğunu kazanmaları da sağlanmaktadır (Türnüklü, 2001).

1970'li yıllardan itibaren ilkokullar, kolejlere, ortaöğretim kurumları üniversitelere öğrenci hazırlayan kurumlar haline gelmiştir. Yetiştirmeyi ve geliştirmeyi esas alan sistem yerine, elemeyi esas alan sistemde; öğrenmenin yaşam için gerekli işe yarar bilgileri edinme, beceri geliştirme yerine, sınavlara hazırlanmak şeklinde algılanması, sınavı amaç, eğitimi araç durumuna getirmiştir. Sınav başarısı için daha çok bilgiyi bellekte tutmak gerektiğinden ezberci eğitim kaçınılmaz bir seçenek durumuna gelmiştir. Öğretici değil seçici ve eleyici olan sistem, sınav kaygısını küçük yaşlardaki öğrencilere kadar taşımış, bunun sonucunda son 30 yılda çocukluklarını yaşayamadan yetiştirdiğimiz gençlerimiz, gelecekte karşılaştıkları tüm sorunların yanıtlarını, test sorularının 4-5 şıklı cevaplarında görmeye alıştırmışlardır. Programların yüklü, sınıfların çok kalabalık olması nedeniyle, az zamanda çok bilgi aktararak daha başarılı sonuçlar alacağını düşünen öğretmenler, sisteminde zorlaması ile ezberciliğin uygulayıcıları haline gelmişlerdir. Böylece, yorum yapamayan, araştıramayan, düşünmek yerine ezberlemeye alıştırmış,

sormayan ve sorgulamayan, neden ve niçinler ile ilgilenmeyen, sorun çözmeyi bilmeyen, üretmek yerine tüketmeye alıştırılmış, ülke ve dünya sorunlarına karşı duyarsız bir kuşak yetiştirilmektedir (Eşme, 2002). Oysaki Abacı (2005:6)'ya göre düşünmenin beş düzeyi bulunmaktadır. En üst düzeyi yaratıcı düşünce, en alt düzeyi ise hafızaya yönelik, bilgi aktarımının olduğu düzeydir.

Demirel (2003)'e göre değerlendirme, yönelik olduğu amaca göre yapıldığında, Tanıyıcı, Biçimlendirici ve Düzey Belirleyici olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Programın girişinde yapılan değerlendirme tanıyıcı değerlendirme iken, program sürecinde yapılan değerlendirme ise biçimlendirici değerlendirme'dir. Düzey Belirleyici değerlendirme ise program sonunda öğrencilerin kazanılmış davranış, özellik ve becerilerini ölçmeye yarayan değerlendirme türüdür.

Seviye Belirleme Sınavları öğrencilerin öğrenim gördükleri yılın sonunda ve sadece o öğretim yılının konularını içeren bir sınav olması nedeni ile düzey belirleyici bir değerlendirme sınavı olarak kabul edilebilir. Ancak, o öğretim yılında gerçekleştirilen öğretim programları bir sonraki yılın ön koşulu olacağı düşünüldüğünde, tanılayıcı değerlendirme olarak da dikkate alınmalıdır. Eğer bu sınav sonucunda öğrencilerde görülen eksiklerin giderilmesine yönelik bir çalışma gerçekleştirilecekse, o zaman biçimlendirici bir değerlendirme olarak da kabul edilebilir. Ancak SBS bir orta öğretim kurumuna öğrencilerin yerleştirilmesinde kullanılan bir araç olarak kullanıldığı için düzey belirleyici bir değerlendirme olarak ele alınmalıdır. Bu durumda SBS, uygulanan eğitim programları kapsamı içerisinde yer alan öğretim programlarının ürününün değerlendirmesi olarak düşünülmelidir.

Değerlendirmede bulunmak için ölçme araçlarına ihtiyaç vardır. Sınavlar bu ölçme araçlarından en çok kullanılanlar arasında yer almaktadır. Turgut (1992)'a göre sınavlar, öğrenci davranışının gözlenip neticelendirilmesi amacıyla hazırlanmış ölçme durumlarıdır. Kullanılış amaçlarına göre sınavlar, seçme, yarışma, yeterlik, sınıflama, tarama sınavları şeklinde gruplandırılabilir. Seçme amaçlı sınavlar, farklı nitelikteki adaylar arasından istenilen nitelikteki bireyleri seçmek için uygulanan sınavlardır. SBS düzey belirleyici bir sınav olarak kabul edilmekle birlikte belirlenen

düzeyin ardından öğrencilerin bir orta öğretim kurumuna yerleştirilmesi söz konusu olduğundan seçme sınavları arasında yerini almaktadır.

SBS öğrencilerin hangi orta öğretim kurumuna devam edeceğini belirleyen bir sınav olmakla birlikte sonuçları tek başına değerlendirilmeye alınmayan bir sınavdır. Aslında SBS bir sistemin unsurlarından sadece bir tanesidir. Bu nedenle orta öğretim kurumlarına bir öğrencinin yerleştirilmesinde tek başına değil diğer unsurları da içeren bir değerlendirme sistemi olan “Orta Öğretime Geçiş Sistemi” ile birlikte ele alınmalıdır.

2-2-1. Ortaöğretime Geçiş Sistemi

2007-2008 eğitim öğretim yılında hayata geçirilen Ortaöğretime Geçiş sistemi, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bilgidaki hızlı değişimlerin, bilim ve teknolojiye gelişmelerin neticesinde nitelikli insan ihtiyacının yetiştirilmesi amacı ile geliştirilmiştir. Orta Öğretime Geçiş Sistemi, eğitim sisteminin bütünü kapsayacak şekilde öğretim programlarının değiştirilmesinin ve değişiklikler uyarınca kademeler arasında geçiş sisteminin de ele alınması gerekliliğinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu sistem sadece bir sınav uygulamasından ziyade 2004 yılından bu yana kademeli olarak değişen öğretim programlarına uyum sürecinin de bir devamıdır (MEB, 64 Soruda Orta Öğretime Geçiş Sistemi).

Milli eğitim Bakanlığı (MEB, 2008 e-kılavuz, 2009 e-kılavuz, 64 soruda Orta Öğretime Geçiş Sistemi)’na göre Ortaöğretime Geçiş Sistemi’nin hayata geçirilmesinin nedenleri, bu sistemin kazandıracakları, eğitim sistemimize getirdiği yenilikler aşağıda ifade edilmektedir:

100’lük not sistemi 2006 yılında orta öğretim kurumlarında uygulamaya geçirilmiştir. Bu not sistemi 2007-2008 eğitim-öğretim yılından itibaren yani Ortaöğretime Geçiş Sistemi ile birlikte ilköğretim okullarında da uygulanmaya başlanmıştır. Öğrencilerin sadece akademik başarılarının değil, öğrencilerin okul içi tüm başarılarının puana dönüştürüldüğü bir sistemdir. Böylece öğrenciler yetenek ve

yeterliliklerini daha iyi tanıyacaklar, üst eğitimlerine bu özelliklerine dikkat ederek devam edeceklerdir.

Ortaöğretime Geçiş Sistemi bir öğrencinin hangi orta öğretim kurumunda öğrenimini süreceğini belirleyen esasları kapsayan bir sistemdir. Bu sistem içerisinde Seviye Belirleme Sınavı (SBS), Yıl Sonu Başarı Puanı (YBP), Davranış Puanı (DP), Sınıf Puanı (SP), Ortaöğretim Yerleştirme Puanı (OYP) gibi unsurlar yer almaktadır. Bu nedenle sistemi tam anlamı ile açıklayabilmek için her bir unsurun tanımı ve bir biri ile olan ilişkileri ortaya konulmalıdır. Sistemin temelinde Seviye Belirleme Sınavı bulunmaktadır. Çünkü sistemde SBS puanının ağırlığı % 70'dir.

2-2-1-1. Seviye Belirleme Sınavı

Seviye Belirleme Sınavı ilköğretim kurumlarının 6. 7. ve 8. sınıflarında; Görsel Sanatlar, Teknoloji ve Tasarım, Müzik, Beden Eğitimi, Rehberlik ve Sosyal etkinlikler dersleri dışındaki zorunlu derslerin öğretim programlarından ders yılı sonunda yapılan merkezi bir sınavdır (MEB, 2007a). Bir başka ifade ile SBS, ilköğretim okulu ikinci kademesinde yer alan bir öğrencinin öğrenim gördüğü sınıftaki Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilimler ve Yabancı Dil derslerindeki kazanım seviyelerini belirlemek amacı ile öğretim yılı sonunda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen merkezi bir sınavdır.

Seviye Belirleme Sınavı'nda öğrencilere, Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler (Sosyal Bilgiler/Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi) Yabancı Dil derslerinden o öğretim yılı içerisinde uygulanan öğretim programları esas alınarak sorular sorulmaktadır. Her bir sınıf için sınavda sorulan soruların sayısı farklı farklıdır. Sorular öğrencilerin o yıl içerisinde sahip olması planlanan kazanımlar dikkate alınarak öğrencinin; yorumlama, analiz etme, eleştirel düşünme, sonuçları tahmin etme, problem çözme vb. yeterliliklerini ölçecek nitelikte hazırlanmaktadır. Her bir dersin ise ağırlıklı standart puan hesaplamalarında kullanılmak üzere ağırlık katsayısı bulunmaktadır (MEB, 2007a).

SBS’de sınıflara göre sorulan soru sayısı ve derslerin Ağırlıklı Standart Puan katsayıları Tablo 2-1’de verilmiştir.

Tablo 2-1. SBS’deki Soruların Sınıflara Göre Dağılımı Ve Derslerin Ağırlıkları

Dersin Adı	ASP* Katsayısı	Soru Sayısı		
		6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Türkçe	4	19	21	23
Matematik	4	16	18	20
Fen ve Teknoloji	3	16	18	20
Sosyal Bilimler	3	16	18	20
Yabancı Dil	1	13	15	17
Toplam	15	80	90	100
Verilen süre	---	90 dak.	100 dak.	120 dak.

* ASP= Ağırlıklı Standart Puan

Seviye belirleme sınavı için her öğretim yılının birinci yarısında başvuru kılavuzu Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çıkartılmaktadır. Bu başvuru kılavuzunda başvuru koşulları ve zamanı, sınavın uygulanışı ve değerlendirme şekli, sonuçların nasıl duyurulacağı, il milli eğitim ve okul yönetimine düşen görevlere ilişkin açıklamalara yer verilmektedir.

Seviye Belirleme Sınavı bir ilköğretim okulunda öğrenim gören her öğrencinin girmesinin zorunlu olduğu bir sınav değildir. Ancak öğrencinin hangi ortaöğretim kurumunda öğrenimini sürdüreceğini belirleyen bir sınav olduğu için, toplum tarafından önem verilen bir sınavdır.

2-2-1-2. Yıl Sonu Başarı Puanı

Yıl Sonu Başarı puanı, bir öğrencinin eğitim-öğretim yılı süresince görmüş olduğu derslerden yılsonunda elde ettiği her bir ders için puan ortalamasının, o dersin haftalık ders saati ile çarpılarak, elde edilen puanların toplanıp, haftalık toplam ders saatine bölünmek sureti ile elde edilen bir puandır. Yıl Sonu Başarı Puanı’nın

hesaplanmasının temelinde ağırlıklı notlar yer almaktadır. Bu nedenle ağırlıklı not ortalaması bulunduğunda Yılsonu Başarı Puanı da elde edilmiş olur. Bu puan, daha sonra 500'lük sisteme dönüştürülerek sınıf puanı hesaplamasında kullanılır.

Bir öğrencinin bir dersten başarısı ilköğretim okulu 4. sınıfından itibaren not ile değerlendirilmeye başlanmaktadır. Bu notlar, yıl içerisinde bir dersten, yapılan sınavlar ile projelerin ve performansların 100'lük not sistemine göre değerlendirilmesidir. Bütün notlar Milli Eğitim Bakanlığı'nın geliştirmiş olduğu e-okul sistemine öğretmenler tarafından girilir ve bu sistemde saklanır. Bu veriler okul birinciliğinin tespitinin yanı sıra öğrencinin ÖSS'ye girişinde dahi kullanılmaktadır. Sınıf Puanı'nın hesaplanmasında e-okul sisteminde kayıtlı olan bu veriler geçerlidir.

Öğrenciye yıl içerisindeki başarı durumunu 5'lik sistemde gösteren karne birinci dönem sonunda ve ikinci dönem sonunda olmak üzere yılda iki kez verilmektedir. Karnede 1. dönem notu, 2. dönem notu ve yılsonu notu yer almaktadır. 1. ve 2. dönem notları öğrencinin her bir dönemdeki başarı durumunu gösterirken, yılsonu notu bir dersten alınan bu iki dönem notunun ortalamasıdır. Ancak öğrenci karnesinde 5'lik sistemde görünen değerlendirme sonuçları e-okul sisteminde 100'lük not sistemine göre kayıtlıdır. 100'lük not sistemindeki puanların öğrenci karnesine yansıyan 5'lik not sistemindeki karşılıkları Tablo 2-2'de verilmiştir.

Tablo 2-2. 100'lük Sistemdeki Puanların Öğrenci Karnesindeki Karşılıkları

	100'lük Sistemdeki Puanlar				
	0-44	45-54	55-69	70-84	85-100
Öğrenci Karnesindeki Karşılığı	1	2	3	4	5
	Başarısız	Geçer	Orta	İyi	Pekiyi

2-2-1-3. Davranış Puanı

Davranış puanı, öğrencilerin, tavır, davranış ve yetenekleri ile ilgili olarak belirlenen ölçütlere göre derslerine giren öğretmenlerin ayrı ayrı verecekleri puanların aritmetik ortalamasıdır. Bu puanı her öğretmen diğer öğretmenlerden

bağımsız olarak e-okul sistemine girer ve sistem aritmetik ortalamayı otomatik olarak alır. Davranış puanı o sınıfta derse giren öğretmenlerin tümü tarafından ayrı ayrı verildiğinden objektif bir değerlendirmedir. Her öğretmen notlarını 100 üzerinden girer. Öğretmen, öğrencinin sosyalleşme, saygı, sevgi, hoşgörü, insan ilişkilerindeki gelişme okulunu ve çevresini korumada gösterdiği gayret, yurt sevgisi, kendini geliştirme çabasını dikkate alarak bu notu verir (MEB, 64 Soruda Orta Öğretime Geçiş Sistemi).

Davranış puanı Danıştay Sekizinci Daire Başkanlığı'nın 2008/10580 Esas No'lu kararı ile Sınıf Puanı hesaplamasından çıkartılmadan önce %5 oranında Sınıf Puanı'na katkısı bulunmakta iken iptal edildikten sonra Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sınıf puanının hesaplama şekli yeniden düzenlenmiştir.

2-2-1-4. Sınıf Puanı

İlköğretim okulu 6. 7. ve 8. sınıf öğrencileri için her sınıf seviyesinde Seviye Belirleme Sınavı'nın %70'i, Yılsonu Başarı Puanı'nın %25'i, Davranış Puanı'nın %5'i alınarak Ortaöğretime Yerleştirme Puanı'nın belirlenmesinde kullanılan bir puandır. Davranış puanının değerlendirmeye alınmaması nedeni ile bu tanımda değişiklik göstermiştir. Bu değişiklik dikkate alınarak tanımlamak gerekirse; sınıf puanı, SBS puanının %70'inin, Yıl Sonu Başarı Puanı'nın okuldaki en yüksek başarı puanına bölümünden elde edilen bölümün 500'e dönüştürülmesinin ardından %25'inin toplanarak 500'e ötelenmesi sonucunda elde edilen bir puandır.

Sınıf puanı her bir öğrenci için SP_6 , SP_7 ve SP_8 olmak üzere her bir sınıf için ayrı ayrı hesaplanan bir puandır. Sınıf puanlarının her biri ileride öğrencinin Ortaöğretim Giriş Puanı'nın hesaplanmasında kullanılmak üzere e-okul sisteminde kayıt altına alınmaktadır.

2-2-1-5. Ortaöğretime Yerleştirme Puanı (OYP)

Ortaöğretime Yerleştirme puanı; öğrencilerin Fen Liselerine, Sosyal Bilimler Liseleri ve Anadolu türü ortaöğretim kurumları ile daha önce OKS sonuçlarına göre öğrenci alan okullara yerleştirilmesinde esas alınan puandır (64 soru). Ortaöğretim Yerleştirme Puanı, 6. sınıf, sınıf puanının %25'inin, 7. sınıf, sınıf puanının %35'inin ve 8. sınıf, sınıf puanının %40'ının toplanması ile elde edilen bir puandır (MEB, 2007a). 2009 eğitim-öğretim yılında ilköğretim okulundan mezun olan öğrenciler 7. ve 8. sınıfta SBS'ye girdiklerinden orta öğretime giriş puanı hesaplamasında sadece iki sınav dikkate alınmıştır. Bu öğrencilerin orta öğretime giriş puanı hesaplanırken 7. sınıf puanının % 40'ı, 8. sınıf puanının %60 'ı dikkate alınmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı, 2009 Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Sistemi Okul Tanıtım Bilgileri'ne göre Ortaöğretim Yerleştirme Puanı ile öğrenciler, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Anadolu Teknik Lisesi, Anadolu Meslek Lisesi, Anadolu İmam-Hatip Lisesi, Anadolu Sağlık ve Meslek Lisesi, Adalet Meslek Lisesi, Anadolu Tarım Meslek ve Tarım Meslek Lisesi ve Anadolu Tapu ve Kadastro Lisesi gibi okullara yerleşebilmektedirler.

2-3. Sınavların Ortaya Çıkardığı Açmazlar

Sınavların psikolojik olarak öğrenciler üzerinde etkisinin bulunduğu bilinmektedir. SBS gibi seçme ve yerleştirme sınavlarının öğrenciler üzerindeki psikolojik etkilerinin yanı sıra, sosyolojik ve ekonomik boyutta etkilerinin bulunabileceği ise göz ardı edilmemesi gereken bir durumdur. Ancak yapılan araştırmaların sınavların yarattığı psikolojik etkiler üzerine yoğunlaşırken, sosyolojik ve ekonomik etkileri üzerine araştırmaların bulunmadığı söylenebilir. Bu nedenle bu bölümde SBS ve benzeri sınavların sadece psikolojik değil sosyolojik ve ekonomik boyuttaki etkilerine de yer verilecektir.

Sınavların ortaya çıkardığı “Sorunlar” veya Sınavların “etkileri” gibi ifadeler günlük yaşam içerisinde çok sık kullanılan ifadeler olmakla birlikte “açmazlar” ifadesi çok fazla günlük yaşamda kullanılmadığından, sınavların psikolojik, sosyolojik ve ekonomik etkilerine yer vermeden önce “açmaz” kavramını tanımlamak doğru olacaktır. “Açmaz” Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde “içinden çıkılması zor durum” veya “zor çıkılır durum” olarak tanımlanmaktadır. Başka bir ifade ile “açmaz” kavramı, “çözülmesi oldukça zor bir sorun” veya “içinden çıkılması zor bir olay” anlamına gelmektedir. Bu bağlamda “açmaz” kavramı sorundan daha ileri bir anlamı bünyesinde barındırmaktadır.

2-3.1. Sınavların Ortaya Çıkardığı Psikolojik Açmazlar

SBS gibi seçme ve yerleştirme sınavlarının psikolojik boyutta “stres” ve “kaygı” gibi önemli açmazlara neden olduğu araştırmacılar tarafından ortaya konmaktadır. Stres ve kaygı konusuna değinmeden önce, SBS’ye giren öğrencilerin yaş gruplarının psikolojik özellikleri hakkında bilgi sahibi olmanın önemi göz ardı edilmemelidir. Çünkü öğrencilerin SBS’ye girdiği bu yıllar aynı zamanda insan yaşamının en önemli dönemlerinden birisi olarak kabul görmektedir. Bu nedenle öncelikle SBS’ye giren öğrencilerin psikolojik boyuttaki gelişim özelliklerinden, ardından da stres ve sınav kaygısı gibi sınavların psikolojik etkilerine bu bölümde yer verilecektir.

2-3-1-1. Seviye Belirleme Sınavları’na Girecek Öğrencilerin Psikolojik Özellikleri

SBS’ye giren öğrenciler 12, 13 ve 14 yaş grubundaki öğrencilerdir. 12 yaş ergenlik çağı başlangıcı olarak birçok araştırmacı (Gander ve Gardiner, 2001; Temel, 2001; Senemoğlu, 2002; Yörükoğlu, 1981, Bacanlı, 2003) tarafından kabul görmektedir. Ergenlik çağı Bilen (tarihsiz), Gander ve Gardiner (2001)’e göre 12-20 yaşları arasındaki dönemi, Bacanlı (2003), Perkins (2001) ve Senemoğlu (2002)’na göre 12-18 yaşları arasındaki dönemi kapsamaktadır.

Araştırmacılar kızların erkeklere göre daha önce ergenlik dönemine girdikleri konusunda hemen hemen aynı görüşte birleşmektedir. Kılıççı (1999)'ya göre ergenlik dönemi yeni yetmelik delikanlılık dönemini de içine alan kızlar için 12-18 erkekler için 15-20 yaşları arasındaki dönemdir. Yeşilyaprak (2004)'a göre bu dönemle ilgili yaş sınırları, toplumdan topluma ve bir toplum kesiminden diğer bir toplum kesimine farklılık göstermektedir. Bu dönemle ilgili yaş sınırları cinsiyete göre değişiklik göstermekte kızlar erkeklere göre ortalama 2 yıl daha erken bu döneme girmektedir. Ancak Yörükoğlu (1981) her iki cins içinde ergenlik yaş sınırlarını aynı kabul etmektedir.

Ergenlik; insan gelişiminin fırtınalı ve stresli bir evresi, kişinin yetişkine özgü ayrıcalıkların kendisine verilmediğini hissettiği zaman başlayan ve yetişkinin toplumsal konumu kendisine verildiği zaman sona eren gelişim dönemi olarak tanımlanabilir (Sieg, 1971 Akt. Deniz, 2002). Senemoğlu (2002)'nin, ön ergenlik, ergenlik ve son ergenlik olarak üçe ayırdığı bu dönemde buluşa ermeyle ön ergenlik başlamaktadır. Ergenlik ise ön ergenlik döneminde meydana gelen değişmelere uyum dönemidir. Son ergenlik dönemi ise yetişkin sorumluluklarına, seçimlerine ve fırsatlarına geçiş dönemidir. Temel (2001)'e göre ergenlik iki dönemde ele alınmaktadır. Bu dönemlerden birincisi cinsel olgunluğun başlangıç yaşı olan 12-14 yaşlarında başlamakta ve 17 yaşlarında bitmektedir. İkinci dönem ise 17-21 yaşları arasını kapsamaktadır.

Ergenlikle ilgili olarak “fırtına-stres” (Bunalım ve Gerilim) dönemi olduğuna ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. Hall, Erikson, S. Freud ve A. Freud gibi psikanalistler ergenliğin bir çatışma dönemi olduğunu kabul ederken, öğrenme kuramının öncülerinden Bandura, Walters ve Margaret Mead gibi araştırmacılar da ergenlerin önemli bunalım ve çatışma yaşadıkları varsayımını reddetmektedirler (Çok, 1991).

Kendi değerlerini oluşturma sürecinde ergen cinsel arzu ve sevgi, zevk ve erdem, olması istenen ve olması gereken arasında sürekli bir gerilim içindedir (Cemal, 2002). Gözyaşları, aniden kahkahalara; kendine güven, güvensizliğe

dönüşür. Problemler çocuklukta yetişkinlere çözdürülürken, ergenlikte yetişkinlerden yardım istenmemektedir. Çünkü bu dönemdeki ergen için yetişkin kendini anlayamayacak kadar yaşıdır. Kılıççı (1999)'ya göre bu dönem davranışların en aşırıya kaçtığı duyguların alt üst olduğu bir dönemdir. Hayat boyu sürecek kavrayışların, inançların, değerlerin ve alışkanlıkların gelişimi için kritik bir dönemdir. Böyle kritik bir dönemde SBS'ye giren ergen, aynı zamanda bir kimlik bulmanın, değişen fiziksel karakterleri kabul etmenin, sağlıklı bir hayat tarzı için beceriler kazanmanın, aileden ayrılmanın, ahlaki kurallar ve değerler oluşturma'nın topluma katkıda bulunan bir fert olmanın ve bir meslek seçmenin gelişimsel sorunları ile de mücadele etmektedir.

İlkokul yılları uyumlu geçen bir birey ergenlik döneminde çok farklı davranışlar sergileyebilir. Aileler her şeyin yolunda gittiğini sandıkları bir dönemde aniden ortaya çıkan huysuzluğa, tedirginliğe ve nedensiz öfke patlamalarına bir anlam veremeyebilir. SBS gibi önemli bir sınavın stresi de bu dönemde öğrencinin omuzlarına binince daha şiddetli aile içi çalkantılar meydana gelebilir. Yumuşak ve sevecen bir yaklaşımı bile geri çeviren, üstüne varılınca öfkeye dönen genç karşısında aileler bocalarlar ve nasıl bir tutum sergileyeceklerini bilemezler. İlişkiler karşılıklı bağışmaya, çağışmaya ve meydan okumaya dönüşebilir (Yörükoğlu, 1989). Bu durumda ergenin kendini bulmuş ve bağımsızlığını kazanmış bir birey olmada ailenin desteği ve anlayışı önem taşımaktadır (Deniz, 2002). Ailenin çocuklara karşı olan tutumları onları etkilemektedir. Anne-baba davranışları toplumdan topluma, ailenin içinde bulunduğu ekonomik ve kültürel düzeye göre değişmektedir. Bu dönemde ailenin sergilemiş olduğu davranışlar çocuğun sosyalleşmesini ve topluma uygun şekilde davranıp davranmamasını etkilemektedir (Kulaksızoğlu, 2001).

Çocukların ergenlik dönemine girişi 6-7 veya 8. sınıflara rastlamaktadır (Yeşilyaprak, 2004; Siyez, 2007). Ancak Kılıççı (1999) ve Senemoğlu (2002) gibi bazı araştırmacıların ergenlik için ortaya koyduğu görüşlere göre kızlar 6. sınıftan itibaren ergenlik dönemine girmiş veya girmek üzere olmalarına karşın, erkeklerin daha üst sınıflarda ergenlik dönemine girdikleri söylenebilir. Dolayısı ile kızlar tam

bir çalkantılı dönemde SBS sınavına girerken, erkekler daha çocukluk döneminde bu sınavla karşılaşmaktadırlar. Bu nedenle aileler, ergenlik dönemi özelliklerini dikkate alarak çocuklarına karşı sabırlı ve hoş görülmesi olmaları gerekmektedir (Çakmaklı, 1991). Ailelerin ergenlerle ilişkilerde destekleyici, baskı kurmadan yol gösterici, anlayışlı ve sabırlı davranmaları, ergenlerin bu dönemi sağlıklı bir şekilde geçirmelerine katkı sağlayacak ve ergenin bedensel, cinsel, sosyal ve duygusal gelişimlerine de destek olacaktır (Deniz, 2002). Bu hususlara eğitimcilerin de dikkat etmesi sağlıklı nesillerin yetiştirilmesi açısından oldukça önemlidir.

2-3-1-2. Stres

Stres kavramını yaşamın her aşamasında duymak mümkündür. Modern rehberlik hizmetlerinin ele alması gereken önemli bir konu olan stres (Özbay, 2002), günlük yaşamda birçok sağlık sorununun altında yatan en önemli etken olarak görülmektedir (Fisher, 1994; Sullivan 2002; Aydın 2008). Özbay (2002) ise stres konusunun birçok sıkıntı ve karmaşaların açıklanamamasının sonucunda çağın hastalığı olarak değerlendirildiğini ifade edilmektedir.

Stres bir nedenden ziyade bir tepkidir (Sullivan, 2002) ve biyolojik ve psikolojik perspektifi olmak üzere iki temel yaklaşıma dayanılarak açıklanmaktadır (Fleming, Baum ve Singer, 1984). Biyolojik perspektifin en önemli isimlerinden olan Selye (1976, Akt: Batlaş 1996a) stresi, vücudun herhangi bir isteğe yönelik olarak ürettiği spesifik olmayan tepki biçimi olarak tanımlamaktadır. Özbay (2002)'a göre biyolojik yaklaşıma göre ele alınan stres, farklı yaşam koşullarının kişinin metabolizmasında meydana getirdiği dengesizlik olarak değerlendirilmektedir. Bu yaklaşıma göre stres genel uyum sendromu olarak ele alınmış ve bireyin içsel ve dışsal taleplerine gerçekleşen bir tepki olarak görülmüştür. Psikolojik perspektifin en önemli isimlerinden olan Lazarus ve Folkman (1984) ise stresi, kişinin iyilik durumunu tehlikeye sokan, kapasitesini azaltıcı ve zorlayıcı olarak değerlendirilen kişi-çevre arasındaki etkileşim olarak tanımlamaktadır. Özbay (2002)'a göre günümüzde stres, biyolojik olduğu kadar psikolojik ve sosyal boyutlara da sahiptir. Bu açıdan bakıldığında stres organizmanın bedensel ve ruhsal sınırlarının tehdit

edilmesi ve zorlanması ile ortaya çıkan ve yansımaları psikolojik ve sosyal düzeylerde görülen bir durumdur (Batlaş ve Batlaş 2002).

Sinir sisteminin gerektiği gibi işlev görmesi için belli bir uyarım miktarına ihtiyaç vardır. Ancak çok yoğun ve uzayan stresin yıkıcı fizyolojik ve psikolojik etkileri olabilmektedir (Atkinson, Atkinson ve Hilgard, 1995). Stresin ortaya çıkardığı problemler, bireyin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemekte ve bireyin günlük sorunlar karşısında güçsüz kalmasına neden olmaktadır (Baltaş ve Baltaş 2002). Stres, sağlığı ve hayat kalitesinin kontrol etme becerisinin geliştirilmesiyle korunabilecek önemli bir risk faktörü olarak görülmekte ve stres verici durumlar bireysel farklılıklar göstermektedir (Batlaş, 1996a).

Stresin ortaya çıkmasında, stresin kendisi kadar stres kaynakları karşısında gösterilen tepkiler de etkilidir. Stres kaynaklarına gösterilen tepkiler ise kişinin stresi nasıl değerlendirildiği ve stresle başa çıkma tarzı gibi faktörlere bağlanmaktadır (Şahin 1994; Özbay,2002). Bireyin başa çıkma girişimleri başarısız olursa, çabalarını daha katılaştırır ve soruna alternatifler daha az algılanabilir. Panik halindeyken, alternatif bir eylem olasılığını değerlendiremez. Stresli zamanlarda insan geçmişte başvurdukları davranış örüntülerine başvurma yoluna gider. Tedbirli olanlar biraz daha tedbirli olup tamamen içine kapanabilirler. Saldırgan olanlar denetimini kaybedebilir ve dikkatsizce her yöne saldırabilir. Stresin uzaması, ülser, yüksek tansiyon ve kalp hastalığı gibi rahatsızlıklara yol açabilir. Şiddetli stres, merkezi sinir sistemini etkilemesiyle hormonal dengeleri değiştirmek suretiyle bir bireyin bağışıklık tepkilerini bozabilir ve böylece bakteri ve virüslerle mücadele etme yeteneğini zayıflatabilir. Duygu-heyecan ile ilgili stres, tıbbi sorunların %50'sinden fazlasında rol oynadığı tahmin edilmektedir (Atkinson, Atkinson ve Hilgard, 1995).

2-3-1-2-1. Stres Sırasında Ortaya Çıkan Tepkiler

Yapılan araştırmalar stresle hastalıklar arasında önemli bazı bilgileri ortaya koymaktadır (Lazarus ve Folkman 1984). Duygu, davranış bozuklukları ve yaşam kalitesi konusundaki araştırmalar insan sağlığı açısından stresin oynadığı rolü

incelemiştir (Batlaş ve Batlaş 2002). Stres kontrol altına alınmadan, başıboş bırakılarak yaşandığı takdirde, yoğunluk ve sıklığına paralel olarak psikolojik ve fizyolojik patolojilerin oluşmasına zemin hazırlar (Selye 1976, Akt: Batlaş 1996a) .

Batlaş (1996a) stres sonucu ortaya çıkacak tepkileri Fizyolojik boyutta gerçekleşen tepkiler ve Psiko-sosyal boyutta gerçekleşen tepkiler olmak üzere iki başlıkta toplamaktadır. Stresin fizyolojik boyutu, bireye özgü psikolojik süreçler tarafından yönlendirilmektedir. Bir tehdit algılandığı zaman, temel ve değişmez bir mekanizmaya bağlı biyo-kimyasal maddeler aracılığı ile anatomik yapılar üzerinde çalışan fizyolojik bir tepki meydana gelmektedir.

Stres sırasında fiziksel tepkiler:

- Depolanan yağ ve enerji yağa karışır, gerekli olan enerji için hammadde oluşur.
- Solunum sayısı artar ve dolayısıyla daha fazla oksijen sağlanır
- Kandaki alyuvar sayısı artar, beyne ve kaslara daha fazla oksijen taşınır.
- Kalp atış sayısı artar ve kan basıncı yükselir, ihtiyaç duyulan bölgelere kan takviyesi yapılır.
- Kan pıhtılaşma mekanizması harekete geçer, yaralanmaya karşı önlem alır.
- Kas gerilimi artar, kuvvet gerektiren işlere hazırlanır.
- Sindirim yavaşlar veya durur, kan beyne ve kaslara yönelir.
- Göz bebekleri büyür, daha fazla ışık algılanmasını sağlar.
- Bütün duyumlar artar, dış ortamlardan daha fazla haber alınması sağlanır.
- Hipofiz bezi uyarılır, iç salgı sisteminin faaliyetleri devreye girer.

Psiko-sosyal boyuttaki stresin ortaya çıkmasında ise sosyal ve psikolojik değişkenler rol oynar. Lutz ve White (1986, Akt: Batlaş 1996)’a göre psiko-sosyal boyuttaki stresin ortaya çıkmasında en önemli rolü “kültür” oynamaktadır. Kültür,

insan yaşamını biçimlendiren değer yargılarını taşımaktadır. Hatta Eliot (1981:138) kültürü, doğumdan ölüme, sabahtan akşama kadar ve hatta uykuda bile bir halkın sahip olduğu inancı, bir bakıma bütün bir yaşama şekli olarak tanımlamaktadır. Batlaş ve Batlaş (2002), psiko-sosyal boyuttaki stresleri, günlük stresler, gelişimsel stresler ve hayat stresleri olarak ele alınmasını mümkün görmektedir.

Stres sırasındaki psiko-sosyal tepkiler, duygu, düşünce ve davranışlara yansıyan tepkilerdir ve aşağıda bu tepkiler sıralanmıştır:

- Önemli olsun veya olamasın daha önce rahatlıkla verilebilen kararları vermekte güçlük çekilmesi,
- Değersizlik, yetersizlik, güvensizlik ve terkedilmişlik duyguları
- Alışılmış davranış biçimlerinde önemli değişiklikler
- En iyi olanı değil garanti olanı tercih etme
- Uygun olmayan durumlarda ortaya çıkan öfke, düşmanlık ve kızgınlık dalgaları
- Sigara ve içki içme eğiliminin artması
- Kişisel hata ve başarısızlıkları sürekli düşünme
- Aşırı hayal kurma, sık sık düşünceye dalıp gitme
- Duygusal ve cinsel hayatta düşüncesiz davranışlar
- Birlikte olunan kimselere aşırı güven veya güvensizlik
- Alışılmıştan daha titiz veya işinin gerektirdiğinden daha fazla çalışmak
- Konuşma ve yazıda belirsizlik ve kopukluk
- Nispeten önemsiz konularda bile aşırı endişelenme veya tam tersine problem karşısında ilgisizlik ve kayıtsızlık
- Sağlığa aşırı ilgi
- Uyku bozukluğu (Zor uyuma veya gece boyu sık sık uyanma)
- Ölüm ve intihar fikirlerinin sık sık tekrarlanması

Kişi stres altında verdiği bu tepkileri her iki boyutta tek tek verebileceği gibi, bedensel ve psikolojik yapıların ikisinde birden de verebilir.

2-3-1-2-2. Stresin Şiddetini Etkileyen Faktörler

Atkinson, Atkinson ve Hilgard (1995) stresin şiddetini etkileyen faktörleri “kestirilebilirlik”, “sürenin denetimi”, “bilişsel değerlendirme”, “yeterlilik hissi” ve “toplumsal destek” olmak üzere beş başlık altında toplamaktadır.

1. Kestirilebilirlik: Bireyin denetleyemese dahi stresli bir olayın meydana gelebileceğini kestirmesi stresin şiddetini azaltmaktadır.

2. Sürenin denetimi: Stresli bir olayın üzerinde denetimin olması stresin şiddetini azaltır.

3. Bilişsel değerlendirme, (olay sizin için ne anlama geliyor?): Bir olay karşında iki kişinin gerçekleştirmiş olduğu bilişsel değerlendirme farklılık gösterebilir. Yani iki kişinin anlamlandırmalarındaki farklılıklar stresin şiddetini de farklı hissetmelerine neden olmaktadır.

4. Yeterlilik hissi: Bir kişinin stresli bir durumla baş edebilme yeteneğine olan güveni stresin şiddetini belirleyen önemli bir faktördür.

5. Toplumsal destek: Duygusal destek ve başkalarının da aynı kaygıyı paylaşması stresi katlanılır hale getirmektedir (Atkinson, Atkinson ve Hilgard, 1995).

Araştırmalar stresle başa çıkma yolları arasında beslenme alışkanlıklarının gözden geçirilmesi gerektiğini de vurgulamaktadır (Rosch, 1996). Sullivan (2002)’a göre beslenme ile ilgili faktörlerin yanı sıra çevresel faktörler, boş zaman ve ayrıca kalıtsal faktörlerde stresin oluşmasında etkilidir.

İster iyi ister kötü olsun bir bireyin yaşamındaki her türlü değişiklik yeniden intibak gerektirir. Araştırmalar, fiziksel bozukluklar ve duygu-heyecan bozukluklarının, daha çok kişinin hayatındaki önemli değişiklik dönemlerinde kümелendiğini göstermektedir (Atkinson, Atkinson ve Hilgard, 1995). SBS’nin gerçekleştirildiği ergenlik dönemi de bireyde önemli değişikliklerin meydana geldiği bir

dönem olduğu düşünüldüğünde, bu yaş grubundaki öğrenciler daha şiddetli stres yaşayabilirler. SBS’den dolayı öğrencilerin stres içerisinde olması gayet doğaldır. Ancak önemli olan stresin şiddetini veya süresini en aza indirmek olmalıdır. Atkinson, Atkinson ve Hilgard (1995)’ın ifade ettiği stresin şiddetini etkileyen faktörler, SBS için de dikkate alınmalıdır.

2-3-1-3. Kaygı

Hafif bir tedirginlikten panik derecesine varan yoğunluğa kadar çeşitli düzeylerde yaşanan kaygı, bireyin sanki kötü bir şey olacakmış gibi hissettiği bir sıkıntı veya endişe duygusu (Öztürk, 2004) olarak tanımlanmaktadır. Kaygı, Taş (2006) tarafından kişinin bir uyarana karşı karşıya kaldığında yaşadığı bedensel, duygusal ve zihinsel değişimlerle kendini gösteren bir uyarılmışlık durumu, Ellis (1994) tarafından beklenen bir tehlikeye karşı güçsüzlük duygusu uyandıran rahatsız edici bir duygusal durum, olarak tanımlanmaktadır. Keskin (2001)’e göre ise, kaygı genel olarak insan yaşamını zorlaştıran, düşünce sistemini kilitleyen, organik ve psikik sorunlara neden olan bir olgudur. Kaygı genel anlamda tehdit edici bir durum karşısında birey tarafından hissedilen huzursuzluk ve endişe durumu olarak tanımlanmaktadır (Scovel 1991).

Başarır (1990)’a göre, kaygının normal ya da patolojik olmasını, duygunun kaynağı değil, şiddeti ve süresi ile dış tehlikenin önem derecesi belirler. Kaygı, hızlı kalp atışı, terleme, kas gerginliği, hızlı nefes alıp verme gibi duysal – bedensel süreçleri etkilediği gibi, bireyin net biçimde düşünmesini engelleme veya sorunlarını çözmesini güçleştirme gibi zihinsel süreçleri de etkilemektedir. Akgün, Gönen ve Aydın (2007)’a göre olumsuz yönlerine rağmen kaygının organizmayı uyarıcı, koruyucu ve motive edici özellikleri de vardır. Kişinin yaralanma, acı, cezalandırılma, ayrılık, düş kırıklığı gibi durumlara karşı kendisini hazırlaması kaygının uyarıcı, tedbir alması ve eğer olumsuzluklar yaşanırse daha kolay atlatması koruyucu ve başarısız olma endişesi ile daha çok çalışmaya sevk etmesi ise motive edici özelliklerine verilebilecek örneklerdir (Ellis, 1994).

Erkan (1991)'ın sınavlarda veya değerlendirmeye yönelik durumlarda, fizyolojik, davranışsal ve bilişsel öğelere sahip yoğun bir gerginlik durumu olarak ifade ettiği sınav kaygısı ise 1950'li yıllardan itibaren eğitim psikolojisinin konuları arasında yerini almaya başlamıştır. Düşek (1980) ise sınav kaygısını, formal bir sınav veya herhangi bir değerlendirme ortamında yaşanan fizyolojik, davranışsal ve bilişsel öğelere sahip, hoşlanılmayan bir duygu ya da heyecansal bir durum olarak tanımlamaktadır. MEB (2010)'e göre Öğrencinin sınavdan beklentisi ile bireysel potansiyelinin uyumsuz oluşu veya sınava yüklediği farklı anlamlara dayalı oluşturduğu olumsuz düşünceler nedeniyle sınavın kendisi için taşıdığı anlam gerçek anlamından uzaklaşmakta ve kaygı kendisini göstermeye başlamaktadır. Öğrencinin sınavla ilgili düşünce ve tutumları kendi kontrolünden çıkmakta, psikolojik ve fizyolojik bir mücadeleye dönüşmektedir. Öğrenciyi tutsak eden ve sınav motivasyonunu büyük ölçüde olumsuz etkileyen bu mücadele “sınav kaygısı”dır.

Sınav kaygısının öğrencilerin sınavlardaki başarısını etkilediğine yönelik Alpert ve Haber (1960), Munz ve Smouse (1968), Wine, (1971), Önler (1972), Başarır (1990), Erkan (1991), Gülen (1993), Keskin (2001), Özdemir (2002), Aslan (2005), Kayapınar (2006), Kabalcı (2008), tarafından gerçekleştirilen çalışmalar vardır. Sınav kaygısının bireylerin başarısı üzerine olan etkilerini ilk kez inceleyenler arasında yer alan Albert ve Haber (1960)'e göre, bir sınav için yüksek baskı hissedenler ile daha düşük düzeyde baskı hissedenlerin sınavlarda göstermiş oldukları performanslar arasında fark bulunmaktadır. Bu bilim adamlarına göre yüksek baskı altında olan bireyler düşük baskı altında bulunanlara göre sınavlarda daha başarısız olmaktadır. Munz ve Smouse (1968)'da bu görüşü desteklemektedir. Wine (1971)'e göre de sınav kaygısına düşük seviyede sahip olan bireyler yüksek sınav kaygısına sahip olanlara oranla sınavlarda daha fazla başarı elde etmektedir. Gerçekleştirilen bu çalışmalarda ortak nokta her bireyin sınavlar nedeni ile bir kaygı taşınması ve sahip olunan kaygı düzeyinin bireylerin sınavlardaki başarısını etkilediğidir.

Salame (1984), Sınav kaygısını kuruntu (bilişsel) ve duyuşsal boyutunda açıklarken, bu boyutları oluşturan öğeler üzerinde durmaktadır. Salame kuruntu boyutundaki öğeleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Dikkati kendine yöneltme,
2. Performans ve yeteneğine güvensizlik,
3. Kendini yetersiz görme ve hissetme, başkaları ile karşılaştığında kendini yetersiz bulma,
4. Sınavlara gerektiği ölçüde hazırlanamadığını hissetme ve kendini başarısız görme,
5. Diğerlerinin sonuçlarını düşünme
6. Güven kaybı,
7. Statü kaybı,
8. Hoşnutsuzluk,
9. Ceza alacağı hissi
10. Sınavı yetiştirememe kuruntusu,
11. Hayal kırıklığına uğrayacağı düşüncesi

Duyuşsal boyutundaki öğeler:

1. Bireyin kendinde bir gerginliğin, endişenin olduğunu hissetmesi,
2. Ağız kuruluğu, mide ağrısı, terleme, kalp atışı gibi somatik belirtilerden oluşmaktadır.

2-3-1-3-1. Sınav Kaygısının Kaynağı

Birçok öğrenci için sınavın kendisi önemli bir kaygı kaynağıdır. Okullardaki sınavlar ve bunlarla bağlantılı olarak baskıların artması nedeniyle genel olarak sınav kaygısının arttığı görülmektedir. Sınav kaygısı çeşitli şekillerde azaltılsa da öğrencinin sınav performansını olumsuz yönde etkilemektedir (McDonald, 2001: 89). Ancak en genel anlamda SBS ve ÖSS gibi seçme sınavlarında kaygıyı doğuran temel unsur sınavın kendisi değil sınava yüklenen farklı anlam ve yorumlardır. Öğrenci gerçekte bilgi düzeyini ölçen bu sınavlara, başkalarının gözünde

varolduğuna inandığı kişilik değerini korumak veya elde etmek anlamında, kişilik değerini ölçen bir sınav olarak yaklaşıyorsa yaşadığı duygu sınav kaygısı (MEB, 2010) olarak açıklanmaktadır. Kutlu (2001) ise ÖSS gibi sınavlar için oluşan kaygının, öğrencilerin kendilerinden kaynaklanan bir kaygı olmaktan çok, kişinin geleceği konusundaki kararın sadece bir seçme sınavından alacağı puana yüklenmiş olmasından kaynaklanan bir kaygı olduğunu ifade etmektedir. Kutlu'nun bu açıklaması ÖSS için yapılmış olmasına rağmen SBS içinde yorumlanması mümkündür. Çünkü ÖSS milyonlarca öğrencinin geleceğine ilişkin ne kadar önemli ise SBS'de aynı derecede öneme sahiptir. Öğrencilerin bilgi seviyesini ölçen bu sınavdaki performansının sonuçlarının toplum tarafından kendine verilecek olan değer olarak algılayabilecekleri göz ardı edilmemelidir. Bu düşünce de onlardaki kaygı düzeyini arttırabilmektedir.

2-3-2. Sınavların Ortaya Çıkardığı Sosyolojik Açmazlar

Sınavların sosyolojik açıdan ortaya çıkardığı açmazları, sosyal ve kültürel oluşumların temelinde ana dolgu maddesi olarak yer alan eğitim olgusu ve bu olgunun içerisinde yer alan insani faktörlere göre değerlendirmek doğru olacaktır. Hoffer (1980)'e göre felsefi temelde insan yetiştirmenin anlamı, onun eğitilmesi demektedir. Eğitmek öğrenim gördüğü alanın mantığını kavramaktır. Mantıklı olmayan bir alanda karar süreci de yer almayacaktır. Bir insanın var olduğunu belirleyen ilke budur. İnsan iki yol seçmek zorundadır. Birincisi kendini bir sürü güdü içerisine sokarak olup bitene körü körüne ayak uydurmak, ikincisi ise bir kişiliğinin olmasıdır. Buradaki kişiliğin anlamı düşünen, karar veren, inanan, güvenen, üreten, yaratan, yetilerini geliştiren, seven, sorgulayan, irdeleyen, eleştiren ve eleştiriye açık olan, sloganlaştırılmış anlayışı önemsemeyen kısacası ne yaptığını bilen bir insan olmasıdır.

Eğitim insanın psiko-sosyal yönünü geliştirip yükselttiği ölçüde, bireyin insanî kalitesini arttırdığı oranda verimlidir. Eğitim, bir insanın niteliklerini yükseltmesi olduğu gibi aynı zamanda, onun ailesi veya eğitimci tarafından eğitilmesi aksiyonudur. Yaşamın her anında alınan tüm etkileri içine alır ve insanda

az ya da çok birtakım psiko-sosyal, hatta biyo-fizyolojik değişimler meydana getirir. Sonuç olarak eğitim; bireyin beden ve ruhça sağlıklı, başarılı ve mutlu kılınması aracıdır. Buna bağlı olarak eğitim başta aile olmak üzere, okul ortamı ve toplumsal yaşam içerisinde sürekli gelişen ve değişen bir olgudur. (Yılman, 1994). Bu bağlamda sınavların sosyolojik açıdan ortaya çıkardığı açmazları, ailelerde, okullarda, öğrencilerde, öğretmenlerde ve toplumda olmak üzere beş başlık altında toplamak mümkün görülmektedir.

2-3-2-1. Sınavların Ailelerde Ortaya Çıkardığı Açmazlar

Büyüyen çocuğun yaşamında aile önemli rol oynar. Çocuğun birinci okulu evi, ilk öğretmeni de annesi (Yılman, 1994) ve babasıdır (Eskicumalı, 2001). Aile, öğrencilerin okul ortamlarındaki öğrenmelerini ve buna bağlı olarak akademik başarılarını etkileyen önemli faktörlerden bir tanesidir. Bu nedenle aile sadece toplumsal bir kurum değil aynı zaman önemli bir eğitim kurumudur (Erçelebp, 1996).

Yücedağ (1994), McCurdy (2005), Yılmaz (1999), Soylu (2002), Özcan ve Yüksel (2003), Albükre (2002), Gümüş (1997), Duman (2008), Varol (1990) ve daha birçok araştırmacı ebeveynin tutumlarının ve sosyo-ekonomik düzeyinin çocuğun akademik başarısı ve kişilik gelişimine olan etkileri üzerine araştırmalar yapmışlardır. Varol (1990), anne-babanın eğitim durumları ile çocukların yaşadıkları kaygı düzeyleri arasında önemli bir farkın bulunmadığını belirtirken, Gümüş (1997) yüksek okul mezunu olan anne babaların çocuklarının kaygı düzeylerinin daha düşük olduğunu tespit etmiştir. Diğer araştırmalarda ise olumlu kabul edilebilecek bir tutum içerisinde bulunan eğitimi ve sosyo-ekonomik düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının diğerlerine göre daha başarılı, daha az kaygılandıkları ve kişilik gelişiminde daha ileride oldukları ifade edilmektedir. Özellikle annelerin eğitim seviyelerinin yükseltilmesinin doğrudan ya da dolaylı biçimde çocukların bilişsel ve sosyal gelişimleri üzerinde olumlu etkisinin olacağı Gökçedağ (2001) ve Olgun (1998) tarafından yapılan araştırmalarla da ortaya konmuştur

Morris (2002), ana-baba ile çocuk ilişkisindeki en zayıf noktanın genellikle ilk ergenlikte, yani bulûğa ait ilk işaretlerin belirdiği zaman ortaya çıkmaya başladığını ifade etmektedir. Bu dönemde ana-baba çocuk ilişkisindeki yakınlık azalmakta ve çatışma artmaktadır. Özellikle bu dönemdeki çocukların SBS gibi önemli bir sınava girdiği düşünüldüğünde ailelerin ilgi ve yakınlığı daha da önem kazanmaktadır. Ancak ergenlik döneminin başlangıç yıllarında yaşadıklarına SBS ve benzeri bir sınavın yarattığı baskının da eklenmesi, oldukça karmaşık duygular içerisinde bulunan çocukları çok daha büyük açmazlarla karşı karşıya kalmalarına neden olabilmektedir. Bu dönemde bireyler bir kimliğe daha ulaşamadıklarından veya yaşamlarında bağımsız olmadıklarından hareketlerinin uzun vadeli sonuçlarını düşünemediklerinden ve karşılaştıkları sorunları etkili bir şekilde çözemedikleri için açmazlara girebilmektedir. Bu durumda anne-babaların ilgi ve yakınlığına çok daha fazla ihtiyaç duymaktadırlar (Morris, 2002:377).

Aileler, teknolojideki hızlı değişim ve gelişmelere paralel olarak karmaşıklaşan yaşamda çocuklarını daha küçük yaştan itibaren geleceğe hazırlama kaygısı içerisinde girmektedir. Bu nedenle aileler çocuklarının okul öncesi eğitimden başlamak üzere tüm eğitim kademelerinden geçmelerini ve bu eğitim kademelerinden daha fazla yararlanmalarını istemekte ve bunun için olanaklarını zorlamaktadırlar. Çocukların üst öğretim kademelerine devam etmeleri ise sınavlarda göstermiş oldukları başarılarla bağlıdır. Aileler de çocuklarının geleceği için sınavlardaki başarılarının çok önemli olduğunu bildiği için çocuklarında sınav kaygısına yol açabilecek bazı davranışlar sergileyebilmektedirler (Kutlu ve Bozkurt, 2003: 213).

Anne, baba ve çocuk ilişkisinde çocuğun akademik başarısı da önemli bir yer tutmaktadır. Anne ve babalar çocuklarının iyi bir eğitim almalarını istemekte ve başarılı olmalarını beklemektedirler (Kutlu ve Bozkurt, 2003: 213). Ancak bu beklentinin aşırı olması ve öğrencinin ailesi tarafından kapasitesi üzerinde zorlanması güvensizliğe neden olmakta ve öğrencinin okul başarısını engellemektedir (Ankay, 1990). Okul başarısının düşmesi dolaylı olarak öğrencinin girmiş olduğu SBS gibi sınavlardaki başarısını da düşürecektir. Baltaş (1999)'a göre

çocuklarının sınavda başarılı olması için anne ve babanın mücadelesi bazen anne, baba ve çocuk arasına soğukluk girmesine ve duygusal açıdan uzaklaşmalara neden olmaktadır. Oysa aile ve çocuk ilişkisinde önemli olan aradaki ilişkilerin sıcak olmasıdır.

Sınavlara dayalı olması nedeni ile Türk Eğitim Sistemini çağdışı olarak nitelendiren Eşme (2002)'ye göre çoğu veli, bu eğitim sistemini düzeltmek yerine sistemin bir parçası olmuştur. SBS gibi merkezi sınavlarda ailelerin çocuklarından başarı beklentisi içerisinde olması çocuklarına karşı sergiledikleri tutum ve davranışlar, çocukları üzerinde bir baskı oluşturmakta ve sınav kaygısı yaratmaktadır. Oysaki ailesi sınav başarısı konusunda baskı uygulamayan öğrencilerin kaygı düzeyleri düşük (Kayapınar, 2006), ayrıca olumlu tutum sergileyen ailelerin çocuklarının başarı seviyeleri de yüksektir (Ök, 2002). Bu nedenle velilerin, çocuklarının yapı ve ilgilerini, yeteneklerini okul başarı düzeylerini, kapasitelerini bilerek, ilgili ortaöğrenim bölümüne yönlendirilmeleri, çocukların kapasiteleri üzerinde bir başarı beklentisi içerisinde olmamaları, toplumsal başarıyı arttırarak ruhen sağlıklı olan mutlu bireylerin yetişmesine katkı sağlayacaktır (Aslan 2005).

2-3-2-2. Sınavların Okullarda Ortaya Çıkardığı Açmazlar

Toplumsal kurumların en önemli öğelerinden birisi eğitim kurumlarıdır. Toplamların karmaşıklıştığı günümüzde, bilginin basitleştirilerek ve bir düzene konularak düzenli bir şekilde aktarımı söz konusudur. Bu ihtiyacın ortaya çıkması ile toplum, çözüm yolları arama girişiminde bulunmuş çözüm olarak formal eğitim veren okullar oluşturulmuştur. Okul, eğitim öğretimin yapıldığı düzenli bir ortamdır. Eğitim programları, öğrenci, öğretmen, yönetici, okul çalışanları, bina, araç, gereç ve çevreden oluşan öğeler, varlık nedeni eğitim-öğretim hizmetini üretmek (Baloğlu, 2001:26) olan okulu meydana getirir (Fidan ve Erden 1992).

Çalık ve Sezgin (2005)'e göre günümüz toplumlarında okulun, ders programlarının, öğretmenin, öğrencinin ve hatta velinin tanımı değişmiştir. Okul,

sadece belirli bilgi ve becerilerin verildiği bir kurum değil, aynı zamanda toplumu şekillendiren ona yön ve biçim veren bir kurum olmak zorundadır. Ders programları, öğrencilere sadece basmakalıp bilgileri aktaran bir anlayış içerisinde değil, onları gerçek hayata hazırlayan, hayatın gerçeklerinin sentezlendiği bir anlayış içinde düzenlenmelidir.

Eğitilmiş insan gücüne olan ihtiyacın artması okulların önemini arttırmıştır. Ancak okulların tek başlarına başarılı olmaları ve kaliteli öğrenci yetiştirmeleri zordur. Günümüzde eğitimsel ve sosyal değişimlerin hızlanması okul ile ailenin gittikçe daha çok yakınlaşmasını zorunlu kılmıştır (Çetinkaya ve Gülmez, 1999). Kaliteye ulaşmak için velilerin etkili olarak eğitim sürecinde yer almaları önemli hale gelmiştir. Bu nedenle okullar toplumdan uzak olmamalıdır. Çünkü girdilerini toplumdan aldıkları gibi çıktılarını da yine topluma eleman olarak vermektedir. Okullarda toplum ihtiyaçlarını şekillendirici ve toplum ihtiyaçlarını karşılayıcı programların uygulanması zorunluluğu, toplumun geleceği için hayati önem taşımaktadır (Eskicumlalı, 2001). Bu nedenle okullar yalnızca öğrencilerin okulu değildir. Okul aynı zamanda çevrenin de okulu olmak zorundadır. Özden (1999) eğitimin verimliliğini, okulun içinde bulunduğu çevrenin olanaklarını etkin şekilde kullanması ile artacağı görüşünü ileri sürmektedir. Bu nedenle okul yaptıklarını yakın çevresine duyurmalı, çevredeki sorunlar da okula iletilmelidir. Böylece okul, aile ve çevre üçlüsü, çocuğun eğitiminde ortak bir çatı altında çalışacaktır.

Shavelson ve Berlinger'e göre günümüzde etkili okullarda bulunması gereken özellikler şunlardır (Akt. Taylor, Pearson, Clark ve Wapole, 1999):

1. Okul misyonunun net olması,
2. Etkili bir okul liderliği ve uygulaması olması,
3. Yüksek beklenti oluşturulması,
4. Güvenli düzgün ve pozitif ortam oluşturulması
5. Sürekli müfredat geliştirilmesi
6. Eğitim zamanının verimli kullanılması

7. Öğrenci gelişiminin sürekli izlenmesi ve Pozitif ev-okul ilişkisinin oluşturulması, etkili okullarda bulunması gerek özelliklerdir.

Yukarıda ifade edilen etkili bir okulda bulunması gereken özellikler iken, Eşme (2002)'ye göre artık veliler çocuklarına okul seçerken eğitimin özüyle ilgilenmek yerine, okulların seçme sınavlarındaki başarılarıyla ilgilenmektedir. Başka bir ifade ile veliler bir okula çocuğunu kayıt yaptırırken daha çok okulun Fen Lisesi veya Anadolu Liselerine yerleştirdiği öğrenci sayısı (SBS'deki başarısı) ile ilgilenmektedir. İlgiye paralel olarak okullar öğrencileri hayata hazırlayan kurumlar olmanın yanı sıra, sınavlara hazırlayan kurumlar haline gelmiştir. Bu da eğitimin, özünü oluşturan insanın psiko-sosyal yönünü geliştirme ve bireyin insanî kalitesini artırma gibi sorumluluklara sahip olan okulların bu sorumluluğunu yerine getirmede açmazlar yaşamasına neden olabilmektedir.

2-3-2-3. Sınavların Öğrencilerde Ortaya Çıkardığı Açmazlar

Öğrenci, eğitim ihtiyacı olan ve bu ihtiyacı karşılamak üzere okula devam eden birey (Fidan, 1998) olarak tanımlanmaktadır. Dünyaya gelişinin altıncı yılının sonunda bebek olan birey ilköğretim okulunun kapısından çocuk olarak girerek, öğrenci rolünü üstlenir. Ailesinin yanında öğrenmeye başladığı hayatı profesyonellerle paylaşmaya başlayan öğrenci, okulun kapısından içeri girdiği andan itibaren, yeni bir toplumsal yaşam, yeni otoriteler ve kurallar ile karşılaşmaktadır (Eskicumalı, 2001).

Okul içerisinde düzenlenen tüm etkinlikler öğrenciye yöneliktir (Fidan 1998). Eğitimin merkezindeki olgu; öğrencidir, öğrenen bireydir. Mevcut bilgi, birikim, kültürel değerler ve olgular öğrencilere aktarılacaktır. Ancak amaç, hazır bilgileri ezberlemek değil, öğrencilerin kendi bilgilerini oluşturmalarına yardımcı olmaktır (Çalık ve Sezgin, 2005).

Özden (2000)'e göre, Türkiye'nin kalkınması ve demokratik bir toplum olarak uygar dünyadaki yerini alması için sadece seçilmiş bazı kesimlerin değil, her

öğrencinin potansiyellerini en iyi şekilde değerlendirmesi gerekmektedir. Bu nedenle ülkemizin en ücra köşesindeki gençlerin de girişken, üretici ve kendi kararlarını verebilen bireyler olarak yetiştirilmesinin önemi daha da artmaktadır. Bu konuda Türkiye’de toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikli, çağı yakalayabilen insanlar yetiştirmek için eğitimde verimliliği arttırmak ve eğitimin kalitesini yükseltmeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır (Taşlı, 2000). Ancak sonuçta öğrencilerin yetiştirildiği süreçte iki önemli kademe de önemli iki sınav, gerçek anlamda ihtiyaç duyulan insan gücünü yetiştirilmesinde açmazlar yaratmaktadır.

2008 yılına kadar OKS, sadece 8. sınıftaki öğrenciler için önemli bir sınav iken, 2008’den itibaren aşamalı olarak 6. 7. sınıflarında eklenmesi ise ilköğretimin ikinci kademesindeki bütün öğrenciler için SBS önemli bir sınav olarak gündeme oturmuştur. Gelecekte iyi bir üniversiteye girme, hatta iyi bir mesleğe sahip olma arzusu içerisinde olan öğrenciler kendilerini bir sonraki sınav olan ÖSS’ye en iyi şekilde hazırlayacaklarını düşündükleri ortaöğretim kurumlarına girebilmek için bir yarış içerisine girmektedir. Bu yarışın nedenleri arasında velilerin çocuklarından beklediği akademik başarıyı (Kutlu ve Bozkurt, 2003) da göz ardı etmemek gerekir. Türk eğitim sisteminin sahip olduğu bu koşullar nedeni ile öğrenciler çok küçük yaşta bir sınav ve rekabet ortamı içerisinde kendilerini bulmaktadır. Öğrenciler hem okuldaki ders programlarını izlemek hem de SBS’ye hazırlanmak durumunda kalmışlardır. Ayrıca bu öğrenciler yaş dönemi gereği olarak kimliğini kazanma mücadelesi verirken, bir yandan da ilgi ve yeteneklerine uygun bir eğitim almak için geleceğe ilişkin kararlar vermede açmazlar yaşayabilmektedir.

2-3-2-4. Sınavların Öğretmenlerde Ortaya Çıkardığı Açmazlar

Bir eğitici, öğretici olduğu kadar aynı zamanda rehber, yönetici ve gerektiğinde yakın bir dost olan öğretmenler (Yılman, 1994), tüm dönemlerde eğitimin omurgası olmuş (Eşme, 2002), eğitimdeki en önemli olan insan unsurudur (Kaya,1993). Okul denilen sosyal sistemin en stratejik parçalarından (Bursalıoğlu, 1994), en önemli öğelerinden (Fidan, 1998) biridir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 43. maddesine göre öğretmenlik, devletin eğitim-öğretim ve bununla

ilgili yönetim görevlerini üzerine alan bir ihtisas mesleğidir. Saygınlığını 1970’li yılların sonuna kadar korumuş olan öğretmenlik mesleği daha sonraları giderek çeşitli nedenlerden dolayı saygınlığını (Erden, 1998) ve toplumsal statüdeki yerini yitirmeye başlamış (Sunay, 1996), gençler tarafından tercih edilen bir meslek olmaktan çıkmıştır (Kaya, 1993).

Öğretmenlerin görevi, sadece bilgiyi aktarmak değil, öğrencilere yön gösteren bir rehber ve lider olmaktır. Aynı zamanda, anne-babaların okula ve ders programlarına ilişkin daha fazla katılımını ve birlikteliği de sağlamak öğretmenlerin görevleri arasında yer almaktadır (Çalık ve Sezgin, 2005). Dewey (1996) “eğitimin nihayetinde öğretmenin niteliği kadar iyidir” derken öğretmenlerin sahip oldukları mesleki niteliklerin ve bunları kullanabilme becerilerinin önemini vurgulamaktadır.

Eşme (2002)’ye göre özellikle son otuz yıl içerisinde ortaya çıkmış olan liselere ve üniversitelere giriş sınavları öğretmenlik mesleği ile ilgili önemli değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. Bu sınavların Türk eğitim sistemine girmesi ile öğretmenler sınav sisteminin bir parçası olmuş ve öğrencileri sınavlara hazırlayan kişiler konumuna getirmiştir. Bu durumda öğretmenler, özellikle çocukların duygusal zekâsını geliştiren Resim, Müzik ve Beden Eğitimi gibi dersleri geri plana itmiş, mevcut öğretim programlarını yetiştirme çabası içerisine girerek, öğrencileri ezberci bir anlayışla yetiştirmeye başlamışlardır. Ayrıca, günümüzde veliler, çocuklarını hangi okula kayıt ettireceğine ilişkin dikkate aldığı kriterleri öğretmenler için de dikkate almaya başlamıştır. Velilerin sınıf ve branş öğretmenlerin başarısını sınavlarda öğrencilerinin göstermiş oldukları başarılarla özdeşleştirerek öğretmen terciğinde bulunma çabası içerisine girmesi öğretmenlerin mesleki anlamda açmazlar yaşamalarına neden olabilmektedir.

2-3-2-5. Sınavların Toplumda Ortaya Çıkardığı Açmazlar

Toplum, toplumsal gereksinimleri karşılamak için etkileşen, sınırları belli olan, belli bir coğrafi ortamda yaşayan ve ortak bir kültürü paylaşan çok sayıdaki insanın oluşturduğu birliktelik olarak tanımlanmaktadır (Tezcan, 1997). Canlı

yapılarıyla güçlü bir şekilde tutarlılık gösteren bir toplumda birey ancak toplumsal çerçeveye bağlı olarak var olur (Güler,2008a). Toplumsallık duygusu ise her insan hayatında büyük yer tutan önemli bir güvenlik kaynağıdır (Efilti, 2002).

Durkheim pre-endüstriyel ve modern olmak üzere toplumları iki başlık altında toplamıştır. Pre-endüstriyel toplum tipinde, üyeleri birleştiren güçlü bir ortak vicdan söz konusudur ve mekanik dayanışma ile bir arada tutulur. Bu toplumda bütün üyeler, aynı değerlere tutunmaya, aynı normlara uymaya, çoğunlukla aynı şekilde düşünmeye meyillidirler. Modern toplum karmaşık bir iş bölümüne sahiptir. Eğitimin yeni gelişen modern toplumlarda, toplumda kararlılık oluşturmak ve kişiyi sosyalleştirmek gibi önemli bir rolü vardır.

Bir toplum, eski kuşağın yavaş yavaş ortadan kalkmasıyla yeni üyeleri kendi içine katmak durumundadır. Uyuşmazlıkları ortadan kaldırmak için üyeler arasında ortak bir dil ve bazı temel değerlerde de anlaşma olmalıdır. Bu nedenle de toplum kendi amaçlarına ve bireyin ihtiyaçlarına hizmet edecek bir eğitim düzenlemektedir (Güler 2008a). Bu durumda eğitim, toplumun gelişmesinde önemli bir etken olduğundan toplumsal gelişmeye yatırım niteliğindedir. Toplumsal bir yatırım özelliği taşıyan eğitimin toplumun gerçeklerinden soyutlanması da imkânsızdır (Çalık ve Sezgin, 2005). Toplumun gerçeklerinden uzak olan bir eğitim sisteminin, toplumsal gelişmeyi sağlamanın yanı sıra toplumu bir arada tutan değerlerden birisi olan kültürü gelecek kuşaklara aktarabilmesi de imkânsızlaşmaktadır.

Türünden olanlarla bir arada olma ihtiyacı veya dürtüsü, en alt seviyeli canlılarda bile görülmektedir. İnsanlar diğer insanlarla birlikte yaşamak ister. Bir çocuğun da doğumundan itibaren büyüdükçe birçok sosyal ve psikolojik ihtiyaçları ortaya çıkmaktadır. Sosyal gelişme, kişinin içinde yaşadığı toplum tarafından kabul edilebilir biçimde davranmayı öğrenme sürecidir (Kulaksızoğlu, 2001). Bu kabul edilebilir biçim ise o toplumun kültüründen şekillenmektedir. Çocuklar da büyürken kültürün beklediği şekilde davranmayı öğrenmektedir (Atkinson, Atkinson ve Hilgard, 1995).

Kültür bir yaşama biçimidir (Güler,2008a). Tuztaş (2004)'a göre kültür bazı kıymetleri bünyesinde barındırır. Kültür kıymetleri, arzu edilen veya iyi olması lazım gelen şeyle ilgili ve bir toplumun üyelerinin veya o toplumda farklı rolleri işgal eden tipik şahısların iştirak ettikleri inanışlardır. Bir başka ifade ile kültür kıymetleri; sayılan, arzulanan, iyi olan veya iyi olması lazım gelen ibarelerle anlatılan niteliklerin, toplumun çeşitli tabakalarında bulunan bireylerin iştirak ettiği standart davranışlardır (Tuztaş, 2004). Tezcan (1997) başta olmak üzere, Doğan (2000), Güler (2008) gibi araştırmacılar eğitimin kültürü kuşaklar arasında aktardığını, Özkan (2006:35) ise aktarımın bir süreç dâhilinde gerçekleştiği için bu sürecin aynı zamanda bir kültürlenme ve sosyalleşme süreci olduğunu ifade etmektedir. Bu kültürlenme ve sosyalleşme sürecinde birey toplumla bütünleşmekte ve toplumca arzu edilen birey haline gelmektedir (Özkan: 2006, s.35). Eğer toplumca arzu edilen bir birey olmaktan uzaklaşma söz konusu ise bu durumda yabancılışmanın gündeme gelmesi beklenmesi gereken bir durumdur.

Güler (2008)'e göre yabancılışma, toplumun var olan kültür ve eğitim değerlerinden kopmasıdır. Bir yandan, kendi toplumsal değerlerine yabancılışan kişi, yabancılışmış kültür ve eğitim değerlerini benimser. Böylece eğitim ve kültür değerlerinde modern ve geleneksel çizgiler yan yana varlıklarını sürdürür. Kültürel ve eğitsel çelişki sürdükçe aynı toplum kuşakları arasında kopukluk meydana gelir. Toplumsal ve kültürel bakımdan değişme, yeni değerleri getirir. Bu durumda kişinin benimseyip kabul ettiği geleneksel davranış kalıpları da karışmaktadır. Karmaşık yapı beraberinde belirsizlikleri getirir ve belirsizlikler de korkulara neden olabilir.

İnsana eşlik eden bir duygu (Güler 2008) olarak kabul gören korku psikolojik anlamda bir tehlike ya da tehlikenin olabileceği durum karşısında duyulan kaygı (McKinney, 2009) olarak tanımlanmaktadır. Korku ister bir anksiyeteye dayalı bozukluk isterse sıradan bir psikolojik tepki olarak kabul edilsin sonuçları itibari ile insanların yaşamlarında onarılmaz yaralar açmaktadır. İnsanın korkularının bir kısmı doğuştan gelmekle birlikte çoğu öğrenilmiş tutumlardan da kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda korkunun temeli biyolojik olmakla birlikte kültürel

bir yöne de sahiptir. Farkında olmaksızın toplumsal etkenlerin çoğu korkuya yol açmaktadır (Güler, 2008). McKinney (2009) bir çocuğun eğitiminde psikolojik anlamdaki korkunun büyük engel olduğunu ifade ederken Güler (2008) de Türkiye’deki eğitim-öğretim sürecini hem örgün, hem de yaygın boyutta korkuya dayandığını ve toplumsal bir yapıya büründüğünü ifade etmektedir. Bu korkular arasında da sınav korkusuna yer vermektedir.

2-3-2-5-1. Seviye Belirleme Sınavları’nın Toplumsal Hareketlilikle İlişkisi

Toplumsal hareketlilik, Erkal (1996) tarafından sosyal değişme sürecinde fert ve sosyal grupların coğrafi, meslekî ve mensup oldukları sosyal sınıfları değiştirmesi, Şişman (2000) tarafından bir toplumdaki toplumsal tabakalar içinde ya da arasında yer değiştirmek suretiyle bireylerin statülerinde meydana gelen değişimler olarak tanımlanmaktadır. Doğan (2000) ise en geniş anlamda toplumsal hareketliliği insan ve insan gruplarının statüler arasındaki giriş ve çıkışları olarak tanımlamaktadır. Toplumsal hareketlilik kavramı kişi ve grupların statüleri arasındaki değişkenliği ifade etmektedir. Toplumsal hareketlilik aynı ya da benzer statülerde olduğu gibi farklı statüler arasında da gerçekleşmektedir. (Erkal, 1996; Tezcan, 1997; Doğan, 2000; Şişman, 2000) .

Yatay ve dikey olmak üzere iki tür toplumsal hareketlilik bulunmaktadır. Yatay hareketlilik, bireyin aynı tabakada kalma koşuluyla bir statüden başka bir statüye geçmesini ifade ederken, dikey hareketlilik, bireyin bir toplumsal tabakadan başka bir toplumsal tabakaya geçişini ifade etmektedir (Doğan, 2000, Şişman, 2000).

Eğitim dikey toplumsal hareketlilikte önemli bir faktör olarak görülmektedir (Erkal, 1996; Tezcan, 1997; Doğan, 2000; Şişman, 2000). İnsanlar eğitim yoluyla ailelerinin mevcut statülerinin üzerine çıkabilirler. Ancak Doğan (2000)’a göre sadece eğitsel başarı toplumsal hareketlilik için yeterli bir etken değildir. Eğer sadece eğitimle birlikte dikey toplumsal hareketlilik gerçekleşseydi, belirli bir eğitim düzeyini gerçekleştirmiş her bireyin ailenin sosyal statüsünün

üzerine çıkması gerekirdi. Oysaki eğitim düzeyleri arttığı halde toplumsal statüleri ailelerinin çok altında kalan kuşaklar bulunmaktadır. Bu nedenle eğitim faktörünü tek başına dikey toplumsal hareketliliğe neden olduğu düşünülmesi yanlıştır (Doğan, 2000). Erkal (1996)'a göre yüksek seviyede eğitim görmüş bir kimse vasıflı ve yeterli bir sosyal çevreye sahip değilse, gördüğü eğitim seviyesinin yüksekliğine rağmen daha az bir yükselmeye maruz kalması olası bir durumdur.

Tezcan (1997)'a göre eğitim dikey toplumsal hareketliğin bir nedeni olmaktan çok, bir aracıdır. Ortaya çıkan yeni mesleklerin ve durumların gerektirdiği bilgi ve beceriler eğitim yoluyla elde edilmekte ve hem örgün hem de yaygın eğitim bu yeni meslek ve durumlara hazırlayıcı bir rol oynamaktadır. Birçok üniversite ve teknik okullar yeni gelişmelerin bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Gelişen toplumlar, insanların daha iyi hayat standartlarına ulaşabilmeleri için eğitimi çok önemli bir araç olarak görmektedir. Diğer taraftan sanayileşmenin iş bölümü ve uzmanlaşmayı gerekli kılması da bilgi ve beceri ile donanmış insanların dikey hareketliliğine imkân tanımaktadır. Yeni toplum modeli olan bilgi toplumu da bireyler için öngördüğü bilgi ve beceri standartları nedeniyle dikey hareketliliği teşvik etmektedir (Doğan, 2000:262).

Şişman (2000:48)'a göre ilk ve orta düzeyde alınan eğitim, sosyal hareketliliği sağlamada yeterli olmamaktadır. Yüksek öğretim dikey hareketlilikte daha belirleyici bir rol oynamaktadır. Ancak yüksek öğretimde öğrenciler mezun oldukları okullara göre farklı statülerde de yer alabilmektedir. Bu nedenle öğrenciler yoğun bir çalışma temposu içerisinde ÖSS sınavlarına hazırlanmakta ve kendilerini en üst statüyü sağlayacak okullarda yer alma çabası içerisine girmektedir. Ayrıca aileler de çocukları için daha iyi bir yaşam ve gelecek düşünerek onları, sağlanan fırsatlar ve olanaklar ölçüsünde üst düzeydeki eğitimden yararlanmaya teşvik etmektedirler. Özellikle Türkiye'deki eğitim sisteminin dikey hareketliliğe imkân tanıyan bir yapıda olması, aileleri çocuklarının yüksek öğretimi bitirmesi için daha da istekli hale getirmektedir. Bu durum ailelerin sadece çocuklarının geleceği için talep ettikleri bir istek de olmayabilir. Kısa (1996)'ya göre aileler çocukları sayesinde toplumda saygınlık kazanmak isteyerek onların tutkularını kışkırtmaktadır.

Öğrencilerde bulunan normal başarı isteğine, başarı yoluyla ailenin toplumsal durumunu yükseltmek amacıyla gizli bir duygu daha eklenebilir. Böylece öğrenci başarısının izlendiğini hissetmekte ve önemsiz başarısızlıkların bile bütün ailenin toplumsal yükselişini etkileyeceği düşüncesi içerisine girebilmektedir.

Bir olguyu, olayı anlamlı kılan onun değeridir (Güler, 2008). Türk eğitim sisteminin bir parçası olan ÖSS ve SBS gibi sınavlar bir gencin gelecekteki sahip olacağı toplumsal statünün belirlenmesinde oldukça önemli görülmektedir. ÖSS direkt yüksek öğretime öğrenciyi yerleştirirken, SBS ise öğrencilerin ÖSS öncesi en iyi alt yapıyı oluşturacak olan okullarda öğrenim görmesini sağlaması ve kendilerini üst sosyal statülere aday öğrenciler arasında yer almasını sağlayacak olması açısından oldukça önemli görülmektedir. Bu nedenle Türk toplumunda bu sınavlara verilen değerin oldukça fazla olduğu söylenebilir.

2-3-3. Sınavların Ortaya Çıkardığı Ekonomik Açmazlar

Her ülke geleceği ile ilgili planlar hazırlamaktadır. Türkiye'deki kalkınma planları bu çalışmalara iyi bir örnek oluşturmaktadır. Günümüz Türkiye'sindeki kalkınma planlarına benzer şekilde ülkeler kendilerine ait planlar oluşturarak, kalkınmak için üretim alanları belirlemekte ve bu üretim alanlarından daha çok verim almak için yatırımlarda bulunmaktadır.

Ekonomik yatırıma ilişkin harcamaları Akyüz ve Ertel (1990) üç grupta toplamaktadır. Birinci grup, makine, teçhizat ve iş araçlarına yapılan harcamalardan, ikinci grup, bina, yol, köprü gibi inşaat harcamalarından ve üçüncü grup harcamalarda ham madde ve mamul mallara yapılan harcamalardan oluşmaktadır. Tural (2002), bunlarla birlikte ekonomistlerin ve eğitimcilerin, eğitim için yapılan harcamaların da insana yapılan yatırım olarak değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır. Çünkü eğitim, üretim sürecinin pek çok aşamasında kullanılan hizmet türlerinden birisi olduğu için bir sermaye olarak ele alınmaktadır (Tural, 2002).

Tural (2002)'a göre eğitimin toplumsal, politik ve ekonomik olmak üzere üç işlevi bulunmaktadır. Eğitim, toplumda var olan kültür birikimini yine toplumun içinde bulunan bireylere aktararak toplumsal işlevini, bireyin var olan politik sisteme bağlı olarak yetiştirmesi ve eş değer politik sistemin yeniden üretimini sağlayarak politik işlevini yerine getirir. Eğitimin ekonomik işlevi ise insan sermayesini oluşturma ve böylece gerek birey ve gerekse toplum için gelecekte getirisi yüksek bir yatırım sağlamaktır. Tezcan (1997)'a göre eğitimin ekonomik işlevi, ekonominin gereksinimlerine uyan ve geleceğin tüketicilerine gerekli bilgiyi verecek insan gücü ile birlikte beyin gücünü sağlamaktır. Bu nedenle de ekonomik yapı ile eğitim arasında doğrudan bir ilişki söz konusudur ve toplumsal yapıda hem ekonomi hem de eğitim kurumları eş güdümlü bir şekilde yer almaktadır.

Tezcan (1997)'a göre hem gelişmiş hem de az gelişmiş ülkeler için eğitimin ekonomik işlevi büyük öneme sahiptir. Az gelişmiş ülkeler okuma yazma oranını arttırmaya çalışırken, gelişmiş ülkeler, üniversitelerde ekonominin ihtiyacı olan bireyleri yetiştirmeye yönelmiş, hem araştırma hem de öğretim kuruluşları olarak yüksek öğretim kurumlarını ekonomiye dâhil etmişlerdir. Kurtkan (1987), özellikle gelişmiş ülkelerde üniversitelerde eğitilmiş bireylerin sayısının artmasıyla tabiatta keşfedilmemiş kaynakların da ortaya çıkarıldığını, bunun yeni istihdam alanlarının yaratıldığını da ileri sürmektedir. Böylece yeni sanayi toplumunu oluşturacak, onu biçimlendirebilecek ve değişimi kabul edecek insan gücünü yaratacak eğitim kurumları olarak üniversiteler talep edilir hale gelmiştir. Bu kurumlardan mezun olanların herhangi bir işte istihdamı kolaylaşmış ve almış oldukları ücretler daha cazip hale gelmiştir. Bu nedenle eğitimin, istihdam ve kazançlar üzerinde doğrudan etkisinin bulunduğu ileri sürüldüğü 1970'li yıllarda okullardaki kayıtlı öğrenci sayısında ve eğitim harcamalarında çok büyük artışlar olmuştur (Tural, 2002).

1980'li yıllardan itibaren de Türkiye'de üniversitelere hazırlanmak üzere düz liselere olan talebin arttığı söylenebilir. Üniversitelere ve dolayısı ile üniversiteye hazırlayan ortaöğretim kurumlarına olan talebin artması yeni okullar inşa etmeyi ve bu okulları bitiren kişilerin istihdamı için yeni yatırımların yapılmasını zorunlu kılmıştır. Yatırımların yapılamaması ve iyi bir planlamanın

gerçekleştirilememesi, Kurtkan (1987)'ın ifade ettiği şekli ile “en layık olanların yukarı eğitim kademesine yükseltilmesi”ni zorunlu kılmıştır. Bu nedenle de öncelikli olarak üniversitelere giriş için seçme sınavları yapılmaya başlanmış, zamanla bu üniversitelere girişte etkili olan derslere ait programların yoğun bir şekilde verildiği liselere olan talebin artması ile de liselere giriş sınavları uygulanmaya başlanmıştır.

Bu durumda gerek devlet, gerekse çocuklarının mümkün olduğunca en üst eğitim kademesine kadar öğrenimini sürdürmesini isteyen aileler, yatırımlarda bulunmaya başlamıştır. Devlet tarafından okulların önündeki yığılmaları önlemek için yatırımlar yapılırken, ailelerde çocuklarının bu rekabet ortamında öne çıkması ve talep edilen okullara yerleşmesi için yatırımlarda bulunmaya başlamışlardır. Böylece aileler, çocuklarının okuldaki öğrenimi için bütün imkânlarını seferber etmesinin yanı sıra, seçme sınavlarında eksikliğini gördüğü derslerdeki bilgi düzeyini arttırmak için çocuklarına ilave dersler aldırma yönelmişlerdir.

İlave derslere olan talebin toplumsal bir ihtiyaç hale gelmesi sonucu Türk Eğitim Sistemi içerisinde sürekli tartışılan özel dershaneler, ortaya çıkmıştır (Coşkun, 2005). Başlangıçta bazı sanat faaliyetlerine yönelik olarak derslerin verildiği özel dershaneler 625 sayılı kanunun kabul edilmesiyle birlikte takviye kurslar veren kuruluşlar olarak faaliyet göstermeye başlamış, merkezi sınavların yaygınlaşması ile birlikte bu sınavlara öğrencileri hazırlayan kuruluşlar haline gelmiştir (Temel,2002). Sınav sistemi ile milyonlarca gencin üniversite kapılarında yığılması, özel dershanelere olan talebin daha da artmasını sağlamış (Yıldız, 2005) ve böylece dershaneler toplumsal yapı içerisinde önemli bir yere sahip olmuştur.

Uysal (2009), velilerin çocuklarını özel dershaneye gönderme nedenleri arasında özel dershanelerin sınav başarısını arttırdığı görüşünün çok yaygın olduğunu ifade etmektedir. Öğrencilerin de katıldığı bu görüşün yanı sıra özel dershaneye öğrencilerin gitme nedenlerinin sadece sınavlardaki başarı artışının değil, özel dershanelerin okul başarısının artmasında da katkısının bulunduğudur. Ancak özel dershaneye gitmenin temel nedeni bir üst eğitim kurumlarına öğrencilerin kendilerini yerleştirmede bir avantaj sağlayacak olmasıdır.

Veliler çocuklarının SBS gibi sınavlarda başarılı olmalarını sağlamak için dershaneye gönderirken sosyo-ekonomik durumlarını dahi düşünmemektedir (Uysal, 2009). Çocuklarının geleceği için belki de kendi harcamalarından kısararak onları dershaneye göndermektedirler. Bu nedenle öğrencilerin dershaneye veya bir kursa gitmesinin aileye olan maliyeti küçümsenmeyecek kadar yüksektir. Kahveci (2009)'ye göre bir öğrenci için yıllık kurs, dershane, özel ders ve etüt merkezine yapılan ödemelerin toplamı ortalama 3051,05 TL'dir. Bu da bir öğrenci için velilerin yapmış oldukları yıllık harcamanın %68'i kadardır.

6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin her yıl sınava girdikleri dikkate alındığında ülke çapında sadece sınavlara hazırlanmak için yapılan harcamaların büyüklüğü de ortaya çıkmaktadır. Dershanelerin yanı sıra özel derslere yapılan harcamalar da dikkate alındığında rakam çok daha fazla artmaktadır. Bu harcamaları sadece öğretime yapılan bir harcama olarak görmek doğru bir bakış açısı değildir. Çünkü bu harcamaların öğrencinin bir üst eğitim kurumuna kendini taşımasında katkısı bulunmaktadır. Yani bu, eğitime yapılan bir yatırımdır. Bu yatırımı veliler yapmaktadır. Ekonomik olarak yeterli bir gelire sahip veliler için bu bir sorun olarak görülmeyebilir. Ancak orta ve düşük düzeyde ekonomik gelire sahip veliler için bu durum bir açmazdan öteye gitmeyecektir.

2-4. Konu İle İlgili Araştırmalar

SBS 2007-2008 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlandığından üzerine çok fazla araştırma yapılmamıştır. Orta öğretim kurumlarına giriş sınavları (OKS, LGS) ve ÖSS ile ilgili araştırmalar bulunmaktadır. Aşağıda bu araştırmalara yer verilmiştir.

Başarır (1990), fen lisesi ve meslek lisesine kayıt yaptıran 267 öğrenci üzerinde, öğrencilerin sınav kaygısı düzeyi, durumluk kaygı düzeyi, akademik başarı ve sınav başarısı arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmaya yönelik olarak bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonuçlarına göre Başarır, sınav başarısı ile

durumluluk kaygı düzeyi ve sınav kaygısı düzeyi arasında, ayrıca akademik başarı ile durumluluk kaygı düzeyi ve sınav kaygısı düzeyi arasında olumsuz yönde bir ilişkinin bulunduğunu belirlemiştir. Ayrıca bu araştırmada düşük sınav kaygısı yaşayan öğrencilerin, yüksek sınav kaygısı yaşayan öğrencilere oranla sınavlarda daha başarılı oldukları; yüksek ve düşük sınav kaygısı yaşayan öğrencilerin akademik başarılarının ortalamaları arasında, sınav kaygısı düşük olanların lehine anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

Çavuşoğlu (1993) “Anadolu Lisesi Giriş Sınavına Katılan Öğrencilerin Sınav Öncesi Durumluk Kaygı Düzeylerinin Sınav Başarıları Üzerindeki Etkisi”ni incelediği çalışması bulunmaktadır. 131 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada, öğrencilerden 114' ünün durumluluk kaygısının az veya orta düzeyde olduğunu, 17' sinin ise kaygı düzeyinin yüksek olduğunu belirlemiştir. Kaygı düzeyi yüksek öğrencilerin % 38' i sınavı kazanmış, % 62' si kazanamamıştır. Sonuç olarak öğrencilerde kaygı düzeyinin başarı üzerinde önemli bir etkisinin olmadığı, öğrencilerin isteği, motivasyonu, yeteneği, çalışması ve öğrenmeleri gibi faktörlerin, kaygı düzeyinden daha etkili olduğu belirlenmiştir.

Kayapınar (2006) Afyon ilini kapsayan, “Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sınavı (OKS)'na Hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi” adında bir araştırması bulunmaktadır. Bu araştırma sonuçlarına göre; kız öğrencilerin kaygı düzeyi erkek öğrencilere göre anlamlı derecede yüksektir. Annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin sınav kaygı düzeyi diğer gruplardan anlamlı derecede düşük, babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin sınav kaygı düzeyi diğer gruplardan anlamlı derecede yüksektir. Babası işçi olan öğrencilerin kaygı düzeyleri diğer gruplara göre anlamlı derecede yüksek, annesi emekli olan öğrencilerin kaygı düzeyleri diğer gruplara göre anlamlı derecede düşüktür. Anne tutumunu koruyucu olarak nitelendiren öğrencilerin kaygı düzeyleri diğer gruplara göre yüksek, Baba tutumunu dengeleyici olarak nitelendiren öğrencilerin kaygı düzeyleri diğer gruplara göre düşüktür. OKS sonucunda bir hedefi olmayan öğrencilerin ve ailesi sınav başarısı konusunda baskı uygulamayan öğrencilerin kaygı düzeyleri diğer gruplara göre

anlamli derecede dűşűktűr. Dershaneye 3 yıl sűreyle devam eden ۆğrencilerin kaygı dűzeyi diğeri gruplara gűre anlamli derecede dűşűktűr. Dűzenli alıřma programı uygulamayan ۆğrencilerin kaygı dűzeyleri diğeri gruplara gűre anlamli derecede dűşűktűr. Dűzenli spor faaliyeti yapan ۆğrencilerin kaygı dűzeyleri diğeri gruplara gűre anlamli derecede dűşűktűr.

Duman (2008), yűksek lisans tezinde ilköğretim 8. sınıf ۆğrencilerinin durumluluk sűrekli kaygı dűzeyleri ile sınav kaygısı dűzeyleri ve anne baba tutumları arasındaki iliřkiyi incelemiřtir. 2007-2008 Eđitim ۆğretim yılında İzmir Torbalı ilçesinde 8. sınıfta ۆğrenim gűren 251 ۆğrenci űzerinde gerçekleřtirdiđi arařtırmasında, anne-babanın ۆğrenim dűzeyine ve ۆğrencilerin cinsiyetlerine gűre ۆğrencilerin durumluluk, sűrekli ve sınav kaygı dűzeyleri arasında anlamli bir farkın bulunmadıđını belirlemiřtir. Anne babaların aylık geliri ile durumluluk ve sűrekli ve sınav kaygı dűzeyleri arasında ise anlamli gűrűř farklılıkları sűz konusudur.

Olgun (1998) “Anadolu Liseleri Sınavına Hazırlanan ۆğrencilerin Duygusal ve Sosyal Sorunları” isimli araştırmasında ilkokul 5. Sınıf ve ilköğretim dűzeyinde olan ۆğrencilerin Anadolu lisesi sınavlarına hazırlanmada yaşadıkları duygusal ve sosyal sorunlar arasında fark olup olmadığını araştırmıştır. Ayrıca yaşanan duygusal ve sosyal sorunların cinsiyet, sosyo-ekonomik dűzey, sınava hazırlanmaya başlama sınıfı, sınava yűnelik gűnlűk çalışma sűresi ve sınava hazırlanma biçimine gűre anlamli farklılıklar gűsterip gűstermediđini de incelemiştir. Araştırma sonucunda, sınavın duygusal ve sosyal açıdan sınıfı fark etmeksizin ۆrseleyici bir durum olduğu, sınava hazırlanma sűrecinde ilkokul 5. sınıf ۆğrencilerinin, yaşadıkları duygusal ve sosyal sorunların; cinsiyet, sosyo-ekonomik dűzey, sınava hazırlanmaya başlama sınıfı, sınava yűnelik gűnlűk çalışma sűresi ve sınava hazırlanma biçimine gűre anlamli farklılıklar gűsterdiđi belirlenmiştir. İlkokul 5. sınıf ۆğrencileri ile 8. sınıf ۆğrencileri arasında yaşanılan duygusal ve sosyal sorunların farklılaştığı; duygusal sorunların ilköğretim 8. sınıf ۆğrencilerinde daha çok yaşandığı, sosyal sorunların ise ilkokul 5. sınıf ۆğrencileri arasında çok daha fazla yaşandığı belirlenmiştir.

Aslan (2005)'ın “Ergenlerde Ane-Baba Tutumu, Sınav Kaygısı, Ders Çalışma Becerilerinin Lise Giriş Sınavını Yordama Düzeyleri” ne ilişkin yapmış olduğu bir araştırma bulunmaktadır. Mersin ili merkez ilköğretim okullarından seçilmiş 207 sekizinci sınıf öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiş olan araştırma sonucunda ilköğretim rehberlik servislerine, ailelere ve öğretmenlere öğrencilerin “OKS (LGS)” sınavı ile ilişkili olan değişkenler konusunda ilköğretim okulu öğrencilerine nasıl yardım edebileceklerine ilişkin önerilerde bulunulmuştur. Ayrıca bu öğrencilerin başarılarını arttıracakları düşünülen önerilere de yer verilmiştir. Aslan'ın araştırma sonuçlarına göre:

1. Anne ve babalardan özellikle baba tutumunun OKS (LGS) başarısı ile yüksek düzeyde bir ilişkiye sahip olduğu,
2. Anne babalarının eğitim durumlarının çocukların kişilik yapısına ve dolayısıyla ders çalışma becerilerini kazanmasında etkili olabileceği,
3. Anne-babaların, eğitimcilerin ve psikolojik danışmanların ergenliğin ilk yılları olan erinlik dönemi üzerinde önemle durulması gerektiği,
4. Anne-baba tutumlarının ergenin kişilik gelişimine ve başarısına etki düzeyinin yüksekliği, bu nedenle anne-babalara seminerler düzenlenmesi ve anne-baba okullarının açılarak yaygınlaştırılması gerektiği,
5. Anne-babalara düzenlenecek bu seminerler öğrencilerin OKS (LGS) başarısının arttırılacağı ve sınav kaygısının da dolaylı olarak azaltılacağı,
6. Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin gerçekleştireceği yeni düzenlemelerin öğrencilerin kaygı düzeyini arttıracakları,
7. Yüksek eğitim düzeyine sahip olan ve evde daha çok karar mekanizmasına sahip olan babanın demokratik tutumunun öğrencinin, LGS (OKS) başarısında etkili olabileceği,
8. Anne-babaların çocukların kişilik gelişimde oldukça etkili olduklarından hareketle aile eğitimi için kitle iletişim araçlarının kullanılarak çocuğun eğitimi konusunda bilinçlendirmeler

gerçekleştirilmesinin daha mutlu ve başarılı bireyler yetiştirilmesini sağlayacağı,

9. Annelerin eğitim düzeylerinin yükseltilmesinin çocukların bilişsel ve sosyal gelişimleri üzerinde olumlu etkileri bulunduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Sonuç olarak araştırmada; etkisi araştırılan tüm değişkenlerin doğrudan veya dolaylı olarak anne ve babanın çocuğa yönelik sergiledikleri tutumdan etkilenmekte oldukları ve anne-baba tarafından sergilenen tutumun çocuğun LGS (OKS)'de başarılı olmasında belirleyici bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Deniz ve Kelecioğlu (2005) “İlköğretim Başarı Ölçütleri ile Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Arasındaki İlişkiler” isimli bir araştırma yapmışlardır. Bu araştırmada, 2002 OKS (Ortaöğretim Kurumları Sınavı) puanları ile ilköğretim “Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Vatandaşlık, T.C. İnkılâp Tarihi” dersleri ve ilköğretim dördüncü sınıftan sekizinci sınıfa kadar yılsonu başarı ortalamaları arasındaki ilişkileri araştırmışlardır. Ankara büyük şehir sınırları içerisinde yer alan ilköğretim okulu öğrencileri üzerinde yapılan bu araştırma sonucunda, vatandaşlık dersinin testteki başarıyı yordamadığı ve onun dışındaki derslerden bazılarının birinci dönem notları ile ilgili alt test arasında; bazılarının ise ikinci dönem notları ile ilgili alt test arasında manidar ilişkilerin bulunduğu tespit edilmiştir. OKS toplam puanını dördüncü, altıncı ve sekizinci sınıf not ortalamalarının yordama gücü manidarken, beşinci ve yedinci sınıf not ortalamalarının yordama gücünün manidar olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Güzeller (2005) 2000-2001 eğitim-öğretim yılında Antalya, Isparta ve Burdur il merkezindeki 7. sınıfta öğrenim gören ve 2002 yılında OKÖSYS'ye giren 586 öğrenci üzerinde, ilköğretim yedinci sınıf derslerine ait akademik başarı not ortalamaları ile OKÖSYS alt test ham puanları arasındaki ilişkiyi bulmak amacı ile bir araştırma gerçekleştirmiştir. Güzeller'in araştırma sonuçlarında ilköğretim dersleri yazılı sınav puanlarının 2002 OKÖSYS ile pozitif yönde ilişkili olduğu ve bu sınavdaki değişkenliği yeterli düzeyde açıkladığı ortaya konmuştur.

Uysal (2009)'ın “Seviye Belirleme Sınavlarına (SBS) Yönelik Hazırlık Kursları Düzenleyen Dershanelere Devam Eden Öğrencilerin ve Öğrenci Velilerinin Dershane Beklentilerinin Belirlenmesi ve Karşılaştırılması”na yönelik olarak gerçekleştirdiği bir araştırması bulunmaktadır. Uysal'ın araştırma sonuçlarına göre velilerin çocuklarını dershaneye gönderme nedenleri arasında dershanelerin sınavlardaki başarıyı arttırmasının yanında okuldaki başarıya da katkısı olduğunu belirlemiştir. Çocukların da bu görüşe katıldığı görülmektedir. Ayrıca velilerin eğitim ve gelir düzeylerinin nasıl olursa olsun çocuklarını dershaneye gönderdikleri, özellikle annelerin babalara göre çocuklarının dershaneye gitmesi için daha istekli olduğu belirlenmiştir. Son olarak da velilerin ve öğrencilerin sınav başarısı için dershaneyi önemsemesine rağmen okulu dershanedan daha önemli gördüğü, bu nedenle dershanelerin okulun önünde değil destekleyici olması gerektiği düşüncesini destekledikleri belirlenmiştir.

Kahveci (2009) “Orta Öğretim Kurumlarına Geçiş Sisteminde Uygulanan Sınavların Ailelere Maliyetinin, Ailelerin Toplam Eğitim Harcamaları İçindeki Payı”na ilişkin bir araştırması bulunmaktadır. Kahveci'nin araştırma sonuçlarına göre, öğrenci velilerinin çocukları için yaptıkları özel harcama miktarı yıllık ortalama olarak 4478,18 TL'dir. Bu miktardan ortalama dershaneler için 1243,31 TL, özel dersler için 998,05 TL, okul ulaşımı için 396,91 TL, dershane ulaşım ücreti ve harçlık için 388,90 YTL harcama yapılmaktadır. Öğrenci başına kurs, dershane, özel ders ve etüt merkezi nedeniyle yapılan ödemeler toplamı ise ortalama olarak 3051,05 YTL'dir. Bu rakamda tüm harcamaların %68,13'ünü oluşturmaktadır. Kahveci'nin araştırma sonuçlarına göre velilerin çocukları için yapmış olduğu harcamaların yarısından fazlası dershane ve özel derslere yapılan harcamalardan oluşmaktadır. Bu rakam oldukça önemli bir rakam olarak görülmektedir.

ÖSS'ye yönelik olan araştırmalardan bazıları da aşağıda sıralanmıştır:

Erkan'ın (1991) “Sınav Kaygısının Öğrenci Seçme Sınavı Başarısı ile İlişkisi”ni araştırdığı doktora tezinde, öğrencilerden akademik başarıları, sınava hazırlanma düzeyleri, başarı güdöleri yüksek ve sınav kaygıları ise düşük olan öğrencilerin ÖSS’nde daha başarılı oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Kaya (1997)’nın “Anne Babalara Yönelik Grup Rehberliğinin, Anne-Babaların Çocuklarına Yönelik Davranışları ve Çocukların Sınav Kaygısı Düzeylerine Etkisi”ni incelediği bir araştırması bulunmaktadır. Bu araştırmada anne-babalara yönelik grup rehberliğinin, anne-babaların çocuklarına yönelik davranışlarının olumlu yönde değişmesinde etkili olduğu sonucuna varılmış, anne-babalara yönelik grup rehberliğinin ise çocukların sınav kaygısı düzeylerinin azalmasında etkili olmadığı belirlenmiştir.

Baltaş (1999), 1985-1986 eğitim-öğretim yılında üniversite giriş sınavına hazırlanan öğrencilerin kaygı düzeyleri, genel cerrahi hastalarının kaygı düzeylerinden çok daha fazla olduğunu belirlemiştir. 5212 öğrenci üzerinde yapılan bu araştırmaya göre öğrencilerin uyuma sıkıntıları çektiği, yemek yiyemedikleri, hayattan zevk almadıkları, kazanamamaları durumunda kendileri için çok kötü olacağı gibi şikâyetleri olmuştur.

Gökçedağ (2001), “Lise Öğrencilerinin Okul Başarısı Ve Kaygı Düzeyi Üzerinde Anne Baba Tutumlarının Etkilerinin Belirlenip Karşılaştırılması” adı altında bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre sürekli kaygı düzeyi, akademik başarı ve anne- baba tutumları arasında anlamlı ilişkiler söz konudur. Öğrencilerin, anne-baba tutumlarından otoriter tutum puan ortalamaları yüksek olanların, demokratik tutum puan ortalamaları yüksek olanlara oranla, sürekli kaygı düzeylerinin daha yüksek ve akademik başarılarının daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Keskin (2001)’in “Endüstri Meslek Liselerinde Sınava Giren Öğrencilerin Sınav Kaygısıyla Baş Etmelerini Sağlamak Üzere Yapılan Bir Çalışma” isimli yüksek lisans tezinde, öğrencilerin sınavlara yönelik sahip olduğu kaygı düzeyinin,

onların sınavlardaki performansını etkilediği tespit edilmiştir. Bu araştırmada ayrıca sınavlarda başarının düşük olmasının nedenlerinden birisinin öğrencilerin bilgi yetersizliğinden olabileceği gibi ikinci bir neden ise bilginin kişide bulunduğu halde stres ve kaygı nedeni ile yeterli düzeyde kullanılamamasına da bağlanmaktadır. Sınava verilen önemin de kaygı düzeyinin derecesini etkilemediği de bu araştırmada elde edilen bulgular arasındadır.

Yıldırım (2004) “Sınav Kaygısı, Gündelik Sıkıntıları İle Aldıkları Sosyal Destek ve Cinsiyet Değişkenleri Öğrencilerin Depresyon Düzeylerini Manidar Olarak Yordamakta Mıdır?” problemine cevap aradığı bir araştırma gerçekleştirmiştir. 2003-2004 eğitim-öğretim yılında Ankara ilinde, iki ilk öğretim okulu, dört lise ve iki dershanede bulunan 8. ve 11 sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen araştırmada elde edilen bulgulara göre, sınav kaygısı, “aile ile ilgili sıkıntılar”, “arkadaşlar ile ilgili sıkıntılar” ve “çevre ile ilgili sıkıntılar” değişkenleri ile depresyon arasında pozitif yönde bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir. Aile desteği, öğretmen desteği ve cinsiyet değişkenleri ile depresyon arasında negatif yönde anlamlı ilişkilerin bulunduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin depresyonlarını birinci sırada sınav kaygısı, ikinci sırada aile ile ilgili sıkıntılar, üçüncü sırada arkadaşlar ile ilgili sıkıntılar, dördüncü sırada aile desteği, beşinci sırada geniş çevre ile ilgili sıkıntılar, altıncı sırada cinsiyet son sırada ise öğretim yaşamları ile ilgili sıkıntılarının, 8-11. sınıf öğrencilerinin depresyonlarını manidar düzeyde yordadığı belirlenmiştir. Yıldırım’ın bu araştırmasında “sınav kaygısı” değişkeninin öğrencilerdeki depresyon nedenlerinin en başında gelmesi önemli bir bulgudur. Yıldırım, yüksek sınav kaygılı bireylerin düşük sınav kaygılı bireylere göre sınavlarda daha düşük düzeyde performans gösterdikleri, bu nedenle öğretim yaşamı ile ilgili sıkıntıların sınav kaygısı üzerinden depresyonu etkilediği görüşünü ileri sürmektedir. Bunun sonucunda da eğitim kurumlarında, öğrencilerin sınav kaygısı ile başa çıkmalarına yönelik programlara yer verilmesini önermektedir. Yıldırım’a göre okullarda 8. ve 11. sınıf öğrencilerine yönelik olarak sınav kaygısıyla başa çıkma programlarının geliştirilip uygulanması, öğrencilerin depresif belirtiler geliştirmesinde önleyici bir etki yaratabilir.

Görüldüğü üzere konu ile ilgili araştırmaların sınav kaygısı üzerine yoğunlaştığı görölmektedir. Sınavların öğrencilerin ve ailelerin sosyal yaşantısına yönelik etkilerinin ortaya konulduğu araştırmalara ulaşılmamıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3-1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma betimsel bir araştırma niteliği taşımaktadır. Dolayısıyla araştırma “tarama” (survey) modelinde gerçekleştirilmiştir. Bu model olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, tutumların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimlemeye ve açıklamaya çalışan araştırmalarda kullanılan bir modeldir (Kaptan, 1995; Balcı, 2005). Tarama modelindeki araştırmalar, araştırılacak konunun derinlemesine incelendiği alan araştırmaları dışında kalan ve konunun genişlemesine incelendiği araştırmalardır. Tarama modelinin çeşitli açılardan sınıflandırılması da söz konusudur. Bu sınıflandırmalar dikkate alındığında ise araştırma “Genel tarama modeli” grubunda yer almaktadır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleri olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 2006).

3-2. Evren

Evren araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği elemanlar bütünüdür ve iki tür evren vardır. Biri genel evren, diğeri ise çalışma evrenidir. Genel evren soyut bir kavramdır, tanımlanması kolay fakat ulaşılması güç hatta çoğu zaman olanaksızdır. Çalışma evreni ise ulaşılabilen evrendir ve somuttur. Araştırmacının, ya doğrudan gözleyerek ya da ondan seçilmiş bir örnek küme üzerinde yapılan gözlemlerden yararlanılarak, hakkında görüş bildirileceği evren, çalışma evrenidir (Karasar, 2006). Yazıcıoğlu ve Erdoğan, (2004: 31)’a göre genel evren araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği birimler bütünüdür. Başka bir ifade ile herhangi

bir araştırma kapsamına giren obje, olgu, olay ve bireylerin tümüne genel evren denilmektedir.

Araştırmanın çalışma evrenini, Sakarya ili büyük şehir sınırları içerisinde yer alan ilköğretim okulların da öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencileri, aileleri ve bu sınıflarda derse giren öğretmenler oluşturmaktadır.

Tablo 3-1. Araştırma Evrenindeki Öğrenci ve Öğretmen Sayısı

Açıklamalar	Sayı
6. Sınıf öğrenci sayısı	14 392
7. sınıf öğrenci sayısı	14 278
8. Sınıf Öğrenci sayısı	14 121
Branş öğretmenleri sayısı	1 778
Toplam	44 569

Araştırma evrenindeki öğrenci ve öğretmen sayıları Tablo 3-1’de verilmiştir. Tabloda görüldüğü üzere araştırma evrenindeki öğrencilerin 14 392’si 6. sınıfta, 14 278’i 7. sınıfta, 14 121’i 8. sınıfta öğrenimini sürdürmektedir. Sakarya ili merkezinde ve ilçelerinde ise toplam 1 778 branş öğretmeni görev yapmaktadır.

3-3. Örneklem

Araştırmanın öğrenci ve öğretmen örnekleme, olasılık dışı örnekleme türlerinden olan, amaçlı (purposive) örnekleme göre belirlenmiştir. Yargısal örnekleme olarak da isimlendirilen amaçlı örnekleme göre araştırmacı kimlerin seçileceği konusunda kendi yargısını kullanarak ve araştırmanın amacına en uygun olan öğrenci ve öğretmenleri örnekleme almıştır (Balcı, 2005: 90). Velilerden oluşan örneklem ise tamamen random olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın öğrenci örneklemini, Sakarya Büyük Şehir sınırları içerisinde yer alan Adapazarı Merkez ilçeye bağlı “A” İlköğretim Okulu ve Özel “B” İlköğretim Okulu, Serdivan İlçesine bağlı “C” İlköğretim Okulu, Özel “E”

İlköğretim Okulu ve Arifiye ilçesine bağlı, “D” İlköğretim Okulu’nun SBS’ye hazırlanan altı, yedi ve sekizinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örnekleme iki özel okul ve üç devlet okulu yer almaktadır. “A” ilköğretim okulu merkezde yer alması nedeni ile ağırlıklı olarak şehir merkezindeki öğrencilerin devam ettiği bir okul olmasından dolayı örnekleme alınırken “D” ilköğretim okulu bir ilçede yer alması nedeni ile örnekleme dâhil edilmiştir. “C” ilköğretim okulu ise şehir merkezine yakın ancak Büyük Şehir sınırları içerisinde yer alan bir okul olması nedeni ile örnekleme alınmıştır. “C” ilköğretim okulu aynı zamanda “A” ve “D” İlköğretim Okullarının ikili öğretim yapan devlet okulları olmasından dolayı tam günlük öğretim yapılan bir okul olması nedeni ile de örnekleme dâhil edilmiştir. “B” ve “E” İlköğretim Okulları özel okul olmaları nedeni ile örnekleme alınmıştır.

Tablo 3-2. Örnekleme Dâhil Olan Okullardaki 6. 7. ve 8. Sınıf Öğrenci Sayıları

İlçesi	Okul Adı	6. Sınıf Öğrenci Sayısı	7. Sınıf Öğrenci Sayısı	8. Sınıf Öğrenci Sayısı	Toplam
Adapazarı	“A” İ.Ö.O	262	270	215	747
Adapazarı	Özel “B” İ.Ö.O	72	74	72	218
Serdivan	Özel “E” İ.Ö.O	57	47	45	149
Serdivan	“C” İ.Ö.O.	179	176	158	513
Arifiye	“D” İ. Ö. O.	211	195	205	611
Toplam	5 Okul	781	762	695	2238

Örnekleme dâhil edilen beş ilköğretim okulunun 6. 7. ve 8. sınıflarında öğrenimini sürdüren öğrencilere ait sayısal bilgiler Tablo 3-2’de verilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi öğrenci örnekleme, 781’i 6. sınıf, 762’si 7. sınıf ve 695’i 8. sınıfta bulunan toplam 2238 öğrenciden oluşmaktadır. Aynı tabloya göre öğrenci örnekleme, 1871’i devlet okullarında, 367’si özel okullarda öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin 781’i 2009 yılında SBS’ye ilk kez girecek öğrenciler iken, ikinci kez girecek öğrencilerin sayısı 1547’dir.

Araştırmanın öğretmen örnekleme ise öğrenci örnekleminde belirtilmiş olan okullardaki altı, yedi ve sekizinci sınıf öğrencilerinin dersine giren branş öğretmenleri oluşturmaktadır.

Tablo 3-3. Öğretmen Örneklemine Ait Bilgiler

Öğretmen Branşları	“A” İ. Ö. O.	“B”* İ.Ö.O	“E”* İ.Ö.O	“C” İ.Ö.O.	“D” İ. Ö. O.	Toplam
Türkçe	6	3	2	3	3	17
Matematik	4	5	2	2	2	15
Fen Ve Teknoloji	4	5	2	2	3	16
Sosyal Bilgiler	4	2	2	2	2	12
İngilizce	5	8	5	3	3	24
Beden Eğt.	2	2	2	2	2	10
Görsel Sanatlar	2	2	1	1	1	7
Müzik	1	1	1	1	1	5
Din Kl. Ah. Bil.	3	2	1	2	2	10
Tek. Ve Tas.	1	-	1	2	2	6
Bilişim Tek.	1	1	1	1	2	6
Halk Oyunları	-	-	1	-	-	1
Toplam	33	31	21	21	23	129

* Özel okullar

Tablo 3-3’de toplam 129 öğretmenden oluşan öğretmen örneklemine ait bilgiler verilmiştir. Tabloya göre öğretmenlerin 33’ü “A” İlköğretim Okulu’nda, 31’i Özel “B” İlköğretim Okulu’nda, 21’i Özel “E” İlköğretim Okulu’nda, 21’i “C” ilköğretim Okulu’nda ve 23’ü de “D” İlköğretim Okulu’nda ders vermektedir. Öğretmenlerden 17’si Türkçe, 15’i matematik, 16’sı Fen ve Teknoloji, 12’si İngilizce branşlarında derse girmektedir. Diğer branşlardaki öğretmenlerden 10’u Beden Eğitimi, 7’si Görsel Sanatlar, 5’i Müzik, 6’sı Teknoloji ve Tasarım, 6’sı Bilişim Teknolojileri ve 1’i Halk Oyunları öğretmenidir. Öğretmen örneklemindeki öğretmenlerden 77’si devlet okullarında ve 52’si de özel okullarda görev yapmaktadır.

Veli örneklemini ise “A” İlköğretim Okulu, “F” İlköğretim Okulu, “D” İlköğretim Okulu ve “G” İlköğretim Okulu’nda sınav günü, çocukları sınava giren öğrenci velilerinden oluşmaktadır. Veli örneklemini random olarak belirlenmiştir.

3-3-1. Örnekleimde Yer Alan Okulların Özellikleri

1. “A” İlköğretim Okulu

Sakarya ili merkez ilçesine bağlı, öğrenci, öğretmen sayısı ve fiziki yapısı olarak ilin en büyük okullarından birisidir. İl sınırları içinde kalan birçok semtten öğrenci çekmektedir. Geçmiş yıllarda yapılan SBS denemelerinde her zaman il genelinde devlet okulları arasında ilk üç arasında yer almıştır. Üst düzey memurların tercih ettiği bir okul olan “A” İlköğretim Okulu, birçok başarılı öğrenciyi yetiştirmiş, Sakarya’nın en köklü okullarından birisidir. İkili öğretim yapılmaktadır.

2. Özel “B” İlköğretim Okulu

Sakarya İli merkez ilçe sınırları içerisinde yer alan ve 1999 yılında meydana gelen depremin hemen ardından prefabrik olarak kurulan bir okuldur. Fiziki donanımı oldukça iyi olan okul, öğrenci ve öğretmen sayısı olarak özel okullar içerisinde Sakarya’da ön sırada yer almaktadır. Ekonomik seviyesi yüksek olan memur ve ticaretle uğraşan kişilerin, fabrika sahiplerinin tercih ettiği bir okuldur. Sakarya ili’nin SBS ve OKS gibi sınavlarda en başarılı okulları arasında yer almaktadır. Geçmiş SBS ve OKS’de birçok öğrencisini İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerde yer alan Türkiye’nin en gözde okullarına yerleştirmeyi başarmış bir okuldur. Öğrencisini tamamen sınavlarda başarıyı yakalamak amacı ile yetiştirmektedir. Yasalar gereği özel okullarda ikili öğretim yapılamadığından, Özel “B” İlköğretim Okulu’nda tam gün eğitim-öğretim uygulanmaktadır.

3. “C” İlköğretim Okulu

Sakarya ili merkez (Adapazarı) ilçeye bağlı iken, Sakarya ilinin büyükşehir olması ile birlikte Serdivan ilçesi sınırları içerisinde kalan “C” İlköğretim Okulu fiziki olarak oldukça iyi inşa edilmiş yeni bir okuldur. Üniversitede veya o bölgede memur olarak çalışan kişilerin yanı sıra orta ve düşük gelir grubuna sahip ailelerin çocukları bu okulda öğrenimlerini sürdürmektedir. Serdivan ilçesinde tercih edilen bir okul olarak kabul görmektedir. Öğrenci ve öğretmen sayısı olarak “A” İlköğretim Okulu kadar kalabalık bir okul değildir. Tam gün olarak eğitim öğretim yapıldığından örnekleme alınan diğer iki devlet okulunda ikili öğretim yapılıyor olmasından dolayı örnekleme dâhil edilmiştir.

4. “D” İlköğretim Okulu

“D” İlköğretim Okulu da tıpkı “C” İlköğretim Okulu gibi bir belde iken, Sakarya İli’nin büyük şehir olması ile birlikte yeni kurulan ilçelerden birisi olan Arifiye’de bulunan bir okuldur. Çoğunlukla bulunduğu bölgedeki işçi, memur, esnaf ve çiftçi çocuklarının yer aldığı bu okul, öğrenci ve çalışan sayısı olarak “A” İlköğretim Okulu ile “C” İlköğretim Okulu arasında yer almaktadır. Ayrıca bulunduğu ilçede tercih edilen bir okul konumundadır ve ikili öğretim uygulanmaktadır.

5. Özel “E” İlköğretim Okulu

“C” İlköğretim Okulu gibi Serdivan ilçesi sınırları içerisinde yer alan okul, 1999 depreminden iki yıl, Özel “B” İlköğretim Okulu’ndan bir yıl sonra 2001 yılında eğitim-öğretim hizmeti vermeye başlamıştır. Üniversitede görevli akademisyenlerin, orta ve üst seviyede gelire sahip memurların, ticaretle uğraşan veya işletme sahibi kişilerin çocuklarının yer aldığı bu okul, gerek devlet okulları gerekse özel okullar içerisinde SBS ve OKS başarıları bakımından en ön sıralarda yer almaktadır. Teknolojik olarak Sakarya’nın en donanımlı okulu olarak gösterilebilir. Aynı zamanda Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nin desteğine de sahip olan

okul geçmiş SBS ve OKS’lerde İstanbul, Ankara ve İzmir’de bulunan Türkiye’nin en gözde okullarına öğrenci yerleştirmeyi başarmıştır. Öğrencisini hem akademik hem de sosyal yönden geliştirmeyi amaçlayan okulda tüm özel okullarda olduğu gibi tam gün eğitim-öğretim uygulanmaktadır.

3-4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilere, velilere ve öğretmenlere olmak üzere üç farklı anket kullanılmıştır. 5’li Likert Tipi derecelendirilmiş olan bu anketler araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Öğrencilerin görüşlerinin alınması için Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi, öğretmenlerin görüşlerini almak için Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen Anketi, velilerin görüşlerini almak için Seviye Belirleme Sınavı Veli Anketi kullanılmıştır.

3-4-1. Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi

Öğrenci anketi araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde görevli akademisyenlerden görüş alınarak ankette yer alabilecek aday ifadeler belirlenmiştir. SBS ile ilişkili olarak uzman görüşüne başvurulmak suretiyle Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi’nin “Psikolojik” ve “Sosyal yaşantı” olmak üzere iki boyuttu ölçek şeklinde olmasına karar verilmiş ve boyutlarda sorulabilecek aday ifadeler belirlenmiştir.

1. boyutu oluşturan “Psikolojik” boyutta alt problemlerde belirtildiği üzere SBS’nin öğrenciler üzerindeki psikolojik etkilerine ilişkin öğrenci görüşlerini almaya yönelik ifadeler yer almaktadır. Bu boyuttaki ifadelerin belirlenmesine Öner (1990), Öner ve Albayrak (1987) tarafından Türkçe’ye uyarlanan Spilberger ve öğrencileri tarafından geliştirilen “Sınav Kaygısı Envanteri”den (SKE) ve Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalındaki öğretim üyelerinden faydalanılmıştır. Kuruntu (worry-bilişsel) alt testi sınav kaygısının bilişsel yönünü ölçerken, duyuşsallık alt testi ise sınav kaygısının, hızlı kalp atışları, sinirlilik, gerginlik, terleme, sararma ve mide bulantıları gibi

duyuşsal fizyolojik yönünü ölçmektedir. Spilbergger'in Sınav Kaygısı Envanteri" ve Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ndeki uzmanların görüşleri de alındıktan sonra yaklaşık kırk ifadede oluşarı aday ifadelerden "suçluluk duygusunu" da ölçecek şekilde yirmisi elenmiş ve aşğıdaki ifadelerin ankette yer almasına karar verilmiştir.

1. Sınav yaklaştıkça çabuk sinirlenir oldum.
2. Ya kazanamazsam düşüncesi beynimi tırmalıyor.
3. En ufak eleştirilere dahi dayanamıyorum.
4. Sınavda hata yapmaktan korkuyorum.
5. Sınava doğru geçen her gün enerjimin azaldığını hissediyorum.
6. Sınav yaklaştıkça iştahım azaldı.
7. Karamsarlık hissini bir türlü üzerimden atamıyorum.
8. Vücudumun çeşitli yerlerinde yaralar ve sivilceler çıkıyor.
9. Sınavı düşündükçe kalp atışlarımın arttığını hissediyorum.
10. Sık sık bulantılar yaşıyorum.
11. Gelecek konusunda ümitsizliğe kapılıyorum.
12. Düşüncelerimi bir konuya yoğunlaştıramıyorum.
13. Uykuda huzursuzluk çekiyorum.
14. Etrafımdakilerle sık sık tartışmalara giriyorum.
15. İçimden geldiğince bağırarak/haykırmak istiyorum.
16. SBS aklıma geldikçe paniğe kapılıyorum.
17. Sınavı kazanamaz isem kendime karşı suçluluk hissi duyacağım.
18. Sınavı kazanamaz isem aileme karşı suçluluk hissi duyacağım.
19. Sınavı kazanamaz isem öğretmenlerime karşı suçluluk hissi duyacağım.
20. SBS beni korkutuyor.

"Psikolojik" boyut kendi içerisinde "bilişsel", "Psiko-fizyolojik" ve "suçluluk" alt boyutlarına ayrılmıştır. "Bilişsel" alt boyutunda yukarıda belirtilen ifadelerden 2, 3, 4, 5, 7, 11, 16. ve 20. ifadeler yer alırken, "Psiko-Fizyolojik" alt boyutunda 1, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14 ve 15. ifadelere, "Suçluluk" alt boyutunda 17, 18 ve 19. ifadelere yer verilmiştir.

2. boyutta yer verilen “Sosyal Yaşantı” boyutuna ait sorulacak olan ifadelerle ilişkin, çalışmalar Sakarya Üniversitesi’ndeki uzmanlardan ve İlköğretim okulu idareci ve öğretmenlerinden alınan görüşlere göre yürütülmüştür. Bu öğretmenler işin içinde olan ve halen öğrencileri yakından takip eden insanlar olması nedeni ile oldukça önemli ifadelerin bu çalışmada yer almasını sağlamıştır. Daha önceden belirlenmiş aday 19 ifadeden aşağıda verilen ilk dördünün “SBS Öğrenci Anketi”nde yer almasına karar verilmiştir. Ancak öğretmenlerden ve uzmanlardan gelen önerilere göre 5., 6. ve 7. maddelerde ankete ilave edilmiştir.

1. SBS’ye hazırlanırken kendime vakit ayırabiliyorum.
2. SBS’ye hazırlanırken spor yapmak için yeteri kadar vakit ayırabiliyorum.
3. SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabiliyorum.
4. SBS’ye hazırlanırken tatil günleri ailece bir yerlere gidebiliyoruz.
5. SBS’nin 6, 7 ve 8. sınıfta olmak üzere üç defa yapılması iyi oldu.
6. SBS 3 yıl olmasın.
7. SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturmuştur.

Sonuç itibariyle SBS Öğrenci Anketi’nde birinci sorudan yedinci soruya kadar öğrenci hakkında bilgi toplamak amacı ile sorulan ifadeler yer almaktadır. Bu bilgiler, cinsiyet, sınıf, SBS puanı, gittiği okul, dersane gidip-gitmeme, Önceki SBS puanları ve okula gidiş zamanları gibi değişkenleri kapsamaktadır. 27 adet beşli likert ölçeğine göre ölçeklendirilmiş ifadelerden oluşan ölçek ise “1= Hiç katılmıyorum”, “2= Çok az katılıyorum”, “3= Orta düzeyde katılıyorum”, “4=Oldukla/çok fazla katılıyorum”, 5= Her zaman/Sürekli/ kesinlikle katılıyorum” şeklinde oluşturulmuştur.

3-4-1-1. Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Anketin güvenirlik hesaplaması SPSS’de “Cronbach Alpha” değerine göre belirlenmiştir. Kalaycı (2008)’ya göre Alpfa değeri 0,00-0,40 arasında ise ölçek güvenilir değil; 0,40-0,60 arasında ise ölçeğin güvenirliliği düşük; 0,60-0,80 arasında ise ölçek oldukça güvenilir; 0,80-1,00 arasında ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir. Bu nedenle de Alpfa değerinin “0,80”den büyük olup olmadığına bakılmıştır. Bu güvenirlik çalışması bütün anketler için de gerçekleştirilmiştir.

Geçerlik çalışmasında uzman görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanlardan elde edilen veriler SPSS 15.0 programına aktarılmıştır. Uzmanların ölçek maddelerine ilişkin görüşleri arasındaki tutarlılığa Cohen’in “Kappa” değeri hesaplanarak bakılmıştır. Bu işlem her bir uzman görüşünün diğer uzmanların görüşleri ile uyumlu olup olmadığını belirlemek için gerçekleştirilmiştir. İki uzman görüşleri arasında Kappa değerinin “0,70” den büyük olmasına ve “1,00”a yakınlığına bakılmıştır. Uzman görüşlerinden sonra faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Faktör analizinde örneklem yeterliliklerinin belirlenmesi için “Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy” (KMO) örneklem yeterliliği ölçüleri hesaplanmıştır (Büyüköztürk, 2006; Altunışık ve değerleri, 2005). KMO değerinin 0,50 ila “1” arasında olması yeterli olmasına rağmen araştırmada “0,70”den büyük olmasına bakılmıştır. Örneklem sayısı ile ölçekteki madde sayısı arasındaki ilişkinin belirlenmesinde, “ $p < 0,05$ ”in altında olmasına (Tavşancıl, 2006; Kalaycı, 2008) dikkat edilmiştir. Ankette açıklanan varyansın ölçmek istenilen özelliğin ne kadarını açıkladığına ise % 0,40’dan büyük bir değer olmasına (Tavşancıl, 2006; Kalaycı, 2008) bakılmıştır. Ayrıca korelasyona dayalı madde analizi için ölçeğin toplam puanları ile her bir maddenin puanı arasındaki ilişki için “0,30” sınırı değer olarak kabul edilmiştir. Büyüköztürk (2006:171)’e göre “0,20”den düşük değere sahip maddelerin ölçeğe alınmaması gerektiği, “0,20-0,30” arasındaki maddelerin zorunlu görünmesi durumunda alınabileceği, “0,30” ve daha yüksek değere sahip maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği ifade edilmektedir. Bu geçerlik çalışması öğretmen ve veli anketlerinde de gerçekleştirilmiştir.

1. Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi'nin Güvenirliği

Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi güvenilirlik çalışması sonuçlarına göre Cronbach's Alpha değeri 0,928 olarak saptanmıştır. Alpha değerinin artışı sağlayacak silinmesi gereken bir sorunun bulunup bulunmadığı incelenmiş ve böyle bir soruya rastlanmamıştır. Bu güvenilirlik çalışması sonucuna göre, araştırmacı tarafından geliştirilen “Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi”nin oldukça güvenilir bir anket olduğu söylenebilir. Ayrıca boyutlar için gerçekleştiren güvenilirlik çalışması sonucuna göre, birinci boyut için Alpha değeri “0,925” ve ikinci boyut için Alpha değeri “0,768 olarak bulunmuştur.

2. Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi'nin Geçerliği

Anketin hazırlanmasında öğretmen ve uzman görüşlerinin yanı sıra, üç uzman kişinin daha görüşü alınarak anketin geçerliği incelenmiştir. Bu üç uzman öncelikle araştırma hakkında hiçbir bilgisi bulunmayan akademisyenlerden seçilmiştir. Öğrenci anketindeki ifadeler tamamen karmaşık bir sıralamada bu uzmanlara verilmiş, ifadelerin bu anket için belirlenen iki boyuta (Psikolojik, sosyal yaşantı) göre gruplandırmaları istenmiştir. Bu işlem aynı şekilde Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen Anketi, Seviye Belirleme Sınavı Veli Anketi içinde gerçekleştirilmiştir. Üç uzmanın Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi maddelerini boyutlara göre gruplandırması Tablo 3-4’de verilmiştir.

Elde ettiğimiz bulgulara göre; 1. uzman görüşü ile 2. uzman görüşü arasında gerçekleştirilen işlemde “Kappa” değerinin 27 ifade için “1,00” olduğu belirlenmiştir. 1. uzman ile 3. uzman arasında gerçekleştirilen işlemde “Kappa” değeri “1,00” olarak ve son olarak da 2. ve 3. uzman arasında gerçekleştirilen işlemde de “Kappa” değeri “1,00” olarak bulunmuştur. Bu bulgular araştırmacı tarafından oluşturulan Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi'nin uzmanlar tarafından da uygun bulunduğu göstergesidir. Ancak gerçekleştirilen faktör analizine göre 32. “SBS 3 yıl olmasın.” ve 34. “SBS ve benzeri sınavlar

toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturmuştur.” ifadelerinin anketten çıkarılması gerektiği tespit edilmiştir. Bu iki ifade çıkartıldıktan sonra 25 ifade için “Kappa” değerine bakılmıştır. Gerçekleştirilen bu ikinci işlemde de “Kappa” değerinin “1.00” olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3-4. SBS Öğrenci Anketi İçin Uzman Görüşlerinin Dağılımı

İfade No	İfadeler	1. uzman	2. uzman	3. uzman
8	SBS'nin 6, 7 ve 8. sınıfta olmak üzere üç defa yapılması iyi oldu.	2	2	2
9	SBS'ye hazırlanırken kendime vakit ayırabiliyorum.	2	2	2
10	SBS'ye hazırlanırken spor yapmak için yeteri kadar vakit ayırabiliyorum.	2	2	2
11	SBS'ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabiliyorum.	2	2	2
12	SBS'ye hazırlanırken tatil günleri ailece bir yerlere gidebiliyoruz.	2	2	2
13	Sınav yaklaştıkça çabuk sinirlenir oldum.	1	1	1
14	Ya kazanamazsam düşüncesi beynimi tırmalıyor.	1	1	1
15	En ufak eleştirilere dahi dayanamıyorum.	1	1	1
16	Sınavda hata yapmaktan korkuyorum.	1	1	1
17	Sınava doğru geçen her gün enerjimin azaldığını hissediyorum.	1	1	1
18	Sınav yaklaştıkça iştahım azaldı.	1	1	1
19	Karamsarlık hissini bir türlü üzerimden atamıyorum.	1	1	1
20	Vücudumun çeşitli yerlerinde yaralar ve sivilceler çıkıyor.	1	1	1
21	Sınavı düşündükçe kalp atışlarımın arttığını hissediyorum	1	1	1
22	Sık sık bulantılar yaşıyorum.	1	1	1
23	Gelecek konusunda ümitsizliğe kapılıyorum.	1	1	1
24	Düşüncelerimi bir konuya yoğunlaştıramıyorum.	1	1	1
25	Uykuda huzursuzluk çekiyorum.	1	1	1
26	Etrafımdakilerle sık sık tartışmalara giriyorum.	1	1	1
27	İçimden geldiğince bağırma/haykırmak istiyorum.	1	1	1
28	SBS aklıma geldikçe paniğe kapılıyorum.	1	1	1
29	Sınavı kazanamaz isem kendime karşı suçluluk hissi duyacağım.	1	1	1
30	Sınavı kazanamaz isem aileme karşı suçluluk hissi duyacağım.	1	1	1
31	Sınavı kazanamaz isem öğretmenlerime karşı suçluluk hissi duyacağım.	1	1	1
32	SBS 3 yıl olmasın.	2	2	2
33	SBS beni korkutuyor.	1	1	1
34	SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturmuştur.	2	2	2

*1= psikolojik 2=Sosyal yaşantı

Tablo 3-5. SBS Öğrenci Anketi Kaiser-Mayer Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm ve Barlett's Testi Sonuçları

KMO Örneklem Ölçüm Yeterliliği Değeri	0,890
Barlett Testi Yaklaşık Ki-Kare Değeri	6742,025, sd=406, p=0,000

“Psikolojik” ve “Sosyal Yaşantı” boyutlarına göre iki faktör üzerinden faktör analizi yapılmıştır. Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi için gerçekleştirilen iki boyutlu faktör analizinde KMO değeri “0,920>0,70” olarak bulunmuştur. Bu değer “0,70”den büyük olduğu için örneklem sayısı yeterli olarak kabul edilmektedir. Ayrıca Barlett's Testi sonucu “p=0.00<0,05” olarak bulunmuştur. Bu da örneklem sayısı ile ölçekteki madde sayısı arasında oldukça anlamlı bir farkın bulunduğunu göstermektedir (Bkz. Tablo 3-5).

Tablo 3-6. SBS Öğrenci Anketi'nin Faktörleri ve Faktörlerin Açıkladıkları Varyans Oranları

Faktörler	Açıklanan Varyans
Psikolojik	34,090
Sosyal Yaşantı	11,205
Toplam	45,295

Anket, araştırmacının ölçmek istediğinin % 42, 911'ini açıklamaktadır. Bu değer 0,40'dan büyük olduğu için anketin, ölçmek istenilen özelliği ölçebildiğini göstermektedir. Ancak anketteki tüm maddelerin her biri için madde yük değerlerinin “0,30”dan büyük olup olmadığına bakıldığında, “SBS 3 yıl olmasın” ile “SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturmuştur” ifadelerinin 0,30'dan düşük bir değere sahip olduğu saptanmıştır. Bu ifadeler kapsam dışına alındıktan sonra yapılan iki faktörlü analizde Tablo 3-5 ve Tablo 3-6'da görüldüğü üzere “KMO değeri 0,927”, “p=0,000”, “varyans yüzdesi= % 45,295”, olarak bulunmuştur. “0,30”dan düşük bir değere sadece 8. sorunun sahip olduğu belirlenmiştir. Bu değer Büyüköztürk (2006)'ün kabul edilebilir olarak ifade ettiği “0,20 - 0,30” aralığındaki bir değerdir.

Tablo 3-7. SBS Öğrenci Anketi'nin Faktör Analizi (Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi) Sonuçları

Madde	Döndürme Sonrası Yük Değeri	
	Faktör 1	Faktör 2
8		,448
9		,805
10		,820
11		,835
12		,657
13	,564	
14	,682	
15	,666	
16	,621	
17	,686	
18	,581	
19	,759	
20	,523	
21	,657	
22	,529	
23	,721	
24	,650	
25	,617	
26	,616	
27	,565	
28	,784	
29	,661	
30	,612	
31	,582	
32	,719	

Uygulanan faktör analizi sonucunda “psikolojik” boyut olarak isimlendirilen birinci boyut yirmi maddeden oluşmaktadır. 1. boyutu anketteki 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 ve 32. sorular ölçmektedir. Boyutu ölçen ifadelerin yük değerleri de “0,523” ile “0,784” arasında değişmektedir. “Sosyal Yaşantı” olarak isimlendirilen ikinci boyut 8, 9, 10, 11 ve 12. sorular tarafından ölçülmektedir. Bu boyutu ölçen ifadelerin yük değeri “0,448” ile “0,835” arasında değişmektedir (Bkz. Tablo 3-7).

Her bir boyutu ayrı ayrı ele aldığımızda ise 1. Boyut (psikolojik) için sınırlama yapılmadan gerçekleştirilen faktör analizinde “KMO değeri 0,943”, “ $p=0,000$ ”, “varyans yüzdesi= % 55,460” olarak belirlenmiş ve “0,30”dan düşük bir

değerin bulunmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca “Psikolojik” boyutunun alt boyutları olarak belirlenen “bilişsel”, “psiko-fizyolojik” ve “suçluluk” olarak isimlendirilen üç alt boyutu bulunduğu tespit edilmiştir. Anketi oluştururken dikkat edildiği gibi 1. alt boyutu 14, 15, 16, 17, 19, 23, 28 ve 32 soruların ölçtüğü ve bu boyut için yapılan faktör analizinde daha başka alt boyutların bulunmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca 1. alt boyutun “KMO değeri = 0,928”, “p=0,000”, “varyans yüzdesi =51,841” olarak tespit edilmiş, Communalities Tablosu’nda da “0,30”dan düşük bir değer bulunmadığı saptanmıştır. 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 26 ve 27. sorular da 2. Alt boyutu ölçmektedir. 2. alt boyut için “KMO değeri = 0,874”, “p=0,000”, “varyans yüzdesi =46,260” olarak tespit edilmiş, Communalities Tablosu’nda da “0,30”dan düşük bir değer bulunmadığı saptanmıştır. Bu boyut kendi içerisinde alt boyutlara ayrılmamaktadır. 29, 30 ve 31. sorular 3. alt boyutu ölçmektedir. Bu boyutun “KMO değeri = 0,705”, “p=0,000”, “varyans yüzdesi =76,125” olarak tespit edilmiş, Communalities Tablosu’nda da “0,30”dan düşük bir değer bulunmadığı saptanmış ve bu boyut kendi içerisinde alt boyutlara ayrılmamıştır.

“Sosyal Yaşantı”yı kapsayan 2. boyuta ilişkin faktör analizi sonuçlarını incelediğimizde “KMO değeri =0,793”, “p=0,000”, “varyans yüzdesi= % 54, 094” olarak tespit edilmiştir. Sadece 12. sorunun “0,275” değerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu boyut kendi içerisinde alt boyutlara ayrılmamıştır.

Yapılan tüm bu geçerlik-güvenirlik çalışması neticesinde araştırmacı tarafından geliştirilen “Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi” geçerli ve güvenilir bir anket olarak kabul edilmektedir.

3. Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi Bağımsız Değişkenleri

1. Okul Türü

Devlet okulunda öğrenimini sürdüren öğrenciler ile özel okulda öğrenimini sürdüren öğrenciler arasında SBS ile ilgili olarak görüş farklılıklarının bulunup

bulunmadığı incelemek amacı ile “devlet okulu öğrencileri” ve “özel okul öğrencileri” olmak üzere iki gruptan oluşmaktadır.

2. Cinsiyet

Öğrencilerin cinsiyetleri arasında anlamlı farklılıkların bulunup bulunmadığı araştırmada incelenecektir.

3. Öğrenim Gördüğü Sınıf

SBS’ye giren öğrenciler 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileri olduğundan, sınıflar bazında öğrenciler arasında görüş ayrılıklarının bulunup bulunmadığına bakmak için 6. 7. ve 8. sınıf olmak üzere üç gruba ayrılmıştır.

4. Öğrencinin SBS’ye Girme Sayısı

Seviye Belirleme Sınavları ilk kez 2008 yılında yapıldığından 7. ve 8. sınıflar bir kez bu sınavlara girmişlerdir. 2009 SBS’ye 2008-2009 eğitim-öğretim yılında altıncı sınıfta okuyan öğrenciler ilk kez gireceğinden daha önce SBS’ye giren öğrenciler ile girmeyen öğrenciler dikkate alınarak “ilk kez girecek olanlar” ve ikinci kez girecek olanlar” şeklinde iki gruptan oluşmaktadır.

5. Dershaneye Gidiyor Olmak

Dershaneye giden ve gitmeyen öğrenciler şekilde iki gruptan oluşmaktadır.

6. Öğrencinin Okula Gidiş Zamanı

Okullar “sabahçı-öğlenci” ve “tam gün” (tekli) eğitim-öğretim veren okullar şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Öğrenciler ise sabahtan, öğleden sonra ve tam gün olmak üzere üç farklı zaman diliminde okula gitmektedirler. Bu nedenle

sabahçı, öğlenci ve tam gün okula giden öğrenciler olmak üzere üç gruptan oluşmaktadır.

7. 2008 SBS’de Öğrencinin Almış Olduğu Puan

2008 yılında SBS’ye girmiş olan 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin, 2008’de almış oldukları puanlar dikkate alınarak öğrencilerin almış oldukları puanlara göre farklı görüşlerinin bulunup bulunmadığına bakılacaktır. Öğrencilerin 2008 SBS’de almış oldukları puanlar “300’den az”, “300-350 arası”, “350-400 arası”, 400-450 arası ve 450-500 arası olmak üzere beş gruba ayrılmıştır.

3.4.2. Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen Anketi

Seviye belirleme sınavı öğretmen anketi araştırmacı tarafından öğretmen görüşlerini almak amacı ile geliştirilen bir ankettir. Ankete ilişkin hazırlıklar Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi’ndeki uzman kişilerin görüşü ve aktif olarak iş hayatını sürdüren Sakarya ilindeki çeşitli ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin görüşleri dikkate alınarak yürütülmüştür.

Öğretmenlerin ve uzman kişilerin görüşleri neticesinde Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen Anketi için aday sorular oluşturulmuştur. Halen iş hayatını sürdüren ve bütün branşlardaki öğretmenlerle yapılan bir görüşmede aday sorular üzerine görüşülmüş ve 22 ifade üzerinde fikir birliğine varılmıştır. Ancak Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar ve Müzik branşlarındaki öğretmenlerin üç konu üzerinde vurgu yapması nedeni ile ankete üç ifade daha ilave edilmiştir. Bu öneriler dikkate alınarak “SBS’nin 6., 7. ve 8. sınıfta olmak üzere üç yıl yapılması iyi oldu.”, “Öğrenciler SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabiliyor.” ve “SBS mesleki anlamda gelişmeye imkan tanımıştır.” ifadeleri ankete dahil edilmiştir. Böylece anketteki beşli Likert ölçeğine göre düzenlenecek soru sayısı 25 olarak belirlenmiştir. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi’ndeki uzman kişilerin görüşleri de alınarak anket tamamlanmıştır.

Anket soruları üç boyut üzerinden oluşturulmuştur. Boyutlardan 1. ve 2 boyutlar SBS'nin öğretmenler üzerine olan etkilerini belirlemeye yönelik iken diğer boyuttaki ifadeler tamamen öğretmenlerin SBS'nin toplumun her kesiminde bulunan bireyler üzerindeki etkilerine ilişkin görüşlerini almaya yöneliktir. Bu boyutlar ve boyutları açıklayan ifadeler aşağıdaki gibidir:

1. Boyut: “Psikolojik” etkileri

- Aynı heyecanı öğretmeni olarak ben de yaşıyorum.
- Öğrencimin başarısı benim başarım olarak algılanmaktadır.
- Öğrencimin başarısızlığı benim başarısızlığım olarak algılanmaktadır.
- Bu durum benim üzerimde baskı oluşturmaktadır.
- Sınava doğru geçen her gün enerjimin azaldığını hissediyorum
- Öğrencilerimin geleceği konusunda endişelerim bulunmaktadır.
- Öğrencilerim iyi bir puan alamaz ise kendimi suçlu tutacağım.

2. Boyut. “Branşsal” etkileri

- Dersimin veliler tarafından önemsendiğini düşünüyorum.
- Dersimin öğrenciler tarafından önemsendiğini düşünüyorum.
- Velilerin benim dersimle çok fazla ilgilendiğini düşünüyorum.
- Öğrencilerin benim dersimle çok fazla ilgilendiğini düşünüyorum.
- Veliler okula geldiklerinde ilk görüşmek istediği branşlardan birisiyim.
- Mesai arkadaşlarım benim dersimi önemsemektedir.
- SBS mesleki anlamda gelişmeme imkân tanımıştır.

3. Boyut: “Toplumsal” Etkileri

- SBS'nin üç yıl yapılması sınav kaygısını üç yıla çıkarmıştır.
- SBS'nin üç yıl yapılması dershaneye giden öğrenci sayısını arttıracaktır.
- SBS'nin üç yıl yapılması özel derse yapılacak harcamaları arttıracaktır.
- Sınav yaklaştıkça öğrencilerin heyecanının da yükseldiğini görüyorum.

- Veliler öğrencileri birbirlerinden esinlenerek dershaneye göndermektedir.
- SBS özel ders almak isteyen öğrenci sayısını arttırmıştır.
- SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturmuştur.
- Bu sınav kültüründe gelecek korkusu önemli bir yer tutmaktadır.
- Öğrenciler SBS'ye hazırlanırken sosyal ve kültürel faaliyetlere vakit ayırabiliyor.
- SBS'nin 6. ve 7. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.

Sonuç itibariyle bu ankette toplam 29 soru yer almaktadır. İlk dört soru bağımsız değişkenlerden oluşmaktadır. Bu sorularla öğretmenin cinsiyeti, branşı, çalıştığı okul türü ve okulun öğretim şekli belirlenmek istenmektedir. 5-29. sorular beşli Likert ölçeğine göre “Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi”nde belirtilen ölçeklemeye uygun şekilde hazırlanmıştır. Aşağıda gerçekleştirilen geçerlik ve güvenirlik çalışmasından elde edilen verilere göre araştırmacı tarafından geliştirilen “Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen Anketi” geçerli ve güvenilir bir anket olarak kabul edilmektedir.

3-4-2-1. Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen Anketi'nin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması

1. Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen Anketi'nin Güvenirliği

Güvenirlik çalışması SPSS 15.0 programında Cronbach Alpha değerine bakılarak gerçekleştirilmiştir. Bu işlem sonucunda Alpha değeri $0,860 > 0,80$ olarak bulunmuştur ($N=76$). Alt Boyutlara ilişkin olarak gerçekleştirilen güvenirlik çalışması sonuçlarına göre, birinci boyut (psikolojik) için Alpha değeri “0,817”, ikinci (Branşsal) boyut için Alpha değeri “0,876” ve üçün boyut için Alpha değeri “0,711” olarak bulunmuştur. Elde edilen bu değerler anketin güvenilir olduğunu göstermektedir.

2. Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen Anketi'nin Geçerliliği

Tablo 3-8. SBS Öğretmen Anketi İçin Uzman Görüşlerinin Dağılımı

İfade No	İfadeler	1. uzman	2. uzman	3. uzman
5	SBS'nin 6. ve 7. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.	3	3	3
6	Dersimin veliler tarafından önemsendiğini düşünüyorum.	2	2	2
7	Dersimin öğrenciler tarafından önemsendiğini düşünüyorum.	2	2	2
8	Öğrenciler SBS'ye hazırlanırken sosyal ve kültürel faaliyetler vakit ayırabiliyor.	3	3	3
9	Sınav yaklaştıkça öğrencilerin heyecanının da yükseldiğini görüyorum.	3	3	1
10	Aynı heyecanı öğretmeni olarak bende yaşıyorum.	1	1	1
11	Öğrencimin başarısı benim başarımla olarak algılanmaktadır.	1	3	1
12	Öğrencimin başarısızlığı benim başarısızlığım olarak algılanmaktadır.	1	3	1
13	Bu durum benim üzerimde baskı oluşturmaktadır.	1	1	1
14	Sınava doğru geçen her gün enerjimin azaldığını hissediyorum.	1	1	1
15	Öğrencilerimin geleceği konusunda endişelerim bulunmaktadır.	1	1	1
16	Öğrencilerim iyi bir puan alamaz ise kendimi suçlu tutacağım.	1	1	1
17	Ağırlıklı not ortalamalarının dikkate alınması üzerinde not baskısı oluşturmaktadır.	1	1	3
18	Velilerin benim dersimle çok fazla ilgilendiğini düşünüyorum.	2	2	2
19	Veliler öğrencileri bir birlerinden esinlenerek dershaneye gönderiyor.	3	3	3
20	Veliler okula geldiklerinde ilk görüşmek istediği branşlardan birisiyim.	2	2	2
21	Öğrencilerin benim dersimle çok fazla ilgilendiğini düşünüyorum.	2	2	2
22	SBS'nin üç yıl yapılması sınav kaygısını üç yıla çıkarmıştır.	3	3	1
23	SBS'nin üç yıl yapılması dershaneye giden öğrenci sayısını arttıracaktır.	3	3	3
24	SBS'nin üç yıl yapılması özel derse yapılacak harcamaları arttıracaktır.	3	3	3
25	Mesai arkadaşlarım benim dersimi önemsemektedir.	2	2	2
26	SBS mesleki anlamda gelişmeme imkân tanımıştır.	2	2	2
27	SBS özel ders almak isteyen öğrenci sayısını arttırmıştır.	3	3	3
28	SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturmuştur.	3	3	3
29	Bu sınav kültüründe gelecek korkusu önemli bir yer tutmaktadır.	3	3	3

*1= Psikolojik 2= Branşsal, 3=Toplumsal

Anketin geçerlilik çalışması uzman görüşleri alınarak, SPSS'de gerçekleştirilmiştir. Öncelikle Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi'ndeki uzman görüşlerinin alınması işlemi bu anket için de gerçekleştirilmiştir. Uzman görüşlerine

ilişkin işlemler Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketindeki gibi gerçekleştirilmiştir. Üç uzmandan alınan veriler Tablo 3-8’de verilmiştir.

Alınan üç uzman görüşü SPSS programına aktarıldıktan sonra “Kappa” değerlerine bakılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, 1. uzman görüşü ile 2. uzman görüşü arasında gerçekleştirilen işlemde “Kappa” değerinin 25 ifade için “0,813” olduğu belirlenmiştir. 1. uzman ile 3. uzman arasında gerçekleştirilen işlemde ise “Kappa” değeri 0,879 olarak ve son olarak da 2. ve 3. uzman arasında gerçekleştirilen işlemde de “Kappa” değeri 0,698 (yaklaşık olarak 0,700 olduğu için kabul edilebilir bir değer) olarak bulunmuştur. Elde ettiğimiz bu bulgular “0,70”e eşit veya “0,70”den büyüktür. Bu bulgular bize araştırmacının oluşturmuş olduğu anketin uzmanlar tarafından da geçerli olarak kabul edildiğini göstermektedir.

Tablo 3-9. SBS Öğretmen Anketi Kaiser-Mayer Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm ve Barlett’s Testi Sonuçları

KMO Örneklem Ölçüm Yeterliliği Değeri	0,730
Barlett Testi Yaklaşık Ki-Kare Değeri	1167,499, sd=300, p=0,000

Tablo 3-9’da görüldüğü gibi faktör analizi sonuçlarına göre de KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) değeri “0,730>0,70” bulunmuştur. Bu nedenle örneklem sayısı yeterli olarak kabul edilmektedir. Ayrıca Barlett’s Test Sphericity’de “p=0.00<0,05” olarak bulunmuştur. Bu da bize örneklem sayısı ile ölçekteki madde sayısı arasında oldukça anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir.

Tablo 3-10. SBS Öğretmen Anketi’nin Faktörleri ve Faktörlerin Açıkladıkları Varyans Oranları

Faktörler	Açıklanan Varyans
Psikolojik	27,201
Branşsal	14,703
Toplumsal	11,226
Toplam	53,131

Tablo 3-10’da görüldüğü üzere anket, araştırmacının ölçmek istediğinin “% 53,13”ünü açıklayabilmektedir. Bu değer %40’dan büyük bir değerdir. Communalities Tablosu’ndaki Extraction sütununda ise “0,30”dan küçük bir değere rastlanmamıştır.

Tablo 3-11. SBS Öğretmen Anketi’nin Faktör Analizi (Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi) Sonuçları

Madde	Döndürme Sonrası Yük Değerleri		
	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3
5			,537
6		,738	
7		,750	
8		,555	
9	,557		
10	,618		
11	,735		
12	,750		
13	,768		
14	,573		
15	,433		
16	,409		
17	,416		
18		,692	
19			,530
20		,799	
21		,601	
22			,568
23			,639
24			,590
25		,770	
26		,411	
27			,705
28			,336
29			,490

Tablo 3-11’de görüldüğü gibi faktör analizi sonucunda “psikolojik boyut” olarak isimlendirilen birinci boyut dokuz maddeden oluşmaktadır. Bu boyutun yük değerleri “0,409” ile “0,768” arasında değişmektedir. “Branşsal” olarak isimlendirilen ikinci boyut sekiz maddeden oluşmakta ve bu boyutun maddelerinin yük değeri “0,411” ile “0,799” arasında değişmektedir. “Toplumsal” boyut olarak

isimlendirilen üçüncü boyut ise sekiz maddeden oluşmakta ve bu boyuttaki maddelerin yük değerleri de “0,336” ile “0,705” arasında değişmektedir.

Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen Anketi’nin 1. Boyutunun faktör analizi yapıldığında ise KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) değeri “0,758” bulunmuştur. Bu değer örneklemin yeterli olduğunun göstergesi olarak kabul edilebilir. Barlett’s Testi değeri “ $p=0.00$ ”, varyans yüzdesinin de “%42,489” olduğu ve “0,30” dan küçük bir değere sahip maddenin bulunmadığı tespit edilmiştir. 2. Boyut için faktör analizi yapıldığında KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) değeri “0,883”, Barlett’s Testi değeri “ $p=0.00$ ”, “varyans yüzdesi=%56,390” ve “0,30”dan küçük değere sahip bir maddenin bulunmadığı tespit edilmiştir. 3. Boyutun faktör analizi yapıldığında KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) değeri “0,609”, Barlett’s Testi değeri “ $p=0.00$ ”, “varyans yüzdesi=%39,97” olarak bulunmuş ve “0,30”dan küçük değer saptanmamıştır.

Gerçekleştirilen geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda araştırmacı tarafından geliştirilen Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen Anketi’nin geçerli ve güvenilir bir anket olduğu söylenebilir.

3. Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen Anketi Bağımsız Değişkenleri

1. Cinsiyet

Öğretmenlerin cinsiyetleri arasında Seviye Belirleme Sınavları ile ilgili olarak görüş farklılıklarının bulunup bulunmadığı araştırma kapsamına dâhil edilmiştir.

2. Okul Türü

Devlet okulu ve özel okullar olmak üzere iki gruptan oluşmaktadır. Devlet okullarında görevli olan öğretmenler ile özel okullarda görevli olan öğretmenlerin

SBS hakkındaki görüşlerini almak ve karşılaştıkları durumlar arasında farklılıkların bulunup bulunmadığını belirlemek amacı ile araştırma kapsamına alınmıştır.

3. Öğretmenin Branşı

Öğretmen anketi içerisine alınmasının en önemli sebeplerinden birisi SBS’de sorulan soruların Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler-İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Yabancı dil ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerini kapsamasıdır. Diğer branşlardan soruların bulunmamasının öğretmenlerin branşları arasında anlamlı farklılıkları ortaya çıkarabileceğinden hareketle öğretmenlerin branşları araştırma kapsamındaki bağımsız değişkenler arasına alınmıştır. Ancak öğretmen branşlarında bir grupta gerçekleştirilmiştir. SBS’de derslerin ağırlık puanları dikkate alınarak dört farklı branş grubu oluşturulmuştur. 1. grup dersler SBS’de soru sorulmayan yani Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Teknoloji ve Tasarım, Müzik ve Bilgisayar vb. branşlarından oluşmaktadır. 2. grup 1 ağırlık standart puan katsayısına sahip olan yabancı dil branşından oluşturulmuştur. 3. grup dersler SBS’de 3 ağırlık standart puan katsayısına sahip Fen ve Teknoloji ile Sosyal Bilgiler branşından oluşturulmuştur. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi de bu grup içerisine dâhil edilmiştir. 4. grupta yer alan dersler ise en yüksek ağırlıklı standart puan katsayısına (4 puan) sahip Türkçe ve Matematik branşlarından oluşmaktadır

3.4.3. Seviye Belirleme Sınavı Veli Anketi

Veli anketi araştırmacı tarafından geliştirilen üçüncü ankettir. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde görevli uzman kişilerin görüşleri de alınarak SBS’nin “psikolojik”, “Sosyal yaşantı” ve “Toplumsal” etkilerine ilişkin veli görüşlerini almak için üç boyutlu bir anket oluşturulmuştur. “Sosyal yaşantı” boyuttan velilerin hem aile hem de çocuklarının yaşantısına ilişkin ifadeler yer verilmiştir. Bu boyutlar ve boyutları açıklayan ifadeler aşağıdaki gibidir:

1. Boyut “Psikolojik”

- Onunla birlikte ailece biz de aynı stresi yaşıyoruz.
- Sınav yaklaştıkça daha da endişelenir olduk.
- Ya hata yaparsa fikrini aklımızdan silemiyoruz.
- SBS aklıma geldikçe paniğe kapılıyorum.
- Onun yoğun bir şekilde çalışmasını görmek beni mutlu ediyor.
- Aile içinde tartışmalarımız arttı.

2. Boyut: “Sosyal Yaşantı”

- Çocuğum SBS’ye hazırlanırken kendine vakit ayırabilmektedir.
- Çocuğum SBS’ye hazırlanırken spor yapmaya yeteri kadar vakit ayırabilmektedir.
- Çocuğum SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabiliyor.
- Çocuğum SBS’ye hazırlanırken ailece bir yerlere gidebiliyoruz.
- Çocuğum SBS’ye hazırlanırken ev ziyaretlerine gidebiliyoruz.
- SBS aile yaşantımızı etkiledi.
- SBS ailemizdeki yaşam tarzımı değiştirdi.

3. Boyut: “Toplumsal”

- SBS’nin üç yıl yapılması dershaneye giden öğrenci sayısını arttıracaktır.
- SBS’nin üç yıl yapılması özel derslere yapılacak harcamaları arttıracaktır.
- SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturmuştur.
- SBS ve benzeri sınavlar çocuklarımız üzerinde bir korku kültürü yaratmaktadır.
- SBS’nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere üç defa yapılması iyi oldu.

Sonuç itibariyle bu anketin başında, anketi dolduran kişi hakkında bilgiler yer almaktadır. İlk 6 soru velinin öğrencisi hakkında genel bilgi elde etmek amacı ile

sorulmuştur. 7-24. sorular ise tamamen beşli likert ölçeğine göre hazırlanmış ve geçerlik, güvenirlik çalışması yukarıda açıklandığı şekli ile yapılmış ifadelerden oluşmaktadır.

3-4-3-1. Seviye Belirleme Sınavı Veli Anketi Geçerlik ve Güvenirlik çalışması

1. Seviye Belirleme Sınavı Veli Anketinin Güvenirliği

Anketin bütününe yapılan güvenirlik çalışmasında, Craombach's Alpha değeri 0,734 olarak tespit edilmiştir (N=85). Üçlü likert ölçeğinde bu değerin 0,80'in üzerinde olması beklenirken, beşli likert ölçeğinde 0,70'in üzerinde olması nedeni ile güvenirlik açısından kabul edilir bir değerdir. Ancak 22. (SBS Konusunda velilerin yeterince bilgilendirilmediğini düşünüyorum.) soru "0,737" değeri ile en yüksek değer olan "0,734" değerinin üzerinde kalmaktadır. İlk planda bu soru değerlendirmeden çıkartılmamıştır. Yapılan geçerlik çalışması neticesinde de 17. (Çocuğumun geleceği konusunda ümitsizliğe kapılıyorum.) ve 22. (SBS Konusunda velilerin yeterince bilgilendirilmediğini düşünüyorum.) soruların değerlendirme dışı tutulması gereği ortaya çıkmıştır. Bu iki sorunun güvenirlik çalışmasında değerlendirmeye alınmaması ile Craombach's Alpha değeri 0,736 olarak belirlenmiştir (N=86). Silindiği takdirde bu değeri yükseltecek başka bir madde de bulunmamıştır. Bu verilere göre anketin güvenilir bir anket olduğu söylenebilir. Alt Boyutlara ilişkin olarak gerçekleştirilen güvenirlik çalışması sonuçlarına göre birinci boyut için Alpha değeri "0,70", ikinci boyut için Alpha değeri "0,742" ve üçün boyut için Alpha değeri "0,67" olarak bulunmuştur. Elde edilen bu değerler anketin güvenilir olduğunu göstermektedir.

2. Seviye Belirleme Sınavı Veli Anketi Geçerliği

Geçerlik çalışması üç faktör dikkate alınarak yapılmış ve Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen ve Öğrenci Anketlerinde gerçekleştirildiği şekilde yürütülmüştür. Öncelikle bir birinden bağımsız ve habersiz üç uzmanın görüşüne yer verilmiştir.

Uzmanlara ankette yer alan ifadeler verilmiş ve üç boyuta göre bu ifadelerin gruplandırılması istenmiştir. Uzmanların gerçekleştirdiği gruplandırma sonuçları Tablo 3-12’de verilmiştir.

Tablo 3-12. SBS Veli Anketi İçin Uzman Görüşlerinin Dağılımı

İfade No	İfadeler	1. uzman	2. uzman	3. uzman
7	SBS’nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere üç defa yapılması iyi oldu.	3	3	3
8	Çocuğum SBS’ye hazırlanırken kendine vakit ayırabilmektedir.	2	2	2
9	Çocuğum SBS’ye hazırlanırken spor yapmaya vakit ayırabilmektedir.	2	2	2
10	Çocuğum SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabiliyor.	2	2	2
11	Çocuğum SBS’ye hazırlanırken ailece bir yerlere gidebiliyoruz.	2	2	2
12	Çocuğum SBS’ye hazırlanırken ev ziyaretlerine gidebiliyoruz.	2	2	2
13	Onun yoğun bir şekilde çalışmasını görmek beni mutlu ediyor.	1	1	1
14	Onunla birlikte ailece biz de aynı stresi yaşıyoruz.	1	1	1
15	Sınava doğru yaklaştıkça daha da endişelendir olduk.	1	1	1
16	Ya hata yaparsa fikrini aklımızdan silemiyoruz.	1	1	1
17	Çocuğumun geleceği konusunda ümitsizliğe kapılıyorum.	1	1	2
18	Aile içinde tartışmalarımız arttı.	1	2	1
19	SBS aklıma geldikçe paniğe kapılıyorum.	1	1	1
20	.SBS aile yaşantımızı etkiledi.	2	2	2
21	SBS ailemizdeki yaşam tarzımı değiştirdi.	2	2	2
22	SBS Konusunda velilerin yeterince bilgilendirilmediğini düşünüyorum.	3	3	3
23	SBS’nin üç yıl yapılması dershaneye giden öğrenci sayısını arttıracaktır.	3	3	3
24	SBS’nin üç yıl yapılması özel derslere yapılan harcamaları arttıracaktır.	3	3	3
25	SBS vb. sınavlar toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturmuştur.	3	3	3
26	SBS vb. sınavlar çocuklarımız üzerinde bir korku kültürü yaratmaktadır.	3	3	3

*1= Psikolojik 2= Sosyal yaşantı, 3=Toplumsal

Uzmanlardan elde edilen veriler SPSS 15.0 programına aktarılmıştır. Uzmanların görüşlerinin uyumuna bakmak için “Kappa” değerini ortaya koyacak istatistiksel işlemler daha önceki anketlerde olduğu gibi gerçekleştirilmiştir. Elde ettiğimiz bulgulara göre, 1. uzman görüşü ile 2. uzman görüşü arasında gerçekleştirilen işlemde “Kappa” değerinin 20 ifade için “0,925” olduğu

belirlenmiştir. 1. uzman ile 3. uzman görüşü arasında gerçekleştirilen işlemde “Kappa” değeri “0,835” olarak ve son olarak da 2. ve 3. uzman görüşleri arasında gerçekleştirilen işlemde de “Kappa” değeri “0,753” olarak bulunmuştur. Elde ettiğimiz bu bulgular “0,70”den büyük olduğu için anketimizin geçerli bir anket olduğu söylenebilir. Ancak gerçekleştirilen faktör analizine göre 17. ve 22. ifadelerin anketten çıkarılması gerektiği tespit edilmiştir. Bu nedenle uzman görüşleri için bu iki ifade çıkartıldıktan sonra 18 ifade için “Kappa” değerine bakılmıştır. Gerçekleştirilen bu ikinci işlemde “Kappa” değerinin 1. ve 2. uzman arasında gerçekleştirilen işlemde “0,915” 1. ve 3. uzmanların görüşlerine ilişkin “Kappa” değerinin “0,835” ve 2. ve 3. uzman arasındaki “Kappa” değerinin “0,753” olduğu tespit edilmiştir. Bütün değerler “0,70”den büyüktür.

Tablo 3-13. SBS Veli Anketi Kaiser-Mayer Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm ve Barlett’s Testi Sonuçları

KMO Örneklem Ölçüm Yeterliliği Değeri	0,729
Barlett Testi Yaklaşık Ki-Kare Değeri	791,990, sd=153, p=0,000

Tablo 3-14. SBS Veli Anketi’nin Faktörleri ve Faktörlerin Açıkladıkları Varyans Oranları

Faktörler	Açıklanan Varyans
Psikolojik	23,056
Sosyal Yaşantı	19,260
Toplumsal	11,759
Toplam	54,075

Bütün ifadeler (20 ifade) dikkate alınarak yapılan faktör analizi çalışmasında (N=75), KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) değeri “0,715>0,70” bulunmuştur. Bu nedenle örneklem sayısı yeterli olarak görülmüştür. Ayrıca Barlett’s Testi değeri’de “p=0.00” olarak tespit edilmiştir. Bu da bize örneklem sayısı ile anketteki madde sayısı arasında oldukça anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir. Veli Anketi’nin faktörleri ve faktörlerin

açıkladıkları varyans oranları incelendiğinde ise ankette açıklanan varyans, araştırmacının ölçmek istediğinin “%50,400”ünü açıklamaktadır. Ancak 17. ve 22. soruların Communalities Tablosu’ndaki Extraction sütununda 0,30’dan küçük bir değere sahip olduğu tespit edildiğinden bu iki soruyu değerlendirmeye almamanın faktörlerde her hangi bir değişiklik yaratmayacağı tespit edilmiştir.

17. ve 22. sorular çıkartıldıktan sonra 18 ifade üzerinden gerçekleştirilen geçerlik çalışmasına göre, KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) değeri “0,729>0,70” bulunmuştur. Bu değer örneklemin yeterli olduğunun göstergesidir. Barlett’s Test Sphericity’de “p=0.00” olması da bize örneklem sayısı ile anketteki madde sayısı arasında oldukça anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir (Bkz. Tablo 3-13). Tablo 3-14’den SBS Veli Anketi’nin faktörleri ve faktörlerin açıkladıkları varyans oranları incelendiğinde ise anket, araştırmacının ölçmek istediğinin “% 54,075”ini açıklamaktadır.

Tablo 3-15. SBS Veli Anketi’nin Faktör Analizi (Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi) Sonuçları

Madde	Döndürme Sonrası Yük Değeri		
	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3
7		,445	
8		,730	
9		,733	
10		,800	
11		,708	
12		,648	
13	,526		
14	,534		
15	,643		
16	,528		
17	,334		
18	,584		
19		,610	
20		,537	
21			,717
22			,736
23			,548
24			,466

Üç boyut ile sınırlanan faktör analizinde ise Ek 3’de yar alan Veli Anketi’nin, 13, 14, 15, 16, 17, ve 18. ifadelerinin 1. boyutu ölçtüğü, 8, 9, 10, 11, 12, 19 ve 20. ifadelerinin 2. boyutu ölçtüğü, 7, 21, 22, 23. ve 24. ifadelerinin ise 3. boyutu ölçtüğü belirlenmiştir.

Tablo 3-15’de görülen analiz sonucunda “psikolojik” olarak isimlendirilen birinci boyut altı maddeden oluşmaktadır. Bu boyutun yük değerleri “0,334” ile “0,643” arasında değişmektedir. “Sosyal Yaşantı” olarak isimlendirilen ikinci boyut sekiz maddeden oluşmakta ve bu boyutun maddelerinin yük değeri “0,445” ile “0,800” arasında değişmektedir. “Toplumsal” boyut olarak isimlendirilen üçüncü boyut ise sekiz maddeden oluşmakta ve bu boyuttaki maddelerin yük değerleri de “0,466” ile “0,736” arasında değişmektedir.

Seviye Belirleme Sınavı Veli Anketi’nin 1. Boyutunun faktör analizi yapıldığında ise KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) değeri “0,697” bulunmuştur. Barlett’s Testi değeri’de “ $p=0.00$ ”, varyans yüzdesinin de “% 71,375” olduğu tespit edilmiştir. 2. Boyut için geçerlik çalışması yapıldığında KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) değeri “0,811”, Barlett’s Testi değeri “ $p=0.00$ ”, varyans yüzdesi “% 58,676” bulunmuş ve “0,30”dan küçük değere sahip bir sorunun bulunmadığı belirlenmiştir. Ayrıca bu boyutun kendi içerisinde alt boyutları bulunmamaktadır. 3. Boyutun analizi yapıldığında KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) değeri “0,693”, Barlett’s Test değeri “ $p=0.00$ ”, varyans yüzdesi “% 60,261” olarak bulunmuş ve “0,30”dan küçük değer saptanmamıştır. Sadece 7. sorunun “0,256” gibi 0,30 dan küçük bir değere sahip olduğu belirlenmiştir. Bu kabul edilebilir bir değerdir.

Elde edilen bu bulgulara göre araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan “Seviye Belirleme Sınavı Veli Anketi” için yapılmış olan geçerlik, güvenirlik çalışması neticesinde bu anketin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

3. Veli Anketi'nin Bağımsız Değişkenleri

1. Okulun Bulunduğu İlçe

Veliler çocukları göndermiş oldukları okulların bulundukları ilçelere göre gruplandırılmıştır. Bu bağlamda Adapazarı Merkezinde yer alan okullar, Serdivan ilçesinde yer alan okullar ve Arifiye ilçelerinde yer alan okullar olmak üzere üç kategoriye ayrılmıştır.

2. Okul Türü

Özel okul velileri ile devlet okulu velileri olarak gruplandırılmıştır..

3. Cinsiyet

Velilerin cinsiyetlerine göre görüş farklılıklarının bulunup bulunmadığı incelenecektir.

4. Velinin Çocuğunun Öğrenim Gördüğü Sınıf

6. sınıf, 7. sınıf ve 8. sınıf öğrenci velileri olmak üzere üç gruptan oluşmaktadır.

5. Velinin Çocuğunun Sınava Girme Sayısı

Çocuğu ilk kez sınava giren veliler ile ikinci kez sınava girecek olan veliler şeklinde gruplandırılmıştır.

3.5. Verilerin Toplanması

Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden valilik oluru alındıktan sonra öğrencilere ve öğretmenlere uygulanacak olan anketler, Seviye Belirle Sınavı'nın

yapılmasına bir hafta kala örneklem kapsamındaki okul müdürlerinde gerekli açıklamalar yapılarak teslim edilmiştir. Sınavların uygulandığı haftayı takip eden hafta anketler geri toplanmıştır.

Tablo 3-16. Dağıtılan Öğrenci Anketlerinin Geri Dönüş Tablosu

Okullar	Dağıtılan Anket Sayısı	Geri dönen Anket Sayısı	Geri dönüş oranı
“A” İ.Ö.O	600	456	% 76
Özel “B” İ.Ö.O	200	132	% 66
“C” İ.Ö.O	150	77	%51
“D” İ. Ö. O.	300	151	% 50
Özel “E” İ.Ö.O	149	135	% 90
Toplam	1 399	951	% 68

Öğrencilerin doldurması içi toplam 1399 anket Tablo 3-16’da görüldüğü sayılarda örneklemde yer alan okullara dağıtılmış ve toplam 951 anket geri dönmüştür. Geri dönüş oranı % 68 olmuştur.

Tablo 3-17. Dağıtılan Öğretmen Anketlerinin Geri Dönüş Tablosu

Okullar	Dağıtılan Anket Sayısı	Geri dönen Anket Sayısı	Geri dönüş oranı
“A” İ.Ö.O	33	26	% 78
Özel “B” İ.Ö.O	24	12	% 50
“C” İ.Ö.O	16	8	% 50
“D” İ. Ö. O.	23	18	% 78
Özel “E” İ.Ö.O	21	17	% 80
Toplam	117	81	% 69

Tablo 3-17’de görüldüğü üzere öğretmen anketlerinden 117 adet dağıtılmış ve 81’i geri dönmüştür. Anketlerin geri dönüş oranı % 69 olmuştur.

Tablo 3-18. Veli Anketlerinin Okullara Göre Dağılımı Tablosu

Okullar	Anket Uygulanan veli sayısı
“A” İlköğretim Okulu	6
Özel “B” İlköğretim Okulu	10
“C” İlköğretim Okulu	4
“D” İlköğretim Okulu	5
Özel “E” İlköğretim Okulu	31
“F” İlköğretim Okulu	7
“G” İlköğretim Okulu	7
“H” İlköğretim Okulu	5
“I” İlköğretim Okulu	8
“J” İlköğretim Okulu	6
“K” İlköğretim Okulu	3
Toplam	92

Velilere uygulanan anketler, 6. sınıf velileri için 13 Haziran 2009, 7. sınıf velileri için 7 Haziran 2009, 8. sınıf velileri için 6 Haziran 2009 tarihlerine kadar uygulanmıştır. Ayrıca sınav tarihlerinde de öğrenciler sınavda olduğu saatlerde çocuklarını bekleyen velilere de anketler uygulanmıştır. Velilere uygulanan anketler görüşme şeklinde doldurulmuştur. Tablo 3-18’de velilerin çocuklarının gitmiş oldukları okullara göre dağılımı ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.6. Verilerin Analizi

Verilerin analizi bilgisayar ortamında SPSS 15 yazılım programına aktarılmıştır. Öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri ile ilgili olarak verilerin betimsel istatistikleri (Ortalama ve frekans dağılımları) yapılmıştır. Tek bir bağımsız değişkene ilişkin ikiden daha fazla grubun bağımlı değişkenler için anlamlı görüş farklılıkların saptanması amacı ile tek yönlü varyans analizi (One Way-Anova) gerçekleştirilmiştir. Tek yönlü varyans analizinin anlamlı çıktığı ($p<0,05$) durumlarda farklılığın kaynağının tespit edilmesi için “Tukey” çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. “Tukey” testi sonuçlarına göre belirlenen farklılık kaynaklarının

ortalamaları incelenmiş, çapraz tablolarla açıklanmasının uygun olacağına karar verilenler içinse çapraz tablolar oluşturulmuştur. Tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki grubun bağımlı bir değişkene göre ortalamaları arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunup bulunmadığına “t” testi kullanılarak bakılmıştır. Ayrıca, verilerin analizinde boyutları oluşturan maddelerin her biri için ayrı ayrı istatistik işlemleri gerçekleştirilmiş, boyutlara ilişkin analizler yapılmamıştır.

3.7. Verilerin Yorumlanması

Yorumlar alt problemler dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. “Seviye Belirleme Sınavı’nın Öğrenciler Üzerindeki Etkileri Nelerdir?” alt problemine ilişkin bulgular, Öğrenci Anketi’nden elde edilen bulgulara göre, “Seviye Belirleme Sınavları’nın Öğretmenler Üzerindeki Etkileri Nelerdir?” alt problemine ilişkin bulgular öğretmen anketinden elde edilen bulgulara göre, “Seviye Belirleme Sınavlarının Veliler üzerindeki Etkileri Nelerdir?” alt problemine ilişkin bulgular, veli anketinden elde edilen bulgular göre yorumlanmıştır. Ayrıca verilerin yorumlanmasında alt boyutları oluşturan maddeler boyut olarak yorumlanmamış, her bir maddenin kendisi hakkında elde edilen bulgulara göre yorumlar yapılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde alt problemlere yönelik gerçekleştirilen analizler sonucunda elde edilen bulgulara ve bu bulgular doğrultusunda yapılan yorumlara yer verilmektedir. Alt problemlere ilişkin bulgular ortaya konmadan önce anketleri cevaplandıran öğrenciler, veliler ve öğretmenler ile ilgili aşağıda bazı bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 4-1. Öğrenci, Veli Ve Öğretmenlerin Okullara Göre Dağılımı

Okullar	Öğrenci			Veli			Öğretmen			Toplam
	f*	%	Gp	f	%	Gp	f	%	Gp	
“A” İ.Ö.O	456	47,9	47,9	6	6,5	6,5	26	32,1	32,1	488
Özel “B” İ.Ö.O	132	13,9	13,9	10	10,9	10,9	12	14,8	14,8	154
“C” İ.Ö.O.	77	8,1	8,1	4	4,3	4,3	8	9,8	9,8	89
“D” İ. Ö. O.	151	15,9	15,9	5	5,4	5,4	18	22,2	22,2	174
Özel “E” İ.Ö.O	135	14,2	14,2	31	33,7	33,7	17	21,1	21,1	183
“F” İ. Ö. O.	--	--	--	7	7,6	7,6	--	--	--	7
“G” İ. Ö. O.	--	--	--	7	7,6	7,6	--	--	--	7
“H” İ.Ö. O.	--	--	--	5	5,4	5,4	--	--	--	5
“I” İ. Ö. O.	--	--	--	8	8,7	8,7	--	--	--	8
“J” İ. Ö. O.	6	--	--	6	6,5	6,5	--	--	--	6
“K” İ. Ö. O.	--	--	--	3	3,3	3,3	--	--	--	3
Toplam	--	--	--	92	100	100	--	--	--	92
Genel Toplam	951	100	100	92	100	100	81	100	100	1124

* f=Frakans, %=yüzde oran, Gp=Geçerli yüzde oran

Araştırma toplam 1124 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada yer alan öğrenci sayısı 951, öğretmen sayısı 81 ve veli sayısı 92’dir. Tablo 5-1’e baktığında

bu bilgilerin yanı sıra öğrenci, öğretmen ve velilerin okullara göre dağılımı da görülmektedir.

Tablo 4-2. Öğrencilerin Okul Türlerine, Cinsiyetlerine ve SBS'ye Girme Sayısına Göre Dağılımı

	Okul Türü			Cinsiyet			SBS'ye Giriş		
	Devlet	Özel	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	İlk	İkinci	Toplam
Frekans	686	265	951	484	464	948	402	543	945
Yüzde Oran	72,1	27,9	100	50,9	48,8	99,7	42,3	57,1	99,4
Geçerli Oran	72,1	27,9	100	51,1	48,9	100	42,5	57,5	100

Tablo 4-2'de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki öğrencilerin %72,1'i devlet okullarında %27,9'u özel okullarda öğrenimini sürdürmektedir. Bu öğrencilerden %50,9'u kız, %48,9'u erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Ayrıca araştırmaya katılmış olan öğrencilerden %42,5'i 2009 yılında SBS'ye ilk kez girecektir. Öğrencilerin %57,5'i ise 2008 yılında SBS'ye girmiş ve 2009 yılında SBS'ye ikinci kez girecektir.

Tablo 4-3. Öğrencilerin Sınıflarına ve Okula Gidiş Zamanlarına Göre Dağılımı

	Öğrencilerin Sınıfları				Öğrencilerin Okula Gidiş Zamanı			
	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	Toplam	Sabah	Öğlen	Tam	Toplam
Frekans	389	372	190	951	305	296	343	944
Yüzde Oran	40,9	39,1	20,0	100	32,1	31,1	36,1	99,3
Geçerli Oran	40,9	39,1	20,0	100	32,3	31,4	36,3	100

Öğrencilerin %40,9'u 6. sınıfta öğrenim hayatını sürdürürken, %39,1'i 7. sınıfta ve %20'si ise 8. sınıfta öğrenim hayatını sürdürmektedir. Öğrencilerin okula gidiş zamanlarına baktığımızda ise %32,3'ü sabahtan, %31,4'ü öğleden sonra ve %36,3'ü ise tam günlük olarak okula gitmektedir (Bkz. Tablo 4-3).

Tablo 4-4. Öğrencilerin Önceki SBS Puanlarına ve Dershaneye Gidip-Gitmemelerine Göre Dağılımı

	Önceki SBS Puanı					Dershaneye Gidiyor			
	1*	2	3	4	5	Toplam	Evet	Hayır	Toplam
Frekans	40	65	128	161	138	532	610	326	936
Yüzde Oran	4,2	6,8	13,5	16,9	14,5	55,9	64,1	34,3	98,4
Geçerli Oran	7,5	12,2	24,1	30,3	25,9	100	65,2	34,8	100

* 1=300'den Az, 2=300-350 arası, 3=350-400 arası, 4=400-450 arası, 5=450'den fazla

Tablo 4-4'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %65,2'si dershaneye gitmektedir. Öğrencilerin %34,8'i ise dershaneye girmeden SBS'ye hazırlanmaktadır. SBS'ye 2009 yılında ikinci kez girecek olan öğrencilerin 2008 SBS puanlarını incelediğimizde; öğrencilerin %7,5'inin 300'den daha düşük, %12,2'sinin 300-350 aralığında, %24,1'inin 350-400 aralığında, %30,3'ünün 400-450 aralığında ve %25,9'unun 450'den daha yüksek bir puan aldığı Tablo 4-4'de görülmektedir.

Tablo 4-5. Öğretmenlerin Okul Türü ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

	Okul Türü			Cinsiyet		
	Devlet	Özel	Toplam	Kız/Bayan	Erkek	Toplam
Frekans	52	29	81	48	33	81
Yüzde Oran	64,2	35,8	100	59,3	40,7	100
Geçerli Oran	64,2	35,8	100	59,3	40,7	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerini ve cinsiyetlerini Tablo 4-5'den incelediğimizde; öğretmenlerin %64,2'sinin devlet okullarında, % 35,8'inin özel okullarda görev yaptığı görülmektedir. Öğretmenlerin %59,3'ü bayan, %40,7'si ise erkek öğretmenlerden oluşmaktadır.

Tablo 4-6. Öğretmenlerin Branş Gruplarına Göre Dağılımı

	Öğretmenlerin Branşları				
	1*	2	3	4	Toplam
Frekans	26	24	7	18	75
Yüzde Oran	32,1	29,6	8,6	22,2	92,6
Geçerli Oran	34,7	32,0	9,3	24,0	100

*1=Türkçe ve Matematik, 2=Fen ve Teknoloji ile Sosyal Bilgiler, 3=İngilizce, 4=Diğer Dersler (Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik vb.)

Tablo 4-6'dan araştırmaya katılan öğretmenlerin branşlarına göre dağılımı verilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %34,7'si Türkçe ve Matematik öğretmenlerinden, %32,0'ı Fen ve Teknoloji ile Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden, %9,3'ü İngilizce öğretmenlerinden ve %24,0'ı ise diğer branş (Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, müzik vb.) öğretmenlerinden oluşmaktadır.

Tablo 4-7. Velilerin Okul Türlerine, Cinsiyetlerine ve Çocuklarının SBS'ye Girme Sayısına Göre Dağılımı

	Okul Türü			Cinsiyet			SBS'ye Giriş		
	Devlet	Özel	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	İlk	İkinci	Toplam
Frekans	51	41	92	42	43	85	38	53	91
Yüzde Oran	55,4	44,6	100	45,7	46,7	92,4	41,3	57,6	98,9
Geçerli Oran	55,4	44,6	100	49,4	50,6	100	41,8	58,2	100

Tablo 4-7'de araştırma kapsamındaki velilerin okul türlerine, cinsiyetlerine ve çocuklarının SBS'ye girme sayısına göre dağılımı görülmektedir. Tabloya göre velilerin %55,4'ünün çocukları öğrenimini devlet okullarında sürdürmektedir. Çocukları özel okullarda öğrenim gören velilerin oranı da %44,6'dır. Velilerin %49,4'ü bayan, %50,6'sı erkektir. Velilerden % 41,8'inin çocukları 2009 yılında SBS'ye ilk kez girecek iken, %58,2'sinin çocukları ise ikinci kez girecektir.

Tablo 4-8. Velilerin Sınıflara ve İlçelere Göre Dağılımı

	Sınıflar				İlçeler			
	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	Toplam	Merkez	Serdivan	Arifiye	Toplam
Frekans	34	32	25	91	28	42	22	92
Yüzde Oran	37,0	34,8	27,2	98,9	30,4	45,7	23,9	100
Geçerli Oran	37,4	35,2	27,2	100	30,4	45,7	23,9	100

Tablo 4-8'e göre velilerin %37,4'ünün 6. sınıfta, %35,2'sinin, 7. sınıfta ve %27,2'sinin ise 8. sınıfta öğrenimini sürdüren çocukları bulunmaktadır. Velilerin çocuklarını göndermiş oldukları okulların bulunduğu ilçelere baktığımızda; %30,4'ünün Sakarya Merkez ilçede, %45,7'sinin Serdivan'da, %23,9'unun Arifiye'de bulunan okullara devam eden öğrenci velilerinden oluştuğu aynı tabloda görülmektedir.

4-1. “Seviye Belirleme Sınavları ile İlgili Öğrenci Görüşleri Nelerdir?”

Alt Problemine İlişkin Bulgular

4-1-1. “SBS'nin Öğrenciler Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle İlgili Öğrenci Görüşleri Nelerdir?” Ve “SBS'nin Öğrenciler Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle İlgili Çeşitli Değişkenlere Göre Öğrencilerin Görüşleri Arasında Fark Var Mıdır? Alt Problemlerine Ait Bulgular

SBS'nin öğrenciler üzerindeki bilişsel etkileri ile ilgili olarak öğrenci görüşlerine ait frekans tablosu Tablo 4-9'da verilmiştir. Bu alanla ilgili öğrencilerin vermiş oldukları cevapların cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri okul türlerine, SBS'ye girme sayısına ve dershaneye gidip gitmemelerine göre “t” testi sonuçları ile sınıflarına, önceki SBS puanlarına ve okula gidiş zamanlarına göre gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçları ise her bir maddenin kendi içerisinde verilmiştir.

Tablo 4-9. SBS'nin Öğrenciler Üzerindeki Bilişsel Etkilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Frekans Tablosu

Bağımlı Değişkenler		1*	2	3	4	5	Top.
Ya kazanamazsam düşüncesi beynimi tırmalıyor.	f	113	69	120	124	506	932
	%	12,1	7,4	12,9	13,3	54,3	100
En ufak eleştirilere dahi dayanamıyorum.	f	163	114	163	119	369	928
	%	17,6	12,3	17,6	12,8	39,8	100
Sınavda hata yapmaktan korkuyorum	f	96	74	116	133	511	930
	%	10,3	8,0	12,5	14,3	54,9	100
Sınava doğru geçen her gün enerjimin azaldığını hissediyorum.	f	270	93	137	120	311	431
	%	29,0	10,0	14,7	12,9	33,4	100
Karamsarlık hissini bir türlü üzerimden atamıyorum.	f	208	107	156	140	310	921
	%	22,6	11,6	16,9	15,2	33,7	100
Gelecek konusunda ümitsizliğe kapılıyorum.	f	231	128	156	122	287	294
	%	25,0	13,9	16,9	13,2	31,1	100
SBS aklıma geldikçe paniğe kapılıyorum	f	178	108	136	130	375	927
	%	19,2	11,7	14,7	14,0	40,5	100
SBS beni korkutuyor.	f	195	104	131	121	377	928
	%	21,0	11,2	14,1	13,0	40,6	100

*1=hiç katılmıyorum, 2=çok az katılıyorum 3=orta seviyede katılıyorum 4=oldukça/çok fazla katılıyorum, 5 = Her zaman/sürekli/kesinlikle katılıyorum.

1. “Ya Kazanamazsam Düşüncesi Beynimi Tırmalıyor.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-9’da görüldüğü üzere öğrencilerin % 54,3’ü sınavı ya kazanamazsam düşüncesini bir türlü akıllarından silemedikleri görüşüne kesinlikle katıldıklarını, %13,3’ünün ise bu görüşe çok fazla katıldıklarını ifade etmiştir. Bu görüşe öğrencilerin % 7,4’ü kısmen katıldıklarını, 12,1’ise hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Elde edilen bu bulgulara göre öğrencilerin %67’8’i sürekli olarak “sınavı ya kazanamazsam” düşüncesi ile birlikte yaşamaktadırlar. Oysa Keskin

(2001)'e göre bir bireyin sınavı başaramayacağı düşüncesine sahip olması, bireyin kaygı düzeyini arttırmakta ve sınavı hayatın sonu gibi algılamasına neden olabilmektedir. Bu bağlamda elde ettiğimiz bulgular, ülkemizde SBS'ye giren öğrencilerin üçte ikisinden fazlasının “ya kazanamazsam” düşüncesini taşıması nedeni ile öğrencilerin SBS nedeni ile çeşitli kaygı düzeylerine sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 4-10. “Ya Kazanamazsam Düşüncesi Beynimi Tırmalıyor.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	477	4,14	1,33	5,123	927	0,00*
	Erkek	452	3,66	1,49			
Okul Türü	Devlet	675	3,91	1,41	,404	930	,686
	Özel	257	3,87	1,48			
SBS'ye Giriş	İlk	398	3,87	1,54	,702	924	,483
	İkinci	528	3,93	1,35			
Dershaneye	Gidiyor	599	3,88	1,45	-,800	916	,424
	Gitmiyor	319	3,96	1,39			

* p<0,05

Tablo 4-11 “Ya Kazanamazsam Düşüncesi Beynimi Tırmalıyor.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	8,95	2	4,47	2,17	,113
	Grup içi	1901,17	929	2,046		
	Toplam	1910,12	931			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	11,21	4	2,80	1,52	,195
	Grup içi	947,16	514	1,84		
	Toplam	958,36	518			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	4,12	2	2,06	1,00	,368
	Grup içi	1901,16	925	2,06		
	Toplam	1905,28	927			

*p<0,05

Tablo 4-10’da görüldüğü üzere “Ya kazanamazsam düşüncesi beynimi tırmalıyor” ifadesine, öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, SBS’ye girme sayısına, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p<0,05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir. Gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarının yer aldığı Tablo 4-11’e göre de öğrencilerin bulundukları sınıflara, önceki SBS’den almış oldukları puanlara ve okula gidiş zamanlarına göre “ $p<0,05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları bulunmamıştır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre ise anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo. 4-10’da görüldüğü üzere “Ya kazanamazsam düşüncesi beynimi tırmalıyor” ifadesine öğrencilerin cinsiyetlerine göre gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre $p=0,00<0,05$ olarak hesaplanmıştır. Bu veriler, öğrencilerin cinsiyetleri ile “ya kazanamazsam düşüncesi beynimi tırmalıyor” ifadesine vermiş oldukları cevaplar arasında oldukça anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğunu ortaya koymaktadır. Kız öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=4,14$ ” erkek öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,66$ ” olarak bulunmuştur. Bu bulgulara göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla çok daha fazla ya kazanamazsam düşüncesinin zihinlerinde yer aldığı belirlenmiştir.

Her öğrenci bir sınava girerken o sınavdan en yüksek puanı elde etmeyi amaçlar. Bu bir dersten geçmek için yapılan bir sınav olabileceği gibi merkezi bir sınav da olabilir. Ancak kazanamazsam düşüncesi öğrencinin zihninde bir yerde de vardır. Bu durumda öğrenci kendisine, ailesine veya öğretmenlerine karşı mazeretler de hazırlayabilir. Öğrencinin, SBS’nin üç aşamalı olmasından dolayı başlangıçta, daha sonraki sınavlarda telafi edeceğine ilişkin yorumlar yapma şansı varken özellikle 7. ve 8. sınıfta böyle bir yorumun sınırları daralmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin SBS’ye ilişkin kazanamazsam düşüncesinin bulunup bulunmadığı veya hangi sınıflarda daha çok yoğunlaştığı önem kazanmaktadır. 8. sınıftaki öğrencilerin sınavı kazanamama düşüncesine daha fazla sahip olması beklenen bir durum olmasına rağmen öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre görüşlerinin arasında

fark bulunmamıştır. Sadece öğrencilerin cinsiyetlerine göre görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Bulgulara göre öğrencilerin %67’8’i sürekli olarak “sınavı ya kazanamazsam” düşüncesi ile birlikte yaşamaktadırlar. Ya kazanamazsam düşüncesine kız öğrenciler, erkek öğrencilere oranla çok daha fazla sahiptir.

2. “En Ufak Eleştirilere Dahı Dayanamıyorum.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-9’a göre “En ufak eleştirilere dahi dayanamıyorum” görüşüne öğrencilerin %17,6’sı hiç katılmaz iken, %12,3’ü kısmen katıldıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %17,6’sı bu görüşe oldukça fazla katıldıklarını ortaya koyarken, 39,8’i kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bir başka ifade ile öğrencilerin %57’4’ünün en ufak eleştirilere dahi dayanamadıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4-12. “En Ufak Eleştirilere Dahı Dayanamıyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	475	3,57	1,53	2,386	923	,017*
	Erkek	450	3,32	1,52			
Okul Türü	Devlet	671	3,48	1,52	1,029	926	,304
	Özel	257	3,37	1,56			
SBS’ye Giriş	İlk	391	3,45	1,57	,117	920	,906
	İkinci	531	3,44	1,51			
Dershaneye	Gidiyor	597	3,42	1,55	1,107	913	,269
	Gitmiyor	318	3,53	1,48			

* $p < 0,05$

Tablo 4-12’de görüldüğü gibi “en ufak eleştirilere dahi dayanamıyorum” ifadesine, öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, SBS’ye girme sayısına, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p < 0,05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir. Gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarının yer aldığı Tablo 4-13’e göre de öğrencilerin bulundukları sınıflara, önceki SBS’den almış

oldukları puanlara ve okula gidiş zamanlarına göre “ $p<0.05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları belirlenmemiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre ise anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır.

Tablo 4-13 “En Ufak Eleştirilere Dahi Dayanamıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	3,711	2	1,86	,791	,454
	Grup içi	2169,91	925	2,35		
	Toplam	2173,62	927			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	16,72	4	4,18	1,868	,115
	Grup içi	1154,38	516	2,24		
	Toplam	1171,10	520			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	3,57	2	1,78	,761	,468
	Grup içi	2156,64	920	2,34		
	Toplam	2160,20	922			

* $p<0,05$

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre “en ufak eleştirilere dahi dayanamıyorum” ifadesine verilen cevaplara Tablo 4-12’den baktığımızda “t” testine göre “ $p=0,017$ ” olduğundan anlamlı bir görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Aynı tabloya göre kız öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,56$ ”, erkek öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,32$ ” olarak bulunmuştur. Elde edilen bu bulgular da kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla kendilerine yapılan eleştirilere daha tahammülsüz oldukları belirlenmiştir.

Bulgulara göre öğrencilerin % 57’4’ünün kendilerine yapılan en ufak eleştirilere dahi tahammül göstermedikleri belirlenmiştir. Öğrenciler arasında devam ettikleri okulun türü, öğrenim gördükleri sınıflar, daha önce SBS’ye girmiş olmaları ve hiç girmemiş olmaları, okullarının öğretim şekli ve dershaneye gidip gitmemelerine göre anlamlı bir görüş farklılığı bulunmamaktadır. Öğrencilerin

cinsiyetlerine göre eleştirilere gösterdikleri tahammül arasında anlamlı görüş farklılıkları söz konusudur. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla kendilerine yapılan eleştirilere daha az tahammül göstermektedirler.

3. “Sınavda Hata Yapmaktan Korkuyorum” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-9’da görüldüğü üzere öğrencilerin %10,3’ünün sınavda hata yapmaktan hiç korkmadığı, %8’inin biraz korktuğu, %14,3’ünün oldukça fazla korktuğu, % 54,9’unun ise çok fazla korktuğu tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre genel anlamda öğrencilerin %69’1’inin sınavda hata yapmaktan korktukları söylenebilir.

Tablo 4-14. “Sınavda Hata Yapmaktan Korkuyorum” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	477	4,16	1,29	4,515	925	,000*
	Erkek	450	3,75	1,45			
Okul Türü	Devlet	674	3,97	1,37	,514	928	,607
	Özel	256	3,92	1,44			
SBS’ye Giriş	İlk	396	3,96	1,40	,062	922	,951
	İkinci	528	3,96	1,38			
Dershaneye	Gidiyor	596	3,94	1,39	-,565	914	,572
	Gitmiyor	320	3,99	1,37			

* p<0,05

“Sınavda hata yapmaktan korkuyorum.” ifadesine, öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, SBS’ye girme sayısına, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “p<0,05” düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı Tablo 4-14’de görüldüğü gibi belirlenmiştir. Gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarının yer aldığı Tablo 4-15’e göre de öğrencilerin önceki SBS’den almış oldukları puanlara ve okula gidiş zamanlarına göre “p<0.05” düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları

bulunmamıştır. Cinsiyetlerine ve öğrenim gördükleri sınıflara göre ise anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır.

Tablo 4-15. “Sınavda Hata Yapmaktan Korkuyorum” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	14,15	2	7,08	3,703	,025*
	Grup içi	1771,04	927	1,91		
	Toplam	1785,19	929			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	1,56	4	,391	,206	,935
	Grup içi	972,59	513	1,896		
	Toplam	974,15	517			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	6,991	2	3,496	1,821	,162
	Grup içi	1770,01	922	1,920		
	Toplam	1777,00	924			

*p<0,05

Tablo 4-14’de görüldüğü gibi öğrencilerin cinsiyetlerine göre “Sınavda hata yapmaktan korkuyorum” ifadesine vermiş oldukları cevaplar için gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “p=0,00” olduğundan “p<0,05” anlamlılık düzeyinde görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Kız öğrencilerin ortalamasının “ $\bar{X}=4,16$ ” iken erkek öğrencilerin ortalamasının “ $\bar{X}=3,75$ ” olduğu aynı tabloda görülmektedir. Elde edilen bu bulgu göstermektedir ki kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla sınavda hata yapmaktan daha çok korkmaktadır.

Tablo 4-15’de öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre “sınavda hata yapmaktan korkuyorum” ifadesine vermiş oldukları cevapların tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir. Öğrencilerin devam ettikleri sınıflara göre cevaplarının tek yönlü varyans analizi sonuçlarına baktığımızda; “F=3,70” ve “p=0,025<0,05” olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgu, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre “sınav da hata yapmaktan korkuyorum” ifadesine verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir görüş farklılıklarının bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 4-16. “Sınavda Hata Yapmaktan Korkuyorum” İfadesine, Öğrencilerin Sınıflarına Göre Verdikleri Cevapların Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları

Sınıflar	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
6. Sınıf	7. Sınıf	-,19	,10
	8. Sınıf	,22	,12
7. Sınıf	6. Sınıf	,19	,10
	8. Sınıf	,34*	,13
8. Sınıf	6. Sınıf	-,22	,12
	7. Sınıf	-,34*	,13

*p<0.05

Tablo 4-17. “Sınavda Hata Yapmaktan Korkuyorum” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Verdikleri Cevaplara İlişkin İstatistikler

Sınıflar	N	$\bar{X}$	ss
6. Sınıf	383	3,95	1,41
7. Sınıf	366	4,07	1,32
8. Sınıf	181	3,73	1,45
Toplam	930	3,96	1,39

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre sınavda hata yapmaktan korkmaları arasında anlamlı bir görüş farklılığının tespit edilmesinden sonra, farklılığın kaynaklarını belirlemek amacı ile gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma (Tukey) testi sonucuna göre 7. sınıf öğrencileri ile 8. sınıf öğrencileri arasında görüş farklıklarının bulunduğu Tablo 4-16’da görüldüğü gibi tespit edilmiştir. Tablo 4-17’de ise öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre sınavda hata yapmaktan korkmaları ile ilgili bazı betimsel istatistikler bulunmaktadır. En yüksek ortalamaya sahip olan 7. sınıf öğrencilerin sınavda hata yapmaktan korkmalarına ilişkin ortalaması “ $\bar{X}=4,07$ ”, 6. sınıftaki öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,95$ ”, 8. sınıf öğrencilerinin ortalaması ise “ $\bar{X}=3,73$ ” olarak tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre 7. sınıf öğrencileri ile 6. sınıf öğrencilerinin ortalamaları arasında “0,23”lük bir fark söz

konusu iken 7. sınıf öğrencileri ile 8. sınıf öğrencilerinin ortalamaları arasında “0,34”lük bir fark bulunmaktadır. Başka bir ifade ile 7. sınıf öğrencileri 8. sınıf öğrencilerine göre çok daha fazla sınavda hata yapmaktan korkmaktadır. 6. sınıf öğrencilerinin sınavda hata yapmaktan korkmalarına ilişkin oran, 7. sınıf öğrencilerine oldukça yakinken 8. sınıf öğrencileri ile aralarında anlamlı bir fark olduğunu ifade etmek mümkün değildir.

Bulgulara göre, öğrencilerin %69,1’i sınavda hata yapmaktan korkmakta, 18,3’ünde ise böyle bir korku bulunmamaktadır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, SBS’ye girme sayısına, önceki SBS puanlarına, okulun öğretim şekline ve dershaneye gidip gitmeme durumlarına göre sınavda hata yapmaktan korkmaları arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı, aynı görüşe ilişkin öğrencilerin cinsiyetleri ve öğrenim gördükleri sınıflara göre anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sınavda oldukça fazla hata yapmaktan korktukları belirlenmiştir. 7. sınıf öğrencileri sınavda hata yapmaktan diğer sınıflardaki öğrencilere oranla daha çok korkmakta iken 8. sınıf öğrencileri ise sınavda hata yapmaktan en az korkanlardır. Sınavda hata yapma korkusu öğrencilerde bir baskı oluşturabilir veya Batlaş (2002)’a göre genel anlamda hata yapma düşüncesi, öğrencilerde sınavlara yönelik olarak bir kaygının oluşmasına neden olabilmektedir. Bu düşünce aynı zamanda stresin derecesini de etkilemektedir.

4. “Sınava Doğru Geçen Her Gün Enerjimin Azaldığını Hissediyorum.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşleri Ait Bulgular

Tablo 4-9’da görüldüğü gibi sınava doğru geçen her gün öğrencilerinin %29’una göre enerjilerinde hiçbir azalma söz konusu değilken, %10’unda çok az da olsa azalma söz konusudur. Öğrencilerin % 12’9’unda sınava doğru geçen her gün enerjilerinde oldukça fazla azalma olduğu, % 33,4’ünde kesinlikle böyle bir azalmanın olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin % 14,7’sinin bu ifadeye orta düzeyde katıldığı belirlenmiştir.

Tablo 4-18. “Sınava Doğru Geçen Her Gün Enerjimin Azaldığını Hissediyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	478	3,37	1,59	4,195	926	,000*
	Erkek	450	2,89	1,68			
Okul Türü	Devlet	675	3,11	1,65	,135	929	,893
	Özel	256	3,13	1,65			
SBS’ye Giriş	İlk	394	2,93	1,68	3,18	923	,002*
	İkinci	531	3,27	1,61			
Dershaneye	Gidiyor	599	3,11	1,66	,704	915	,482
	Gitmiyor	318	3,19	1,63			

* $p < 0,05$

Tablo 4-19. “Sınava Doğru Geçen Her Gün Enerjimin Azaldığını Hissediyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	19,463	2	9,73	3,605	,028*
	Grup içi	2504,78	928	2,70		
	Toplam	2524,24	930			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	23,72	4	5,93	2,274	,060
	Grup içi	1348,15	517	2,61		
	Toplam	1371,87	521			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	9,36	2	4,68	1,726	,179
	Grup içi	2501,58	923	2,71		
	Toplam	2510,93	925			

* $p < 0,05$

“Sınava doğru geçen her gün enerjimin azaldığını hissediyorum.” ifadesine, öğrencilerin, SBS’ye girme sayısına, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre gerçekleştirilen ve Tablo 4-18’de verilmiş olan “t” testi sonuçlarına göre “ $p < 0,05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir. Tablo 4-19’da verilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre de

öğrencilerin önceki SBS’den almış oldukları puanlara ve okula gidiş zamanlarına göre de “ $p<0.05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları söz konusu değildir. Cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri okul türlerine ve sınıflarına göre ise anlamlı bir görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre sınava doğru yaklaştıkça enerjilerinin azalmasına ilişkin görüşleri arasında Tablo 4-18’de görüldüğü üzere gerçekleştirilen “t” testi bulgularına göre “ $p=0,00<0,05$ ” olarak tespit edildiğinden oldukça anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre enerjilerinin sınava doğru geçen her gün azalmasına ilişkin ortalamalarına aynı tablodan baktığımızda ise kız öğrencilerin ortalamasının “ $\bar{X}=3,37$ ” olduğu, erkek öğrencilerin ortalamasının ise “ $\bar{X}=2,89$ ” olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre erkek öğrencilerin ortalaması kız öğrencilerin ortalamasından “0,48” daha düşüktür. Bu bulgular kız öğrenciler enerjilerinin gittikçe azaldığı görüşüne erkek öğrencilere oranla daha çok sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin SBS’ye girme sayısı ile enerjilerinin azaldığını hissetmeleri arasındaki ilişkiyi Tablo 4-18’den incelediğimizde, gerçekleştirilen “t” testine göre “ $p=0,002$ ” olarak bulunmuştur. Dolayısıyla “ $p<0,05$ ” düzeyinde oldukça anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Aynı tabloda SBS’ye ikinci kez girecek olan öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,27$ ” iken, ilk kez girecek öğrencilerin ortalamasının “ $\bar{X}=2,93$ ” olduğu görülmektedir. Her iki grubun ortalamaları arasındaki fark ise “0,34” olarak bulunmuştur. Bu bulgulara göre sınava ikinci kez girecek olan öğrenciler ilk kez girecek olanlara oranla her geçen gün enerjilerinin daha da azaldığı hissine sahip oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre enerjilerinin azalmasına ilişkin hissettiklerine baktığımızda, gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4-19’da görüldüğü gibi “ $F=3,605$ ” ve $p=0,028<0,05$ olduğundan anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Görüş farklılığının kaynağını belirlemeye yönelik olarak yapılan ve Tablo 4-20’de verilmiş olan çoklu

karşılaştırma testine göre 6. sınıf öğrencileri ile 7. sınıf öğrencileri arasında “ $p=0,020$ ” değeri elde edildiğinde “ $p<0,05$ ” düzeyinde anlamlı bir görüş farklılığının bulunduğu tespit edilmiştir. Bu ifadeye ilişkin en yüksek ortalamaya sahip olan 7. sınıfların ortalaması “ $\bar{X}=3,28$ ” iken, en düşük ortalamaya sahip olan 6. sınıfların ortalaması da “ $\bar{X}=2,96$ ” olarak bulunmuştur. Her iki sınıftaki öğrencilerin ortalamaları arasında fark ise “ $0,32$ ”dir. 8. sınıf öğrencileri ise diğer iki sınıf öğrencilerinin hemen hemen tam orta noktasındaki bir ortalamaya sahiptir (Bkz. Tablo 4-21).

Tablo 4-20. “Sınava Doğru Geçen Her Gün Enerjimin Azaldığını Hissediyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

Sınıflar	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
6. Sınıf	7. Sınıf	-,32*	,12
	8. Sınıf	-,16	,15
7. Sınıf	6. Sınıf	,32*	,12
	8. Sınıf	,16	,15
8. Sınıf	6. Sınıf	,16	,15
	7. Sınıf	-,16	,15

* $p<0,05$

Tablo 4-21. “Sınava Doğru Geçen Her Gün Enerjimin Azaldığını Hissediyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevaplara İlişkin İstatistikler

Sınıflar	N	$\bar{X}$	ss
Sınıflar	6. Sınıf	381	2,96
	7. Sınıf	367	3,28
	8. Sınıf	183	3,12
	Toplam	931	3,12

Bu bulgulara öğrencilerin %46,3'ünün sınava doğru geçen her gün enerjisinin azaldığı görüşüne sahip oldukları, %39'unun ise sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, SBS'ye girme sayısına, önceki SBS puanlarına, okulun öğretim şekline ve dershaneye gidip gitmeme durumlarına göre sınav yaklaştıkça enerjilerinin azalması arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri sınıflara ve SBS'ye girme sayısına göre anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılığı incelediğimizde kız öğrencilerin ortalaması beşli Likert ölçeğine göre " $\bar{X}=3,37$ " dolaylarında iken erkek öğrencilerin ortalaması " $\bar{X}=2,89$ "dur. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre enerjilerinin azalması arasındaki ilişkiye baktığımızda ise 6. sınıf öğrencileri ile 7. sınıf öğrencileri arasında görüş farklılıklarının bulunduğu görülmektedir. 7. sınıf öğrencileri " $\bar{X}=3,28$ " ortalama ile enerjilerinin azaldığını en çok hisseden öğrenciler iken, 6. sınıf öğrencileri " $\bar{X}=2,96$ " ortalama ile enerjilerinin azaldığını en az hisseden öğrencilerdir. Sınava ikinci kez girecek olan öğrenciler ilk kez girecek olanlarla karşılaştırıldığında SBS yaklaştıkça çok daha fazla enerjilerinin azaldığı hissine kapılmaktadırlar. Öğrencilerin sınava doğru geçen her gün enerjilerinde azalma olması aynı zamanda onlarda bir tükenmişliğe de neden olmaktadır. Bu şekildeki bir tükenmişlikte öğrencilerin derslerden veya dersleri çağrıştıracak çeşitli aktivitelerden gün geçtikçe uzaklaşmalarına neden olabilir.

5. “Karamsarlık Hissini Bir Türlü Üzerimden Atamıyorum.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-9'da görüldüğü üzere öğrencilerin %22,6'sı “karamsarlık hissini bir türlü üzerimden atamıyorum” görüşüne hiç katılmaz iken, 11,6'sı bu görüşe biraz katılmaktadır. %16,9'unun orta düzeyde katıldığı bu görüşe, öğrencilerden %15,2'si oldukça fazla, %33,7'si ise kesinlikle katılmaktadır.

Tablo 4-22. “Karamsarlık Hissini Bir Türlü Üzerimden Atamıyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	469	3,50	1,47	4,734	916	,000*
	Erkek	449	3,01	1,62			
Okul Türü	Devlet	669	3,22	1,57	1,234	919	,217
	Özel	252	3,36	1,62			
SBS’ye Giriş	İlk	391	3,16	1,61	1,538	913	,124
	İkinci	524	3,32	1,53			
Dershaneye	Gidiyor	593	3,28	1,58	,462	905	,644
	Gitmiyor	314	3,23	1,55			

* p<0,05

Tablo 4-23 “Karamsarlık Hissini Bir Türlü Üzerimden Atamıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	7,75	2	3,87	1,580	,206
	Grup içi	2250,27	918	2,45		
	Toplam	2258,01	920			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	24,17	4	6,04	2,559	,038*
	Grup içi	1206,97	511	2,36		
	Toplam	1231,14	515			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	1,78	2	,89	,363	,696
	Grup içi	2246,44	913	2,46		
	Toplam	2248,22	915			

*p<0,05

Öğrencilerin karamsarlık hissini bir türlü üzerlerinden atamamalarının, öğrenim gördükleri okul türlerine, SBS’ye girme sayısına, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre gerçekleştirilen ve Tablo 4-22’de

verilmiş olan “t” testi sonuçlarına göre “ $p<0,05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır. Tablo 4-23’de verilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre de öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara ve okula gidiş zamanlarına göre “ $p<0,05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları bulunmamıştır. Cinsiyetlerine ve önceki SBS’den almış oldukları puanlara göre ise anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre karamsarlık hissine yönelik gerçekleştirilen Tablo 4-22’de verilmiş olan “t” testi sonuçlarına göre “ $p=0,00$ ” olarak bulunmuştur. Bu veri öğrencilerin cinsiyetleri arasında “ $p<0,05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğunu ortaya koymaktadır. Aynı tablo incelendiğine kız öğrencilerin ortalamasının “ $\bar{X}=3,50$ ”, erkek öğrencilerin ortalamasının “ $\bar{X}=3,01$ ” olduğu görülmektedir. Ortalamalar arasındaki fark ise “0,49”dur. Bu bulgulara göre kız öğrenciler daha önceki psikolojik etkilere benzer şekilde karamsarlık hissini erkek öğrencilere oranla daha çok taşımaktadır.

Daha önce SBS’ye girmiş olan öğrencilerin almış oldukları puanlara göre karamsarlık hissini üzerlerinden atmamaları arasında gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4-23’de verilmiştir. Bu tabloya göre “ $F=2559$ ”, “ $p=0,038<0,05$ ” olarak tespit edildiğinden öğrenciler arasında önceki SBS puanına göre anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

Toplam 515 öğrenci bir önceki SBS’den almış olduğu puana göre bu ifadeye cevap vermiştir. Farklılığın kaynağını belirlemek amacı ile gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma “Tukey” testi sonuçlarına göre önceki SBS’den “300” puandan daha az alan öğrenciler ile “300” ile “350” puan aralığında puan alan öğrenciler arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 4-24). 300’den daha az puan almış olan öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=2,74$ ” iken diğer bütün grupların ortalaması ise “3,00”dan büyüktür. 300-350 aralığında puan alan öğrencilerin karamsarlık hissine neredeyse çoğunluğu sahipken, 300’den az puan alan öğrencilerin tam orta noktada kaldıkları tespit edilmiştir (Bkz. Tablo 4-25).

Tablo 4-24. Karamsarlık Hissini Bir Türlü Üzerimden Atamıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

Önceki SBS Puanları		Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
300'den az	300-350 Arası	-,92*	,32	,032
	350-400 Arası	-,49	,28	,401
	400-450 Arası	-,71	,27	,078
	450-500 Arası	-,50	,28	,392
300-350 Arası	300'den az	,92*	,32	,032
	350-400 Arası	,42	,24	,408
	400-450 Arası	,21	,23	,896
	450-500 Arası	,42	,24	,399
350-400 Arası	300'den az	,49	,28	,401
	300-350 Arası	-,42	,24	,408
	400-450 Arası	-,21	,18	,779
	450-500 Arası	-,00	,19	1,000
400-450 Arası	300'den az	,71	,27	,078
	300-350 Arası	-,21	,23	,896
	350-400 Arası	,21	,18	,779
	450-500 Arası	,21	,18	,770
450-500 Arası	300'den az	,50	,28	,392
	300-350 Arası	-,42	,24	,399
	350-400 Arası	,00	,19	1,000
	400-450 Arası	-,21	,18	,770

*p<0,05

Tablo 4-25. “Karamsarlık Hissini Bir Türlü Üzerimden Atamıyorum.” İfadesine Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanlarına Göre Cevaplarına Ait İstatistikler

Önceki SBS Puanları	N	$\bar{X}$	ss
300'den az	39	2,74	1,57
300-350 Arası	59	3,66	1,33
350-400 Arası	126	3,24	1,46
400-450 Arası	158	3,45	1,61
450-500 Arası	134	3,24	1,59
Toplam	516	3,31	1,55

Bulgulara göre, öğrencilerin %48,9'u karamsarlık hissini bir türlü üzerlerinden atamazken, %34,2'sinde karamsarlık hissi bulunmamaktadır. Karamsarlık hissini bir türlü üzerlerinden atamamaları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri Okul türü, sınıfları, SBS'ye girme sayısı, okulun öğretim şekli, dershaneye gidip-gitmeleri arasında anlamlı görüş farklılıkları söz konusu değildir. Öğrencilerin cinsiyetlerine ve daha önceki SBS'den almış oldukları puanlara göre karamsarlık hissini üzerlerinden atamama konusunda anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Daha önceki bulgulara olduğu gibi kız öğrenciler erkek öğrencilere oranlar karamsarlık hissini üzerlerinden atmakta daha çok zorlanmaktadır. Yine daha önceki SBS'den 300 ila 350 arasında puan alan öğrenciler en yüksek ortalamaya sahipken, 300'den daha az puana sahip öğrenciler en düşük ortalamaya sahiptir. Başka bir ifade ile 300'den daha az puana sahip öğrenciler karamsarlık hissine diğer puan aralıklarına göre çok fazla sahip değildir. Böyle bir durumun ortaya çıkmasının temel nedenleri arasında öğrencilerin sahip olduğu önceki SBS puanına göre öğrenci alan orta öğretim kurumlarından her hangi birine yerleşemeyeceği fikrine sahip olması gösterilebilir. Bu konuda 300-350 aralığında puana sahip öğrencilerin, SBS puanına göre öğrenci alan okullardan herhangi birine girmek için yeterli kabul edilebilecek puanların çok az altındaki bir aralıkta yer alması da onların daha karamsar bir duygu içerisine girmesinin nedenlerinden birisi olarak düşünülebilir.

6. “Gelecek Konusunda Ümitsizliğe Kapılıyorum.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-9'dan öğrencilerin “Gelecek konusunda ümitsizliğe kapılıyorum” ifadesine verdikleri cevaplar incelendiğinde, % 25'inin bu görüşe hiç katılmadıkları, %13,9'unun az da olsa katıldıkları görülmektedir. %16,9'unun orta düzeyde katıldığı bu görüşe, öğrencilerin %13,2'si oldukça fazla, %31,1'i ise kesinlikle katılmaktadır.

Tablo 4-26. “Gelecek Konusunda Ümitsizliğe Kapılıyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	474	3,29	1,56	3,546	919	,000*
	Erkek	447	2,92	1,58			
Okul Türü	Devlet	671	3,10	1,56	,512	922	,609
	Özel	253	3,16	1,64			
SBS’ye Giriş	İlk	396	3,13	1,61	,235	916	,815
	İkinci	522	3,10	1,56			
Dershaneye	Gidiyor	595	3,076	1,59	,836	909	,403
	Gitmiyor	316	3,168	1,57			

* p<0,05

Tablo 4-27 “Gelecek Konusunda Ümitsizliğe Kapılıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	,459	2	,230	,092	,912
	Grup içi	2309,38	921	2,507		
	Toplam	2309,84	923			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	32,20	4	8,051	3,359	,010*
	Grup içi	1215,31	507	2,397		
	Toplam	1247,51	511			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	,530	2	,265	,106	,900
	Grup içi	2294,78	916	2,505		
	Toplam	2295,31	918			

*p<0,05

Tablo 4-26’da görüldüğü gibi öğrencilerin “Gelecek konusunda ümitsizliğe katılıyorum” ifadesine, öğrenim gördükleri okul türlerine, SBS’ye girme sayısına, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “p<0,05” düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı

belirlenmiştir. Tablo 4-27’de verilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre de öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara ve okula gidiş zamanlarına göre “ $p<0.05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları bulunmamıştır. Cinsiyetlerine ve önceki SBS’den almış oldukları puanlara göre ise anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo 4-28. “Gelecek Konusunda Ümitsizliğe Kapılıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

Önceki SBS Puanları		Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
300’den az	300-350 Arası	-,27	,32	,922
	350-400 Arası	,043	,29	1,000
	400-450 Arası	-,07	,28	,999
	450-500 Arası	,48	,28	,461
300-350 Arası	300’den az	,27	,32	,922
	350-400 Arası	,31	,25	,710
	400-450 Arası	,20	,24	,912
	450-500 Arası	,74*	,24	,018
350-400 Arası	300’den az	-,04	,29	1,000
	300-350 Arası	-,31	,25	,710
	400-450 Arası	-,11	,19	,978
	450-500 Arası	,43	,19	,164
400-450 Arası	300’den az	,06	,28	,999
	300-350 Arası	-,20	,24	,912
	350-400 Arası	,11	,19	,978
	450-500 Arası	,54*	,18	,025
450-500 Arası	300’den az	-,48	,29	,461
	300-350 Arası	-,74*	,24	,018
	350-400 Arası	-,43	,19	,164
	400-450 Arası	-,54*	,18	,025

* $p<0,05$

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre gelecekleri hakkında ümitsizliğe kapılıp kapılmamalarına ilişkin görüş farklılıklarının bulunup bulunmadığını belirlemek amacı ile gerçekleştirilen “t” testi sonuçları Tablo 4-26’da verilmiştir. Tabloda “ $p=0,00<0,05$ ” olduğu için kız ve erkek öğrenciler arasında oldukça anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu görülmektedir. 474’ü kız 447’si erkek toplam 921 öğrenciden alınan cevaplara göre kız öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,29$ ” olarak, erkek öğrencilerin ortalaması ise “ $\bar{X}=2,92$ ” olarak tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre kız öğrencilerin gelecekleri konusunda çok daha fazla erkek öğrencilere göre ümitsizliğe kapıldıkları ifade edilebilir.

Tablo 4-29. “Gelecek Konusunda Ümitsizliğe Kapılıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Verdikleri Cevaplara Ait İstatistikler

Önceki SBS Puanları	N	$\bar{X}$	ss
300’den az	37	3,19	1,52
300-350 Arası	59	3,46	1,49
350-400 Arası	123	3,15	1,52
400-450 Arası	157	3,25	1,58
450-500 Arası	136	2,71	1,59
Toplam	512	3,10	1,56

Tablo 4-27’ye baktığımızda daha önce SBS’ye girmiş olan öğrencilerin SBS’den almış oldukları puanlara göre gelecekleri hakkındaki ümitsizliğe kapılmalarına ilişkin olarak gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizine göre “ $F=3,359$ ” ve “ $p=0,010$ ” olarak bulunduğundan “ $p<0,05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları söz konusudur. Görüş farklılıklarının hangi puana sahip öğrenciler arasında bulunduğunu belirlemek amacı ile gerçekleştirilen ve Tablo 4-28’de verilen “Tukey” testi sonuçlarına göre “300-350” ve “400-450” aralığında puanlara sahip öğrenciler ile “450-500” aralığında puan almış öğrenciler arasında görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

“450-500” aralığında puan alan öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=2,71$ ”, “300-350” aralığında puan alan öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,46$ ”, “400-450” aralığında puan alan öğrencilerin ortalamasının ise “ $\bar{X}=3,25$ ” olduğu Tablo 4-29’da görülmektedir. Elde edilen bu bulgulara göre SBS için en iyi puan aralığı olan “450-500” aralığında puan almış olan öğrenciler geleceklerine ilişkin en az ümitsizliğe kapılan öğrenciler iken 300-350 puan aralığındaki öğrenciler en çok ümitsizliğe kapılan öğrencilerdir.

Bulgulara göre öğrencilerin %44,3’ü kendi geleceği konusunda ümitsizlik içerisindeyken, % 38,9’u kendilerinin geleceği konusunda ümitsiz değildir. Özel ve devlet okulunda öğrenim gören, farklı sınıflarda öğrenim gören, SBS’ye daha önce girmiş olan veya ilk kez girecek olan, okula günün farklı zamanlarında veya tam gün giden, dershaneye giden veya gitmeyen öğrenciler arasında geleceklerine yönelik ümitsizliğe kapılma konusunda görüş farklılıkları bulunmamaktadır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre ve önceki SBS’ye girmiş olan öğrencilerin almış oldukları puanlara göre gelecek konusunda anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre çok daha fazla gelecekleri konusunda ümitsizliğe kapılmaktadır. Bir önceki SBS’den “450-500” aralığında puan alan öğrenciler ile “300-350” ve “400-450” aralığında puan alan öğrenciler arasında geleceklerine ilişkin ümitsizliğe kapılmaları konusunda anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır. SBS’de alına bilecek en iyi puan aralığı olan “450-500” aralığındaki puana sahip öğrenciler diğer iki aralıkta yer alanlara oranla çok daha az gelecekleri hakkında ümitsizliğe kapılmaktadırlar. Bu öğrencilerin ümitsizliği diğerlerine göre çok daha az taşımasının temel nedenlerinden birisi olarak kendilerini iyi bir orta öğretim kurumuna taşıyacak puanı almış olmaları gösterilebilir.

7. “SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-9’da görüldüğü gibi SBS’ye girecek öğrencilerin %19,2’si SBS akıllarına geldikçe paniğe kesinlikle kapılmamaktadır. %11,7’si azda olsa böyle bir

panik yaşadıklarını ifade ederken, %14,7'si orta düzeyde panik olduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin % 14,5'i oldukça paniklediklerini ortaya koyarken, %40,5'i her SBS'yi aklına getirdiklerinde paniğe kapıldıklarını ifade etmiştir.

Tablo 4-30. “SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	475	3,75	1,45	6,189	922	,000*
	Erkek	449	3,13	1,61			
Okul Türü	Devlet	671	3,43	1,55	-,475	925	,635
	Özel	256	3,49	1,60			
SBS'ye Giriş	İlk	395	3,44	1,58	-,145	919	,885
	İkinci	526	3,45	1,55			
Dershaneye	Gidiyor	596	3,43	1,58	-,663	912	,507
	Gitmiyor	318	3,50	1,53			

* p<0,05

Tablo 4-31 “SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	3,679	2	1,839	,752	,472
	Grup içi	2259,637	924	2,445		
	Toplam	2263,316	926			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	31,321	4	7,830	3,289	,011*
	Grup içi	1221,482	513	2,381		
	Toplam	1252,803	517			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	1,302	2	,651	,265	,767
	Grup içi	2258,802	919	2,458		
	Toplam	2260,104	921			

*p<0,05

Öğrencilerin “SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum.” ifadesine, öğrenim gördükleri okul türlerine, SBS'ye girme sayısına, dershaneye gidip

gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p<0,05$ ” düzeyinde Tablo 4-30’da görüldüğü gibi anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir. Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre de öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara ve okula gidiş zamanlarına göre “ $p<0,05$ ” düzeyinde, Tablo 4-31’de görüldüğü gibi anlamlı görüş farklılıkları bulunmamıştır. Cinsiyetlerine ve önceki SBS’den almış oldukları puanlara göre ise görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4-30 incelendiğinde öğrencilerin cinsiyetlerine göre bu ifadeye vermiş oldukları cevaplara ilişkin gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p=0,000<0,05$ ” olduğundan kız ve erkek öğrenciler arasında oldukça anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre SBS konusunda paniğe kapılmaları ile ilgili olarak ortalamalar da aynı tabloda verilmiştir. Tabloya göre “SBS aklıma geldikçe paniğe kapılıyorum” ifadesine verilen cevaplar da kız öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,75$ ”, erkek öğrencilerin ortalaması ise “ $\bar{X}=3,13$ ” olarak bulunmuştur. Her iki grup arasındaki ortalama farkı ise “0,62”dir. Bu bulgular yine kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha çok psikolojik sıkıntı yaşadığını göstermektedir. Yani kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla SBS’yi akıllarına getirdikçe çok daha fazla paniklemektedirler.

Daha önce SBS’ye girmiş olan öğrencilerin almış oldukları puanlara göre bu ifadeye verilen cevaplara ilişkin gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına Tablo 4-31’den baktığımızda “ $F=3,289$ ” ve “ $p=0,11<0,05$ ” olduğundan, öğrencilerin önceki SBS puanlarına göre de “SBS aklıma geldikçe paniğe kapılıyorum” ifadesine vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4-32 incelendiğinde öğrencilerin daha önceki SBS’den almış oldukları puanlara göre bu ifadeye vermiş oldukları cevaplara ait ortalamalar görülmektedir. Özellikle 300-350 ile 400-450 aralığında puanlara sahip öğrencilerin ortalamalarının diğer puan aralıklarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

300'den daha az puana sahip öğrenciler ise en düşük ortalamaya sahiptir. Elde edilen bu bulgulara göre SBS'yi kazanma ümidine sahip olmayan öğrencilerin diğer öğrencilere oranla en az paniğe kapılan öğrenciler olduğu söylenebilir. Diğer taraftan SBS de alınabilecek en yüksek puanı önceki SBS'de almış olan öğrencilerde panik yaşama konusunda 300'den daha az puan almış öğrencilerden sonra gelen öğrencilerdir. Bu durum da bize göstermektedir ki daha önceki SBS'den yüksek puan alan öğrenciler kendilerinden emin bir şekilde diğer öğrencilere göre paniklemeden çalışmalarını sürdürmektedir. Ancak yinede ortalamanın " $\bar{X}=3,23$ " olduğu dikkate alındığında bunun düşük bir ortalama olmadığı da göz ardı edilmemelidir.

Tablo 4-32. "SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum." İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Cevaplarına İlişkin İstatistikler

Önceki SBS Puanları	N	$\bar{X}$	ss
300'den az	37	3,03	1,52
300-350 Arası	62	3,81	1,40
350-400 Arası	123	3,37	1,60
400-450 Arası	159	3,70	1,52
450-500 Arası	137	3,23	1,58
Toplam	518	3,46	1,56

Bu bulgulara göre öğrencilerin %54,5'i SBS'yi her akıllarına getirdiklerinde paniğe kapılmaktadır. %30,9'u ise sakinliğini korumaktadır. Öğrencilerin devam ettikleri okulun türüne, öğrenim gördüğü sınıflara, SBS'ye girme sayısına, okulun öğretim şekline ve dershaneye gidip gitmemelerine göre SBS aklıma geldikçe paniğe kapılıyorum" ifadesine vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre paniğe kapılmaları arasında oldukça anlamlı bir ilişki söz konusudur. Daha önceki psikoloji alanındaki bulgulara benzer şekilde kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla çok daha fazla SBS'yi akıllarına getirdikçe paniğe kapılmaktadırlar. Diğer taraftan öğrencilerin bir önceki SBS'den almış oldukları puanlara göre de paniğe kapılmaları arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir.

8. “SBS Beni Korkutuyor.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

“SBS beni korkutuyor” ifadesine Tablo 4-9’da görüldüğü gibi öğrencilerin %21’i kesinlikle katılmaz iken, 11,2’si kısmen, %14,1’i orta düzeyde katılmaktadır. Öğrencilerin %13’ü bu görüşe oldukça fazla katılırken, % 40,6’sı kesinlikle bu görüşe katılmaktadır. Bu verilere göre öğrencilerin %53,9’unun SBS korkusunu yaşadığı söylenebilir. Bir başka ifade ile öğrenim yaşamını sürdüren öğrencilerin yarısından fazlasının SBS’den dolayı bir korku içerisinde olduğu söylenebilir.

Tablo 4-33. “SBS Beni Korkutuyor.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	472	3,62	1,56	4,163	923	,000*
	Erkek	453	3,19	1,60			
Okul Türü	Devlet	670	3,38	1,57	,968	926	,333
	Özel	258	3,49	1,65			
SBS’ye Giriş	İlk	393	3,39	1,61	,244	920	,807
	İkinci	529	3,41	1,58			
Dershaneye	Gidiyor	596	3,38	1,60	,923	913	,356
	Gitmiyor	319	3,48	1,59			

* $p < 0,05$

Öğrencilerin “SBS Beni Korkutuyor.” ifadesine, öğrenim gördükleri okul türlerine, SBS’ye girme sayısına, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p < 0,05$ ” düzeyinde Tablo 4-33’de görüldüğü gibi anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir. Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre de öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara, önceki SBS’den almış oldukları puanlara ve okula gidiş zamanlarına göre “ $p < 0,05$ ” düzeyinde, Tablo 4-34’de görüldüğü gibi anlamlı görüş farklılıkları bulunmamıştır. Öğrencilerin, cinsiyetlerine göre ise anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo 4-34 “SBS Beni Korkutuyor.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	5,75	2	2,88	1,131	,323
	Grup içi	2350,83	925	2,54		
	Toplam	2356,58	927			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	14,97	4	3,74	1,479	,207
	Grup içi	1302,97	515	2,53		
	Toplam	1317,93	519			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	,224	2	,112	,044	,957
	Grup içi	2346,42	920	2,55		
	Toplam	2346,64	922			

*p<0,05

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre SBS’den korkmaları arasında Tablo 4-33’de verilmiş olan “t” testi sonuçlarına göre “ $p=0,00<0,005$ ” olduğu görülmektedir. Aynı tabloda öğrencilerin cinsiyetlerine göre SBS’den korkmaları konusunda vermiş oldukları cevaplara ilişkin ortalamalar bulunmaktadır. 472’si kız, 453’ü erkek olmak üzere toplam 925 öğrencinin cevaplandığına göre kız öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,62$ ”, erkek öğrencilerin ortalaması ise “ $\bar{X}=3,19$ ” olarak, her iki grup arasındaki ortalama farkı ise “0,43” olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre kız öğrenciler daha önceki psikolojik ifadelerde olduğu gibi erkek öğrencilere oranla çok daha fazla SBS korkusuna sahiptir.

9. “Sınavı Kazanamaz İsem Kendime Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

“Sınavı kazanamaz isem kendime karşı suçluluk hissi duyacağım” ifadesine öğrenciler tarafından verilen cevapları Tablo 4-35’den incelediğimizde, öğrencilerin %47,3’ünün kesinlikle, %14,2’sinin ise oldukça fazla böyle bir duyguya sahip olduğu tespit edilmiştir. 14,4’ü orta düzeyde böyle bir duygu içerisinde iken, %9’u çok az bu duyguya sahiptir. Öğrencilerin %15,9’unun ise SBS’yi kazanamadığında

kesinlikle kendisine karşı bir suçluluk duygusu içerisine girmeyeceği belirlenmiştir. Bu bulgulara öğrencilerin %61'2'sinin SBS'yi kazanamamalarında kendilerini neden daha iyi çalışmadıkları konusunda suçlayacakları ifade edilebilir.

Tablo 4-35. SBS'nin Öğrencilerin Suçluluk Duygusu Hissetmelerine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Frekans Tablosu

Bağımlı Değişkenler		1*	2	3	4	5	Top.
Sınavı Kazanamaz İsem Kendime Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.	f	148	84	134	125	441	932
	%	15,9	9,0	14,4	13,4	47,3	100
Sınavı Kazanamaz İsem Aileme Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.	f	184	90	117	131	402	924
	%	19,9	9,7	12,7	14,2	43,5	100
Sınavı Kazanamazsam Öğretmenlerime Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.	f	209	99	128	133	355	925
	%	22,6	10,7	13,8	14,4	38,4	100

*1=hiç katılmıyorum, 2=çok az katılıyorum 3=orta seviyede katılıyorum 4=oldukça/çok fazla katılıyorum, 5 = Her zaman/sürekli/kesinlikle katılıyorum.

Tablo 4-36 “Sınavı Kazanamaz İsem Kendime Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	P
Cinsiyet	Kız	477	3,86	1,49	3,885	927	,000*
	Erkek	452	3,48	1,52			
Okul Türü	Devlet	675	3,64	1,49	,971	930	,332
	Özel	257	3,75	1,58			
SBS'ye Giriş	İlk	397	3,69	1,53	,327	924	,744
	İkinci	529	3,65	1,51			
Dershaneye	Gidiyor	598	3,70	1,53	,634	917	,526
	Gitmiyor	321	3,63	1,48			

* p<0,05

Tablo 4-36'da görüldüğü gibi öğrencilerin “Sınavı kazanamaz isem kendime karşı suçluluk hissi duyacağım” ifadesine, öğrenim gördükleri okul

türlerine, SBS'ye girme sayısına, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p<0,05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir. Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre de öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara, önceki SBS'den almış oldukları puanlara ve okula gidiş zamanlarına göre “ $p<0,05$ ” düzeyinde, Tablo 4-37'de görüldüğü gibi anlamlı görüş farklılıkları bulunmamıştır. Öğrencilerin, cinsiyetlerine göre ise görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4-37. “Sınavı Kazanamaz İsem Kendime Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	P
Sınıflar	Gruplar arası	9,93	2	4,97	2,162	,116
	Grup içi	2133,26	929	2,30		
	Toplam	2143,19	931			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	9,51	4	2,38	1,043	,385
	Grup içi	1174,19	515	2,28		
	Toplam	1183,69	519			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	,28	2	,14	,061	,941
	Grup içi	2125,92	924	2,30		
	Toplam	2126,20	926			

* $p<0,05$

Tablo 4-36 incelendiğinde, öğrencilerin cinsiyetlerine göre “Sınavı kazanamaz isem kendime karşı suçluluk hissi duyacağım” ifadesine vermiş oldukları cevaplara ilişkin gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p=0,19<0,05$ ” değerleri elde edilmiştir. Aynı tabloda 477 kız öğrencinin 452 erkek öğrencinin cevaplandığı bu ifadenin kız öğrencilere ait olan ortalamasının “ $\bar{X}=3,86$ ” erkek öğrencilerin ortalamasının ise “ $\bar{X}=3,48$ ” olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgulara göre kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla sınavı kazanamaz ise kendilerine karşı daha çok suçluluk hissine sahip olacakları belirlenmiştir. Bir kişinin yaptıkları veya yapmadıkları için kendini suçladığı zamanlar olabilir. Öğrencilerin

SBS’de başarısız olmaları durumunda kendilerini suçlu hissedip hissetmeyeceklerini belirlemek amacı ile sorulan bu ifadeye ilişkin öğrencilerin sadece %15,9’u SBS’yi kazanamadıklarında kesinlikle kendilerine karşı bir suçluluk hissine kapılmayacakları görüşünde iken, %60,7’sinin oldukça fazla bir şekilde bu duyguya kapılacakları belirlenmiştir. Daha önceki psikolojik bulgularda olduğu gibi kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla çok daha fazla bu hisse sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

10. “Sınavı Kazanamaz İsem Aileme Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-35’de görüldüğü gibi öğrencilerin %19,9’unun sınavı kazanamaz ise kesinlikle ailelerine karşı bir suçluluk hissi içerisinde olmadıkları tespit edilmiştir. %9,7’sinin azda olsa, %12,7’sinin ise orta düzeyde ailelerine karşı bir suçluluk hissi taşıdığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %14,2’sinin oldukça fazla, 43,5’inin ise kesinlikle sınavı kazanamazlar ise ailelerine karşı kendilerini suçlu hissedecekleri belirlenmiştir.

Tablo 4-38. “Sınavı Kazanamaz İsem Aileme Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	472	3,64	1,55	2,402	919	,016*
	Erkek	449	3,39	1,60			
Okul Türü	Devlet	669	3,45	1,58	1,92	922	,055
	Özel	255	3,68	1,60			
SBS’ye Giriş	İlk	395	3,47	1,65	,639	916	,523
	İkinci	523	3,54	1,54			
Dershaneye	Gidiyor	595	3,54	1,62	,545	909	,586
	Gitmiyor	316	3,48	1,53			

* p<0,05

Öğrencilerin “Sınavı kazanamaz isem aileme karşı suçluluk hissi duyacağım.” ifadesine ilişkin öğrenim gördükleri okul türleri, sınıfları, SBS’ye girme

sayıları, SBS puanları, okula gitme zamanları ve dershaneye gidip gitmemeleri arasında “ $p<0,05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları yapılan “t” testi ve varyans analizi sonuçlarına göre bulunmamaktadır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre ise anlamlı bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir (Bkz. Tablo 4-38 ve Tablo 4-39).

Tablo 4-39 “Sınavı Kazanamaz İsem Aileme Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevapların Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	3,54	2	1,77	,705	,494
	Grup içi	2315,21	921	2,51		
	Toplam	2318,76	923			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	5,91	4	1,48	,626	,644
	Grup içi	1206,39	511	2,36		
	Toplam	1212,30	515			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	7,75	2	3,88	1,545	,214
	Grup içi	2297,83	916	2,51		
	Toplam	2305,58	918			

* $p<0,05$

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre “Sınavı kazanamaz isem aileme karşı suçluluk hissi duyacağım.” ifadesine “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde vermiş oldukları cevapların “t” testi sonuçları Tablo 4-38’de görüldüğü üzere “ $p=0,016$ ” olduğundan anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Aynı tabloda 472 kız 449 erkek öğrencinin cevaplandığı “Sınavı kazanamaz isem aileme karşı suçluluk hissi duyacağım.” ifadesine ilişkin kız ve erkek öğrenci gruplarının ortalamaları verilmiştir. Kız öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,64$ ”, erkek öğrencilerin ortalaması ise “ $\bar{X}=3,39$ ”, her iki grubun ortalamaları arasındaki fark ise “0,25” olarak bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre sınavı kazanamamaları durumunda kız öğrenciler erkek öğrencilerden çok daha fazla ailelerine karşı suçluluk hissi taşımaktadır.

Ailenin çocuklarının eğitimine olan katkısının önemi her fırsatta vurgulanmaktadır. Aileler çocuklarına, psikolojik desteğin yanı sıra sosyalleşmesi içinde sosyal katkı da sağlamaktadır. Psikolojik ve sosyolojik katkının yanı sıra göz ardı edilmemesi gereken bu katkının ekonomik boyutta da olmasıdır. Aileler çocuklarının bütün eğitim öğretim masraflarını üstlenmektedir. Bu nedenle öğrencilerin ellerindeki bütün imkânları kendisinin kullanımına sunan ailelerine karşı sınavı kazanamadıklarında suçluluk hissine sahip olmaları beklenen bir durumdur. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin %19,9'u sınavı kazanamaz ise kesinlikle ailelerine karşı kendilerini suçlu hissetmeyeceklerdir. % 43,5'i kesinlikle, %14,2'si ise oldukça fazla bu duyguyu taşımaktadır. Bu da beklentiler doğrusunda elde edilen bir bulgu olmakla birlikte kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında da görüş farklılıkları bulunmaktadır. Önceki bulgularda elde edildiği gibi kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha fazla sınavı kazanma konusunda ailelerine karşı kendilerini sorumlu görmektedirler. Bu nedenle de sınavı kazanamamaları durumunda ailelerine karşı erkek öğrencilerden çok daha fazla suçluluk hissine sahiptir.

11. “Sınavı Kazanamaz İsem Öğretmenlerime Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

“Sınavı kazanamaz isem öğretmenlerime karşı suçluluk hissi duyacağım” ifadesine öğrencilerin verdikleri cevaplar Tablo 4-35'den incelendiğinde, %38,4'ünün kesinlikle %14,4'ünün ise oldukça fazla böyle bir duygu içerisinde bulunduğu tespit edilmiştir. %14,4'ü orta düzeyde bu görüşe sahip iken, %10,7'si oldukça az bu görüşe sahiptir. Öğrencilerin %22,6'sının kesinlikle böyle bir görüşe sahip olmadığı elde edilen bulgular arasındadır.

Öğrencilerin “Sınavı kazanamaz isem öğretmenlerime karşı suçluluk hissi duyacağım” ifadesine, öğrenim gördükleri okul türlerine, SBS'ye girme sayısına, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p < 0,05$ ” düzeyinde Tablo 4-40'da görüldüğü gibi anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir. Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre de öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara, önceki SBS'den almış

oldukları puanlara ve okula gidiş zamanlarına göre “ $p<0.05$ ” düzeyinde, Tablo 4-41’de görüldüğü gibi anlamlı görüş farklılıkları bulunmamıştır. Öğrencilerin, cinsiyetlerine göre ise anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo 4-40. “Sınavı Kazanamaz İsem Öğretmenlerime Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	472	3,48	1,62	2,321	920	,020*
	Erkek	450	3,24	1,62			
Okul Türü	Devlet	671	3,33	1,62	,830	923	,407
	Özel	254	3,43	1,64			
SBS’ye Giriş	İlk	395	3,43	1,63	1,214	917	,225
	İkinci	524	3,30	1,62			
Dershaneye	Gidiyor	595	3,34	1,65	,656	910	,512
	Gitmiyor	317	3,41	1,57			

* $p<0,05$

Tablo 4-41. “Sınavı Kazanamaz İsem Öğretmenlerime Karşı Suçluluk Hissi Duyacağım.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	11,81	2	5,91	2,251	,106
	Grup içi	2419,59	922	2,62		
	Toplam	2431,40	924			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	3,64	4	,91	,344	,849
	Grup içi	1351,50	510	2,65		
	Toplam	1355,14	514			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	4,94	2	2,47	,938	,392
	Grup içi	2412,35	917	2,63		
	Toplam	2417,29	919			

* $p<0,05$

“Sınavı kazanamaz isem öğretmenlerime karşı suçluluk hissi duyacağım” ifadesine öğrencilerin cinsiyetlerine göre cevaplarına baktığımızda Tablo 4-40’da verilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p=0,020<0,05$ ” değerleri elde edildiğinden anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır. Aynı tabloda her iki gruba ait ortalamalar da verilmiştir. 472 kız, 450 erkek olmak üzere toplam 922 öğrencinin vermiş olduğu cevaplara göre kız öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,48$ ” erkek öğrencilerin ortalaması ise “ $\bar{X}=3,24$ ” olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bu bilgilere göre kız öğrenciler daha önceki bulgularda da olduğu gibi kendilerini sınava kazanma konusunda öğretmenlerine karşı erkek öğrencilerden daha fazla sorumlu hissetmektedir. Yani kız öğrenciler sınavı kazanamadıkları takdirde öğretmenlerine karşı erkek öğrencilere oranla daha çok suçluluk hissi duyacağını ifade etmektedir.

Fidan (1998) okul içerisinde düzenlenen tüm aktivitelerin öğrencilere yönelik olduğunu ifade ederken, öğretmeni de okul sisteminin en önemli unsuru olarak görmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin gerçekleştirdiği bütün öğrenme aktiviteleri de öğrenciye yöneliktir. Öğrencileri hayata en iyi şekilde hazırlamayı hedefleyen öğretmenler, mevcut öğretim programlarının da uygulayıcılarıdır. Geçmiş dönemlerde 8. sınıf sonunda yapılan sınavlar nedeni ile bir dersten birçok farklı öğretmen öğrencilere ders verirken, mevcut sistemde 6. sınıftaki matematik dersine giren bir öğretmen yılsonunda öğrencilerinin matematik testi sonuçlarının kendisiyle de ilişkilendirileceğini bildiğinden daha yoğun bir çaba içerisine girebilmektedir. Bulut (2005) özellikle ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin, ortaöğretim okullarındakilere göre daha fazla sorumluluk duygusu içerisinde bulunduğunu belirtmektedir. Bu durumun öğrencilerin de farkında olabileceği ve öğretmenlerine karşı da kendilerinde bir sorumluluk duyabilecekleri beklenmemidir. Bulgulara göre öğrencilerin %22,6’sı sınavda başarısız olursa kesinlikle öğretmenlerine karşı bir suçluluk hissi taşımamaktadır. %52’8’i oldukça fazla veya sürekli olarak bu duygu içerisinde. Kız öğrenciler bu alandaki ifadelerde olduğu gibi erkek öğrencilere oranla öğretmenlerine karşı sınavı kazanma konusunda sorumluluk duymaktadır. Bu nedenle de sınavı kazanamadıkları takdirde öğretmenlerine karşı daha çok suçluluk duygusu taşımaktadırlar.

12. “Sınav Yaklaştıkça Çabuk Sinirlenir Oldum.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-42. SBS’nin Öğrenciler Üzerindeki Psiko-Fizyolojik Etkilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Frekans Tablosu

Bağımlı Değişkenler		1*	2	3	4	5	Top.
Sınav Yaklaştıkça Çabuk Sinirlenir Oldum.	f	166	82	125	116	443	932
	%	17,8	8,8	13,4	12,4	47,5	100
Etrafımdakilerle Sık Sık Tartışmaya Giriyorum.	f	296	129	149	107	248	929
	%	31,9	13,9	16,0	11,5	26,7	100
Sınavı Düşündükçe Kalp Atışlarımın Arttığını Hissediyorum.	f	199	99	120	139	368	925
	%	21,5	10,7	13,0	15,0	39,8	100
Sınav Yaklaştıkça İştahım Azaldı.	f	309	113	146	112	250	930
	%	33,2	12,2	15,7	12,0	26,9	100
Vücudumun Çeşitli Yerlerinde Yaralar Veya Sivilceler Çıkıyor.	f	392	101	113	90	226	922
	%	42,5	11,0	12,3	9,8	24,5	100
Sık Sık Bulantılar Yaşıyorum.	f	490	106	102	63	172	933
	%	52,5	11,4	10,9	6,8	18,4	100
Düşüncelerimi Bir Konuya Yoğunlaştıramıyorum.	f	236	123	199	113	255	926
	%	25,5	13,3	21,5	12,2	27,5	100
Uykuda Huzursuzluk Çekiyorum.	f	360	122	140	81	223	926
	%	38,9	13,2	15,1	8,7	24,1	100
İçimden Geldiğince Bağırma/ Haykırmak İstiyorum.	f	205	92	107	109	410	923
	%	22,2	10,0	11,6	11,8	44,4	100

*1=hiç katılmıyorum, 2=çok az katılıyorum 3=orta seviyede katılıyorum 4=oldukça/çok fazla katılıyorum, 5 = Her zaman/sürekli/kesinlikle katılıyorum.

Tablo 4-42’de verilmiş olan frekans tablosuna göre öğrencilerin %26,6’sı sınav yaklaştıkça daha çabuk sinirlendikleri fikrine katılmazken, %59,9’u çabuk sinirlenmeye başladıklarını ifade etmektedir. Bu konuda öğrencilerin %13,4’ü

çekimser kalmıştır. Bu bulgulara göre öğrencilerin neredeyse %60'ının sınav yaklaştıkça çok çabuk sinirlenmeye başladıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4-43. “Sınav Yaklaştıkça Çabuk Sinirlenir Oldum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	478	3,86	1,48	4,62	927	0,00*
	Erkek	451	3,39	1,60			
Okul Türü	Devlet	673	3,61	1,55	,825	930	,409
	Özel	259	3,70	1,58			
SBS'ye Giriş	İlk	396	3,44	1,66	3,08	924	,002*
	İkinci	530	3,76	1,47			
Dershaneye	Gidiyor	598	3,65	1,56	,153	917	,878
	Gitmiyor	321	3,63	1,53			

* $p < 0,05$

Tablo 4-44. “Sınav Yaklaştıkça Çabuk Sinirlenir Oldum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	27,24	2	13,62	5,66	,004*
	Grup içi	2235,79	929	2,407		
	Toplam	2263,03	931			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	10,643	4	2,66	1,223	,300
	Grup içi	1120,03	515	2,18		
	Toplam	1130,68	519			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	1,73	2	,87	,356	,701
	Grup içi	2247,57	924	2,43		
	Toplam	2249,30	926			

Öğrencilerin bir önceki yıl SBS’de almış oldukları puanlara ve okula gitme zamanlarına göre “Sınav yaklaştıkça çabuk sinirlenir oldum” ifadesine vermiş oldukları cevaplara ilişkin gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizine göre “ $p < 0,05$ ”

düzeyinde anlamlı bir fark tespit edilmemiştir (Bkz. Tablo 4-43). Gerçekleştirilen “t” testine göre de öğrencilerin devam ettikleri okul türlerine, dershaneye gidip girmeme durumlarına göre de “ $p<0,05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları belirlenmemiştir (Bkz. Tablo 4-44). Bu bulguların yanı sıra öğrencilerin, cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri sınıflara ve SBS’ye giriş sayısına göre anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre “Sınav yaklaştıkça çabuk sinirlenir oldum” ifadesine vermiş oldukları cevaplar için gerçekleştirilen “t” testi değerleri Tablo 4-43’den incelendiğinde “ $p=0,00<0,05$ ” olduğu için anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin bu ifadeye vermiş oldukları cevapların ortalamalarına baktığımızda kız öğrencilerin “ $\bar{X}=3,86$ ” erkek öğrencilerin ortalamasının ise “ $\bar{X}=3,39$ ” olduğu aynı tabloda görülmektedir. Bu bulgulara göre kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha çabuk sinirlendikleri belirlenmiştir.

“Sınav yaklaştıkça çabuk sinirlenir oldum” ifadesine, öğrencilerin SBS’ye giriş sayısına göre verdikleri cevapların “t” testi sonuçlarına baktığımızda “ $p=0,002<0,05$ ” olduğu Tablo 4-43’de görülmektedir. Bu değerler bize anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğunu göstermektedir. SBS’ye ilk kez girecek olan öğrencilerin ortalamaları ile ikinci kez girecek olan öğrencilerin ortalamalarını da aynı tablodan incelediğimizde ikinci kez girecek olan öğrencilerin “ $\bar{X}=3,76$ ”, ilk kez girecek olan öğrencilerin ise “ $\bar{X}=3,44$ ” ortalamaya sahip olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre ikinci kez girecek olan öğrenciler ilk kez girecek olan öğrencilere oranla sınav yaklaştıkça daha çok sinirli olmaya başlamışlardır.

“Sınav yaklaştıkça çabuk sinirlenir oldum” ifadesine öğrencilerin devam ettikleri sınıflara göre de anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Tablo 4-44’de tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre “ $F=5,66$ ”, “ $p=0,004$ ” değerleri görülmektedir. Bu veriler “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 4-45. “Sınav Yaklaştıkça Çabuk Sinirlenir Oldum” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey Testi) Sonuçları

	Sınıflar	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
6. Sınıf	7. Sınıf	-0,38*	0,11	0,00
	8. Sınıf	-0,18	0,14	0,42
7. Sınıf	6. Sınıf	0,38*	0,11	0,00
	8. Sınıf	0,20	0,14	0,31
8. Sınıf	6. Sınıf	0,18	0,14	0,42
	7. Sınıf	-,20	0,14	0,31

* p<0,05

Tablo 4-46. “Sınav Yaklaştıkça Çabuk Sinirlenir Oldum” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevaplara ait İstatistikler

	N	$\bar{X}$	ss
Sınıflar	6. Sınıf	383	3,45
	7. Sınıf	366	3,83
	8. Sınıf	183	3,62
	Toplam	932	3,63

“Sınav yaklaştıkça çabuk sinirlenir oldum” ifadesine hangi sınıflardaki öğrencilerin görüşleri arasında farklılıkların bulunduğunu belirlemek amacı ile gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma testi (Tukey Testi) sonuçları Tablo 4-45’de yer almaktadır. Tabloya göre 6. sınıftaki öğrenciler ile 7. sınıftaki öğrenciler arasında 7. sınıftaki öğrencilerin lehine, bir görüş farklılığının bulunduğu, 6. sınıf öğrenciler ile 8. sınıf öğrenciler arasında, 7. sınıf öğrenciler ile 8. sınıf öğrenciler arasında “sınav yaklaştıkça çabuk sinirlenir oldum” ifadesine verilen cevaplara ilişkin manidar bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Tablo 4-46’deki ortalamalara bakıldığında, 7.

sınıftaki öğrencilerin bu ifadeye vermiş oldukları cevapların beşli Likert ölçeğine göre ortalaması, “ $\bar{X}=3,83$ ”, 8. sınıfların ortalaması “ $\bar{X}=3,62$ ”, 6. sınıfların ortalaması da “ $\bar{X}=3,45$ ” olarak bulunmuştur. Elde edilen tüm bu bulgulara göre 7. sınıf öğrencilerinin, 6. sınıf öğrencilerine göre sınav yaklaştıkça daha çabuk sinirlenmeye başladıkları rahatlıkla söylenebilir.

Batlaş (2002)’a göre uygun olmayan durumlarda ortaya çıkan öfke, düşmanlık ve kızgınlık dalgaları stresin belirtileri arasında yer almaktadır. Elde ettiğimiz bulgulara göre öğrencilerin %60’ı sınava doğru gecen her gün daha sinirli tavırlar sergilemektedir. SBS’ye hazırlanan çocukların ailelerinden çok sık duyulan “Bu günlerde yanına yanaşılmıyor. Hemen parlıyor” ifadesini destekler nitelikte bir bulguya ulaşılmıştır.

Kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin sinirlenmeleri arasında da görüş farkları bulunmaktadır. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha çabuk sinirlenmektedir. Elde edilen bu bulgu Batlaş (2002)’ın ifadesi dikkate alındığında “kız öğrencilerin yaşadığı stresin erkek öğrencilere oranla daha fazladır” ifadesini kapsam olarak tam karşılamamakla birlikte en azından stresin belirtilerinden bir unsurunu desteklediği kabul edilebilir.

SBS’ ye ikinci kez girecek olan öğrenciler daha önce SBS’ye girmemiş olanlara göre daha sinirli tavırlar sergilemektedir. 6. sınıf öğrenciler ile 7. sınıf öğrenciler arasında da aynı durum geçerlidir. Yani 7. sınıf öğrencileri 6. sınıflara oranla daha çabuk sinirlenebilmektedir. Bu durum ilk kez bu sınava girecek olan 6. sınıf öğrencilerinin SBS’yi ve ona benzer bir sınavı daha önce tecrübe etmediklerinden veya başka bir ifade ile SBS hakkın yeterli bilgi sahibi olmadıklarından kaynaklanıyor olabilir. Diğer taraftan 6 sınıf öğrencilerinin ergenlik dönemini tam olarak yaşamaya başlamadıkları, 7. sınıf öğrencilerinin ise tam anlamı ile bu dönemi yaşıyor olmaları da böyle bir durumun ortaya çıkmasında etkili olabilir.

13. “Etrafımdakilerle Sık Sık Tartışmaya Giriyorum.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşleri

“Etrafımdakilerle sık tartışmaya giriyorum” ifadesine Tablo 4-42’de görüldüğü gibi öğrencilerin %31,9’u kesinlikle katılmamaktadır. 13,9’u az da olsa etrafındaki kişilerle tartışmalara girdiğini, 11,5’i oldukça fazla bu tartışmaları gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin %26,7’si ise sürekli olarak etrafındaki kişilerle sık sık tartışmalar yaşadığını ifade etmiştir.

Tablo 4-47. “Etrafımdakilerle Sık Sık Tartışmaya Giriyorum.” İfadesine Öğrencilerin Vermiş Oldukları Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	477	3,00	1,64	2,490	924	,013*
	Erkek	449	2,74	1,57			
Okul Türü	Devlet	671	2,84	1,61	1,129	927	,259
	Özel	258	2,97	1,60			
SBS’ye Giriş	İlk	396	2,85	1,62	,275	921	,783
	İkinci	527	2,88	1,60			
Dershaneye	Gidiyor	600	2,90	1,60	,367	914	,714
	Gitmiyor	316	2,86	1,62			

* p<0,05

Tablo 4-47’de yer alan “t” testi ve Tablo 4-48’de yer alan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, okula gidiş zamanlarına, sınıflarına, SBS’ye girme sayısına, geçmiş SBS puanlarına ve dershaneye gidiyor olmalarına göre etrafındakilerle tartışmaya girmeleri arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre ise anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo 4-48. “Etrafımdakilerle Sık Sık Tartışmaya Giriyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	,217	2	,109	,042	,959
	Grup içi	2396,80	926	2,588		
	Toplam	2397,01	928			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	1,571	4	,393	,153	,962
	Grup içi	1314,51	512	2,567		
	Toplam	1316,08	516			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	4,42	2	2,209	,857	,425
	Grup içi	2375,77	921	2,580		
	Toplam	2380,19	923			

*p<0,05

Sık sık tartışma yaşamaları ile ilgili olarak öğrencilerin cinsiyetleri arasında gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre Tablo 4-47’de görüldüğü üzere “ $p=0,013<0,05$ ” değeri bulunmuştur. Etrafındakilerle sık sık tartışma yaşamaları konusunda kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha fazla bu tartışmalara girdiği görülmektedir. Kız öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,00$ ” iken erkek öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=2,74$ ” olarak tespit edilmiştir.

Bulgulara göre öğrencilerin %38,2’si oldukça sık veya sürekli olarak etrafındaki kişileri ile SBS nedeni ile tartışmalara girmektedir. %45,8’i ise çok az tartışmalara girmekte veya kesinlikle SBS nedeni ile etrafındaki kişiler ile tartışma yaşamamaktadır. Kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında etrafındakilerle tartışma yaşamaları hususunda görüş ayrılıkları bulunmakta iken diğer bağımsız değişkenlerde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı tespit edilmiştir. Kız öğrenciler yine erkek öğrencilere oranla etrafındakilerle daha fazla tartışma yaşamaktadırlar.

14. “Sınavı Düşündükçe Kalp Atışlarımın Arttığını Hissediyorum.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tablo 4-42’de görüldüğü üzere öğrencilerin %21,5’i “sınavı düşündükçe kalp atışlarımın arttığını düşünüyorum.” görüşüne hiç katılmamakta, %10,7’si ise biraz katılmaktadır. %13’ünün orta düzeyde katıldığı bu görüşe, %15’inin oldukça fazla, %39,8’inin kesinlikle katıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 4-49. “Sınavı Düşündükçe Kalp Atışlarımın Arttığını Hissediyorum.” İfadesine Öğrencilerin Vermiş Oldukları Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	475	3,69	1,53	5,489	920	,000*
	Erkek	447	3,12	1,61			
Okul Türü	Devlet	668	3,43	1,58	,553	923	,580
	Özel	257	3,36	1,63			
SBS’ye Giriş	İlk	394	3,51	1,59	1,597	917	,111
	İkinci	525	3,34	1,60			
Dershaneye	Gidiyor	597	3,40	1,60	-,383	910	,701
	Gitmiyor	315	3,44	1,60			

* $p < 0,05$

“Sınavı düşündükçe, kalp atışlarımın arttığını hissediyorum” ifadesine öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun türüne, SBS’ye girme sayısına, önceki SBS puanlarına, okulun öğretim şekline ve dershaneye gitmelerine göre gerçekleştirilen Tablo 4-49’deki “t” testinde ve Tablo 5-50’deki tek yönlü varyans analizinde “ $p < 0,05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadı belirlenmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine ve öğrenim gördükleri sınıflara göre kalp atışlarının artması arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4-50. “Sınavı Düşündükçe Kalp Atışlarımın Arttığını Hissediyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	16,94	2	8,470	3,345	,036
	Grup içi	2334,59	922	2,532		
	Toplam	2351,53	924			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	12,43	4	3,106	1,205	,308
	Grup içi	1319,48	512	2,577		
	Toplam	1331,91	516			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	3,55	2	1,774	,696	,499
	Grup içi	2337,14	917	2,549		
	Toplam	2340,69	919			

*p<0,05

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre sınavı düşündükçe kalp atışlarının artması arasındaki anlamlı bir ilişkinin bulunup bulunmadığını belirlemek için gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “p=0,00” olarak bulunmuştur. Tablo 4-49’da ortaya konan bu bulgular “p<0,05” manidarlık düzeyinde kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında oldukça anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğunu göstermektedir. Tablo 4-49 incelendiğinde 475’i kız 447’si erkek öğrenciden oluşan toplam 922 öğrencinin “sınavı düşündükçe kalp atışlarımın arttığını hissediyorum” ifadesini cevaplandığı görülmektedir. Kız öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,69$ ” erkek öğrencilerin ortalaması, “ $\bar{X}=3,12$ ”, her iki grubun ortalamaları arasındaki fark ise “0,57” olarak bulunmuştur. Elde edilen bu bulgular, daha önceki psikolojik bulguları destekler niteliktedir. Yani kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla çok daha fazla kalp atışlarının arttığı görüşüne sahiptir.

Tablo 4-50’de verilmiş olan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre sınavı düşündükçe kalp atışlarının artması arasında gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizine göre “p<0,05” manidarlık düzeyinde, “F=3,345”, “p=0,036” olduğundan

öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre de kalp atışlarının artması arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4-51. “Sınavı Düşündükçe Kalp Atışlarımın Arttığını Hissediyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

	Sınıflar	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
6. Sınıf	7. Sınıf	,15	,12	,431
	8. Sınıf	,37*	,14	,027
7. Sınıf	6. Sınıf	-,15	,12	,431
	8. Sınıf	,22	,14	,268
8. Sınıf	6. Sınıf	-,37*	,14	,027
	7. Sınıf	-,22	,14	,268

* p<0,05

Tablo 4-52. “Sınavı Düşündükçe Kalp Atışlarımın Arttığını Hissediyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevaplara İlişkin İstatistikler

	N	$\bar{X}$	ss
Sınıflar	6. Sınıf	381	3,54
	7. Sınıf	361	3,39
	8. Sınıf	183	3,17
	Toplam	925	3,41

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre kalp atışlarının artması arsıda anlamlı bir ilişki olması nedeniyle, farklılığın kaynağını belirlemek amacı ile gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma testi sonuçları Tablo 4-51’de verilmiştir. Tabloya göre görüş farklılığı 6. ve 8. sınıf öğrencileri arasında bulunmaktadır. Tablo 4-52’de 6. sınıf öğrencilerinin ortalaması “ $\bar{X}=3,54$ ”, 7. sınıf öğrencilerinin ortalaması

“ $\bar{X}=3,39$ ” ve 8. sınıf öğrencilerinin ortalaması ise “ $\bar{X}=3,17$ ” olarak en yüksekten en düşüğe doğru sıralandığı görülmektedir. Tablo 4-52’de ise 6. sınıf öğrencilerinin ortalaması ile 8. sınıf öğrencilerinin ortalaması arasındaki fark “0,37” olarak görülmektedir. Elde edilen bu bulgulara göre 6. sınıf öğrencilerinin 8. sınıf öğrencilerine göre sınavı düşündükçe çok daha fazla kalp atışlarının arttığını hissettikleri söylenebilir.

Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin %54,8’inde sınav yaklaştıkça kalp atışlarının arttığı hissi görülürken, %32,2’sinde böyle bir durum söz konusu değildir. Sınavı düşündükçe, kalp atışlarının artmasına ilişkin olarak öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun türüne, SBS’ye girme sayısına, önceki SBS puanlarına, okulun öğretim şekline ve dershaneye gidip gitmemelerine göre anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Öğrencilerin cinsiyetlerine ve öğrenim gördükleri sınıflara göre kalp atışlarının artması arasında anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha önceki bulgularda da olduğu gibi kalp atışlarının arttığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre konuyu ele aldığımızda ise 6. sınıf öğrencileri diğer sınıflarla kıyaslandığında en fazla kalp atışlarının arttığı görüşündedir. Bu bağlamda 6. sınıf öğrencileri ile 8. sınıf öğrenci arasında anlamlı görüş farklılığı bulunmaktadır. 6. sınıf öğrencileri 8. sınıf öğrencilerine göre çok daha fazla kalp atışlarının arttığı görüşüne sahiptir.

15. “Sınav Yaklaştıkça İştahım Azaldı.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-42’de görüldüğü gibi öğrencilerin % 33,2’si sınav yaklaştıkça iştahının kesinlikle azalmadığı görüşüne sahiptir. 12,2’si çok az iştahında azalmanın olduğunu ifade ederken, %15,7’si orta düzeyde böyle bir durumla karşı karşıya kaldığını ifade etmektedir. Öğrencilerin %12’sine göre oldukça fazla düzeyde iştah azalması söz konusu iken, %26,9’unda kesinlikle bir iştah azalmasının olduğu tespit edilmiştir. Bu veriler öğrencilerden sadece %33,2’sinde herhangi bir iştah sorunun yaşanmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4-53. “Sınav Yaklaştıkça İştahım Azaldı.” İfadesine Öğrencilerin Vermiş Oldukları Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	476	2,98	1,58	2,133	925	,033*
	Erkek	451	2,76	1,66			
Okul Türü	Devlet	672	2,91	1,62	1,218	928	,223
	Özel	258	2,77	1,62			
SBS’ye Giriş	İlk	396	2,92	1,67	,736	922	,462
	İkinci	528	2,84	1,58			
Dershaneye	Gidiyor	595	2,81	1,62	1,777	914	,076
	Gitmiyor	321	3,01	1,60			

* p<0,05

Tablo 4-54 “Sınav Yaklaştıkça İştahım Azaldı.” İfadesine, Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	7,690	2	3,85	1,462	,232
	Grup içi	2438,08	927	2,63		
	Toplam	2445,77	929			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	18,25	4	4,56	1,836	,120
	Grup içi	1274,80	513	2,49		
	Toplam	1293,05	517			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	2,99	2	1,49	,564	,569
	Grup içi	2438,19	922	2,64		
	Toplam	2441,17	924			

*p<0,05

Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine ve okula gidiş zamanlarına, sınıflarına, SBS’ye girme sayılarına, önceki SBS puanlarına ve dershaneye gidip gitmemelerine göre sınava doğru yaklaştıkça her hangi bir iştah azalması yaşamaları arasında gerçekleştirilen Tablo 4-53’deki “t” testi ve Tablo 4-54’deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre “p<0,05” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş

farklılığı bulunmamaktadır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre ise anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre iştahlarının azalmasına ilişkin görüşlerine baktığımızda ise Tablo 4-53’de sonuçları verilmiş olan “t” testine göre “ $p=0,033<0,05$ ” olarak belirlendiğinden kız ve erkek öğrenciler arasında sınav yaklaştıkça iştahlarının azalmasına ilişkin anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Tablodan kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin ortalamalarını incelediğimizde; kızların erkek öğrencilere oranla daha fazla sınav yaklaştıkça iştahlarında azalma olduğu görülmektedir.

Elde edilen bulgulara göre Öğrencilerin %38,9’una göre sınav yaklaştıkça iştahlarında bir azalma olmakta, % 35,4’üne göre ise herhangi bir iştah sorunu yaşanmamaktadır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu, diğer değişkenlere göre ise anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadı belirlenmiştir. Kız öğrencilerde erkek öğrencilere oranla az bir farkla da olsa iştahlarında azalma olduğu tespit edilmiştir.

16. “Vücudumun Çeşitli Yerlerinde Yaralar Veya Sivilceler Çıkıyor.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Öğrencilerin “Vücudumun çeşitli yerlerinde yaralar ve sivilceler çıktı” ifadesine verdikleri cevaplara Tablo 4-42’den baktığımızda, % 42,5’inin kesinlikle bu görüşe katılmadıkları, %11’inin çok az katıldığı, %12,3’ünün orta düzeyde katıldığı tespit edilmiştir. Bu ifadeye olukça fazla katılanların oranının %9,8, kesinlikle katılanların oranının ise %24,5 olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin %42,5’inde kesinlikle SBS’den kaynaklanan uçuk, sivilce ve benzerleri görülmemekte, diğerlerinde ise bu gibi durumlar gerçekleşmektedir.

Tablo 4-55’deki “t” testi ve Tablo 4-56’daki tek yönlü varyans analizine göre öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine ve okula gidiş zamanlarına, sınıflarına, SBS’ye girme sayısına, SBS puanlarına ve dershaneye gidip

gitmemelerine göre vücutlarının çeşitli yerlerinde yaralar çıkması arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre ise anlamlı görüş farklılıkları bulunmuştur.

Tablo 4-55. “Vücudumun Çeşitli Yerlerinde Yaralar Veya Sivilceler Çıkıyor.” İfadesine Öğrencilerin Vermiş Oldukları Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	473	2,79	1,70	3,059	917	,002*
	Erkek	446	2,46	1,59			
Okul Türü	Devlet	665	2,61	1,67	,602	920	,547
	Özel	257	2,68	1,63			
SBS’ye Giriş	İlk	393	2,58	1,66	,805	915	,421
	İkinci	524	2,66	1,66			
Dershaneye	Gidiyor	597	2,63	1,64	,264	907	,792
	Gitmiyor	312	2,66	1,69			

* p<0,05

Tablo 4-56 “Vücudumun Çeşitli Yerlerinde Yaralar Veya Sivilceler Çıkıyor.” İfadesine, Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	5,287	2	2,64	,960	,383
	Grup içi	2530,11	919	2,75		
	Toplam	2535,40	921			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	2,774	4	,69	,250	,909
	Grup içi	1415,61	511	2,77		
	Toplam	1418,39	515			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	4,54	2	2,27	,825	,439
	Grup içi	2516,66	914	2,75		
	Toplam	2521,20	916			

*p<0,05

Tablo 4-55’de görüldüğü üzere “t” testi sonuçlarına göre “ $p=0,002<0,05$ ” olarak elde edilmiştir. Tabloda öğrencilerin cinsiyetlerine göre çeşitli yerlerinde yaralar çıkmasına ilişkin ortalamalara da verilmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha fazla vücutlarının çeşitli yerlerinde yaralar veya sivilceler çıktığı görüşündedir.

17. “Sık Sık Bulantılar Yaşıyorum.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Öğrencilerin “Sık sık bulantılar yaşıyorum” ifadesine verdikleri cevapları Tablo 4-42’den incelediğimizde, %52,5’inin bu görüşe hiç katılmadıkları, %11,4’ünün çok az katıldığı, %25,2’sinin oldukça fazla veya kesinlikle katıldığı tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerin %25’i SBS’den dolayı oldukça fazla bulantılar yaşarken, %50’sinin hiçbir şekilde böyle bir durumla karşı karşıya kalmadığı söylenebilir.

Tablo 4-57 “Sık Sık Bulantılar Yaşıyorum.” İfadesine Öğrencilerin Vermiş Oldukları Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	476	2,31	1,61	,747	928	,455
	Erkek	454	2,23	1,55			
Okul Türü	Devlet	676	2,27	1,57	,002	931	,999
	Özel	257	2,27	1,62			
SBS’ye Giriş	İlk	394	2,31	1,63	,722	925	,470
	İkinci	533	2,24	1,55			
Dershaneye	Gidiyor	600	2,20	1,58	2,00	917	,046*
	Gitmiyor	319	2,41	1,56			

* $p<0,05$

Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türüne, sınıflarına, okula gidiş zamanlarına, SBS’ye girme sayısı ile SBS’den aldıkları puanlara ve cinsiyetlerine göre anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı tespit edilmiştir (Bkz. Tablo 4-57 ve Tablo 4-58). Dershaneye giden öğrenciler ile gitmeyen öğrenciler arasında sık sık

bulantı yaşamlarına ilişkin görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin dershaneye gidip gitmemeleri ile “Sık sık bulantılar yaşıyorum” ifadesine vermiş oldukları cevaplar arasında gerçekleştirilen “t” testi sonuçları Tablo 4-57’de görüldüğü üzere “ $p=0,46<0,05$ ” olarak bulunmuştur. Aynı tabloda ise dershaneye giden öğrenciler ile gitmeyen öğrencilerin bulantı yaşamaları ile ilgili olarak ortalamaları bulunmaktadır. Elde edilen bu bulgulara göre dershaneye giden öğrencilerin gitmeyen öğrencilere göre daha çok bulantılar yaşadığı söylenebilir.

Tablo 4-58 “Sık Sık Bulantılar Yaşıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	2,99	2	1,49	,599	,550
	Grup içi	2319,86	930	2,49		
	Toplam	2322,85	932			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	12,27	4	3,08	1,294	,271
	Grup içi	1227,28	518	2,37		
	Toplam	1239,54	522			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	2,28	2	1,14	,456	,634
	Grup içi	2306,66	925	2,49		
	Toplam	2308,93	927			

* $p<0,05$

Bulgulara göre öğrencilerin %25’i oldukça fazla bulantılar yaşarken, %50’sinden fazlası kesinlikle böyle bir durum ile karşı karşıya kalmamaktadır. Dershaneye giden öğrenciler ile gitmeyen öğrenciler arasında sık sık bulantı yaşamaları konusunda görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Dershaneye giden öğrenciler gitmeyen öğrencilere oranla daha sık bulantılar yaşarken, öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, sınıflarına ve diğer değişkenlere göre anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

18. “Düşüncelerimi Bir Konuya Yoğunlaştıramıyorum.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Öğrencilerin %25,5’inin kesinlikle düşüncelerini bir konuya yoğunlaştırmakta sıkıntı çekmediği Tablo 4-42 incelendiğinde görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerden %13,3’ü az da olsa düşüncelerini bir konuya yoğunlaştırmakta sıkıntı çektiğini, %21,5’i orta düzeyde, %12,2’si oldukça fazla, %27,5’i ise kesinlikle düşüncelerini bir konuya yoğunlaştırmakta sıkıntı çektiğini ortaya koymuştur.

Tablo 4-59. “Düşüncelerimi Bir Konuya Yoğunlaştıramıyorum.” İfadesine Öğrencilerin Vermiş Oldukları Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	475	3,09	1,54	1,243	921	,214
	Erkek	448	2,96	1,55			
Okul Türü	Devlet	670	3,01	1,53	,679	924	,497
	Özel	256	3,086	1,58			
SBS’ye Giriş	İlk	396	3,053	1,57	,406	919	,685
	İkinci	525	3,011	1,52			
Dershaneye	Gidiyor	594	3,00	1,58	1,054	912	,292
	Gitmiyor	320	3,11	1,47			

* p<0,05

“Düşüncelerimi bir konuya yoğunlaştıramıyorum” ifadesine verdikleri cevapların öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, okula gidiş zamanlarına, sınıflarına, cinsiyetlerine, SBS’ye girme sayısına, dershaneye gidip gitmemelerine göre “p<0,05” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı Tablo 4-59’daki “t” testi ve Tablo 4-60’daki tek yönlü varyans analizlerine göre tespit edilmiştir. Daha önce SBS’ ye girmiş olan öğrencilerin almış oldukları puanlara göre farklı görüşlerin hâkim olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4-60 “Düşüncelerimi Bir Konuya Yoğunlaştıramıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	1,21	2	,61	,255	,775
	Grup içi	2197,94	923	2,38		
	Toplam	2199,15	925			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	24,74	4	6,19	2,698	,030*
	Grup içi	1169,26	510	2,29		
	Toplam	1194,00	514			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	8,03	2	4,02	1,534	,216
	Grup içi	2403,23	918	2,62		
	Toplam	2411,26	920			

*p<0,05

Öğrencilerin geçmiş SBS puanı ile “Düşüncelerimi bir konuya yoğunlaştıramıyorum” ifadesine vermiş oldukları cevaplar arasında gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizinde “F=2,698”, “p=0,030<0,05” değerleri Tablo 4-60’da görüldüğü üzere elde edilmiştir. Bu bulgular anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 4-61’de öğrencilerin önceki SBS puanlarına göre görüş ayrılıklarının kaynağını belirlemek üzere gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre 300-350 puan aralığında puana sahip öğrenciler ile 450-500 aralığında puana sahip öğrenciler arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu görülmektedir.

Tablo 4-62’de öğrencilerin almış oldukları SBS puanlarına göre “düşüncelerimi bir konuya yoğunlaştıramıyorum” ifadesine vermiş oldukları cevaplara ilişkin betimsel istatistiklere yer verilmiştir. 300-350 puan aralığındaki öğrenciler düşüncelerini belli bir konuya yoğunlaştırmada diğer puan aralığındaki öğrencilere göre oldukça zorluk çekmektedirler. Bu öğrencilerin vermiş oldukları

cevapların ortalaması “ $\bar{X}=3,51$ ” iken 400-450 puan aralığındaki öğrenciler “ $\bar{X}=3,06$ ” ortalama ile düşüncelerini bir konuya yoğunlaştırma zorluğunu çeken ikinci sıradaki öğrencilerdir. “ $\bar{X}=2,78$ ” ortalama ile 450-500 puan aralığındaki öğrenciler ise düşüncelerini bir konuya yoğunlaştırmada en az zorluk çeken öğrencilerdendir.

Tablo 4-61. “Düşüncelerimi Bir Konuya Yoğunlaştıramıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

Puanlar		Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
300'den az	300-350 Arası	-,54	,32	,447
	350-400 Arası	,038	,29	1,000
	400-450 Arası	-,086	,28	,998
	450-500 Arası	,20	,29	,954
300-350 Arası	300'den az	,54	,32	,447
	350-400 Arası	,57	,24	,106
	400-450 Arası	,45	,23	,268
	450-500 Arası	,74*	,23	,012
350-400 Arası	300'den az	-,037	,29	1,000
	300-350 Arası	-,57	,24	,106
	400-450 Arası	-,12	,18	,962
	450-500 Arası	,17	,19	,905
400-450 Arası	300'den az	,09	,29	,998
	300-350 Arası	-,45	,23	,268
	350-400 Arası	,12	,18	,962
	450-500 Arası	,29	,18	,474
450-500 Arası	300'den az	-,20	,29	,954
	300-350 Arası	-,74*	,23	,012
	350-400 Arası	-,17	,19	,905
	400-450 Arası	-,29	,18	,474

*p<0,05

Tablo 4-62. “Düşüncelerimi Bir Konuya Yoğunlaştıramıyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Cevaplarına İlişkin İstatistikler

SBS Puanları	N	$\bar{X}$	ss
300'den az	35	2,97	1,50
300-350 Arası	63	3,51	1,31
SBS 350-400 Arası	121	2,93	1,49
Puanı 400-450 Arası	158	3,06	1,57
450-500 Arası	138	2,77	1,56
Toplam	515	3,00	1,52

Bulgularda öğrencilerin %25,5'inin düşüncelerini bir konuya yoğunlaştırırken hiçbir sıkıntı çekmedikleri belirlenmiştir. %74,5'inin ise çok az veya sürekli bu sıkıntıyı çektikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, okula gidiş zamanlarına, cinsiyetlerine, SBS'ye girme sayısına ve dershaneye gidip gitmemeleri ile düşüncelerini bir konuya yoğunlaştırma konusunda anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır. SBS'de 300-350 aralığında puan almış öğrenciler ile 450-500 puan aralığında puan almış olan öğrenciler arasında görüş farklılığı bulunmaktadır. Daha önce 300-350 aralığında puan almış olan öğrenciler düşüncelerini bir konuya yoğunlaştırmakta diğer öğrencilere oranla çok daha fazla güçlük çekerken, 450-500 aralığında puan alan öğrenciler ise bu konuda en az güçlük çeken öğrencilerdir. Bu durum daha önceki Seviye Belirleme Sınavı'nda iyi bir puan alan öğrencilerin yeni girecekleri SBS'ye daha iyi motive olduğunun göstergesidir.

19. “Uykuda Huzursuzluk Çekiyorum.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-42'de görüldüğü gibi SBS'ye hazırlanan öğrencilerin %38,9'u kesinlikle uykularında herhangi bir huzursuzluk yaşamadıklarını ortaya koymuşlardır. %13,2'si uykularında çok az huzursuzluk yaşadıklarını, %15,1'i ise

orta düzeyde böyle sıkıntı yaşadıklarını belirtmiştir. %8,7'sinin oldukça fazla, %24,1'inin ise sürekli olarak uykularında huzursuzluk yaşadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4-63. “Uykuda Huzursuzluk Çekiyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	474	2,72	1,65	1,232	921	,218
	Erkek	449	2,59	1,58			
Okul Türü	Devlet	669	2,63	1,60	1,016	924	,310
	Özel	257	2,75	1,66			
SBS'ye Giriş	İlk	392	2,62	1,67	,614	918	,539
	İkinci	528	2,68	1,59			
Dershaneye	Gidiyor	596	2,60	1,62	1,672	911	,095
	Gitmiyor	317	2,79	1,61			

* p<0,05

Tablo 4-64. “Uykuda Huzursuzluk Çekiyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	,341	2	,17	,065	,937
	Grup içi	2427,50	923	2,63		
	Toplam	2427,85	925			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	8,80	4	2,20	,869	,482
	Grup içi	1298,75	513	2,53		
	Toplam	1307,55	517			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	8,03	2	4,02	1,534	,216
	Grup içi	2403,23	918	2,62		
	Toplam	2411,26	920			

*p<0,05

Araştırmanın kapsamında yer alan bağımsız değişkenlerle uykuda huzursuzluk çekmeye ilişkin gerçekleştirilen Tablo 4-63'deki “t” testi ve Tablo 4-

64'deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre "0,05" düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı tespit edilmiştir. Sonuç itibarıyla öğrencilerin %32,8'i oldukça fazla veya sürekli olarak uykularında huzursuzluk çekmekte, % 52'si çok az veya hiçbir şekilde böyle bir huzursuzluk yaşamamaktadır.

20. "İçimden Geldiğince Bağırarak/Haykırmak İstiyorum." İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-42'de verilmiş olan frekans dağılımlarına göre öğrencilerin %44,4'ü kesinlikle içinden geldiğince bağırarak veya haykırmak istemektedir. %11,8'i oldukça fazla bu eylemi gerçekleştirmek isterken, %10'u çok azda olsa bunu gerçekleştirmek istemektedir. Öğrencilerin %22,2'si kesinlikle içinden geldiğince haykırmak veya bağırarak istememektedir.

Tablo 4-65. "İçimden Geldiğince Bağırarak/Haykırmak İstiyorum." İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının "t" Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	470	3,71	1,58	4,685	918	,000*
	Erkek	450	3,21	1,66			
Okul Türü	Devlet	668	3,38	1,65	2,349	921	,019*
	Özel	255	3,67	1,59			
SBS'ye Giriş	İlk	392	3,39	1,67	1,075	915	,283
	İkinci	525	3,51	1,62			
Dershaneye	Gidiyor	595	3,56	1,62	1,973	908	,049*
	Gitmiyor	315	3,34	1,64			

* p<0,05

Öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıflar, SBS'ye girme sayısı, SBS puanı, okula gitme zamanı ile "içimden geldiğince bağırarak haykırmak istiyorum" ifadesine vermiş oldukları cevaplar arasında Tablo 4-65'deki "t" testi ve Tablo 4-66'daki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre "p<0,05" düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul

türü, cinsiyetleri ve dershaneye gidip gitmemeleri arasında ise anlamlı görüş farklılıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4-66 “İçimden Geldiğince Bağırarak/Haykırmak İstiyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	5,321	2	2,66	,996	,370
	Grup içi	2458,14	920	2,67		
	Toplam	2463,46	922			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	12,76	4	3,19	1,223	,300
	Grup içi	1329,93	510	2,61		
	Toplam	1342,69	514			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	8,01	2	4,00	1,501	,224
	Grup içi	2440,16	915	2,67		
	Toplam	2448,17	917			

*p<0,05

Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türü, cinsiyetleri ve dershaneye gitmeleri ile “içimden geldiğince bağırarak, haykırmak istiyorum” ifadesine vermiş oldukları cevaplar arasında gerçekleştirilen “t” testi sonuçları Tablo 4-65’de verilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre gerçekleştirilen “t” testine göre “p=0,00<0,05” olduğu ve bu bulgular sonucunda öğrencilerin cinsiyetlerine göre oldukça anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Aynı tabloda kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin bu ifadeye vermiş oldukları cevaplara ait ortalamalar da verilmiştir. 470 kız, 450 erkek öğrencinin cevap verdiği bu ifadeye ilişkin kız öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,71$ ” erkek öğrencilerin ortalaması ise “ $\bar{X}=3,21$ ” olarak belirlenmiştir. Her iki grubun ortalamaları arasındaki fark ise hemen hemen “0,50” kadardır. Elde edilen bu bulgulara göre kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla çok daha fazla bağırarak veya haykırmak istemektedir.

Öğrenim gördükleri okul türlerine göre gerçekleştirilen “t” testine göre ise “ $p=0,19<0,05$ ” olduğundan öğrencilerin “içimden geldiğince bağırarak, haykırmak istiyorum” ifadesine ilişkin görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Tablo 4-65 incelendiğinde devlet okulunda öğrenimini sürdüren öğrencilerin ortalamasının “ $\bar{X}=3,38$ ”, özel okul öğrencilerinin ortalamasının “ $\bar{X}=3,67$ ” olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgulara göre özel okul öğrencileri devlet okulunda öğrenim gören öğrencilere oranla daha fazla içlerinden geldiğince bağırarak ve haykırmak istemektedir.

Dershaneye giden öğrenciler ile gitmeyen öğrencilerin “içimden geldiğince bağırarak, haykırmak istiyorum” ifadesine vermiş oldukları cevaplara ilişkin gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p=0,049<0,05$ ” olduğundan çok az da olsa görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu bulguya göre dershaneye giden öğrencilerin gitmeyen öğrencilere oranla çok daha fazla bağırarak, haykırmak istediği rahatlıkla söylenebilir.

Bazen insan özgürce hareket etmek isteye bilir. Ancak sürekli bir mücadele içerisinde bulunmasından dolayı bunu gerçekleştiremeyebilir. Bir an gelir ki yoğun iş ve çalışma temposundan dolayı deşarj olmak isteyebilir. Bunun için çalışmalarına ara vermesi gerekmektedir. Ara vermeye gerek kendisi gerekse çevresi fırsat vermediğinde farklı şekillerde davranışlar veya beklenmedik hareketler sergileyebilir. Batlaş (1996) stresin psiko-sosyal belirtileri arasında yer verdiği “beklenmedik şekillerdeki davranışlar” ifadesi göz önüne alındığında öğrencilerin %56,2’si içlerinden geldiğince bağırarak/haykırmak istemektedir. %22,2’si asla böyle bir duygu içerisinde değildir. Bu durumda öğrencilerden beklenmedik zamanlarda bu eylemi gerçekleştirmek isteyenlerin sayısına dikkati çekmek gerekmektedir. Diğer taraftan öğrencilerin cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri okul türlerine ve dershaneye gidip gitmemelerine göre anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha fazla dolu durumdadır ve içinden geldiğince çılgılık atarak, haykırarak, bağırarak içini boşaltmak istemektedir. Özel okul öğrencileri devlet okulu öğrencilerine oranla daha fazla bunu gerçekleştirmek istemektedir. Bu bulgular da göstermektedir ki özel okullarda

başarıyı yakalamak için öğrenciler üzerinde daha yoğun çalışmalar gerçekleştirilmekte ve bu da öğrencileri devlet okullarındaki öğrencilere oranla daha fazla bunaltmaktadır. Dershaneye giden öğrenciler de gitmeyen öğrencilere oranla azda olsa daha çok içinden geldiğince bağırarak ve haykırarak içlerini boşaltmak istemektedir.

4-1-1-1. SBS'nin Öğrenciler Üzerindeki Psikolojik Etkileri'ne İlişkin Bir Değerlendirme

Sullavin (2002)'e göre rekabetçi bir toplum içinde yaşadığımızdan dolayı, çocukluk döneminde belli bir düzeyde rekabetin olması önemlidir. Fakat rekabetin sürekli ve çok fazla olması, yavaş yavaş zararlı ve yıpratıcı olmaktadır. Az miktardaki stres veya kaygı araştırmacılar tarafından başarı için itici güç olarak kabul edilmekte, bunun aşırıya kaçması oldukça olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir (Akgün, Gönen ve Aydın, 2007; Ellis 1994).

Elde edilen bulguların stres ve kaygının bazı unsurlarını desteklemesinin yanı sıra öğrencilerin tükenmişliklerinin de çeşitli göstergelerini ortaya koyduğu kabul edilebilir. Çünkü öğrencilere yöneltilen ifadeler aynı zaman da tükenmişlik testlerinin de temelinde yer alana ifadelerden oluşturmaktadır. Bu nedenle bulgulara göre SBS'nin öğrenciler üzerinde çeşitli oranlarda stres ve kaygının yanı sıra bir tükenmişlikte yarattığı söylenebilir. Yukarıda ifade edildiği şekli ile az miktarda bir kaygı veya stresin bulunması gerekli olarak görülebilir. Ancak uzun süre yukarıdaki ifadelerde yer alan psikolojik baskılara maruz kalmak anksiyetik bozukluklara varacak kadar rahatsızlıklar yarabilir (Atkinson, Atkinson ve Hilgard, 1995)

Seviye Belirleme Sınavları'nın öğrencilere olan psikolojik etkileri ile ilgili bulgular, sınav kaygısı konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde kız öğrencilerinin kaygı düzeylerinin erkek öğrencilerin kaygı düzeylerinden daha yüksek olduğu (Varol, 1990; Girgin, 1990; Felson ve Trudeau, 1991; Janzen, Saklofske, 1991:1; Özusta, 1993; Dong, Yang and Ollendick, 1994; Ronan, Kendall and Rowe, 1994; Chang, 1997; Onwuegbuzie, Bailey ve Daley, 1997;) araştırma

sonuçlarını destekler niteliktedir. Çünkü kız öğrenciler erkeklerle karşılaştırıldıklarında birçok alanda yaşadıkları olumsuz duygular yönünden erkeklerden daha yüksek ortalamalara sahiptir. Bu bağlamda araştırmamızda, yaşanan olumsuz duygular yönünden erkekler hiç bir alanda kızların önüne geçmemiştir. Kızlar, erkeklere oranla daha çabuk sinirlenmekte, kazanamazsam düşüncesini daha çok barındırmakta, eleştirilere karşı daha tahammülsüz, hata yapmaktan daha çok korkmakta, enerjilerini sınava doğru geçen her gün daha çok yitirmekte, daha çok karamsar, sınav yaklaştıkça kalp atışları daha çok artmakta, gelecekleri konusunda daha çok ümitsizliğe kapılmakta, paniklemekte ve korkmaktadır. Ayrıca kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla hem kendilerine, hem ailelerine hem de öğretmenlerine karşı sınava kazanamamaları durumunda daha çok suçluluk hissine sahiptir. Diğer taraftan da kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla vücutlarında daha fazla yaralar ve sivilceler çıkmakta, etrafındakiler ile daha çok tartışmalara girdiği görülmektedir. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla bu denli dolu olması nedeni ile de kendilerini deşarj etmek için yine erkek öğrencilere oranla daha çok haykırmak, çığlık atmak istemektedir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla psikolojik anlamda daha fazla olumsuzluklar yaşaması, onların tam anlamı ile ergenlik döneminin ilk yıllarını yaşıyor olmasından ve erkeklerin ise bu fırtınalı döneme daha gerememiş olmasından kaynaklanabileceği göz ardı edilmemelidir.

Suçlama genel anlamda bir kişiden başka bir kişiye yönelmiş bir ifadedir. Ancak suçluluk ise bir kişinin kendisinde hissettiği bir duygudur. Bu bağlamda insanın kendisini bir durum karşısında suçlu hissetmesi olağan bir durumdur. SBS nedeni ile öğrencilerin kötü sonuç almaları durumunda yarısından fazlasının kendilerine, öğretmenlerine ve ailelerine karşı bir suçluluk duygusu içerisinde olacakları da tespit edilmiştir.

4-1-2. “Seviye Belirleme Sınavları’nın Öğrencilerin Sosyal Yaşantısına Etkileri Nelerdir?” Ve “SBS’nin Öğrencilerin Sosyal Yaşantısına Etkileri İle İlgili Çeşitli Değişkenlere Göre Öğrencilerin Görüşleri Arasında Fark Var Mıdır?” Alt Problemlerine Ait Bulgular

Tablo 4-67. SBS’nin Öğrencilerin Sosyal Yaşantısına Etkileri İle İlgili Öğrenci Görüşlerine Ait Frekans Tablosu

Bağımlı Değişkenler		1*	2	3	4	5	Top.
SBS’ Ye Hazırlanırken Kendime	f	258	193	193	127	168	939
Vakit Ayırabiliyorum.	%	27,5	20,6	20,6	13,5	17,9	100
SBS’ Ye Hazırlanırken Spor	f	336	192	188	91	123	930
Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit	%	36,1	20,6	20,2	9,8	13,2	100
Ayrırabiliyorum.							
SBS’ Ye Hazırlanırken Sosyal Ve	f	293	242	175	106	112	928
Kültürel Aktivitelere Vakit	%	31,6	26,1	18,9	11,4	12,1	100
Ayrırabiliyorum.							
SBS’ Ye Hazırlanırken Tatil	f	324	180	160	111	158	933
Günleri Ailece Bir Yerlere	%	34,7	19,3	17,1	11,9	16,9	100
Gidebiliyoruz.							
SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak	f	202	76	117	135	410	940
Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.	%	21,5	8,1	12,4	14,4	43,6	100

*1=hiç katılmıyorum, 2=çok az katılıyorum 3=orta seviyede katılıyorum 4=oldukça/çok fazla katılıyorum, 5 = Her zaman/sürekli/kesinlikle katılıyorum.

1 “SBS’ye Hazırlanırken Kendime Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Öğrencilerin “SBS’ye hazırlanırken kendime vakit ayırabiliyorum” ifadesine katılma oranlarına Tablo 4-67’den bakıldığında, %17,9’unun bu görüşe kesinlikle katıldığı, %13,5’inin oldukça fazla, %20,6’sının orta düzeyde, %20,6’sının ise çok az katıldığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin %27,5’inin ise SBS’ye hazırlanırken kesinlikle kendilerine vakit ayıramadığı görüşüne sahip olduğu tespit edilmiştir. Sınava girecek olan öğrenciler yoğun bir çalışma ortamında kendini

bulmaktadır. Bu çalışma ortamında ise her insanın olduğu gibi öğrencilerin de kendi ihtiyaçları ve ilgilerine vakit ayırmalarının önemi unutulmamalıdır.

Tablo 4-68. “SBS’ye Hazırlanırken Kendime Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	479	2,70	1,41	,820	934	,412
	Erkek	457	2,78	1,48			
Okul Türü	Devlet	679	2,98	1,44	8,640	937	,000*
	Özel	260	2,10	1,27			
SBS’ye Giriş	İlk	399	3,00	1,45	4,900	931	,000*
	İkinci	534	2,54	1,41			
Dershaneye	Gidiyor	602	2,60	1,43	-	923	,000*
	Gitmiyor	323	2,99	1,43			

* p<0,05

Tablo 4-69. “SBS’ye Hazırlanırken Kendime Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	61,53	2	30,77	15,173	,000*
	Grup içi	1898,02	936	2,03		
	Toplam	1959,55	938			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	35,41	4	8,85	4,573	,001*
	Grup içi	1004,58	519	1,94		
	Toplam	1039,99	523			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	87,84	2	43,92	21,960	,000*
	Grup içi	1862,00	931	2,00		
	Toplam	1949,84	933			

*p<0,05

Tablo 4-68 ve Tablo 4-69’da görüldüğü gibi, öğrenim gördükleri okul türlerine, okula gitme zamanlarına, SBS’ye girme sayısına, SBS puanlarına, sınıflarına ve dershaneye gidip gitmemelerine göre öğrencilerin “SBS’ye hazırlanırken kendime vakit ayırabiliyorum” ifadesine vermiş oldukları cevaplara ilişkin anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre ise bu ifadeye vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı görüş farklılıkları bulunmamıştır.

Tablo 4-68 incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine göre “SBS’ye hazırlanırken kendime vakit ayırabiliyorum” ifadesine vermiş oldukları cevaplara ilişkin gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p=0,00<0,05$ ” olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgulara göre devlet okulunda öğrenim gören öğrenciler ile özel okullarda öğrenim gören öğrenciler arasında oldukça anlamlı bir görüş farklılığının bulunduğunu söylemek mümkündür. Aynı tabloda öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre bu ifadeye vermiş oldukları cevaplara ilişkin iki grubun ortalamalarına yer verilmiştir. 679 devlet, 260 özel okul öğrencisinin vermiş olduğu cevaplara göre devlet okulu öğrencilerinin ortalaması “ $\bar{X}=2,98$ ”, özel okul öğrencilerinin ortalaması ise “ $\bar{X}=2,10$ ” olarak bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre özel okul öğrencileri devlet okulu öğrencilerine oranla çok daha az SBS’ye hazırlanırken kendilerine vakit ayırabilmektedir.

“SBS’ye hazırlanırken kendime vakit ayırabiliyorum” ifadesine SBS’ye giriş sayısına göre öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara ilişkin gerçekleştirilen Tablo 4-68’deki “t” testi sonuçlarına göre “ $p=0,000<0,05$ ” bulgusuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu bulguya göre ilk kez SBS’ye girecek olan öğrenciler ile ikinci kez girecek olan öğrenciler arasında oldukça anlamlı görüş farklılıkları söz konusudur. Tablo 4-68 incelendiğinde 399 öğrencinin ilk kez, 534 öğrenci ise ikinci kez SBS’ye girecek olduğu görülmektedir. Toplam 933 öğrencinin cevaplandığı “SBS’ye hazırlanırken kendime vakit ayırabiliyorum” ifadesine ilişkin ilk kez SBS’ye girecek olan öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,00$ ”, ikinci kez girecek olan öğrencilerin ortalaması ise “ $\bar{X}=2,54$ ” olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre

SBS'ye ikinci kez girecek olan öğrenciler ilk kez girecek olan öğrencilere göre çok daha az kendilerine SBS'ye hazırlanırken vakit ayırabilmektedirler.

Tablo 4-68'deki görülen “t” testi sonuçlarında “ $p=0,00<0,05$ ” değerleri bulunduğundan, dershaneye giden öğrenciler ile gitmeyen öğrenciler arasında da “SBS'ye hazırlanırken kendime vakit ayırabiliyorum.” ifadesine ilişkin oldukça anlamlı bir görüş farklılığının bulunduğu söylenebilir. Dershaneye giden 602, gitmeyen 323 öğrenci tarafından “SBS'ye hazırlanırken kendime vakit ayırabiliyorum.” ifadesine verilen cevaplara ilişkin Tablo 4-68'de yer alan bilgilere göre dershaneye giden öğrencilerin vermiş olduğu cevapların ortalaması “ $\bar{X}=2,60$ ” gitmeyen öğrencilerin vermiş olduğu cevapların ortalaması ise “ $\bar{X}=2,99$ ” olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre dershaneye giden öğrenciler gitmeyen öğrencilere göre SBS'ye hazırlanırken çok daha az kendilerine vakit ayırabilmektedirler.

Tablo 4-70. “SBS'ye Hazırlanırken Kendime Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

	Sınıflar	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
6. Sınıf	7. Sınıf	,57*	,10	,000
	8. Sınıf	,33*	,13	,029
7. Sınıf	6. Sınıf	-,57*	,10	,000
	8. Sınıf	-,24	,13	,143
8. Sınıf	6. Sınıf	-,33*	,13	,029
	7. Sınıf	,24	,13	,143

* $p<0,05$

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre “SBS'ye hazırlanırken kendime vakit ayırabiliyorum.” ifadesine vermiş oldukları cevaplara ilişkin de “ $p<0,05$ ” düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu Tablo 4-69'den tespit edilmiştir. Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre “ $F=15,173$ ”,

“ $p=0,000$ ” verilerine ulaşılmıştır. Farklılığın kaynağını belirlemeye yönelik gerçekleştirilen ve Tablo 4-70’de verilmiş olan çoklu karşılaştırma “Tukey” testi sonuçlarına göre 6. sınıf öğrencileri ile diğer sınıflardaki öğrenciler arasında görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. 6. sınıf öğrencilerinin vermiş olduğu cevapların ortalaması ile 7. sınıf öğrencilerin ortalaması arasında “0,57”, 8. sınıf öğrencilerinin ortalamaları arasında ise “0,33” puanlık bir fark bulunmaktadır. Tablo 4-71 incelendiğinde 6. sınıf öğrencileri “ $\bar{X}=3,03$ ” ile en yüksek ortalamaya sahipken, 7. sınıf öğrencileri “ $\bar{X}=2,46$ ” ile en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. 8. sınıf öğrencilerinin ortalaması ise “ $\bar{X}=2,70$ ”dir. Elde edilen bu bulgulara göre 7. sınıf ve 8. sınıf öğrencileri 6. sınıf öğrencilerine göre çok daha az kendilerine SBS’ye hazırlanırken vakit ayırabilmektedir.

Tablo 4-71. Öğrencilerin “SBS’ye Hazırlanırken Kendime Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrenim Gördükleri Sınıflara, Önceki SBS Puanına ve Okula Gidiş Zamanına Göre Verdikleri Cevaplara İlişkin İstatistikler

		N	$\bar{X}$	ss
Önceki SBS Puanı	300’den az	39	2,87	1,45
	300-350 Arası	63	2,95	1,47
	350-400 Arası	126	2,74	1,47
	400-450 Arası	158	2,42	1,32
	450-500 Arası	138	2,23	1,35
	Toplam	524	2,54	1,41
Sınıflar	6. Sınıf	386	3,03	1,45
	7. Sınıf	370	2,46	1,38
	8. Sınıf	183	2,70	1,46
	Toplam	939	2,74	1,44
Okula gidiş zamanı	Sabahçı	302	3,15	1,40
	Öğlenci	295	2,71	1,43
	Tam Gün	337	2,41	1,41
	Toplam	934	2,74	1,45

“SBS’ye hazırlanırken kendime vakit ayırabiliyorum.” İfadesi ile öğrencilerin geçmiş SBS’den almış oldukları puanlara göre vermiş oldukları cevaplar arasında da anlamlı görüş farklılıklarını bulunduğu tespit edilmiştir. Tablo 4-69’da verilen, “ $p<0,05$ ” anlamlılık düzeyinde gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre “ $F=4,573$ ”, “ $p=0,01$ ” değerleri elde edilmiştir.

Tablo 4-72. “SBS’ye Hazırlanırken Kendime Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

	Puanlar	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
300’den az	300-350 Arası	-,08	,28	,999
	350-400 Arası	,13	,25	,985
	400-450 Arası	,45	,25	,360
	450-500 Arası	,64	,25	,084
300-350 Arası	300’den az	,08	,28	,999
	350-400 Arası	,21	,21	,856
	400-450 Arası	,53	,21	,076
	450-500 Arası	,72*	,21	,006
350-400 Arası	300’den az	-,13	,25	,985
	300-350 Arası	-,21	,21	,856
	400-450 Arası	,32	,17	,304
	450-500 Arası	,51*	,17	,027
400-450 Arası	300’den az	-,45	,25	,360
	300-350 Arası	-,53	,20	,076
	350-400 Arası	-,32	,17	,304
	450-500 Arası	,19	,16	,782
450-500 Arası	300’den az	-,64	,25	,084
	300-350 Arası	-,72*	,21	,006
	350-400 Arası	-,51*	,17	,027
	400-450 Arası	-,19	,16	,782

* $p<0,05$

Varyansın kaynağını belirlemeye yönelik olarak gerçekleştirilen ve Tablo 4-72’de verilmiş olan çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre ise 2008’deki SBS’den “450-500” aralığında puan almış olan öğrenciler ile “300-350” ve “350-400” aralığında puan almış olan öğrenciler arasında görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. “450-500” aralığında puana sahip öğrencilerin ortalaması ile “300-350” aralığında puan alan öğrencilerin ortalaması arasında “0,72” puanlık bir fark söz konusu iken, “350-400” aralığında puana sahip öğrencilerin ortalaması ile de “0,51” puanlık bir fark söz konusudur. Elde edilen bu bulgulara göre “450-500” puan aralığındaki öğrenciler SBS’ye hazırlanırken kendilerine daha az vakit ayırdıkları görüşünde iken düşük puanlara sahip öğrenciler daha çok kendilerine zaman ayırayabilmektedirler.

Tablo 4-73. “SBS’ye Hazırlanırken Kendime Vakıt Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Okula Gidiş Zamanlarına Göre Cevaplarının Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

	Zaman	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
Sabahçı	Öğlenci	,45*	,12	,000
	Tam Gün	,74*	,11	,000
Öğlenci	Sabahçı	-,45*	,12	,000
	Tam gün	,29*	,11	,026
Tam Gün	Sabahçı	-,74*	,11	,000
	Öğlenci	-,29*	,11	,026

* p<0,05

Tablo 4-69’da verilen “SBS’ye hazırlanırken kendime vakit ayırabiliyorum.” ifadesine öğrencilerin okula gidiş zamanlarına göre verdikleri cevaplara ilişkin gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre “F=21,960”, “p=0,00” değerleri elde edildiğinden “p<0,05” düzeyinde oldukça anlamlı görüş farklılıkları tespit edilmiştir. Farklılığın kaynağını belirlemek amacı ile gerçekleştirilen Tablo 4-73’de verilen çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre sabahçı öğrenciler ile öğlenci ve tam gün okula devam eden öğrenciler arasında

oldukça anlamlı, öğlenci öğrenciler ile tam gün okula giden öğrenciler arasında ise anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Tablo 4-71’de verilmiş olan bazı istatistiki bilgilere baktığımızda sabahçı öğrencilerin ortalamasının “ $\bar{X}=3,15$ ”, öğlenci öğrencilerin ortalamasının “ $\bar{X}=2,71$ ” tam gün okula giden öğrencilerin ortalamasının ise “ $\bar{X}=2,41$ ” olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgulara göre sabahçı öğrenciler diğer zamanlarda okula giden öğrencilere göre SBS’ye hazırlanırken kendilerine çok daha fazla zaman ayırabilirken, öğlenci öğrenciler sabahçı öğrencilere göre daha az zaman ayırabilmektedir. SBS’ye hazırlanırken kendilerine en az zaman ayırabilen öğrenciler ise tam gün okula devam eden öğrencilerdir.

Her insan kendine özel bazı zamanları kullanmak ister. Bu arkadaşları ile buluşma, gezmelere gitme, bir hobisini gerçekleştirme veya tamamen kendine özel bir etkinlikte bulunma şeklinde gerçekleşebilir. Bulgularımıza göre öğrencilerden %48,1’i SBS’ye hazırlanırken kendilerine vakit ayıramadıklarını, ayırsalar bile bu vaktin çok az olduğunu ifade etmişlerdir. Kendilerine her zaman vakit ayırabilenlerin oranı ise %17,9’dur. Bu durum öğrencilerin yaşamında SBS’nin önemli bir yere sahip olduğunu ve çocukların yaşamın gereklerini yaşayamadığının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Özel okul öğrencileri ile devlet okulu öğrencileri arasında oldukça anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır. Özel okul öğrencileri devlet okul öğrencilerine oranla oldukça az kendilerine SBS’ye hazırlanırken vakit ayırabildikleri görüşündedirler. Oysaki beklenen bu bulgunun tam tersi olması iken özel okul öğrencilerinin kendilerine çok daha az vakit ayırabiliyor olmaları şaşırtıcıdır. Ancak özel okul öğrencilerinin tam günlük olarak okula devam ediyor olması böyle bir durumun ortaya çıkmasına neden olabileceği de göz ardı edilmemelidir.

SBS’ye ikinci kez girecek olan öğrenciler ilk kez girecek olan öğrencilere göre SBS’ye hazırlanırken çok daha az kendilerine vakit ayırabildikleri görüşüne sahiptir. Bu durumun öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre görüş

farklılıklarının da dikkate alarak yorumlanması doğru olacaktır. 6. sınıf öğrencileri diğer sınıflardaki öğrencilere kıyasla SBS'ye hazırlanırken kendilerine daha çok zaman ayırabildikleri görüşündedir. 7. sınıf öğrencileri ise en az zaman ayırabilen öğrencilerdir. İlk kez girecek olan öğrenciler aynı zamanda altıncı sınıf öğrencileridir. 7. sınıf ve 8. sınıf öğrencilerinin tamamı ikinci kez bu sınava girecektir. Bu bağlamda ilk kez girecek olanlar ile 6. sınıf öğrencileri ve ikinci kez girecek olanlar ile 7. sınıf ve 8. sınıf öğrencilerini bir arada ele aldığımızda; İkinci kez SBS'ye girecek olan yani 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin daha önceden SBS tecrübesi olduğundan sınav hakkındaki bilgileri de ilk kez girecek olanlara oranla fazladır. 6.sınıf öğrencilerinin ise ilk kez girecek olmalarından dolayı SBS kavramını tam olarak zihinlerine yerleştirmemiş olabileceği dikkate alınmalıdır. Ayrıca 7. sınıf öğrencileri yaş itibarıyla tam delikanlılığın başlangıcına (ön ergenlik) denk gelmektedir. Bu başlangıç fırtınalı bir dönemin başlangıcı olduğundan 8. sınıfta da devam etmektedir. Oysaki 6. sınıftaki çoğu öğrenci daha son çocukluk dönemini yaşamaktadır (Yeşilyaprak, 2004). Onların daha çok ailenin kontrolünde olduğu, üst sınıftaki öğrencilerin ise daha çok aile dışındaki arkadaşları ile vakit geçirmek isteyebileceği dikkat çekilmesi gereken konudur. Belki de kendilerine vakit ayırmak isteme derecelerinin de kendilerine vakit ayırma kavramına bakışlarını veya yeterli zaman kavramına ilişkin bir sübjektif durumun söz konusu olduğu düşünülebilir. Yani 6. sınıf öğrencileri kendilerine ayırmak istediği zaman dilimi bir saatlik bir zaman dilimi iken bu diğer sınıflarda daha fazla olması gereken bir zaman olarak algılanabilir.

Dershaneye giden öğrenciler gitmeyen öğrencilere oranla çok daha az kendilerine SBS'ye hazırlanırken vakit ayırabildiklerini ifade etmişlerdir. Elbette ki bu durum beklenen bir bulgudur. Öğrenciler sabahtan okula, öğleden sonra dershaneye gitmekte veya tam tersini yaşamaktadır. Aynı zamanda öğrencilerin hafta sonu tatili de yoktur. Hem okul ve hem dersane temposu içerisinde bulunan öğrencilerin ayrı ayrı bu kurumlardan gelen ödevler ile de uğraştıkları da hesaba katıldığında bu öğrencilerin kendilerine vakit ayırabileceğini düşünmek imkânsızlaşmaktadır.

Öğrencilerin kendilere zaman ayırabilmeleri ile daha önceki SBS’den almış oldukları puanlarla olan ilişkisine baktığımızda, “450-500” aralığında puan almış olanlarla 400 ve daha aşağı puan almış olanlar arasında görüş farklılıkları bulunmaktadır. “450-500” aralığında puan almış olan öğrenciler “400” ve aşağısında puan almış olan öğrencilere oranla SBS’ye hazırlanırken kendilerine çok daha az vakit ayırdıkları görüşündedir. Aslında bu bulgu öğrencilerin kendilerine ayırdıkları zamanla başarı arasındaki ilişkiyi de ortaya koymaktadır. Bir başka ifade ile bu bulgu “Öğrenciler kendilerine ne kadar az zaman ayırırsa sınavlardaki başarısı da yükselmektedir.” gibi bir yargıya ulaşılmasını sağlayacak bir sonuç ortaya koymaktadır. Ancak ders çalışmak için vakit ayıran öğrenciler ile bu vakti ayırmayan öğrencilerin kendilerine ayırmak istedikleri zaman kavramları dikkate alındığında beklentilerin farklılığı ortaya çıkmaktadır. Yani öğrencilik, öğrenme işini gerçekleştiren bir meslek olarak düşünüldüğünde, bir öğrencinin yapması gerekenler sıralandığında, bunlardan en önemlisi derslerini çalışmaktır. Bu nedenle bu eylemi gerçekleştirmek için harcanan zaman aslında öğrencinin kendine ayırdığı zamandır. Diğer taraftan “ders çalışmadan sadece kendi istekleri için ayrılan zaman acaba kendine ayrılmak istenen zaman olarak değerlendirilebilir mi?” sorusu akla gelmektedir. Ancak nihayetinde elde edilen bulgu, “eğer SBS’de başarılı olmak istiyorsan kendine ayırdığın zamandan fedakârlık etmelisin” yargısına bizleri ulaştırmaktadır.

Öğrencilerin okula gidiş zamanları ile SBS’ye hazırlanırken kendilerine ayırabildikleri zaman arasında da anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır. Sabahçı öğrenciler kendilerine zaman ayırma konusunda en yüksek puana sahip öğrenciler iken, tam gün okula devam eden öğrenciler SBS’ye hazırlanırken kendilerine zaman ayırabilme konusunda en çok sıkıntı çeken gruptur. Öğlenci öğrenciler ise bu iki grup arasında yer almaktadır. Sabahçı öğrenciler ile öğlenci öğrenciler arasında yer alan fark bizlere atalarımızın “erken kalkar çok yol alır” sözünü hatırlatmaktadır. Buradan çıkartılması gereken anlam sabahçı öğrencilerin çok erken saatte kalkarak (ki saat 07.00’da okulda olması ayrı bir tartışma konusudur.) okula gitmesi ve öğleden sonraları ise çok boş zamana sahip olmalarıdır. Oysaki öğlenci öğrenciler sabahçı öğrencilerin kalktığı saatte değil, sabahçıların okulda üç-dört ders yaptıkları esnada

uyanmaktadır. Bu durum günü verimli bir şekilde değerlendirememelerine neden olmaktadır. Uyandıktan sonra kahvaltı, okul hazırlığı derken okul saatinin gelmesi ve akşamları geç saatte okuldan çıkması kendilerine ayırabilecekleri zamanın kısıtlanmasına neden olmaktadır. Tam gün eğitim öğretim yapan okullardaki öğrencilerin ise yarım gün okula giden öğrencilere oranla kendilerine daha çok zaman ayırabileceği ise beklenmemesi gereken bir durumdur.

2. “SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Öğrencilerin yoğun bir sınav temposu içerisinde olması onların sportif faaliyetlere zaman ayırma konusunda sıkıntılar yaşayabileceği düşüncesinden hareketle “SBS’ye hazırlanırken spor yapmak için yeteri kadar vakit ayırabiliyorum” ifadesi öğrencilerin tercihinə sunulmuş ve Tablo 4-67’de görüldüğü gibi %13,2’sinin bu görüşe kesinlikle katıldığı, %9,8’inin oldukça fazla katıldığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin %36,1’i kesinlikle bu ifadeye katılmazken, %20,6’sının çok az bu ifadeye katıldığı tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre öğrencilerin %56,7’si spor yapmak için yeteri kadar vakit ayıramamaktadır.

Tablo 4-74. “SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	474	2,26	1,34	3,737	925	,000*
	Erkek	453	2,60	1,44			
Okul Türü	Devlet	670	2,62	1,43	6,657	928	,000*
	Özel	260	1,95	1,19			
SBS’ye Giriş	İlk	394	2,74	1,45	5,849	922	,000*
	İkinci	530	2,20	1,31			
Dershaneye	Gidiyor	598	2,31	1,38	3,637	914	,000*
	Gitmiyor	318	2,66	1,40			

* p<0,05

Tablo 4-74 ve Tablo 4-75’de görüldüğü gibi “SBS’ye hazırlanırken spor yapmak için yeteri kadar vakit ayırabiliyorum” ifadesinin öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, sınıflarına, okula gidiş zamanına, cinsiyetlerine, SBS’ye girme sayısına ve dershaneye gidip gitmemelerine göre verdikleri cevaplar arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Önceki SBS’den almış oldukları puanlara göre ise anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4-75. “SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	72,23	2	36,11	19,152	,000*
	Grup içi	1748,14	927	1,89		
	Toplam	1820,37	929			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	16,24	4	4,06	2,365	,052
	Grup içi	883,91	515	1,71		
	Toplam	900,15	519			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	53,80	2	26,90	14,093	,000*
	Grup içi	1759,87	922	1,91		
	Toplam	1813,68	924			

*p<0,05

Öğrencilerin “SBS’ye hazırlanırken spor yapmak için yeteri kadar vakit ayırabiliyorum” ifadesine öğrenim gördükleri okul türlerine göre vermiş oldukları cevaplar arasında gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına görüne Tablo 4-74’de görüldüğü gibi “p=0,00” değerine ulaşılmıştır. Elde edilen bu değere göre “p<0,05” manidarlık düzeyinde özel okullardaki ve devlet okullarındaki öğrencilerin görüşleri arasında oldukça anlamlı görüş farklılıkların bulunduğu belirlenmiştir. Tablo 4-74’de bu ifadeye öğrenim gördükleri okul türlerine göre öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara ilişkin bazı istatistikler de görülmektedir. Bu tabloya göre devlet okulundaki öğrencilerin vermiş oldukları cevapların ortalaması “ $\bar{X}=2,62$ ” iken özel

okula giden öğrencilerin ortalaması ise “ $\bar{X}=1,95$ ”dir. Her iki grubun ortalamaları arasındaki fark ise “0,67”dir. Elde edilen bu bulgulara göre rahatlıkla devlet okullarındaki öğrencilerin özel okuldaki öğrencilere oranla SBS’ye hazırlanırken spor yapmak için daha fazla zaman ayırabildikleri söylenebilir.

Tablo 4-74’deki “SBS’ye hazırlanırken spor yapmak için yeteri kadar vakit ayırabiliyorum” ifadesine öğrencilerin cinsiyetlerine göre verdikleri cevaplara ilişkin gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p=0,00$ ” değeri elde edildiğinden “ $p<0,05$ ” düzeyinde oldukça anlamlı görüş farklılıkları tespit edilmiştir. Aynı tablo incelendiğinde “SBS’ye hazırlanırken spor yapmak için yeteri kadar vakit ayırabiliyorum” ifadesine cevap veren kız öğrencilerin ortalamasının “ $\bar{X}=2,26$ ”, erkek öğrencilerin ortalamasının “ $\bar{X}=2,60$ ” olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgulara göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla SBS’ye hazırlanırken çok daha az vakit ayırabildikleri görülmektedir.

Öğrencilerin “SBS’ye hazırlanırken spor yapmak için yeteri kadar vakit ayırabiliyorum” ifadesine SBS’ye giriş sayısına göre vermiş oldukları cevaplar arasında gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p=0,00$ ” değerleri Tablo 4-74 de görüldüğü üzere elde edilmiştir. Elde edilen bu değerlere göre “ $p<0,05$ ” düzeyinde SBS’ye ilk kez girecek olan öğrenciler ile ikinci kez girecek olan öğrencilerin görüşleri arasında oldukça anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır. Tablo 4-74’de SBS’ye ilk kez girecek olan öğrenciler ile ikinci kez girecek olan öğrencilerin cevaplarına ilişkin ortalamalar bulunmaktadır. SBS’ye ilk kez girecek olan 394 öğrencinin ortalaması “ $\bar{X}=2,74$ ” iken ikinci kez girecek olan 530 öğrencinin ortalaması ise “ $\bar{X}=2,20$ ” olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgulara ilk kez girecek olan öğrenciler SBS’ye hazırlanırken spor yapmak için daha çok zaman ayırmaktadır.

Öğrencilerin “SBS’ye hazırlanırken spor yapmak için yeteri kadar vakit ayırabiliyorum” ifadesine dershaneye gidip gitmemelerine göre vermiş oldukları cevaplar arasında gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre Tablo 4-74’de görüldüğü

üzere, “ $p=0,00$ ” olarak bulunmuştur. Elde edilen bu değere göre “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde dershaneye giden öğrenciler ile gitmeyen öğrencilerin görüşleri arasında oldukça anlamlı görüş farklılıkları söz konusudur. Aynı tabloda dershaneye giden ve gitmeyen öğrencilerin bu ifadeye vermiş oldukları cevaplara ilişkin ortalamalara baktığımızda dershaneye giden öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=2,31$ ”, gitmeyen öğrencilerin ortalaması ise “ $\bar{X}=2,66$ ” olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgulara göre dershaneye giden öğrenciler SBS’ye hazırlanırken sportif faaliyetlere, gitmeyen öğrencilere oranla daha az vakit ayırmaktadır.

Tablo 4-76. “SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

	Sınıflar	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
6. Sınıf	7. Sınıf	,59*	,10	,000
	8. Sınıf	,52*	,12	,000
7. Sınıf	6. Sınıf	-,59*	,10	,000
	8. Sınıf	-,07	,12	,831
8. Sınıf	6. Sınıf	-,52*	,12	,000
	7. Sınıf	,072	,12	,831

* $p<0,05$

“SBS’ye hazırlanırken spor yapmak için yeteri kadar vakit ayırabiliyorum” ifadesine Tablo 4-75’de görüldüğü gibi öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre verdikleri cevaplara ilişkin gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre “ $F=19,152$ ”, “ $p=0,00$ ” değerleri elde edildiğinden anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Görüş farklılığının kaynağını belirlemeye yönelik olarak gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma “Tukey” testi sonuçları ise Tablo 4-76’da verilmiştir. Bu tablo incelendiğinde 6. sınıf öğrencileri ile diğer sınıflardaki öğrenciler arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. 6. sınıf öğrencilerinin ortalaması “ $\bar{X}=2,77$ ” olarak Tablo 4-77’de görülmektedir. 6. sınıf

ortalamasına göre 7. sınıfların ortalaması “0,59” puan, 8. sınıf ortalaması ise “0,52” puan daha düşüktür. Elde edilen bu bulgulara göre 6. sınıf öğrencileri 7. ve 8. sınıf öğrencilerine oranla SBS’ye hazırlanırken spor yapmaya daha çok vakit ayırmaktadır. 7. sınıf öğrencileri ise spor yapmaya en az vakit ayıran öğrencilerdir.

Tablo 4-77. “SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakıt Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara ve Okula Gidiş Zamanlarına Göre Vermiş Oldukları Cevaplara İlişkin İstatistikler

		N	$\bar{X}$	ss
Sınıflar	6. Sınıf	381	2,77	1,44
	7. Sınıf	365	2,18	1,29
	8. Sınıf	184	2,25	1,40
	Toplam	930	2,43	1,40
Okula gidiş Zamanı	Sabahçı	299	2,71	1,43
	Öğlenci	290	2,51	1,42
	Tam Gün	336	2,14	1,29
	Toplam	925	2,44	1,40

Tablo 4-78. “SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakıt Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Okula Gidiş Zamanlarına Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

	Zaman	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
Sabahçı	Öğlenci	,20	,11	,179
	Tam Gün	,57*	,11	,000
Öğlenci	Sabahçı	-,20	,11	,179
	Tam gün	,37*	,11	,002
Tam Gün	Sabahçı	-,57*	,11	,000
	Öğlenci	-,37*	,11	,002

* p<0,05

Tablo 4-75’deki “SBS’ye hazırlanırken spor yapmak için yeteri kadar vakit ayırabiliyorum” ifadesine öğrencilerin okula gidiş zamanlarına göre verdikleri cevaplara ilişkin gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre “ $F=14,093$ ”, “ $p=0,00$ ” değerleri elde edildiğinden “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde oldukça anlamlı görüş farklılıkları tespit edilmiştir. Farklılığın kaynağını belirlemek amacı ile gerçekleştirilen Tablo 4-78’de verilen çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre tam gün okula giden öğrenciler ile diğer zamanlarda okula giden öğrenciler arasında oldukça anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Tablo 4-77 incelendiğinde SBS’ye hazırlanırken spora ayrılan zamanla ilişkili olarak tam gün okula devam eden öğrencilerin ortalamasının “ $\bar{X}=2,14$ ”, sabahçı öğrencilerin ortalamasının “ $\bar{X}=2,71$ ” ve öğlenci öğrencilerin ortalamasının “ $\bar{X}=2,51$ ” puan olduğu görülmektedir. Tam günlük öğrencilerin ortalamasından sabahçı öğrencilerin ortalaması “0,57” puan fazladır. Elde edilen bu bulgulara göre tam gün okula devam eden öğrenciler sabahçı veya öğlenci öğrencilere oranla çok daha az SBS’ye hazırlanırken spor yapmaya vakit ayırabilmektedir. Spor yapmaya en fazla zamanı ayırabilen öğrenciler ise Sabahçı öğrencilerdir.

Çocuklar uzun bir süre sırada oturmaya, derslere yoğunlaşmaya ve iyi davranmaya zorlanmaktadır. Amerika birleşik devletlerinde çocuklarının yaklaşık olarak yarısı fiziksel aktivite de bulunmamaktadır (Sullivan,2002). Diğer taraftan yoğun bir şekilde SBS’ye hazırlanan çocuklar okul, dersane ve diğer akademik çalışmalar nedeni ile sportif etkinliklere zaman ayırma konusunda sıkıntı çekebileceği görüşünü desteklemek amacı ile öğrencilere sorulan bu ifadeye ilişkin, SBS nedeni ile öğrencilerin %56,7’sinin spor yapmak için kendilerine yeteri kadar vakit ayıramadığı tespit edilmiştir. Velilerden gelen bulgularda öğrencilerin ifadelerini desteklemektedir. Velilerin ise %75’i çocuklarının spor yapmak için yeteri kadar vakit ayıramadıkları görüşünde olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular Amerika Birleşik devletlerindeki bulguları (Sullavin, 2002) destekler nitelikte olmasının yanı sıra daha da yüksektir. Bu durum ev ödevleri ve ders programlarına eklenen ekstra aktivitelerde göz önüne alınırsa, her çocuğun fiziksel ve duygusal sağlığı için gerekli olan aktivitelere çok daha az zaman kaldığının bir göstergesidir. .

Özel okullardaki öğrenciler devlet okullarındakilere oranla çok daha az SBS'ye hazırlanırken spor yapmak için zaman ayırabilmektedirler. Bu durum özel okullarda SBS' için takviye programların uygulanmasından kaynaklanıyor olabilir. Oysaki ilave programlar Sullavin (2002)'e göre yükün artmasına neden olmakta ve duygusal sağlık için sportif aktiviteler daha da önemli hale gelmektedir. Diğer taraftan kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla SBS'ye hazırlanırken spor yapmaya çok daha az zaman ayırmaktadırlar.

SBS'ye ilk kez girecek olan öğrenciler ise daha önce SBS'ye girmiş olan öğrencilere oranla spor yapmaya daha çok zaman ayırmaktadır. Bunun temel nedenleri arasında öğrencilerin SBS konusunda sahip olduğu tecrübelerin yattığı söylenebilir. Ayrıca bu bulguyu destekler nitelikte 6. sınıf öğrencileri de 7. ve 8. sınıf öğrencilere oranla SBS'ye hazırlanırken spor yapmaya daha çok zaman ayırmaktadır. 7. sınıf öğrencileri ise en az zamanı ayıran öğrencilerdir. 7. sınıf öğrencilerinin SBS nedeni ile sportif faaliyetlere daha az zaman ayırmasının temel nedenlerinden birisi olarak daha önceki tecrübesi gösterilebilir. Ancak bu mantıkla hareket edildiğinde 8. sınıf öğrencileri ile 7. sınıf öğrencileri arasında bir paralellik olması gerektiği düşüncesi zihinleri meşgul etmelidir. 7. sınıfların psikolojik faktörlerde öne çıkmasının yanı sıra sportif etkinliklerde de diğer sınıflara göre daha düşük seviyede olması ayrıca araştırılması gereken bir konu olarak görülmektedir. Öğrencilerin okula gidiş zamanlarını dikkate aldığımızda ise sabahçı öğrenciler spor yapmaya en fazla zaman ayırabilen öğrencilerdir. Tam gün okula devam eden öğrenciler ise spor yapmaya en az zamanı ayıran öğrencilerdir.

Dershaneye giden öğrenciler de gitmeyen öğrencilere oranla daha az spor yapmaya vakit ayırmaktadırlar. Bu bulgu beklentiler yönündedir. Bir öğrenci düşünün ki günün tamamını okulda, hafta sonlarını da dershanelerde veya günün bir bölümünü okulda diğer bölümünü dershanelerde geçirmektedir. Geriye kalan zamanı hem dershane hem de okuldan verilen ödevleri yapmayla geçirecektir. Ayrıca dersane ve okuldaki ilave programlar ve gidiş-geliş süreleri de dikkate alındığında gerçekten farklı etkinliklere ayrılacak zaman için yeteri kadar vakit ayırmak imkânsızlaşmaktadır.

3. “SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Öğrencilerin “SBS’ye hazırlanırken Sosyal ve Kültürel Aktivitelere vakit ayırabiliyorum” ifadesine vermiş oldukları cevaplar Tablo 4-67’den incelendiğinde; %12,1’inin bu ifadeye kesinlikle katıldığı, % 11,4’ünün oldukça fazla katıldığı, %18,9’unun ise orta düzeyde katıldığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin, %26,1’i oldukça az katılmakta, %31,6’sı “SBS’ye harlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabiliyorum” ifadesine hiç katılmamaktadır.

Tablo 4-79. “SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	475	2,45	1,36	,281	923	,779
	Erkek	450	2,48	1,35			
Okul Türü	Devlet	670	2,64	1,37	6,383	926	,000*
	Özel	258	2,02	1,20			
SBS’ye Giriş	İlk	393	2,68	1,39	4,362	920	,000*
	İkinci	529	2,29	1,30			
Dershaneye	Gidiyor	598	2,39	1,32	2,031	912	,043*
	Gitmiyor	316	2,58	1,41			

* p<0,05

Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, okula gidiş zamanlarına, öğrenim gördükleri sınıflara, SBS’ye girme sayısına ve dershaneye gidip, gitmemelerine göre “SBS’ye hazırlanırken Sosyal ve Kültürel Aktivitelere vakit ayırabiliyorum” ifadesine vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı görüş farklılıkları tespit edilmiştir. Bu bulgulara ait “t” testi sonuçları Tablo 4-79’da ve tek yönlü varyans analizi sonuçları da Tablo 4-80’de verilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine ve önceki SBS puanlarına göre ise “p<0,05” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları bulunmamıştır.

Tablo 4-80. “SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakıt Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	47,502	2	23,75	13,289	,000*
	Grup içi	1653,25	925	1,79		
	Toplam	1700,75	927			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	13,73	4	3,43	2,086	,081
	Grup içi	845,38	514	1,65		
	Toplam	859,11	518			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	40,53	2	20,27	11,266	,000*
	Grup içi	1655,00	920	1,80		
	Toplam	1695,53	922			

*p<0,05

Öğrenim gördükleri okul türlerine göre öğrencilerin “SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakıt ayırabiliyorum” ifadesine vermiş oldukları cevaplar için gerçekleştirilen “t” testi sonucunda “p=0,000” değeri Tablo 4-79’da görüldüğü üzere elde edilmiştir. Bu veri “p<0,05” manidarlık düzeyinde oldukça anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğunu göstermektedir. Aynı tabloda öğrenim gördükleri okul türlerine göre öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara ilişkin ortalamalar verilmiştir. Tabloya göre devlet okullarında öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin “SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakıt ayırabiliyorum” ifadesine vermiş oldukları cevapların ortalaması “ $\bar{X}=2,64$ ” iken özel okullarda öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin ortalamasının ise “ $\bar{X}=2,02$ ” olduğu tespit edilmiştir. Her iki grubun ortalamaları dikkate alındığında özel okullarında öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin devlet okulundaki öğrencilere oranla SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere oldukça az vakıt ayırabildiklerini ifade etmek yanlış olmayacaktır.

Sınava giriş sayılarına göre öğrencilerin “SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakıt ayırabiliyorum” ifadesine vermiş oldukları cevaplara ilişkin gerçekleştirilen “t” testi sonucunda “p=0,000<0,05” bulgusu elde edilmiştir.

Bu nedenle sınava ilk kez girecek olan öğrenciler ile ikinci kez girecek olan öğrenciler arasında anlamlı görüş farklılıkları söz konusudur. Tablo 4-79’u incelediğimizde ise sınava ilk kez girecek olan öğrencilerin “SBS’ye hazırlanırken Sosyal ve Kültürel Aktivitelere vakit ayırabiliyorum” ifadesine vermiş oldukları cevapların ortalaması “ $\bar{X}=2,68$ ” iken ikinci kez girecek olanların ortalaması ise “ $\bar{X}=2,29$ ” dur. Elde edilen bu bulgulara göre sınava ilk kez girecek olan öğrenciler ikinci kez girecek olan öğrencilere oranla daha çok sosyal ve kültürel aktivitelere zaman ayırmaktadırlar.

Tablo 4-79’da görüldüğü gibi “SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabiliyorum” ifadesine ilişkin öğrencilerin dershaneye gidip gitmemeleri arasında görüş ayrılıklarının bulunup bulunmadığını belirlemek için gerçekleştirilen “t” testi göre “ $p=0,43<0,05$ ” değeri elde edilmiştir. Elde edilen bu değere göre dershaneye giden öğrenciler ile gitmeyen öğrenciler arasında görüş farklılıkları söz konusudur. Aynı tablodaki dershaneye giden öğrenciler ile gitmeyen öğrencilere ait ortalamalar incelendiğinde çok azda olsa ortalamalar arasında fark bulunduğu görülmektedir. Dershaneye giden öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=2,39$ ”, gitmeyen öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=2,58$ ” olduğundan, dershaneye gitmeyen öğrencilerin SBS’ye hazırlanırken çok az bir farkla da olsa daha fazla sosyal ve kültürel aktivitelere zaman ayırdıkları söylenebilir.

Tablo 4-81. “SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

Sınıflar	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
6. Sınıf	7. Sınıf	,50*	,10
	8. Sınıf	,29*	,12
7. Sınıf	6. Sınıf	-,50*	,10
	8. Sınıf	-,22	,12
8. Sınıf	6. Sınıf	-,29*	,12
	7. Sınıf	,22	,12

* $p<0,05$

Tablo 4-82. “SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakıt Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Ve Okula Gidiş Zamanlarına Göre Vermiş Oldukları Cevaplara İlişkin İstatistikler

		N	$\bar{X}$	ss
Sınıflar	6. Sınıf	380	2,72	1,39
	7. Sınıf	367	2,22	1,24
	8. Sınıf	181	2,43	1,41
	Toplam	928	2,46	1,35
Okula gidiş zamanı	Sabahçı	297	2,71	1,34
	Öğlenci	292	2,50	1,39
	Tam Gün	334	2,21	1,30
	Toplam	923	2,46	1,36

Tablo 4-83. “SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakıt Ayırabiliyorum.” İfadesine, Öğrencilerin Okula Gidiş Zamanlarına Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

Zaman		Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
Sabahçı	Öğlenci	,21	,11	,130
	Tam Gün	,50*	,11	,000
Öğlenci	Sabahçı	-,21	,11	,130
	Tam gün	,29*	,11	,019
Tam Gün	Sabahçı	-,50*	,11	,000
	Öğlenci	-,29*	,11	,019

*p<0,05

Öğrenim gördükleri sınıflara göre “SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakıt ayırabiliyorum” ifadesine ilişkin öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar arasında Tablo 4-80’de görüldüğü gibi gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarında “F=13,289”, “p=0,000<0,05” verileri elde edilmiştir. Bu da 6. 7. ve 8. sınıf öğrencileri arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğunu işaret

etmektedir. Farklılığın kaynağını belirlemek için gerçekleştirilen ve Tablo 4-81’de verilen çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre ise 6. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre farklı görüşlere sahip olduğu belirlenmiştir. 6. sınıf öğrencilerin “SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabiliyorum” ifadesine ilişkin ortalamasının “ $\bar{X}=2,72$ ” olduğu Tablo 4-82’de görülmektedir. 7. sınıf öğrencilerin ortalaması 6. sınıf öğrencilerine göre “0,50” puan düşük iken, 8. sınıf öğrencilerinin ortalaması ise yine altıncı sınıf öğrencilerine oranla “0,29” puan düşüktür. Elde edilen bu verilere göre 6. sınıf öğrencileri SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere en fazla zaman ayırabilen öğrenciler iken 7. sınıf öğrencileri ise en az zaman ayırabilen öğrencilerdir.

Bulgulara göre öğrencilerin kendilerine %56,7’si sosyal ve kültürel faaliyetler zaman ayıramamaktadır. Öğretmenler ve veliler de bu görüşü desteklemektedir. Öğretmenlere göre öğrencilerin %60,5’i, velilere göre ise %69,5’i SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel faaliyetlere vakit ayıramamaktadır. Devlet okullarında öğrenimlerini sürdüren öğrenciler özel okullardaki öğrencilere oranla SBS’ye hazırlanırken daha çok sosyal ve kültürel aktivitelere zaman ayırırken, SBS’ye ilk kez girecek olan öğrencilerde daha önce SBS’ye girmiş olan öğrencilere oranla daha çok sosyal ve kültürel faaliyetlere zaman ayırmaktadırlar. Dershaneye giden öğrenciler ile gitmeyen öğrenciler arasında görüş farklılıkları bulunmaktadır. Dershaneye gitmeyen öğrenciler çok az bir farkla da olsa dershaneye giden öğrencilere oranla daha fazla sosyal ve kültürel faaliyetlere zaman ayırabilmektedir. 6. sınıf öğrencileri ile diğer sınıflardaki öğrenciler arasında da sosyal ve kültürel faaliyetlere ayrılan zamana ilişkin olarak farklılıklar bulunmaktadır. 6. sınıf öğrencileri diğer sınıftaki öğrencilere oranla daha çok sosyal ve kültürel faaliyetlere zaman ayırabilmektedir. 7. sınıf öğrencileri ise en az zaman ayırabilen öğrencilerdir. Tam gün okula giden öğrenciler ile diğer zamanlarda okula giden öğrenciler arasında görüş farklılıkları bulunmaktadır. Sabahçı öğrenciler en fazla sosyal ve kültürel aktivitelere zaman ayırabilen öğrenciler iken, tam gün okula giden öğrenciler en az zamanı ayırabilen öğrencilerdir.

V. Türk Kültürü Kurultayı Sonuç bildirgesinde (2005), “sanat eğitime MEB programlarının her kademesinde geniş yer verilmeli ve öğrenmede önemli bir yere sahip olan duygusal zekâ üzerinde de durulmalıdır” ifadesine yer verilmektedir. Tam öğrenmenin insanın iki yönünün de eşit ağırlıkta ele alınarak düzenlenecek bir eğitim dizgesiyle sağlanabileceği de yine bu kurultayda yer alan ibarelerden birisidir. Elde edilen bulgular ise SBS’nin bu kurultayda yer verilen ifadelerin tam tersi bir duruma sebebiyet verdiği yönündedir.

Bulgular öğrencilerin yarısından daha fazlasının kendilerine vakit ayıramadığını, 3’de 2’sine yakınının ise hem sportif faaliyetlere hem de sosyal ve kültürel etkinliklere katılamadıklarını göstermektedir. SBS bu bağlamda hem Sullavin (2002)’in hem de Eşme (2002)’nin ifade ettiği, çocukların duygusal zekâsının gelişiminde aşılması güç bir engel durumunda görülmektedir. Daha ön ergenlik çağında bulunan bu çocuklar ergenliğe adaptasyon göstermeye çalışırken SBS ile karşılaşması normal gelişim sürecini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bağlamda Slavin (1989)’in “ergenlikte özellikle bireyler çeşitli sporlarda ve çalgı aleti çalmada başarılı hale gelir” görüşü Türk Eğitim Sistemi’nde ele alındığında anlamsızlaşmaktadır. Çünkü geleceğimizin teminatı olan çocuklarımız sadece bir yöne yani akademik başarıya adanmaktadır. Genel anlamda ülkemizin olimpiyatlardaki başarısızlıklarının veya sanatsal faaliyetlerde diğer ülkelerle kıyasladığında geri kalmasının sebeplerinin altında yatan gerçeğin bunun olabileceği göz ardı edilmemelidir. Bunun içinde Deniz (2002) ergenlerin ders dışı aktivitelere yönlendirilmesini ve ilgi gruplarına göre çeşitli faaliyetlerde görev almalarının sağlanmasını önermektedir. Bunun aynı zamanda ergenlerin hem arkadaşlık ilişkilerine hem de sosyalleşme sürecine katkı sağlayacağını vurgulamaktadır.

Dikkate değer bir başka bulgu ise özel okul öğrencilerinin devlet okulu öğrencilerine göre çok daha az kendilerine, sportif, sosyal ve kültürel faaliyetlere zaman ayırmasıdır. Aslında özel okullar bu faaliyetleri kendi bünyelerinde oldukça fazla gerçekleştirirken bu şekildeki bulgulara ulaşmak oldukça şaşırtıcıdır. Bu bağlamda özel okulların tam gün eğitim-öğretim yapması, bu bulgulara ulaşılmasına neden olabileceği gibi bu okulların kendi reklâmlarını yapmak amacı ile SBS’deki

başarısını ortaya koymak için bir dersane gibi çalışabileceği de göz ardı edilmemesi gereken bir durumdur. Ancak özel okulların kendi düzenlediği ek programlardan veya ekonomik güce sahip velilerin çocuklarını dersanelere göndermelerinden ve onlara özel ders aldirmalarından da bu durum kaynaklanabilir.

Şaşırtıcı olan bir başka bulgu ise 7. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflardaki öğrencilere oranla daha az kendilerine, sportif, sosyal ve kültürel faaliyetlere zaman ayırmasıdır. Aslında beklentiler 8. sınıf öğrencilerinin son sınav hakkı olması nedeni ile 8. sınıfların daha az bu etkinliklere zaman ayırabileceği yönünde iken sıralama hemen hemen üç alanda da 7. sınıflar, 8. sınıflar ve 6. sınıflar şeklinde olmuştur. 7. sınıf öğrencilerinin psikolojik boyutta diğer sınıflara göre daha çok olumsuzluk yaşaması ergenlik dönemine yeni girmelerinden kaynaklandığına bağlanabilirken, sosyo-kültürel boyutta bu şekilde bir bulgunun elde edilmesinin sebepleri için her hangi bir açıklama yapılamamaktadır.

Sabahçı öğrenciler tam gün ve öğleden sonra okula giden öğrencilere göre kendilerine, sportif, sosyal ve kültürel faaliyetlere daha çok zaman ayırabilmektedir. Böyle bir durumun oluşmasında öğrencilerin sabahın erken saatinde kalkarak okula gitmeleri ve öğleden sonraları bu aktiviteler için yeterli zamanı elde etmelerinden kaynaklanması muhtemeldir. Öğlenci öğrenciler ise geç kalkmalarından dolayı ve sabah saatlerinin bu aktiviteler için uygun olmamasından dolayı sabahçı öğrencilere oranla daha az gerçekleştirme imkânı bulabilmektedir. Tam gün eğitim öğretim yapan öğrencilerin ise günün büyük bir çoğunluğunu okulda geçirmelerinden dolayı kendilerine, sportif, sosyal ve kültürel etkilere en az vakit ayırabildikleri düşünülebilir.

Öğrencilerin okul dışında kendilerine, sportif, sosyal ve kültürel faaliyetlere ayırabilecekleri zamanı dersaneler kullanmaktadır. Bu bağlamda dersanelerde geçirilen saatler ve dersanelerden verilen ödevler için harcanan zamandan dolayı dershaneye giden öğrenciler bu tip etkinliklere vakit ayırmakta güçlük çekmektedirler. Bu bulgulara göre dersanelerin öğrencilerin duygusal zekâlarının gelişmesine dolaylı da olsa etkili olduğu söylenebilir.

4. “SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yerlere Gidebiliyoruz.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-67’ye göre “SBS’ye hazırlanırken ailece tatil günleri bir yerlere gidebiliyoruz.” ifadesine öğrencilerin %16,9’u kesinlikle, 11,9’u oldukça fazla, 17,1’i orta düzeyde, 19,3’ü oldukça az karılmaktadır. “SBS’ye hazırlanırken ailece tatil günleri bir yerlere gidebiliyoruz” görüşüne hiç katılmayan öğrencilerin oranı da %34,7 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4-84. “SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yerlere Gidebiliyoruz.” İfadesine Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	478	2,65	1,49	1,600	928	,110
	Erkek	452	2,49	1,46			
Okul Türü	Devlet	676	2,68	1,51	3,863	931	,000*
	Özel	257	2,27	1,36			
SBS’ye Giriş	İlk	395	2,68	1,49	1,993	925	,047*
	İkinci	532	2,48	1,47			
Dershaneye	Gidiyor	598	2,48	1,47	2,164	917	,031*
	Gitmiyor	321	2,70	1,49			

* p<0,05

“SBS’ye hazırlanırken ailece tatil günleri bir yerlere gidebiliyoruz” ifadesine, öğrenim gördükleri okul türlerine okulun öğretim şekline, SBS’ye girme sayısına ve dershaneye gidip gitmeme durumlarına göre Tablo 4-84’de verilmiş olan “t” testi sonuçlarına göre anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Tablo 4-85’deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre ise öğrencilerin önceki SBS puanlarına ve sınıflarına göre de anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Sadece öğrencilerin cinsiyetlerine göre “p<0,05” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

Tablo 4-85. “SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yerlere Gidebiliyoruz.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	16,31	2	8,15	3,735	,024*
	Grup içi	2030,35	930	2,18		
	Toplam	2046,65	932			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	27,67	4	6,92	3,239	,012*
	Grup içi	1104,06	517	2,14		
	Toplam	1131,73	521			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	22,02	2	11,01	5,044	,007*
	Grup içi	2019,00	925	2,183		
	Toplam	2041,02	927			

*p<0,05

Öğrenim gördükleri okul türlerine göre “SBS’ye hazırlanırken ailece tatil günleri bir yerlere gidebiliyoruz” ifadesine öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara ilişkin gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “p=0,000” değeri Tablo 4-84’de görüldüğü üzere elde edilmiştir. Bu değer “p<0,05” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğunu göstermektedir. Aynı tablo incelendiğinde devlet okullarına giden öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=2,68$ ” özel okullara giden öğrencilerin ortalamasının da “ $\bar{X}=2,27$ ” olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgulara göre özel okullardaki öğrenciler devlet okullarındaki öğrencilere oranla çok daha az ailece tatil günleri bir yerlere gidebilmektedir.

SBS’ye giriş sayısına göre “SBS’ye hazırlanırken “ailece bir yerlere gidebiliyoruz” ifadesine ilişkin öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar arasında gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarında “p=0,047<0,05” değeri elde edildiğinden anlamlı görüş farklılıkları tespit edilmiştir. Tablo 4-84’de SBS’ye ilk kez girecek olan öğrenciler ile ikinci kez girecek olan öğrencilere ait ortalamalar verilmiştir. İlk kez girecek olan öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=2,68$ ” ikinci kez girecek olan öğrencilerin ortalaması ise “ $\bar{X}=2,48$ ” olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bu

bulgulara göre ikinci kez SBS'ye girecek olan öğrenciler daha az, ilk kez girecek olan öğrencilere göre ailece bir yerlere ziyaretlerde bulunabilmektedir.

Dershaneye gidip gitmemelerine göre “SBS'ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabiliyorum” ifadesine ilişkin öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar arasında gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarında “ $p=0,031<0,05$ ” değerleri elde edildiğinden anlamlı görüş farklılıkları tespit edilmiştir. Tablo 4-84 incelendiğinde dershaneye giden öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=2,48$ ” gitmeyen öğrencilerin ortalamasının da “ $\bar{X}=2,27$ ” olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgulara göre dershaneye giden öğrencilerin gitmeyen öğrencilere oranla çok daha az ailece tatil günleri bir yerlere gidebildikleri belirlenmiştir.

Tablo 4-86. “SBS'ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yerlere Gidebiliyoruz.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Cevaplarının Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

Sınıflar		Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
6. Sınıf	7. Sınıf	,29*	,11	,018
	8. Sınıf	,16	,13	,461
7. Sınıf	6. Sınıf	-,29*	,11	,018
	8. Sınıf	-,14	,13	,558
8. Sınıf	6. Sınıf	-,16	,13	,461
	7. Sınıf	,14	,13	,558

* $p<0,05$

Öğrenim gördükleri sınıflara göre “SBS'ye hazırlanırken ailece tatil günleri bir yerlere gidebiliyoruz” ifadesine öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara ilişkin gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre “ $F=3,734$ ”, “ $p=0,024$ ” değerleri Tablo 4-85’de görüldüğü üzere elde edilmiştir. Bu değerler “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğunu göstermektedir. Görüş farklılıklarının kaynağını belirlemek için gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma testi sonuçları da Tablo 4-86’da verilmiştir. Tabloya göre 6. sınıf öğrencileri ile 7. sınıf öğrencileri arasında görüş farklılıkları bulunmaktadır. Her iki grubun

ortalamları arasındaki farkın 6. sınıflar lehine “0,29” puan olduğu tespit edilmiştir. Tablo 4-87’deki bulgulara göre de 6. sınıf öğrencilerin 7. sınıf öğrencilere oranla çok daha fazla SBS’ye hazırlanırken tatil günleri ailece bir yerlere gidebildikleri, sahip oldukları ortalamalara bakarak söylenebilir. 7. sınıf öğrencileri ise aileleri ile tatil günleri en az vakit geçiren veya gezmelere gidebilen öğrenci grubudur.

Tablo 4-87. “SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yerlere Gidebiliyoruz.” İfadesine, Öğrencilerin, Öğrenim Gördükleri Sınıflara, Önceki SBS Puanına Ve Okula Gidiş Zamanlarına Göre Cevaplarına Ait İstatistikler

		N	$\bar{X}$	ss
Önceki SBS Puanı	300’dan az	39	3,03	1,61
	300-350 Arası	62	2,81	1,58
	350-400 Arası	126	2,45	1,43
	400-450 Arası	158	2,39	1,47
	450-500 Arası	137	2,23	1,37
	Toplam	522	2,46	1,47
Sınıflar	6. Sınıf	382	2,72	1,48
	7. Sınıf	367	2,42	1,45
	8. Sınıf	184	2,56	1,52
	Toplam	933	2,57	1,48
Okula gidiş zamanı	Sabahçı	300	2,71	1,48
	Öğlenci	293	2,66	1,54
	Tam Gün	335	2,37	1,41
	Toplam	928	2,57	1,48

Önceki SBS puanlarına göre “SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabiliyorum” ifadesine ilişkin öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar arasında gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarında “ $F=3,239$ ”, “ $p=0,012<0,05$ ” değerleri Tablo 4-85’de görüldüğü gibi elde edilmiştir.

Tablo 4-88. “SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yerlere Gidebiliyoruz.” İfadesine, Öğrencilerin Daha Önceki SBS Puanına Göre Cevaplarının Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

	Puanlar	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
300’den az	300-350 Arası	,22	,30	,949
	350-400 Arası	,57	,27	,204
	400-450 Arası	,63	,26	,111
	450-500 Arası	,79*	,27	,025
300-350 Arası	300’den az	-,22	,30	,949
	350-400 Arası	,35	,23	,523
	400-450 Arası	,41	,22	,324
	450-500 Arası	,57	,22	,079
350-400 Arası	300’den az	-,57	,27	,204
	300-350 Arası	-,35	,23	,523
	400-450 Arası	,06	,17	,997
	450-500 Arası	,22	,18	,744
400-450 Arası	300’den az	-,63	,26	,111
	300-350 Arası	-,41	,22	,324
	350-400 Arası	-,06	,17	,997
	450-500 Arası	,16	,17	,885
450-500 Arası	300’den az	-,79*	,27	,025
	300-350 Arası	-,57	,22	,079
	350-400 Arası	-,22	,18	,744
	400-450 Arası	-,16	,17	,885

*p<0,05

Farklılığın kaynağını belirlemeye yönelik olarak gerçekleştirilen ve Tablo 4-88’de verilen çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre 2008 SBS’den 450-500 aralığında puan almış olan öğrenciler ile 300 puandan daha az puan almış olan öğrenciler arasında görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Tablo 4-87’de verilmiş olan ortalamalardan 300’den daha düşük puan almış olan öğrencilerin ailece gezebilmelerine ilişkin vermiş olduğu cevapların ortalaması “ $\bar{X}=3,03$ ” iken 450-500

aralığında puan almış olan öğrencilerin ortalaması da “ $\bar{X}=2,23$ ” olarak görülmektedir. Her iki grup arasındaki ortalamaların farklı ise “0,79”dur. Elde edilen bu bulgulara göre önceki SBS’den en düşük puanı almış olan öğrenciler aileleri ile en yüksek puanı almış öğrencilere oranla çok daha fazla birlikte gezmeye fırsatı bulmaktadırlar.

Tablo 4-89. “SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yerlere Gidebiliyoruz.” İfadesine, Öğrencilerin Okula Gidiş Zamanlarına Göre Cevaplarının Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

Okula Gidiş Zamanı		Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
Sabahçı	Öğlenci	,051	,12	,906
	Tam Gün	,34*	,12	,010
Öğlenci	Sabahçı	-,05	,12	,906
	Tam gün	,29*	,12	,036
Tam Gün	Sabahçı	-,34*	,12	,010
	Öğlenci	-,29*	,12	,036

*p<0,05

Tablo 4-85’de görüldüğü gibi okula gidiş zamanlarına göre “SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabiliyorum” ifadesine ilişkin öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar arasında gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarında “F=5,044”, “p=0,007<0,05” değerleri elde edilmiştir. Bu değerler anlamlı görüş farklılıkların bulunduğunu göstermektedir. Farklılıkların kaynağını bulmak için gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma testi sonuçları Tablo 4-89’da verilmiştir. Bu tabloya göre tam gün okula giden öğrenciler ile sabahçı-öğlenci öğrenciler arasında görüş farklılıkları bulunmaktadır. En düşük puana sahip tam gün okula devam eden öğrencilerin ortalamasının “ $\bar{X}=2,37$ ” olduğu Tablo 4-87’de görülmektedir. Tamgün okula devam eden öğrenciler ile öğlenci öğrencilerin ortalamaları arasındaki fark “0,29” sabahçı öğrenciler ile ortalamaları arasındaki fark ise “0,34” puan olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre tam gün okula giden öğrenciler sabahçı ve öğlenci öğrencilere oranla çok daha az tatil günleri

ailece bir yerlere gidebilmektedirler. Sabahçı öğrenciler ise ailece yapılan bu gezmeleri en çok gerçekleştirebilen öğrencilerdir.

Öğrencilerin %54'ü SBS'ye hazırlanırken tatil günleri ailece bir yerlere gidememektedirler. Velilerden elde edilen bulgulara göre ise bu oran çok daha yüksektir. Velilerin %79,6'sı bu görüştedir. Bu bulgular aile bireylerinin artık sınavlar nedeni ile bir biri ile çok fazla paylaşımlarda bulunmadığını göstermektedir. Korkulan şudur ki böyle bir durumun yavaş yavaş aile bireylerinin bir birlerinden uzaklaşmasına neden olabileceğidir.

Devlet okullarında öğrenim gören öğrenciler ile özel okullarda öğrenim gören öğrenciler arasında tatil günleri ailece bir yerlere gidebilmelerine yönelik görüş farklılıkları bulunmaktadır. Özel okullardaki öğrenciler devlet okullarındaki öğrencilere oranla daha az aileleri ile birlikte bir yerlere gezme amaçlı gidebilmektedir. SBS'ye ikinci kez girecek olan öğrenciler ilk kez girecek olan öğrencilere oranla daha az ailece etkinlikler yapabilmektedirler. 6. sınıf öğrencileri ile 7. sınıf öğrencileri arsında da görüş farklılıkları bulunmaktadır. 6. sınıf öğrencileri 7. sınıf öğrencilerine oranla SBS'ye hazırlanırken daha fazla aileleri ile bir şeyleri paylaşmaktadır.

Beklentiler doğrultusunda elde edilen bir diğer bulguda dershaneye giden öğrencilerin gitmeyen öğrencilere oranla SBS'ye hazırlanırken daha az ailece tatil günleri bir yerlere gidebildikleridir. Tamgün okula giden öğrenciler ile sabahçı ve öğlenci öğrenciler arasında da anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır. Sabahçı öğrenciler ailece yapılan gezmeleri daha çok gerçekleştirebilirken, tam gün okula giden öğrenciler bu gezmeleri en az gerçekleştirebilen öğrencilerdir.

Öğrencilerin bir önceki SBS'den aldıkları puanlar ile tatil günleri ailece gezmeleri gerçekleştirebilmeleri arasında anlamlı bir ilişki söz konusudur. En düşük puana sahip (300'den az) öğrenciler en yüksek puana sahip (450-500) öğrencilere oranla çok daha fazla aileleri ile birlikte ev ziyaretlerinde bulunabilmekte veya gezmelere gidebilmektedir. Elde edilen bulgularda oldukça ilginç bir tablo da ortaya

çıkmıştır. Öğrencilerin almış oldukları puan ile ailece bir şeyleri gerçekleştirme arasına ters bir orantı söz konudur. Başka bir ifade ile önceki SBS’den yüksek puana sahip öğrenciler ailece etkinlikler gerçekleştirmede en düşük oranı oluşturmakta iken, öğrencilerin puanları düştükçe aile etkinliklerinin gerçekleştirilme oranı da artmaktadır.

Öğrencilerin kendilerine vakit ayıramamaları, sportif, sosyal ve kültürel etkinliklere katılmamaları, ailece bir şeyleri paylaşmamaları, SBS puanlarına yansımaktadır. Bu tablo göstermektedir ki öğrencinin akademik başarısı için aile bireylerinin bir arada olması göz ardı edilmektedir.

5. “SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

SBS ile ilgili olarak şu ana kadar elde ettiğimiz bulgular öğrencilerin psikolojik ve sosyal yaşantılarına olan olumsuz etkilerini ortaya koymaktadır. Bu nedenle SBS’nin her yıl olmak kaydı ile üç yıl üst üste yapılmasına ilişkin öğrencilerin neler düşündüğünü belirlemek amacı ile sorduğumuz ifadeye Tablo 4-67’ye göre öğrencilerin %21,5’i SBS’nin 6, 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 kez yapılmasının iyi olduğu görüşüne kesinlikle katılmamaktadır. % 8,1 bu görüşe biraz katılmakta, % 12,4’ü ise orta düzeyde katılmaktadır. Öğrencilerin %14,4’ü SBS’nin 6, 7. ve 8. sınıflarda olmak üzere üç defa yapılmasının iyi olduğu görüşüne oldukça fazla, %43,6’sı kesinlikle katılmaktadır.

Öğrencilerin “SBS’nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.” İfadesine ilişkin olarak öğrenim gördükleri okul türlerine, cinsiyetlerine, SBS’ye girme sayısına ve dershaneye gidip gitmemelerine göre Tablo 4-90’da ve okula gidiş zamanlarına ve sınıflarına göre Tablo 4-91’de görüldüğü üzere anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır. Önceki SBS puanlarına göre gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizine göre ise anlamlı görüş farklılıkları belirlenmemiştir.

Tablo 4-90. “SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine Öğrencilerin Vermiş Oldukları Cevapların Bağımsız Değişkenlere Göre “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	481	3,63	1,55	2,435	935	,015*
	Erkek	456	3,38	1,66			
Okul Türü	Devlet	679	3,82	1,50	10,068	938	,000*
	Özel	261	2,70	1,60			
SBS’ye Giriş	İlk	400	3,63	1,60	2,048	932	,041*
	İkinci	534	3,42	1,60			
Dershaneye	Gidiyor	603	3,38	1,63	3,126	924	,002*
	Gitmiyor	323	3,73	1,54			

* p<0,05

Tablo 4-91. “SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine, Öğrencilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	50,79	2	25,40	10,048	,000*
	Grup içi	2368,18	937	2,53		
	Toplam	2418,97	939			
Önceki SBS Puanı	Gruplar arası	23,69	4	5,92	2,323	,056
	Grup içi	1323,27	519	2,55		
	Toplam	1346,96	523			
Okula Gidiş Zamanı	Gruplar arası	183,24	2	91,62	38,490	,000*
	Grup içi	2218,47	932	2,38		
	Toplam	2401,71	934			

*p<0,05

“SBS’nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.” İfadesine öğrencilerin cinsiyetlerine göre verdikleri cevaplara ilişkin Tablo 4-90’daki “t” testi sonuçlarında “p=0,015<0,05” olarak bulunmuştur. Bu değer anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğunu göstermektedir. Aynı Tabloya göre kız öğrencilerin bu

ifadeye vermiş oldukları cevapların ortalaması “ $\bar{X}=3,63$ ” iken erkek öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,38$ ” olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgular kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla çok daha fazla SBS’nin her yıl olmak üzere üç kez yapılmasının iyi olduğu görüşüne sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4-90’a göre öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine göre “SBS’nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.” İfadesine vermiş oldukları cevapların “t” testi sonuçlarına göre “ $p=0,000<0,05$ ” değeri elde edildiğinden bu ifadeye cevap veren öğrencilerin devam ettikleri okul türlerine göre oldukça anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu görülmektedir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine göre SBS’nin üç yıl yapılması konusundaki görüş farklılığına aynı tablodan baktığımız da ise devlet okulundaki öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,82$ ”, özel okullardaki öğrencilerin ortalaması ise “ $\bar{X}=2,70$ ” olarak görülmektedir. Her iki grubun ortalamaları arasındaki fark ise “1,12” olarak bulunmuştur. Elde edilen bu bulgular göstermektedir ki özel okullarda öğrenimini sürdüren öğrenciler ile devlet okulunda öğrenimini sürdüren öğrenciler arasında SBS’nin her yıl olmak üzere üç kez yapılması ilişkin görüşleri oldukça farklıdır. Devlet okulundaki öğrenciler hemen hemen SBS’nin üç kez yapılmasını iyi karşılarken özel okullardaki öğrencilerin görüşleri devlet okullardakinden oldukça düşüktür.

Tablo 4-90’da yer alan öğrencilerin SBS’ye girme sayısına göre gerçekleştirilen “t” testine göre de “ $p=0,041<0,05$ ” değerleri elde edildiğinden anlamlı görüş farklılıkları söz konudur. Öğrencilerin SBS’ye girme sayısı ile “SBS’nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.” ifadesine vermiş oldukları cevaplar arasındaki görüşlerini ele aldığımızda ise aynı tabloda görüldüğü üzere SBS’ye ilk kez girecek olan öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,63$ ” ikinci kez girecek olanların ortalaması ise “ $\bar{X}=3,42$ ” olarak bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre SBS’ye ilk kez girecek öğrenciler, her yıl olmak üzere SBS’nin 6., 7. ve 8. sınıfta yapılmasının ikinci kez girecek olan öğrencilerle kıyaslandığında daha iyi olduğu görüşündedir.

Öğrencilerin dershaneye gidip gitmemelerine göre gerçekleştirilen “t” testine göre ise “ $p=0,02<0,05$ ” olarak tespit edildiğinden dershaneye giden öğrenciler ile gitmeyen öğrenciler arasında da anlamlı görüş farklılıkları bulunduğu belirlenmiştir. Dershaneye giden öğrenciler ile gitmeyen öğrenciler arasındaki “SBS’nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.” İfadesine ilişkin görüş ayrılığının kaynağına baktığımızda Tablo 4-90’da dershaneye giden öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,38$ ” iken dershaneye gitmeyen öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,73$ ” olarak görülmektedir. Bu bulgulara göre dershaneye giden öğrenciler dershaneye gitmeyen öğrencilere göre SBS’nin her yıl olmak üzere üç kez yapılmasının iyi olduğu görüşüne çok daha az katılmaktadır.

Tablo 4-92. “SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Vermiş Oldukları Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

Sınıflar	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
6. Sınıf	7. Sınıf	,14	,466
	8. Sınıf	,63*	,000
7. Sınıf	6. Sınıf	-,14	,466
	8. Sınıf	,50*	,002
8. Sınıf	6. Sınıf	-,63*	,000
	7. Sınıf	-,50*	,002

* $p<0,05$

Öğrencilerin sınıflarına göre aynı ifadeye vermiş oldukları cevaplara ilişkin gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizinde Tablo 4-91’de görüldüğü üzere “ $F=10,048$ ”, “ $p=0,00<0,05$ ” değerleri elde edildiğinden anlamlı görüş farklılıkları söz konusudur. SBS’nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.” ifadesine, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre anlamlı görüş ayrılıkları bulunduğu tespitinden sonra farklılığın kaynağını belirtmek için gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma testi sonuçları Tablo 4-92’de verilmiştir. Tablo incelendiğinde 8.

sınıf öğrencilerinin diğer sınıf öğrencilerine göre farklı görüşe sahip olduğu tespit edilmiştir. 8. sınıf öğrencilerinin ortalaması Tablo 4-189’da “ $\bar{X}=3,05$ ”, 7. sınıf öğrencilerinin ortalaması “ $\bar{X}=3,55$ ”, 6. sınıf öğrencilerinin ortalaması ise “ $\bar{X}=3,68$ ” olarak görülmektedir. Tablo 4-93’de ise 8. sınıf öğrencilerinin ortalamaları ile 7. sınıf öğrencilerinin ortalamaları arasında ki farkın “0,50”, yine 8. sınıf öğrencileri ile 6. sınıf öğrencilerinin ortalamaları arasındaki farkın “0,63” olduğu görülmektedir. 6. sınıf öğrencileri SBS’nin her yıl olmak üzere üç kez yapılmasına en sıcak bakan öğrenci grubu iken 7. sınıfta bu oran biraz daha düşmüş, 8. sınıfta ise en düşük seviyesine ulaşmıştır. Elde edilen bütün bu bulgulara göre 8. sınıf öğrencileri diğer iki sınıf öğrencilerine göre çok daha düşük düzeyde SBS’nin her yıl olmak üzere üç kez yapılmasının iyi olduğu görüşüne katılmaktadır.

Tablo 4-93. ““SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine, Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıflara Ve Okula Gidiş Zamanlarına Göre Vermiş Oldukları Cevaplara İlişkin İstatistikler

		N	$\bar{X}$	ss
Sınıflar	6. Sınıf	387	3,68	1,58
	7. Sınıf	370	3,55	1,59
	8. Sınıf	183	3,05	1,62
	Toplam	940	3,51	1,61
Okula gidiş zamanı	Sabahçı	301	3,86	1,46
	Öğlenci	295	3,82	1,52
	Tam Gün	339	2,92	1,63
	Toplam	935	3,51	1,60

Öğrencilerin okula gidiş zamanlarına göre “SBS’nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.” İfadesine vermiş oldukları cevaplar için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarında Tablo 4-91’de görüldüğü üzere “ $F=38,490$ ”, “ $p=0,00<0,05$ ” değerleri bulunmuştur. Bu değerler anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğunu göstermektedir. Öğrencilerin okula gidiş zamanları ile bu ifadeye verdikleri cevaplara ilişkin görüş farklılıklarının kaynağını bulmak için

gerçekleştirilen ve Tablo 4-94’de verilen çoklu karşılaştırma “Tukey” testi bulgularına göre sabahçı ve öğlenci öğrenciler arasında görüş farklılığı söz konusu değilken tam gün okula devam eden öğrenciler ile görüş ayrılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Tablo 4-93 incelendiğinde 301’i sabahçı, 295’i öğlenci ve 339’u tam günlük olarak okula devam eden öğrencilerin cevaplarına göre, sabahçı öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,86$ ”, öğlenci öğrencilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,82$ ” ve tam gün eğitim öğretime devam eden öğrencilerin ortalaması ise “ $\bar{X}=2,92$ ” olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre tam gün okula devam eden öğrencilerin sabahçı ve öğlenci öğrencilere göre çok daha az SBS’nin üç yıl yapılmasının iyi olduğu görüşüne katılmaktadır.

Tablo 4-94. “SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine, Öğrencilerin Okula Gidiş Zamanlarına Göre Cevaplarının Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

	Zaman	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
Sabahçı	Öğlenci	,04	,13	,946
	Tam Gün	,94*	,12	,000
Öğlenci	Sabahçı	-,04	,13	,946
	Tam gün	,90*	,12	,000
Tam Gün	Sabahçı	-,94*	,12	,000
	Öğlenci	-,90*	,12	,000

*p<0,05

Öğrenci anketinde yer alan bağımsız değişkenlerden sadece öğrencilerin daha önceki SBS puanlarına göre “SBS’nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.” İfadesine vermiş oldukları cevaplar arasında gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin %58’i SBS’nin 6, 7. ve 8. sınıfta olmak üzere üç defa yapılmasının iyi olduğu görüşüne sahip iken, % 29,6’sı bu görüşü desteklememektedir. Aslında bu bulgu gerek psikolojik boyutta gerekse sosyal yaşantı boyutundaki veriler ile birlikte ele alındığında beklenmeyen bir bulgudur.

Öğrencilerin SBS’den dolayı olumsuz psikolojik etkilere maruz kalması ve sosyal yaşantılarında kısıntılar yaşamasına rağmen “SBS’nin 6, 7. ve 8. sınıfta olmak üzere üç kez yapılmasının iyi olduğu” görüşünü desteklemesi çelişkili bir durumdur.

Şaşırtıcı olan başka bir bulgu ise kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasındaki görüş farkının yönüdür. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla SBS’nin 6., 7. ve 8. sınıflarda olmak üzere her yıl yapılmasını memnuniyetle karşılarken, erkek öğrenciler aynı memnuniyette değildir. Oysaki kız öğrenciler gerek psikolojik gerekse sosyal yaşantı yönünden SBS’den en çok etkilenen öğrenciler olmasına rağmen daha iyi olduğunu düşünmelerinin nedenleri araştırılması gereken bir konudur.

Öğrenim gördükleri okul türlerine göre öğrenciler arasında SBS’nin üç yıl yapılması konusunda oldukça anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır. Devlet okulu öğrencileri hemen hemen her yıl olmak üzere SBS’nin üç yıl yapılması memnuniyet derecesinde kabul edilebilecek şekilde karşılarken, özel okul öğrencileri bu görüşte aynı fikirde değildir. SBS’ye ilk kez girecek öğrenciler ile daha önce SBS’ye girmiş olan öğrenciler arasındaki görüş ayrılığına baktığımızda SBS’ye ilk kez girecek olan öğrencilerin daha önce girmiş olan öğrencilere oranla, SBS’nin her yıl olmak üzere üç kez yapılmasını daha iyi buldukları tespit edilmiştir. Dershaneye giden öğrenciler gitmeyen öğrencilere oranla çok daha az SBS’nin 6., 7. ve 8. sınıfta olmak üzere üç kez yapılmasının iyi olduğu görüşüne katılmaktadır. 8. sınıf öğrencileri ile 6. ve 7. sınıf öğrencileri arasında da SBS’nin her yıl olmak üzere üç kez yapılmasına ilişkin görüş ayrılıkları bulunmaktadır. 6. sınıf öğrencileri SBS’nin üç yıl yapılmasına en sıcak bakan öğrenci grubu iken 7. sınıf öğrencilerinin oranı 6. sınıf öğrencilerinin oranına oldukça yakındır. Ancak 8. sınıf öğrencileri bu iki gruba göre çok daha az SBS’nin 6., 7. ve 8. sınıfta olmak üzere üç kez yapılması fikrine katılmaktadır.

4-2. Seviye Belirleme Sınavları İle İlgili Öğretmenlerin Görüşleri Nelerdir? Alt Problemine Ait Bulgular

4-2-1. “Seviye Belirleme Sınavları’nın Öğretmenler Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle İlgili Öğretmen Görüşleri Nelerdir?” Ve “SBS’nin Öğretmenler Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle İlgili Öğretmenlerin Cinsiyetlerine, Görev Yaptıkları Okul Türlerine Ve Branşlarına Göre Görüşleri Arasında Fark Var Mıdır?” Alt Problemine Ait Bulgular

Tablo 4-95. SBS’nin Öğretmenler Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle İlgili Öğretmen Görüşleri’ne Ait Frekans Tablosu

Bağımlı Değişkenler		1*	2	3	4	5	Top.
Öğrencilerimle Birlikte Aynı Heyecanı Öğretmeni Olarak Bende Yaşıyorum.	f	4	3	15	24	35	81
	%	4,9	3,7	18,5	29,6	43,2	100
Öğrencilerimin Başarısı Benim Başarım Olarak Algılanmaktadır.	f	5	10	16	25	25	81
	%	6,2	12,3	19,8	30,9	30,9	100
Öğrencilerimin Başarısızlığı Benim Başarısızlığım Olarak Kabul Görmektedir.	f	6	13	12	27	23	81
	%	7,4	16,0	14,8	33,3	28,4	100
Bu Durum Benim Üzerimde Baskı Oluşturmaktadır.	f	15	14	17	18	17	81
	%	18,5	17,3	21,0	22,2	21,0	100
Sınava Doğru Geçen Her Gün Enerjimin Azaldığını Hissediyorum.	f	20	23	14	16	8	81
	%	24,7	28,4	17,3	19,8	9,9	100
Öğrencilerim İyi Bir Puan Alamaz İse Kendimi Suçlu Tutacağım.	f	28	19	23	7	3	80
	%	35,0	23,8	28,8	8,8	3,8	100
Öğrencilerimin Geleceği Konusunda Endişelerim Bulunmaktadır.	f	3	6	28	25	17	79
	%	3,8	7,6	35,4	31,6	21,5	100
Ağırlıklı Not Ortalamalarının Dikkate Alınması Üzerimde Not Baskısı Oluşturmaktadır.	f	6	5	17	27	26	81
	%	7,4	6,2	21,0	33,3	32,1	100

*1=hiç katılmıyorum, 2=çok az katılıyorum 3=orta seviyede katılıyorum 4=oldukça/çok fazla katılıyorum, 5 = Her zaman/sürekli/kesinlikle katılıyorum.

1. “Öğrencilerimle Birlikte Aynı Heyecanı Öğretmeni Olarak Bende Yaşıyorum.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine ait Bulgular

Tablo 4-95’de görüldüğü gibi öğretmenlerin %4,9’u sınav yaklaştıkça öğrencilerinin yaşadığı heyecanı kendilerinin hiç yaşamadığını ifade etmişlerdir. %3,7’si çok az bu heyecanı taşıdığını ifade ederken, 29,6’sı oldukça fazla oranda öğrencilerle aynı sınav heyecanını yaşadığını, %43,2’si ise kesinlikle öğrencileri ile birlikte aynı heyecana sahip olduklarını ortaya koymuşlardır.

Tablo 4-96. “Öğrencilerimle Birlikte Aynı Heyecanı Öğretmeni Olarak Bende Yaşıyorum.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	4,31	1,01	2,957	79	,004*
	Erkek	33	3,61	1,12			
Okul Türü	Devlet	52	3,77	1,10	-2,91	79	,005*
	Özel	29	4,48	,10			

* p<0,05

Tablo 4-97. “Öğrencilerimle Birlikte Aynı Heyecanı Öğretmeni Olarak Bende Yaşıyorum.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	12,24	3	4,08	3,588	,018*
	Grup içi	80,75	71	1,14		
	Toplam	92,987	74			

*p<0,05

“Aynı heyecanı öğretmeni olarak bende yaşıyorum.” ifadesine vermiş oldukları cevapların öğretmenlerin görev yaptığı okul türlerine ve cinsiyetlerine göre gerçekleştirilen Tablo 4-96’deki “t” testi sonuçları ile branşlarına göre gerçekleştirilen Tablo 4-97’deki varyans analizi sonuçlarına göre “ $p<0.05$ ” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine göre “Aynı heyecanı öğretmeni olarak bende yaşıyorum.” ifadesine vermiş oldukları cevaplar arasında gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p=0,005<0,05$ ” değeri bulunmuştur. Bu değer devlet okulunda görevli öğretmenler ile özel okullarda görevli öğretmenler arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğunu göstermektedir. Devlet okulunda görev yapan öğretmenler ile özel okullarda görev yapan öğretmenlerin ortalamalarını Tablo 4-96’den incelendiğinde devlet okullarındaki öğretmenlerin ortalaması “ $\bar{X}=3,77$ ” iken özel okullardaki öğretmenlerin ortalaması “ $\bar{X}=4,48$ ”dır. Her iki grubun ortalamaları arasındaki fark “0,71”dir. Bu verilere göre özel okullardaki öğretmenler neredeyse her zaman öğrencileri ile birlikte aynı heyecanı yaşarken, devlet okullarında görev yapan öğretmenlerde her zaman olmasa da kendilerinin oldukça fazla öğrencilerinin heyecanlarına ortak olduklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin cinsiyetleri arasında da öğrencilerin sahip oldukları heyecanı yaşamaları arasında “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde “ $p=0,004$ ” değeri elde edildiğinden anlamlı görüş farklılıkları söz konusudur. Ortalamalar Tablo 4-96’den incelendiğinde bayan öğretmenlerin ($\bar{X}=4,31$) erkek öğretmenlere oranla ($\bar{X}=3,61$) çok daha fazla öğrencilerinin sınav heyecanını kendilerinde de hissettikleri görülmektedir.

“Aynı heyecanı öğretmeni olarak bende yaşıyorum.” ifadesine verilen cevaplara öğretmenlerin branşlarına göre gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına Tablo 4-97’den baktığımızda ise “ $F=3,588$ ” ve “ $p=0,018<0,05$ ” değerleri elde edildiğinden anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Hangi branş öğretmenleri arasında görüş farklılıklarının bulunduğunu belirlemek için

gerçekleştirilen Tablo 4-98’de verilen çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre ise Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar ve Müzik gibi derslerin yer aldığı “diğer dersler” ile Türkçe-Matematik ve İngilizce ders öğretmenleri arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Tablo 4-99’a göre “ $\bar{X}=4,71$ ” ortalama ile İngilizce öğretmenleri en yüksek heyecana sahip öğretmen grubu olurken, onu “ $\bar{X}=4,30$ ” ortalama ile Türkçe-Matematik öğretmenleri takip etmektedir. Diğer branşlardaki öğretmenler en düşük heyecanı yaşayan öğretmenlerdir. Elde edilen bu bulgulara göre İngilizce öğretmenleri her zaman öğrencilerin taşıdığı heyecanı yaşarken, Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenlerin öğrencilerin taşıdığı heyecana sahip olma oranları orta düzeydedir.

Tablo 4-98. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Aynı Heyecanı Öğretmeni Olarak Bende Yaşıyorum.” İfadesine Ait Cevaplarının Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

Branşlar		Ortalama Farkı	Standart Hata	p
Türkçe-Matematik	Fen ve Tek.-Sos. B.	,47	,30	,401
	İngilizce	-,41	,45	,807
	Diğer Dersler	,86*	,32	,049
Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler	Türkçe-Matematik	-,47	,30	,401
	İngilizce	-,88	,46	,228
	Diğer Dersler	,39	,33	,648
İngilizce	Türkçe-Matematik	,41	,45	,807
	Fen ve Tek. -Sos. B.	,88	,46	,228
	Diğer Dersler	1,27*	,48	,045
Diğer Dersler (Beden Eğt. Müzik, Görsel Sanatlar vb.)	Türkçe-Matematik	-,86*	,33	,049
	Fen ve Tek.- Sos B.	-,39	,33	,648
	İngilizce	-1,27*	,48	,045

*p<0,05

Tablo. 4-99. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Aynı Heyecanı Öğretmeni Olarak Bende Yaşıyorum.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin İstatistikler

Branşlar	N	$\bar{X}$	ss
Türkçe-Matematik	26	4,30	,97
Fen ve Tek.-Sosyal Bilgiler	24	3,83	1,20
İngilizce	7	4,71	,49
Diğer Dersler	18	3,44	1,15
Toplam	75	3,99	1,12

Bulgulara göre öğretmenlerin % 72,8'i sınav yaklaştıkça öğrencileri ile birlikte kendilerinin de gittikçe artan bir şekilde heyecanlanmaktadır. Özel okullardaki öğretmenler her zaman öğrencileri ile birlikte aynı heyecanı paylaştıklarını dile getirirken, devlet okullarındaki öğretmenler ise her zaman olmasa da oldukça fazla bu heyecanı yaşadıklarını ifade etmektedirler. İngilizce, Türkçe ve Matematik öğretmenleri öğrencilerinin sınav ile ilgili heyecanlarını aynen paylaşıırken, Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlara sahip öğretmenler aynı heyecanı yaşama konusunda çok daha düşük bir orana sahiptir. Bayan öğretmenler ise erkek öğretmenlere oranla çok daha fazla öğrencilerinin sınav heyecanını kendilerinde hissetmektedir.

2. “Öğrencilerimin Başarısı Benim Başarım Olarak Algılanmaktadır.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Öğrencilerin sınavlarda başarı göstermesi durumunda, bu başarının öğretmenlere yansıtılıp yansıtılmadığını belirtmek amacı ile yer verilen “Öğrencilerimin başarısı benim başarım olarak algılanmaktadır” ifadesine Tablo 4-95'e göre öğretmenlerin %6,2'si hiç katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin %12,3'ü bu ifadeye çok az katılırken, %19,8'i orta seviyede katıldığını, %30,9'u oldukça fazla, %30,9'u ise kesinlikle katıldığını ifade

etmişlerdir. Bu bulgular, öğrencilerinin başarısının öğretmenin başarısı olarak yorumlandığını göstermektedir.

Tablo 4-100. “Öğrencilerimin Başarısı Benim Başarım Olarak Algılanmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	3,77	1,153	,820	79	,415
	Erkek	33	3,55	1,30			
Okul Türü	Devlet	52	3,54	1,26	1,405	79	,164
	Özel	29	3,93	1,10			

* p<0,05

Tablo 4-101. “Öğrencilerimin Başarısı Benim Başarım Olarak Algılanmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	12,33	3	4,11	2,889	,041*
	Grup içi	100,96	71	1,42		
	Toplam	113,28	74			

*p<0,05

“Öğrencilerimin başarısı benim başarım olarak algılanmaktadır” ifadesine öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine ve cinsiyetlerine göre gerçekleştirilen “t” testine göre “p<0,05” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı Tablo 4-100’de görüldüğü üzere belirlenmiştir. Öğretmenlerin branşlarına göre ise Tablo 4-101’de görüldüğü üzere Tek yönlü varyans analizine göre anlamlı görüş farklılıkları söz konusudur. Çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre ise Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenler ile diğer branşlardaki öğretmenler arasında oldukça anlamlı görüş farklılıkları bulunmuştur.

Tablo 4-102. “Öğrencilerimin Başarısı Benim Başarıım Olarak Algılanmaktadır.” İfadesine Öğretmen Cevaplarının Branşlara Göre Dağılımı

Branşlar		1	2	3	4	5	Toplam
Türkçe-	f	1	2	6	7	10	26
Matematik	%	3,8%	7,7%	23,1%	26,9%	38,5%	100%
Fen Ve Tek.-	f	0	4	4	10	6	24
Sosyal B.	%	,0%	16,7%	16,7%	41,7%	25,0%	100%
İngilizce	f	0	1	1	1	4	7
	%	,0	14,3%	14,3%	14,3%	57,1%	100%
Diğer	f	4	3	4	4	3	18
Dersler	%	22,2%	16,7%	22,2%	22,2%	16,7%	100%
Toplam	f	5	10	15	22	23	75
	%	6,7%	13,3%	20,0%	29,3%	30,7%	100%

*1=hiç katılmıyorum, 2=çok az katılıyorum 3=orta seviyede katılıyorum 4=oldukça/çok fazla katılıyorum, 5 = Her zaman/sürekli/kesinlikle katılıyorum.

Tablo 4-102’den öğretmenlerin branşlarına göre verdikleri cevaplar incelendiğinde İngilizce öğretmenlerinin % 71,4’ü öğrencilerinin başarılarının öğretmenlerinin başarısı olarak kabul gördüğünü ifade ederken, Türkçe ve Matematik öğretmenlerinin %65,4’ü, Fen ve Teknoloji ile Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ise %66,7’si öğrencilerinin başarısının öğretmenlerin de başarısı olarak görüldüğünü ifade etmişlerdir. Bu branşlardan neredeyse hiç birisi kendilerine başarının mal edilmediğini düşünmez iken, Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar ve benzeri branşlardakilerden %38,9’u başarının kendilerine mal edilmediği görüşündedir.

Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin %62’si öğrencilerinin başarısının kendilerinin başarısı olarak kabul edildiği görüşündedir. Branşlarına göre baktığımızda ise Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji derslerine giren öğretmenler ile Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenler arasında görüş farklılıkları söz konudur. SBS’de soru sorulan derslerin

öğretmenleri başarının kendilerinin başarısı olarak yorumlandığı görüşünde oldukça yoğunlaşırken, diğer branşlardaki öğretmenlerin görüşleri daha çok ters yöndedir.

3. “Öğrencilerimin Başarısızlığı Benim Başarısızlığım Olarak Kabul Görmektedir.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Önceki ifadenin tam tersi olarak başarısızlığın kime mal edildiği ile ilgili öğretmenlerin bilgisini almak amacı ile sorulmuş olan “Öğrencilerimin başarısızlığı benim başarısızlığım olarak kabul görmektedir.” ifadesine Tablo 4-95’e göre öğretmenlerin sadece %7,4’ü hiç katılmamaktadır. Öğretmenlerin %16’sı görüşe çok az katılırken, %14,8’i orta seviyede katıldığını, %33,3’ü oldukça fazla bu görüşe katıldığını, %28,4’ü ise kesinlikle bu görüşe katıldığını belirtmiştir. Elde edilen bu veriler öğretilerin, öğrencilerin başarısızlığını kendilerine mal edildiği görüşünde olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4-103. “Öğrencilerimin Başarısızlığı Benim Başarısızlığım Olarak Kabul Görmektedir.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	3,63	1,27	,277	79	,783
	Erkek	33	3,55	1,28			
Okul Türü	Devlet	52	3,46	1,34	1,26	79	,213
	Özel	29	3,83	1,10			

* p<0,05

Tablo 4-104. “Öğrencilerimin Başarısızlığı Benim Başarısızlığım Olarak Kabul Görmektedir.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	16,08	3	5,36	3,516	,019*
	Grup içi	108,26	71	1,53		
	Toplam	124,35	74			

*p<0,05

“Öğrencilerimin başarısızlığı benim başarısızlığım olarak kabul görmektedir.” İfadesine öğretmenlerin vermiş oldukları cevapların, görev yaptıkları okul türlerine ve cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği Tablo 4-103’deki “t” testi sonuçlarına göre belirlenmiştir. Öğretmenlerin branşları arasında ise Tablo 4-104’deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde “ $F=3,526$ ”, “ $p=0,019$ ” olarak bulunmuştur.

Tablo 4-105. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Öğrencilerimin Başarısızlığı Benim Başarısızlığım Olarak Kabul Görmektedir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

	Branşlar	Ortalama Farkı	Standart Hata	p
Türkçe-Matematik	Fen ve Tek.-Sos. B.	,29	,35	,833
	İngilizce	,10	,53	,997
	Diğer Dersler	1,18*	,38	,013
Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler	Türkçe-Matematik	-,29	,35	,833
	İngilizce	-,19	,53	,984
	Diğer Dersler	,89	,39	,106
İngilizce	Türkçe-Matematik	-,10	,53	,997
	Fen ve Tek. -Sos. B.	,19	,53	,984
	Diğer Dersler	1,08	,55	,212
Diğer Dersler (Beden Eğt. Müzik, Görsel Sanatlar vb.)	Türkçe-Matematik	-1,18*	,38	,013
	Fen ve Tek.- Sos B.	-,89	,39	,106
	İngilizce	-1,08	,55	,212

* $p<0,05$

Tablo 4-105’deki çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre Türkçe-Matematik öğretmenleri ile diğer branşlarda derse giren öğretmenler arasında görüş farklılıklarının bulunduğu görülmektedir. Tablo 4-106’da öğretmenlerin branşlarına göre “Öğrencilerimin başarısızlığı benim başarısızlığım olarak kabul görmektedir.” ifadesine vermiş oldukları cevaplara ilişkin bazı istatistiki bilgiler bulunmaktadır.

Türkçe ve Matematik öğretmenleri başarısızlığın en çok kendilerine mal edildiğini ifade ederken, diğer dersler grubunda yer alan Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenler en az kendilerine mal edildiği görüşündedirler.

Tablo 4-106. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Öğrencilerimin Başarısızlığı Benim Başarısızlığım Olarak Kabul Görmektedir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bazı İstatistikler

Branşlar	N	$\bar{X}$	ss
Türkçe-Matematik	26	3,96	1,15
Fen ve Tek.-Sosyal Bilgiler	24	3,67	1,09
İngilizce	7	3,86	1,07
Diğer Dersler	18	2,78	1,56
Toplam	75	3,57	1,30

Tablo 4-107. “Öğrencilerimin Başarısızlığı Benim Başarısızlığım Olarak Kabul Görmektedir.” İfadesine Öğretmenlerin Cevaplarının Branşlara Göre Dağılımı

Branşlar		1*	2	3	4	5	Toplam
Türkçe-Matematik	f	1	3	2	10	10	26
	%	3,8%	11,5%	7,7%	38,5%	38,5%	100%
Fen Ve Tek.-Sosyal B.	f	0	5	4	9	6	24
	%	,0%	20,8%	16,7%	37,5%	25,0%	100%
İngilizce	f	0	1	1	3	2	7
	%	,0%	14,3%	14,3%	42,9%	28,6%	100%
Diğer Dersler	f	5	4	3	2	4	18
	%	27,8%	22,2%	16,7%	11,1%	22,2%	100%
Toplam	f	6	13	10	24	22	75
	%	8,0%	17,3%	13,3%	32,0%	29,3%	100%

*1=hiç katılmıyorum, 2=çok az katılıyorum 3=orta seviyede katılıyorum 4=oldukça/çok fazla katılıyorum, 5 = Her zaman/sürekli/kesinlikle katılıyorum.

Tablo 4-107’de İngilizce öğretmenlerinin % 71,5’i öğrencilerinin başarısızlığının öğretmenlerinin başarısızlığı olarak kabul görüldüğünü ifade

ederken, Türkçe ve Matematik öğretmenlerinin %77'si, Fen ve Teknoloji ile Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ise %62,5'i öğrencilerinin başarısızlığının öğretmenlerin de başarısızlığı olarak görüldüğünü ifade etmişlerdir. Bu branşlardan neredeyse hiç birisi kendilerine başarısızlığın mal edilmediğini düşünmez iken, Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardakilerden %39'u başarısızlığın kendilerine de mal edildiği görüşündedir.

Başarısızlığın öğretmenlerin başarısızlığı olarak kabul gördüğü konusunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin %7,4'ü hiçbir şekilde başarısızlığın kendilerine toplum tarafından mal edilmediğini ifade etmiştir. Görsel sanatlar, Beden Eğitimi, Müzik ve benzeri branşlar ile SBS'de soru sorulan derslerin öğretmenleri arasında görüş farklılıkları söz konusudur. SBS'de soru sorulan derslerin öğretmenleri başarısızlığın kendilerine daha çok mal edildiği görüşünde iken, soru sorulmayan derslerin öğretmenlerinin görüşleri ters yöndedir.

4. “Bu Durum (Öğrencilerin Başarısı Veya Başarısızlığı’nın Öğretmene Mal Edilmesi) Benim Üzerimde Baskı Oluşturmaktadır.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Başarı veya başarısızlığın öğretmenlerin başarı veya başarısızlığı olarak görülmesi öğretmenler üzerinde bir baskı oluşturup oluşturmadığını belirlemek amacı ile yer verilen “Bu durum benim üzerimde baskı oluşturmaktadır.” ifadesine Tablo 4-95'e göre öğretmenlerin %18,5'inin hiç katılmadığı tespit edilmiştir. Bu görüşe öğretmenlerin %17,3'ü çok az katılırken, %21'i orta düzeyde, %22,2'si oldukça fazla, %21'i ise kesinlikle katıldığını ifade etmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre öğrencilerin başarı veya başarısızlığının öğretmenlerin başarı ve başarısızlığı olarak görülmesi “öğretmenler üzerinde baskı oluşturmaktadır” veya “oluşturmamaktadır” gibi bir yargıya ulaşmamıza imkân vermemektedir. Ancak çok az da olsa eğilim baskı yarattığı yönündedir.

Tablo 4-108. “Bu Durum Benim Üzerimde Baskı Oluşturmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	3,23	1,40	1,003	79	,319
	Erkek	33	2,91	1,42			
Okul Türü	Devlet	52	3,08	1,40	,185	79	,853
	Özel	29	3,14	1,46			

* $p < 0,05$

Tablo 4-109. “Bu Durum Benim Üzerimde Baskı Oluşturmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	32,37	3	10,79	6,431	,001*
	Grup içi	119,15	71	1,68		
	Toplam	151,52	74			

* $p < 0,05$

“Öğrencilerimin başarı veya başarısızlıklarının bana mal edilmesi benim üzerimde baskı oluşturmaktadır.” ifadesine öğretmenlerin vermiş oldukları cevapların, görev yaptıkları okul türlerine ve cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği Tablo 4-108’deki “t” testi sonuçlarına göre belirlenmiştir. Öğretmenlerin branşları arasında ise Tablo 4-109’deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre “ $p < 0,05$ ” manidarlık düzeyinde “ $F=3,526$ ”, “ $p=0,019$ ” olarak elde edildiğinden anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

Hangi branşlar arasında görüş farklılıklarının bulunduğunu belirlemek amacı ile gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma “Tukey” testi sonuçları da Tablo 4-110’da verilmiştir. Tabloya göre Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenler ile SBS’de soru sorulan derslerin öğretmenleri arasında görüş farklılıklarının bulunduğunu görülmektedir.

Tablo 4-110. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Bu Durum Benim Üzerimde Baskı Oluşturmaktadır.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

Branşlar		Ortalama Farkı	Standart Hata	p
Türkçe-Matematik	Fen ve Tek.-Sos. B.	,57	,37	,410
	İngilizce	-,06	,55	1,000
	Diğer Dersler	1,65*	,40	,000
Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler	Türkçe-Matematik	-,57	,37	,410
	İngilizce	-,63	,56	,670
	Diğer Dersler	1,08*	,40	,044
İngilizce	Türkçe-Matematik	,06	,55	1,000
	Fen ve Tek. -Sos. B.	,63	,56	,670
	Diğer Dersler	1,71*	,58	,021
Diğer Dersler (Beden Eğt. Müzik, Görsel Sanatlar vb.)	Türkçe-Matematik	-1,65*	,40	,000
	Fen ve Tek.- Sos B.	-1,08*	,40	,044
	İngilizce	-1,71*	,58	,021

*p<0,05

Tablo 4-111. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Bu Durum Benim Üzerimde Baskı Oluşturmaktadır.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin İstatistikler

Branşlar	N	$\bar{X}$	ss.
Türkçe-Matematik	26	3,65	1,13
Fen ve Tek.-Sosyal Bilgiler	24	3,08	1,53
İngilizce	7	3,71	1,11
Diğer Dersler	18	2,00	1,24
Toplam	75	3,08	1,43

Tablo 4-111’deki bulgulara baktığımızda ise “Öğrencilerimin başarı veya başarısızlıklarının öğretmenlere mal edilmesi benim üzerimde baskı oluşturmaktadır.” ifadesine İngilizce öğretmenlerinin vermiş olduğu cevapların ortalaması “ $\bar{X}=3,71$ ”,

Türkçe-Matematik dersi öğretmenlerinin ortalaması “ $\bar{X}=3,65$ ”, Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ortalaması “ $\bar{X}=3,08$ ” iken Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenlerin ortalaması “ $\bar{X}=2.00$ ”da kalmıştır. Bu bulgulara göre en az baskı hisseden öğretmenler Beden Eğitimi, Müzik, Görsel Sanatlar ve benzeri branşlarda derse giren öğretmenlerdir.

Tablo 4-112. “Bu Durum Benim Üzerimde Baskı Oluşturmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Vermiş Oldukları Cevapların Branşlara Dağılımı

Branşlar		1**	2	3	4	5	Toplam
Türkçe-Matematik	f*	1	3	7	8	7	26
	Gp	3,8%	11,5%	26,9%	30,8%	26,9%	100,0%
	Ga	6,7%	25,0%	43,8%	50,0%	43,8%	34,7%
Fen ve Tek.-Sosyal B.	f	6	2	6	4	6	24
	Gp	25,0%	8,3%	25,0%	16,7%	25,0%	100,0%
	Ga	40,0%	16,7%	37,5%	25,0%	37,5%	32,0%
İngilizce	f	0	1	2	2	2	7
	Gp	,0%	14,3%	28,6%	28,6%	28,6%	100,0%
	Ga	,0%	8,3%	12,5%	12,5%	12,5%	9,3%
Diğer Dersler	f	8	6	1	2	1	18
	Gp	44,4%	33,3%	5,6%	11,1%	5,6%	100,0%
	Ga	53,3%	50,0%	6,3%	12,5%	6,3%	24,0%
Toplam	f	15	12	16	16	16	75
	Gp	20,0%	16,0%	21,3%	21,3%	21,3%	100,0%
	Ga	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

* f(Frakans), Gp(Grup içerisindeki yüzdelik oran), Ga(Gruplar arası yüzdelik oran), T(Genel toplam’a göre yüzdelik oran)

**1=hiç katılmıyorum, 2=çok az katılıyorum 3=orta seviyede katılıyorum 4=oldukça/çok fazla katılıyorum, 5 = Her zaman/sürekli/kesinlikle katılıyorum.

Tablo 4-112’de öğretmenlerin branşlarına göre sınavlardaki öğrenci başarı ve başarısızlıklarının kendilerine mal edilmesine ilişkin verilmiş olan cevaplara baktığımızda bariz bir şekilde görülmektedir ki Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri derslerinin öğretmenleri kendi üzerlerinde çok fazla baskı hissetmemektedir. Bu öğretmenlerin %77,7’si çok fazla veya hiçbir şekilde kendi

üzerlerinde baskı oluşmadığını ifade ederken, sadece Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin %33,3'ü baskı hissetmediklerini ifade etmişler, diğer branşlardakilerin ise kendi üzerlerinde oldukça fazla baskı hissettikleri belirlenmiştir.

Öğrencilerin başarısı öğretmenin başarısı olarak kabul edilmektedir. Öğrencilerin başarısızlığı ise yine öğretmenin başarısızlığı olarak kabul görmektedir. Başarının kendilerine hiç mal edilmediği ifade eden öğretmenlerin oranı %6,2 iken, başarısızlığın hiçbir şekilde kendilerine mal edilmediğini düşünen öğretmenlerin oranı da %7,4'dür. Başarının kendilerine hiç mal edilmediğini ifade edenlerin ise %80'inin Beden Eğitimi, Müzik, Görsel Sanatlar vb. branşlardaki öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir. Başarısızlığın kendilerine hiç mal edilmediğini ifade eden öğretmenlerin de %83,3'ünü bu branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Öğrencilerin başarılarının veya başarısızlıklarının öğretmenler üzerinde baskı oluşturduğu yargısına, elde edilen bulgular ulaşılmasına olanak tanımamaktadır. Ancak çok az da olsa baskı oluşturduğu yönüne doğru bir eğilim söz konusudur. Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri derslere giren öğretmenlerin üzerlerinde çok fazla baskı hissetmedikleri ortaya çıkmıştır. En fazla baskı hisseden öğretmenler İngilizce öğretmenleri iken, bu öğretmenleri çok yakından Türkçe ve Matematik Öğretmenleri takip etmektedir.

5. “Sınava Doğru Geçen Her Gün Enerjimin Azaldığını Hissediyorum.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-95'de görüldüğü üzere “Sınava doğru geçen her gün enerjimin azaldığını hissediyorum” görüşüne öğretmenlerin 24,7'si hiç katılmamaktadır. %28,4'ü bu görüşe çok az , %17,3'ü orta düzeyde, %19,8'i ise oldukça fazla, %9,9'u da kesinlikle katılmaktadır. Genel anlamda öğretmenlerin sınava doğru geçen her gün enerjilerinde her hangi bir azalma söz konusu değildir. Ancak %29,7'lik bir oranın oldukça fazla enerjilerinin azaldığı görüşüne sahip olmaları küçümsenmeyecek bir orandır.

Tablo 4-113. “Sınava Doğru Geçen Her Gün Enerjimin Azaldığını Hissediyorum.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	2,83	1,36	1,803	79	,075
	Erkek	33	2,30	1,21			
Okul Türü	Devlet	52	2,50	1,15	1,073	79	,287
	Özel	29	2,83	1,58			

* $p < 0,05$

Tablo 4-114. “Sınava Doğru Geçen Her Gün Enerjimin Azaldığını Hissediyorum.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	5,86	3	1,95	1,116	,349
	Grup içi	124,33	71	1,75		
	Toplam	130,19	74			

* $p < 0,05$

Tablo 4-113’deki “t” testi ve Tablo 4-114’deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre “Sınava doğru geçen her gün enerjimin azaldığını hissediyorum” görüşüne ilişkin olarak öğretmenlerin cinsiyetlerine, görev yaptıkları okul türlerine ve branşlarına göre “ $p < 0,05$ ” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları tespit edilmemiştir.

6. “Öğrencilerim İyi Bir Puan Alamaz İse Kendimi Suçlu Tutacağım.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-95 incelendiğinde öğretmenlerin %35,’i öğrencileri iyi bir puan alamaz ise kendilerini bu konuda suçlu tutmayacakları görüşüne sahip olduğu görülmektedir. %23,8’i çok az da olsa kendisini öğrencisinin iyi bir puan alamaması durumunda suçlu tutacağını ifade ederken, %28,8’i kendisini orta düzeyde suçlu

tutacağını ortaya koymuştur. Öğretmenlerden sadece %12,8'i böyle bir durumda kendilerini suçlu tutacaklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4-115. “Öğrencilerim İyi Bir Puan Alamaz İse Kendimi Suçlu Tutacağım.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	2,19	1,10	,360	78	,720
	Erkek	32	2,28	1,20			
Okul Türü	Devlet	51	2,31	1,17	,926	78	,358
	Özel	29	2,07	1,07			

* p<0,05

Tablo 4-116. “Öğrencilerim İyi Bir Puan Alamaz İse Kendimi Suçlu Tutacağım.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	6,817	3	2,27	1,784	,158
	Grup içi	89,14	70	1,27		
	Toplam	95,96	73			

*p<0,05

Öğretmenlerin öğrencilerinin iyi bir puan alamaz ise kendimi suçlu hissetmelerine ilişkin olarak görev yaptıkları okul türlerine ve cinsiyetlerine göre gerçekleştirilen Tablo 4-116’da verilen “t” testi sonuçlarına ve branşlarına göre Tablo 4-116’da verilen tek yönlü varyans analizine göre “p<0,05” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir.

7. “Öğrencilerimin Geleceği Konusunda Endişelerim Bulunmaktadır.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-95’e göre öğretmenlerin %21,5’i kesinlikle, %31,6’sı ise oldukça fazla öğrencilerinin geleceği konusunda endişelere sahiptir. Öğrencilerinin geleceği

konusunda hiçbir endişesi bulunmayanların oranı sade %3,6’iken, az da olsa endişeye sahip olanların oranının %7,6 olduğu tespit edilmiştir. Bulgular itibariyle öğretmenlerin öğrencilerinin geleceği konusunda endişelerinin bulunduğu yönünde bir bulgunun elde edildiği ifade edilebilir. Öğretmenlerin, öğrencilerin geleceğine ilişkin endişeye sahip olması bu meslek grubunun eğitim politikamızla ilişkili endişelerinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 4-117. “Öğrencilerimin Geleceği Konusunda Endişelerim Bulunmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	47	3,77	1,00	1,811	77	,074
	Erkek	32	3,34	1,04			
Okul Türü	Devlet	51	3,63	1,04	,376	77	,708
	Özel	28	3,54	1,04			

* p<0,05

Tablo 4-118. “Öğrencilerimin Geleceği Konusunda Endişelerim Bulunmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	3,27	3	1,09	1,027	,386
	Grup içi	73,17	69	1,06		
	Toplam	76,44	72			

*p<0,05

“Öğrencilerimin geleceği konusunda endişelerim bulunmaktadır.” ifadesine öğretmenlerin cinsiyetlerine ve görev yaptıkları okul türlerine göre gerçekleştirilen “t” testi (Bkz. Tablo 4-117) ve branşlarına göre gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre (Bkz. Tablo 4-118) “p<0,05” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir.

8. “Ağırlıklı Not Ortalamalarının Dikkate Alınması Üzerimde Not Baskısı Oluşturmaktadır.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Sınıf puanlarının belirlenmesinde SBS puanının yanı sıra, Yılsonu Başarı Puanı'nın etkisi oldukça fazladır. Davranış puanının etkili olduğu dönemde YBP'nin Sınıf Puanı'na etkisi %25 iken Davranış Puanı'nın hesaplamaadan çıkartılması sonucu yeni düzenleme ile gerçekleştirilen 500'e doğru öteleme işlemi ile birlikte YBP'nin Sınıf Puanı'na katkısı biraz daha artmıştır. Yılsonu Başarı Puanı'nın Ortaöğretime Geçiş Sistemi'nde etkili olması okuldaki derslere verilen önemi arttıracak bir gerçektir. Bu konuda Aslan (2005) LGS (OKS) puanı hesaplanırken sınava hazırlık dönemindeki çeşitli olanaksızlıklar nedeniyle öğrenciler arasında oluşan düzey farklılığını azaltmak için kendini gerçekleştirmiş bireylerin yetişmesi ve toplumun gelişim düzeyinin yükseltilmesinde etkili olunacağı düşüncesi ile ilköğretim puanının da dikkate alınmasını önermiştir. Ancak burada gözden kaçırılan nokta başarı puanlarının dikkate alınmasında öğretmenler üzerinde bir not baskısının oluşabileceğidir. Bu nedenle de YBP nedeni ile öğretmenlerin üzerinde bir not baskısı oluşturup oluşturmadığı öğretmenlere sorulmuştur. Tablo 4-95'deki bulgulara göre öğretmenlerin %32,1'i “Ağırlıklı not ortalamalarının dikkate alınması üzerimde not baskısı yaratmaktadır” ifadesine kesinlikle katılmaktadır. %33,3'ü bu görüşe oldukça fazla katılırken, %21'i çekimser kalmış, %6,2'si ise oldukça az katıldıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden %7,4'ü ise üzerinde hiçbir şekilde not baskısının oluşmadığını ifade etmiştir. Bu bulgulara göre başarı puanının dikkate alınması öğretmenler üzerinde bir not baskısı oluşturduğu söylenebilir.

Tablo 4-119. “Ağırlıklı Not Ortalamalarının Dikkate Alınması Üzerimde Not Baskısı Oluşturmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	3,92	1,16	1,392	79	,168
	Erkek	33	3,55	1,20			
Okul Türü	Devlet	52	3,81	1,12	,427	79	,670
	Özel	29	3,69	1,31			

Tablo 4-120. “Ağırlıklı Not Ortalamalarının Dikkate Alınması Üzerimde Not Baskısı Oluşturmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	6,00	3	2,00	1,449	,236
	Grup içi	98,00	71	1,38		
	Toplam	104,00	74			

*p<0,05

Öğretmenlerin “ağırlıklı not ortalamalarının dikkate alınması üzerimde not baskısı oluşturmaktadır.” ifadesine cinsiyetlerine, görev yaptıkları okul türlerine göre gerçekleştirilen Tablo 4-119’deki “t” testi sonuçlarına ve branşlarına göre gerçekleştirilen Tablo 4-120’deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir.

4-2-2. SBS Nedeni İle Öğretmenlerin Branşlarına Göre Derslerine Verilen Önem İle İlgili Görüşleri Arasında Fark Var Mıdır? Alt Problemine Ait Bulgular

1. “Dersimin Veliler Tarafından Önemsendiğini Düşünüyorum.” İfadesine İlişkin Bulgular

Tablo 4-121’de öğretmenlerin branşlarına göre “veliler tarafından dersimin önemsendiğini düşünüyorum” ifadesine vermiş oldukları cevapların tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Öğretmenlerin branşlarına göre velilerin derslerine verdikleri öneme ilişkin olarak tek yönlü varyans analizi sonuçlarında “F=38,534”, “p=0,000<0,05” değerleri elde edildiğinden oldukça anlamlı görüş farklılıkları söz konusudur. Görüş farklılığının kaynağını belirlemeye yönelik gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma “Tukey” Testi sonuçları Tablo 4-122’de verilmiştir. Tabloya göre “Türkçe-Matematik” branşlarındaki öğretmenler ile “Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler” branşlarındaki öğretmenler arasında anlamlı bir görüş farklılıkları söz konusu değildir. “Türkçe-Matematik” branşındaki öğretmenler ile

İngilizce ve diğer branşlardaki öğretmenler arasında anlamlı görüş farklılıkları söz konusudur. Ayrıca “Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler” öğretmenleri ile İngilizce ve Diğer Ders öğretmenleri arasında da “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde görüş farklılıklarının bulunduğu da tespit edilmiştir. İngilizce öğretmenleri ile diğer ders öğretmenleri arasında görüş farklılığı söz konusu değildir.

Tablo 4-121. SBS Nedeni İle Derslerine Verilen Önem İle İlgili Öğretmenlerin Branşlarına Göre Görüşlerinin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişkenler		Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p
Dersimin veliler tarafından önemsendiğini düşünüyorum.	Gruplar arası	89,07	3	29,69	45,513	,000*
	Grup içi	46,32	71	,65		
	Toplam	135,39	74			
Velilerin benim dersimle çok fazla ilgilendiğini düşünüyorum	Gruplar arası	66,15	3	22,05	22,518	,000*
	Grup içi	69,53	71	,98		
	Toplam	135,68	74			
Veliler okula geldiklerinde ilk görüşmek istediği branşlardan birisiyim.	Gruplar arası	92,81	3	30,94	29,234	,000*
	Grup içi	75,14	71	1,06		
	Toplam	167,95	74			
Dersimin öğrenciler tarafından önemsendiğini düşünüyorum.	Gruplar arası	30,49	3	10,16	11,207	,000*
	Grup içi	64,39	71	,91		
	Toplam	94,88	74			
Öğrencilerin benim dersimle çok fazla ilgilendiğini düşünüyorum.	Gruplar arası	22,25	3	7,42	6,566	,001*
	Grup içi	80,22	71	1,13		
	Toplam	102,48	74			
“Mesai arkadaşlarım benim dersimi önemsemektedir.”	Gruplar arası	45,73	3	15,24	18,549	,000*
	Grup içi	58,35	71	,82		
	Toplam	104,08	74			
SBS mesleki anlamda gelişmeme imkân tanımıştır.	Gruplar arası	16,18	3	5,39	2,897	,041*
	Grup içi	132,17	71	1,86		
	Toplam	148,35	74			

* $p<0,05$

Tablo 4-122. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Dersimin Veliler Tarafından Önemsendiğini Düşünüyorum.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey Testi) Sonuçları

	Branşlar	Ortalama Farkı	Standart Hata	p
Türkçe-Matematik	Fen ve Tek.-Sos. B.	,28	,23	,625
	İngilizce	1,70*	,34	,000
	Diğer Dersler	2,64*	,25	,000
Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler	Türkçe-Matematik	-,28	,23	,625
	İngilizce	1,42*	,35	,001
	Diğer Dersler	2,36*	,25	,000
İngilizce	Türkçe-Matematik	-1,69*	,34	,000
	Fen ve Tek. -Sos. B.	-1,42*	,35	,001
	Diğer Dersler	,94	,36	,051
Diğer Dersler (Beden Eğt. Müzik, Görsel Sanatlar vb.)	Türkçe-Matematik	-2,64*	,25	,000
	Fen ve Tek.- Sos B.	-2,36*	,25	,000
	İngilizce	-,94	,36	,051

*p<0,05

Tablo 4-123’de “Dersimin Veliler Tarafından Önemsendiğini Düşünüyorum” ifadesine öğretmenlerin branşlarına göre verdikleri cevapların dağılımı görülmektedir. Bu tabloya göre Türkçe ve Matematik öğretmenlerinin %96,2’si velilerin dersini önemsendiği görüşünde iken, Fen ve Teknoloji ile Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin % 91,6’sı dersinin veliler tarafından önemsendiği görüşüne sahiptir. İngilizce öğretmenlerinin bu konuda tam orta noktada kaldıkları tespit edilmiştir. Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik vb. öğretmenlerin ise %16,7’si derslerinin veliler tarafından önemsendiği görüşünde iken % 66,7’si derslerinin veliler tarafından önemsenmediği görüşündedirler. Ayrıca dersinin veliler tarafından

önemsenmediği görüşüne sahip olan öğretmenlerin tamamı Beden Eğitimi Görsel Sanatlar, Müzik vb. branşlardaki öğretmenlerden oluşmaktadır.

Tablo 4-123. “Dersimin Veliler Tarafından Önemsendiğini Düşünüyorum” İfadesine Öğretmenlerin Verdikleri Cevapların Branşlara Göre Dağılımı

Branşlar		1*	2	3	4	5	Toplam
Türkçe-Matematik	f	0	0	1	6	19	26
	Gp	,0%	,0%	3,8%	23,1%	73,1%	100,0%
	Ga	,0%	,0%	10,0%	31,6%	59,4%	34,7%
Fen ve Tek.-Sosyal B.	f	0	1	1	9	13	24
	Gp	,0%	4,2%	4,2%	37,5%	54,2%	100,0%
	Ga	,0%	16,7%	10,0%	47,4%	40,6%	32,0%
İngilizce	f	0	1	5	1	0	7
	Gp	,0%	14,3%	71,4%	14,3%	,0%	100,0%
	Ga	,0%	16,7%	50,0%	5,3%	,0%	9,3%
Diğer Dersler	f	8	4	3	3	0	18
	Gp	44,4%	22,2%	16,7%	16,7%	,0%	100,0%
	Ga	100,0%	66,7%	30,0%	15,8%	,0%	24,0%
Toplam	f	8	6	10	19	32	75
	Gp	10,7%	8,0%	13,3%	25,3%	42,7%	100,0%
	Ga	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

* f(Frakans), Gp(Grup içerisindeki yüzdelik oran), Ga(Gruplar arası yüzdelik oran), T(Genel toplam’a göre yüzdelik oran)

Bulgulara göre Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler öğretmenleri derslerinin veliler tarafından oldukça fazla önemsendiği görüşünde birleşirken İngilizce Öğretmenleri önemsenme ile önemsenmeme uç noktalarının ortasındadır. Bu durumun ortaya çıkmasında İngilizce dersinin ASPK’nın çok düşük, Matematik, Türkçe, Sosyal Bilgiler ve Fen ve Teknoloji derslerinin ASPK’nın yüksek olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenlere göre ise veliler derslerini önemsememektedir. Bu öğretmenlerde %66’6’sına göre veliler derslerine ya çok az önem göstermekte veya hiç önem vermemekte iken, Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji ile Sosyal Bilgiler Öğretmenleri’nden sadece %4,4’ü bu görüşe sahiptir.

Beden Eğitimi, Müzik, Görsel Sanatlar Derslerinin veliler tarafından önemsenmemesinin altında yatan gerçek ise bu derslerin SBS’de hiçbir katkısının bulunmamasıdır. Bu dersler sadece Yıl Sonu Başarı Puanında etkilidir. Ancak bu derslerin haftalık ders saatinin “1” saat olması buradaki etkisini de en aza indirmektedir.

2. “Velilerin Benim Dersimle Çok Fazla İlgilendiğini Düşünüyorum” İfadesine Ait Bulgular

Tablo 4-121’de görüldüğü gibi öğretmenlerin “velilerin benim dersimle çok fazla ilgilendiğini düşünüyorum” ifadesine vermiş oldukları cevaplar için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarında “ $p < 0,05$ ” anlamlılık düzeyinde “ $F=22,518$ ” ve “ $p=0,00 < 0,05$ ” değerleri elde edildiğinden öğretmenlerin branşlarına göre anlamlı görüş farklılıkları söz konusudur.

Tablo 4-124. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Velilerin Benim Dersimle Çok Fazla İlgilendiğini Düşünüyorum” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Sonuçları

	Branşlar	Ortalama Farkı	Standart Hata	p
Türkçe-Matematik	Fen ve Tek.-Sos. B.	,53	,28	,238
	İngilizce	1,40*	,42	,007
	Diğer Dersler	2,39*	,30	,000
Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler	Türkçe-Matematik	-,53	,28	,238
	İngilizce	,87	,43	,182
	Diğer Dersler	1,86*	,31	,000
İngilizce	Türkçe-Matematik	-1,40*	,42	,007
	Fen ve Tek. -Sos. B.	-,87	,43	,182
	Diğer Dersler	,99	,44	,120
Diğer Dersler (Beden Eğt. Müzik, Görsel Sanatlar vb.)	Türkçe-Matematik	-2,39*	,30	,000
	Fen ve Tek.- Sos B.	-1,86*	,31	,000
	İngilizce	-,99	,44	,120

* $p < 0,05$

Görüş farklılıklarının kaynağını belirlemek üzere gerçekleştirilen ve Tablo 4-124’de verilmiş olan çoklu karşılaştırma “Tukey” Testi sonuçlarına göre ise Türkçe-Matematik öğretmenleri ile İngilizce öğretmenleri arasında, yine Türkçe-Matematik öğretmenleri ile diğer branşlara sahip öğretmenler arasında görüş farklılıkları bulunmaktadır. Ayrıca Fen ve Teknoloji öğretmenleri ile diğer branşlardaki öğretmenler arasında da anlamlı görüş farklılıkları söz konusudur.

Tablo 4-125. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Velilerin Benim Dersimle Çok Fazla İlgilendiğini Düşünüyorum” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bazı İstatistikler

Branşlar	N	$\bar{X}$	ss
Türkçe-Matematik	26	4,12	,99
Fen ve Tek.-Sosyal Bilgiler	24	3,58	,78
İngilizce	7	2,71	1,11
Diğer Dersler	18	1,72	1,17
Toplam	75	3,24	1,35

Tablo 4-125’de verilmiş olan bazı istatistiki verileri incelediğimizde, “Velilerin benim dersimle çok fazla ilgilendiğini düşünüyorum” ifadesine ilişkin Türkçe-Matematik öğretmenlerinin ortalaması “ $\bar{X}=4,12$ ”, Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin ortalaması “ $\bar{X}=3,58$ ”, İngilizce öğretmenlerinin ortalaması “ $\bar{X}=2,71$ ” ve “Diğer derslerin ortalaması ise “ $\bar{X}=1,72$ ” olarak görülmektedir. Elde edilen tüm bu bulgulara göre Türkçe ve Matematik branşındaki öğretmenlere göre veliler çok büyük oranda dersleriyle ilgili iken, diğer branşlardaki öğretmenlere (Görsel Sanatlar, Beden Eğitimi, Müzik vb.) göre veliler derslerine oldukça az ilgi göstermektedir. Fen ve Teknoloji öğretmenleri ise velilerin dersleriyle oldukça fazla ilgilendiği görüşünde iken İngilizce öğretmenlerinde ise bu görüş için her hangi bir yönelme tespit edilmemiştir.

Bulgulara göre öğretmenlerin branşlarına göre beklenildiği gibi velilerin dersleriyle ilgilenmesi arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit

edilmiştir. Türkçe-Matematik öğretmenleri ile İngilizce ve Diğer branşlardaki öğretmenler arasında oldukça anlamlı görüş farklılıkları söz konusudur. Fen ve Teknoloji öğretmenleri ile diğer branşlardaki öğretmenler arasında da görüş farklılıkları bulunmaktadır. Türkçe-Matematik öğretmenlerine göre veliler derslerine çok fazla ilgi göstermektedir. Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik vb. branşlardaki öğretmenlere göre ise veliler çok az dersleriyle ilgilidir. İngilizce öğretmenleri bu konuda neredeyse tam orta noktada bulunurken, Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler öğretmenleri ise velilerin kendi dersleri ile fazla ilgili oldukları görüşüne sahiptir. Genel anlamda grupların “veliler benim dersimle çok fazla ilgileniyor” ifadesine vermiş oldukları cevapların ortalamalarına göre en çok ilgiden en düşüğüne doğru yapılacak bir sıralamada SBS’de dikkate alınan ağırlıklı standart puan katsayılarına paralel bir sıralama gerçekleşmiştir. Yani sıralama “4” ASPK’ye sahip Türkçe-Matematik en çok ilgi gösterilen dersler iken, “3” ASPK’ye sahip Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler ikinci, “1” ASPK’ye sahip İngilizce dersi üçüncü, hiçbir ASPK’ye sahip olmayan Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri dersler son sırada yer almıştır.

3. “Veliler Okula Geldiklerinde İlk Görüşmek İstedığı Branşlardan Birisiyim.” İfadesine İlişkin Bulgular

Velilerin en çok hangi branşlardaki öğretmenler ile görüşmek istedikleri konusunda farklı branşlardaki öğretmenlere yönelttiğimiz “Veliler Okula Geldiklerinde İlk Görüşmek İstedığı Branşlardan Birisiyim.” İfadesine ilişkin olarak gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre “ $p < 0,05$ ” manidarlık düzeyinde Tablo 4-121’de görüldüğü üzere “ $F=29,234$ ” ve “ $p=0,000$ ” değerleri elde edildiğinden oldukça anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir.

“Veliler Okula Geldiklerinde İlk Görüşmek İstedığı Branşlardan Birisiyim.” İfadesine ilişkin hangi branşlar arasında görüş farklılıklarının bulunduğu belirlemek için gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma “Tukey” testi sonuçları Tablo 4-126’da verilmiştir. Tabloya göre Türkçe-Matematik öğretmenleri ile İngilizce ve diğer

branşlardaki öğretmenler arasında, Fen ve Teknoloji öğretmenleri ile de yine diğer branşlardaki öğretmenlerin görüşleri arasında farklılıkların bulunduğu belirlenmiştir. Ayrıca diğer branşlar olarak ifade edilen Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik vb. öğretmenler ile İngilizce öğretmenleri arasında da görüş farklılıkları bulunmaktadır. Tablo 4-127’de öğretmenlerin branşlarına göre “Veliler Okula Geldiklerinde İlk Görüşmek İsteddiği Branşlardan Birisiyim.” İfadesine vermiş oldukları cevaplara ilişkin ortalamalarına baktığımızda; Türkçe-Matematik öğretmenlerinin ortalaması “ $\bar{X}=4,38$ ”, Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin ortalaması “ $\bar{X}=3,63$ ”, İngilizce öğretmenlerinin ortalaması “ $\bar{X}=2,86$ ” ve diğer branşlardaki öğretmenlerin ortalamasının “ $\bar{X}=1,50$ ” olduğu görülmektedir.

Tablo 4-126. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Veliler Okula Geldiklerinde İlk Görüşmek İsteddiği Branşlardan Birisiyim.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

Branşlar		Ortalama Farkı	Standart Hata	p
Türkçe-Matematik	Fen ve Tek.-Sos. B.	,76	,29	,053
	İngilizce	1,53*	,44	,005
	Diğer Dersler	2,88*	,32	,000
Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler	Türkçe-Matematik	-,76	,29	,053
	İngilizce	,77	,44	,312
	Diğer Dersler	2,13*	,32	,000
İngilizce	Türkçe-Matematik	-1,53*	,44	,005
	Fen ve Tek. -Sos. B.	-,77	,44	,312
	Diğer Dersler	1,36*	,46	,021
Diğer Dersler (Beden Eğt. Müzik, Görsel Sanatlar vb.)	Türkçe-Matematik	-2,88*	,32	,000
	Fen ve Tek.- Sos B.	-2,13*	,32	,000
	İngilizce	-1,36*	,46	,021

*p<0,05

Tablo 4-127. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Veliler Okula Geldiklerinde İlk Görüşmek İsteddiği Branşlardan Birisiyim.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bazı İstatistikler

Branşlar	N	$\bar{X}$	ss
Türkçe-Matematik	26	4,38	,80
Fen ve Tek.-Sosyal Bilgiler	24	3,63	1,17
İngilizce	7	2,86	1,21
Diğer Dersler	18	1,50	1,04
Toplam	75	3,31	1,51

Elde edilen tüm bu bulgulara göre Türkçe ve matematik öğretmenleri velilerin okula geldiklerinde kendileri ile ilk önce görüşmek istediğini ifade ederken, Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik vb. branşlardaki öğretmenler ise neredeyse hemen hemen hiç kendileri ile görüşmek isteyen velilerin olmadığını ifade etmektedir. Türkçe-Matematik öğretmenlerinin ardından öncelik Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler öğretmenlerine geçerken, İngilizce öğretmenleri üçüncü öncelik sırasında yer almaktadır. Velilerin önem verdikleri ve ilgilendikleri branşlardakine benzer bir tablo görüşmek istediği branşlara da yansımaktadır.

4. “Dersimin Öğrenciler Tarafından Önemsendiğini Düşünüyorum.” İfadesine İlişkin Bulgular

Tablo 4-121’deki öğretmenlerin branşlarına göre “Dersimin Öğrenciler Tarafından Önemsendiğini Düşünüyorum” ifadesine vermiş oldukları cevaplara ilişkin gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre “ $F=11,207$ ”, “ $p=0,000<0,05$ ” olduğundan anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir.

Görüş farklılıklarının kaynağını belirlemek için gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma “Tukey” Testi sonuçları ise Tablo 4-128’de görülmektedir. Tabloya göre Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik vb. branşlardaki öğretmenler ile Türkçe-

Matematik öğretmenleri ve Fen ve Teknoloji–Sosyal Bilgiler öğretmenleri arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Ayrıca İngilizce öğretmenlerinin görüşleri diğer branş öğretmenleri ile Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler öğretmenlerine yakınlık gösterirken, Türkçe ve Matematik öğretmenleri ile farklılık göstermektedir.

Tablo 4-128. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Dersimin Öğrenciler Tarafından Önemsendiğini Düşünüyorum.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

	Branşlar	Ortalama Farkı	Standart Hata	p
Türkçe-Matematik	Fen ve Tek.-Sos. B.	,29	,27	,709
	İngilizce	1,25*	,41	,015
	Diğer Dersler	1,54*	,29	,000
Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler	Türkçe-Matematik	-,29	,27	,709
	İngilizce	,96	,41	,095
	Diğer Dersler	1,25*	,30	,000
İngilizce	Türkçe-Matematik	-1,25*	,41	,015
	Fen ve Tek. -Sos. B.	-,96	,41	,095
	Diğer Dersler	,29	,42	,907
Diğer Dersler (Beden Eğt. Müzik, Görsel Sanatlar vb.)	Türkçe-Matematik	-1,54*	,29	,000
	Fen ve Tek.- Sos B.	-1,25*	,30	,000
	İngilizce	-,29	,42	,907

Tablo 4-129. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Dersimin Öğrenciler Tarafından Önemsendiğini Düşünüyorum.” İfadesine Verdikleri Cevaplara Ait Bazı İstatistikler

Branşlar	N	$\bar{X}$	ss
Türkçe-Matematik	26	4,54	,71
Fen ve Tek.-Sosyal Bilgiler	24	4,25	,94
İngilizce	7	3,29	,95
Diğer Dersler	18	3,00	1,24
Toplam	75	3,96	1,13

Tablo 4-129’da öğretmenlerin “Dersimin Öğrenciler Tarafından Önemsendiğini Düşünüyorum” ifadesine vermiş oldukları cevapların ortalamaları görülmektedir. Türkçe-Matematik öğretmenlerine ait ortalama “ $\bar{X}=4,54$ ”, Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ortalaması “ $\bar{X}=4,25$ ”, İngilizce öğretmenlerinin ortalaması “ $\bar{X}=3,29$ ” ve diğer branşların ortalaması ise “ $\bar{X}=3,00$ ”dır. Öğretmenlerden elde edilen bu bulgulara göre öğrenciler SBS’de soru sorulan dersleri çok daha önemli dersler olarak görmekte ve bu dersleri önem sırasına ASPK’nı dikkate alarak koymaktadır.

Bulgulara göre öğretmenlerin derslerine öğrencilerin vermiş olduğu öneme ilişkin görüşlerine baktığımızda, Türkçe ve Matematik öğretmenlerine göre kesinlikle ($\bar{X}=4,54$) öğrenciler derslerini önemsemektedir. İkinci sırada daha önceki bulgularda olduğu şekli ile Fen ve Teknoloji ile Sosyal Bilgiler öğretmenleri yer almaktadır. İngilizce öğretmenlerine göre ise öğrenciler derslerini önemsemektedir ama bu önem Türkçe ve Matematik öğretmenlerindeki kadar değildir. Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve diğer branşlardaki öğretmenler ile bu konuda Türkçe, matematik, Fen ve Teknoloji ve Sosyal Bilgiler öğretmenleri arasında çok farklı bir görüş söz konusudur. Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve diğer branşlardaki öğretmenlere göre öğrenciler derslerini orta düzeyde sayılabilecek bir oranda önemserken, Türkçe, matematik, Fen ve Teknoloji ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerine göre çok büyük bir oranda öğrenciler derslerini önemsemektedir. Öğretmenlerden elde edilen bulgulara göre öğrenciler SBS’de soru sorulan dersleri çok daha önemli dersler olarak görmekte ve öğrencilerin bu dersleri önem sıralamasını yaparken ASPK’nın etkili olduğu görülmektedir.

5. “Öğrencilerin Benim Dersimle Çok Fazla İlgilendiğini Düşünüyorum.” İfadesine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin hangi derslere daha çok ilgi duyduğunu belirlemek amacı ile öğretmenlere sorulan “Öğrencilerin Benim Dersimle Çok Fazla İlgilendiğini Düşünüyorum.” İfadesine ait öğretmenlerin branşlarına göre gerçekleştirilen tek

yönlü varyans analizi sonuçlarında Tablo 4-121’de görüldüğü üzere “ $F=6,566$ ” ve “ $p=0,001<0,05$ ” olduğundan anlamlı görüş farklılıkları bulunmuştur.

Tablo 4-130. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Öğrencilerin Benim Dersimle Çok Fazla İlgilendiğini Düşünüyorum.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

	Branşlar	Ortalama Farkı	Standart Hata	p
Türkçe-Matematik	Fen ve Tek.-Sos. B.	,21	,30	,904
	İngilizce	1,32*	,45	,023
	Diğer Dersler	1,21*	,33	,002
Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler	Türkçe-Matematik	-,21	,30	,904
	İngilizce	1,12	,46	,077
	Diğer Dersler	1,00*	,33	,018
İngilizce	Türkçe-Matematik	-1,32*	,45	,023
	Fen ve Tek. -Sos. B.	-1,12	,46	,077
	Diğer Dersler	-,12	,47	,994
Diğer Dersler (Beden Eğt. Müzik, Görsel Sanatlar vb.)	Türkçe-Matematik	-1,21*	,33	,002
	Fen ve Tek.- Sos B.	-1,00*	,33	,018
	İngilizce	,12	,47	,994

* $p<0,05$

“Öğrencilerin Benim Dersimle Çok Fazla İlgilendiğini Düşünüyorum.” ifadesine ilişkin hangi branş öğretmenleri arasında görüş farklılıklarının bulunduğunu belirlemek için gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma “Tukey” testi sonuçlarına göre Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenler ile Türkçe-Matematik öğretmenleri ve Fen ve Teknoloji–Sosyal Bilgiler öğretmenleri arasında oldukça anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. Ayrıca İngilizce öğretmenleri ile Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenler ve Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler öğretmenleri arasında anlamlı görüş farklılıkları söz konusu değilken, Türkçe-Matematik Öğretmenleri arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Bu bulguları ait veriler Tablo 4-130’da verilmiştir.

Tablo 4-131. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Öğrencilerin Benim Dersimle Çok Fazla İlgilendiğini Düşünüyorum.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Bazı İstatistikler

Branşlar	N	$\bar{X}$	ss
Türkçe-Matematik	26	4,04	,72
Fen ve Tek.-Sosyal Bilgiler	24	3,83	,92
İngilizce	7	2,71	1,11
Diğer Dersler	18	2,83	1,54
Toplam	75	3,56	1,18

İngilizce öğretmenlerinin “Öğrencilerin Benim Dersimle Çok Fazla İlgilendiğini Düşünüyorum.” İfadesine ilişkin vermiş oldukları cevapların ortalamasının “ $\bar{X}=2,71$ ” olduğu Tablo 4-133’de görülmektedir. Türkçe-Matematik öğretmenlerinin ortalaması ise “ $\bar{X}=4,04$ ”, Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ortalaması ise “ $\bar{X}=3,83$ ”, Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenlerin ortalaması ise “ $\bar{X}=2,83$ ”dür. Elde edilen bu bulgular İngilizce öğretmenlerinin öğrencilerin kendi derslerine çok fazla ilgi göstermedikleri görüşüne sahip olduğunu ortaya koyarken, Türkçe ve Matematik öğretmenlerine göre öğrenciler kendi derslerine çok fazla ilgi duymaktadır. Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenlerinin ifadelerine göre öğrenciler kendi derslerine Türkçe-Matematik, Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler öğretmenlerine oranla daha az ilgi duymaktadır.

Bulgulara göre beklendiği gibi öğretmenlerin branşlarına göre öğrencilerin derslerine gösterdikleri ilgiye ilişkin anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır. İngilizce öğretmenleri ile Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenler kendi derslerine öğrencilerin yeteri kadar ilgi duymadığı görüşüne sahiptir. Türkçe ve Matematik öğretmenlerine göre öğrenciler derslerine çok fazla ilgi gösterirken, Fen ve Teknoloji ile Sosyal Bilgiler öğretmenlerine göre de öğrenciler derslerine oldukça ilgilidir. İlgi sıralaması en çok ilgilenilen derslerden en az ilgi duyulan derslere doğru, Türkçe ve Matematik, Fen ve Teknoloji ile Sosyal

Bilgiler, Diğer dersler ve İngilizce şeklinde gerçekleşmiştir. Bu konu ile ilgili olarak beklenen başka bir bulgu ise SBS’de soru sorulan derslere olan ilginin öğrenciler tarafından verilen önemden daha düşük olması, soru sorulmayan derslere olan ilginin de öğrenciler tarafından verilen önemden daha yüksek olmasıdır. Nitekim bulgular bu beklentileri karşılamaktadır. Yani öğrenciler Beden Eğitimi, Görsel sanatlar, Müzik vb. derslere önem vermemekte iken, ilgileri verdikleri önemle kıyaslandığında daha fazladır.

6. “Mesai Arkadaşlarım Benim Dersimi Önemsemektedir.” İfadesine İlişkin Bulgular

Tablo 4-132. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Mesai Arkadaşlarım Benim Dersimi Önemsemektedir.” İfadesine Verdikleri Cevapların Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

	Branşlar	Ortalama Farkı	Standart Hata	p
Türkçe-Matematik	Fen ve Tek.-Sos. B.	,25	,26	,757
	İngilizce	,75	,39	,223
	Diğer Dersler	1,96*	,28	,000
Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler	Türkçe-Matematik	-,25	,26	,757
	İngilizce	,49	,39	,586
	Diğer Dersler	1,71*	,28	,000
İngilizce	Türkçe-Matematik	-,75	,39	,223
	Fen ve Tek. –Sos. B.	-,49	,39	,586
	Diğer Dersler	1,21*	,40	,019
Diğer Dersler (Beden Eğt. Müzik, Görsel Sanatlar vb.)	Türkçe-Matematik	-1,96*	,28	,000
	Fen ve Tek.- Sos B.	-1,71*	,28	,000
	İngilizce	-1,21*	,40	,019

Öğretmenlerin bir birlerinin branşlarına verdikleri önemi belirlemeye yönelik olarak sorulan “Mesai Arkadaşlarım Benim Dersimi Önemsemektedir.” ifadesine ilişkin öğretmenlerin verdikleri cevapların branşları göre gerçekleştirilen

tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre (Bkz. Tablo 4-121) “ $F=18,549$ ” ve “ $p=0,00$ ” verileri elde edilmiştir. Elde edilen bu değerler “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde oldukça anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 4-133. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Mesai Arkadaşlarım Benim Dersimi Önemsemektedir.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin İstatistikler

Branşlar	N	$\bar{X}$	ss
Türkçe-Matematik	26	4,46	,65
Fen ve Tek.-Sosyal Bilgiler	24	4,21	1,14
İngilizce	7	3,71	,76
Diğer Dersler	18	2,50	,92
Toplam	75	3,84	1,19

“Mesai Arkadaşlarım Benim Dersimi Önemsemektedir.” ifadesine ilişkin hangi branşlar arasında görüş farklılıklarının bulunduğunu belirlemek amacı ile gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma “Tukey” testi sonuçları Tablo 4-132’de verilmiştir. Tablo ya göre Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenler ile diğer bütün branş öğretmenleri arasında oldukça anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır. Tablo 4-132 ve Tablo 4-133 incelendiğinde Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenlere göre diğer branşlardaki öğretmenler Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri derslere gereken önemi yeteri kadar vermemektedir. Diğer taraftan öğretmenler Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler ve İngilizce derslerine oldukça fazla önem vermektedirler.

Derslerin kategorize edildiğini ortaya koyan her hangi bir araştırmaya ulaşılamamakla birlikte, bazı ortamlarda çeşitli derslerin önemi vurgulanmaktadır. Eşme (2002)’nin ifadesine göre köy enstitülerinde öğrenim gören öğretmen adayı öğrenciler için en önemli dersler, Beden Eğitimi, Müzik, Resim gibi dersler iken günümüzde bu derslerin yerini ilköğretimde Türkçe, Matematik ve Fen gibi dersler almıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında özellikle sınavlara dayalı eğitim sisteminin etkili olduğu ifade edilmektedir. Elde ettiğimiz bulgular da günümüz şartlarında

Eşme'nin önemli olarak görülen derslere ilişkin görüşlerini desteklemektedir. Veliler, öğrenciler ve hatta diğer öğretmenler dersleri kategorize etmektedirler. Veliler bazı derslere çok fazla ilgi göstermekte, bazı derslere ise ilgisiz kalmaktadır. Hatta önemli buldukları ve ilgi duydukları derslerin öğretmenleri ile sürekli olarak görüşmek isterken, diğerleri ile görüşme istekleri oldukça düşük seviyede kalmaktadır. Öğrenciler ise Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri derslere ilgi duymalarına rağmen, bu dersleri önemli görmemektedir. Bu branşlardaki öğretmenler mesai arkadaşlarının dahi kendi branşlarını önemsemediği görüşündedir. Bulgulara göre dersler SBS'de sahip olduğu ASPK'na göre önem sırasında konulmuştur. Matematik ve Türkçe en çok soru sorulan dersler ve en yüksek ASPK'na sahip olan dersler olduğu için önem sıralamasında en ön sırada yer almaktadır. Fen ve Teknoloji ve Sosyal Bilgiler dersleri ise ikinci ASPK'na sahip olduğundan önem sıralamasında da ikinci sırada yer almaktadır. İngilizce üçüncü sırada iken, Görsel Sanatlar, Beden Eğitimi, Müzik ve benzeri derslere neredeyse yok denecek bir düzeyde önem verilmektedir. Oysaki Sullavin (2002) ve Eşme (2002)'nin ifade ettiği gibi bu dersler öğrencilerin duygusal zekâsını geliştiren derslerdir. Bu derslere gereken önemin verilmemesi duygusal zekâsı gelişmemiş nesiller yaratacaktır. Duygusal zekâsı gelişmemiş kişiler, şiddet, intihar, hırsızlık gibi kötü alışkanlıklara yatkındır. Bu nedenle duygusal zekâsı gelişmemiş bireylerden oluşan toplumların mahkemeleri ve cezaevleri boş kalmayacaktır. Özellikle 1980 yıllardan itibaren ilköğretim okullarına kadar inen merkezi sınavlar bu durumun mimarı olabileceği göz ardı edilmememesi gereken bir durumdur.

Güler (2008)'in "bir olguyu veya olayı anlamlı kılan onun değeridir" görüşünden hareketle öğrencilerin Fen Lisesi veya Anadolu Liseleri'ne girmek istemesinin temelinde yatan gerçek anlaşılmaktadır. Bu liselere girmek aynı zamanda öğrencilere bir statüde de kazandırmaktadır. Tabidir ki bu liselere girişte önemli olan Matematik, Türkçe, Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji ile İngilizce derslerinde gösterilen performanstır. Bu nedenle de diğer derslerle kıyaslandığında bu derslere gösterilen ilgi ve verilen önem artmaktadır. Ancak bu noktada unutulmaması gereken husus derslere gösterilen ilgi ve verilen önemin bu derslere giren öğretmenlere de yansıtacağıdır. Veliler her ne kadar bütün dersleri ve bu derslerin öğretmenlerini

sözel olarak önemli görseller de davranışları dikkate alındığında kendilerini ele vermektedir. Şöyle ki okula geldiklerinde Matematik, Türkçe, Sosyal bilgiler, Fen ve Teknoloji ile İngilizce öğretmenleri ile görüşmek isteyen velilerin oranı ile diğer branşlarla görüşmek isteyen velilerin oranları dikkate alındığında oldukça fark bulunduğu görülmektedir. Nitekim araştırmada elde edilen bulgular bunu açıkça ortaya koymaktadır. Burada dikkatlerden kaçmaması gereken önemli bir konu ise Beden Eğitimi, Müzik, Görsel Sanatlar ve benzeri derslere giren öğretmenlerin “ötekileştirilmesi”dir.

Güler (2008)’e göre ötekileştirme başlangıçta basit ve samimi söylemlerle başlamaktadır. Özellikle SBS’nin toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturduğu, bu sınav kültüründe gelecek korkusunun önemli bir yer aldığı ve SBS benzeri sınavların toplumumuzda bir korku kültürü oluşturduğu dikkate alındığında ise buradaki ötekileştirme kavramı korku kültürü ile ele alınması gerekken bir kavramdır. Güler (2008:83)’e göre korku kültürünün egemen olduğu ortamlarda birilerinin dışlanması daima gündeme getirilmektedir. Aslında korku kültürünü oluşturan sistemin kendisi iken velilerin, öğrencilerin ve hatta mesai arkadaşlarının dahi ötekileştirdikleri Beden Eğitimi, Müzik, Görsel Sanatlar ve benzeri branşlar ve bu branşlarda derse giren öğretmenler olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Burada Çalık ve Sezgin (2005)’in “Eğitimin toplumun gerçeklerinden soyutlanması imkânsızdır” ifadesi oldukça anlamlı hale gelmektedir. Çünkü toplum tarafından kabul gören öğrencilerin iyi bir fen lisesine veya Anadolu lisesine girebilmeleridir. Bunun gerçekleştirilmesi için bazı branşlar önemlidir. Diğerleri ise okul ortamında yer alan bir aksesuardan öteye gidememektedir. Diğerleri şeklinde ifade edilirken bile bu branşlar ötekileştirilmektedir.

7. “SBS Mesleki Anlamda Gelişmeme İmkân Tanımıştır.” İfadesine İlişkin Bulgular

“SBS mesleki anlamda gelişmeme imkân tanımıştır.” İfadesine ilişkin olarak “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde öğretmenlerin branşları arasında Tablo 4-121’de görüldüğü gibi gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre

“F=2,897” ve “p=0,41” değerleri elde edildiğinden anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo 4-134. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “SBS Mesleki Anlamda Gelişmeme İmkân Tanımıştır.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

	Branşlar	Ortalama Farkı	Standart Hata	p
Türkçe-Matematik	Fen ve Tek.-Sos. B.	-,71	,39	,270
	İngilizce	-,32	,58	,944
	Diğer Dersler	,52	,42	,606
Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler	Türkçe-Matematik	,71	,39	,270
	İngilizce	,38	,59	,915
	Diğer Dersler	1,22*	,43	,027
İngilizce	Türkçe-Matematik	,32	,58	,944
	Fen ve Tek. -Sos. B.	-,38	,59	,915
	Diğer Dersler	,84	,61	,513
Diğer Dersler (Beden Eğt. Müzik, Görsel Sanatlar vb.)	Türkçe-Matematik	-,52	,42	,606
	Fen ve Tek.- Sos B.	-1,22*	,43	,027
	İngilizce	-,84	,61	,513

*p<0,05

“SBS mesleki anlamda gelişmeme imkân tanımıştır.” ifadesine ilişkin olarak hangi branşlar arasında görüş farklılığının bulunduğunu belirlemek amacı ile gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma “Tukey” testi sonuçlarına göre Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ile Diğer dersler grubunda gösterilen Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenler arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Tablo 4-134 incelendiğinde her iki grubun ortalamaları arasında “1,22” puanlık bir farkın bulunduğu görülmektedir.

Tablo 4-135’de ise “SBS mesleki anlamda gelişmeme imkân tanımıştır.” ifadesine öğretmenlerin branşlarına göre vermiş oldukları cevapları ilişkin bazı

istatistiklere yer verilmiştir. Tabloya göre Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ortalaması “ $\bar{X}=3,67$ ” iken, Diğer dersler grubunda gösterdiğimiz Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenlerin ortalaması ise “ $\bar{X}=2,44$ ”dir. Elde edilen bu bulgulara göre Fen ve Teknoloji öğretmenleri ile Sosyal Bilgiler öğretmenleri, SBS’nin kendilerini geliştirmelerine imkân tanıdığı görüşüne çok fazla katılırken, Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlara sahip öğretmenlerin bu görüşe katılmadığı belirlenmiştir.

Tablo 4-135. Öğretmenlerin “SBS Mesleki Anlamda Gelişmeme İmkân Tanımıştır.” İfadesine Branşlarına Göre Verdikleri Cevaplara Ait İstatistikler

Branşlar	N	$\bar{X}$	ss
Türkçe-Matematik	26	2,96	1,51
Fen ve Tek.-Sosyal Bilgiler	24	3,67	1,01
İngilizce	7	3,29	1,70
Diğer Dersler	18	2,44	1,42
Toplam	75	3,10	1,42

SBS ilköğretim okulu ikinci kademesinde her öğretim yılı sonunda yapılan ve o yıl uygulanan öğretim programlarını içeren bir sınavdır. Bu sınav bir bakıma öğrencilerin öğretim yılını verimli geçirip geçirmediğinin yanı sıra Matematik, Türkçe, Fen Ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler ve Yabancı dil öğretmenlerinin de bir bakıma performanslarını ortaya çıkaracak olan bir sınavdır. Bu nedenle öğretmenlerin mesleki anlamda kendilerini sorumlu hissetmelerine neden olacak ve kendilerini geliştirmeleri için zorlayıcı bir yapıya da sahiptir. Beklentiler SBS’nin öğretmenlerin mesleki anlamda gelişmelerine imkân sağlayacağı yönünde iken, elde edilen ortalamaya baktığımızda orta noktaya yakın bir tablonun bulunduğu belirlenmiştir. Bir başka beklenti ise SBS’de soru sorulan dersler ile diğer derslere giren öğretmenler arasında görüş ayrılığının buluna bileceği ve Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlarda derse giren öğretmenlerin SBS’de soru sorulan branşlardaki öğretmenlere göre çok daha az mesleki gelişmelerine SBS’nin imkân tanıdığı görüşünde olacaklarıdır. Elde edilen bulgular bu beklentiler doğrultusunda çıkmıştır. Çünkü soru sorulmayan derslerin öğretmenlerini SBS,

değerlendirme kapsamı dışında tutmakta, sadece Yılsonu Başarı Puanı'nda etkili kılınmaktadır. Ancak SBS'de soru sorulan derslerin öğretmenleri yılsonunda kendilerinin de bir değerlendirmesinin yapılacağını bildikleri için bu durum onlara itici bir güç olmaktadır. Bu nedenle de yeni programı çok iyi takip etmekte, programın gerektirdiği öğretim yöntemlerinde kendilerini geliştirmekte, eski düzendeki sorular yerine yeni anlayışa göre sorular hazırlamakta ve SBS ile ilgili gelişmeleri takip etmektedirler.

4-2-3. “SBS’nin Toplum Üzerindeki Etkileri İle İlgili Öğretmen Görüşleri Nelerdir?” Ve “SBS’nin Toplum Üzerindeki Etkileri İle İlgili Öğretmenlerin Cinsiyetlerine, Görev Yaptıkları Okul Türlerine Ve Branşlarına Göre Görüşleri Arasında Fark Var Mıdır?” Alt Problemlerine Ait Bulgular

1. “Sınav Yaklaştıkça Öğrencilerin Heyecanının Da Yükseldiğini Görüyorum.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Heyecan bireysel bir duygu olarak kabul edilebilir. Ancak 2009 Avrupa Futbol Şampiyonasındaki Türkiye-Hırvatistan maçı hatırlandığında son dakikada Türkiye'nin bir gol yemesi milletçe üzülmelere, aynı dakikada bir gol atması da yine milletçe sevinmelere neden olmuştur. Sadece Türkiye'de değil tüm dünyada en heyecan verici maç olarak tarihe geçen bu maç bireyde bulunması ile toplumsal bir hal almasının yanı sıra heyecanlanmanın bireysellikten başlayarak çok daha geniş anlamlara sahip olduğunun göstergesidir. Öğrencilerin hep birlikte sınav heyecanını yaşaması da toplumsal boyutta da ele alınmalıdır. Bu açıklamalar ışığında Tablo 4-136'daki elde ettiğimiz bulgulara göre öğretmenlerin %87'6'sına göre sınav yaklaştıkça öğrencilerin heyecanlarının da git gide arttığı görüşündedir. Çocuklarda hiçbir şekilde heyecan artışı gözlemlemeyen veya çok az da olsa heyecan artışının meydana geldiğini ifade eden öğretmenlerin oranı ise sadece %2,4'dür. Elde edilen bu bulguya göre sınav yaklaştıkça öğrencilerinin heyecanının daha da artmaya başladığı rahatlıkla ifade edilebilir.

Tablo 4-136. SBS'nin Toplum Üzerindeki Etkileri İle İlgili Öğretmen Görüşlerine Ait Frekans Tablosu

Bağımlı Değişkenler		1*	2	3	4	5	Top.
Sınav Yaklaştıkça Öğrencilerin Heyecanının Da Yükseldiğini Görüyorum.	f	1	1	8	27	44	81
	%	1,2	1,2	9,9	33,3	54,3	100
Öğrenciler SBS' Ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyor.	f	27	22	21	10	1	81
	%	33,3	27,2	25,9	12,3	1,2	100
SBS' nin Üç Yıla Yayılması Sınav Kaygısını Da Üç Yıla Çıkarmıştır.	f	5	5	8	25	38	81
	%	6,2	6,2	9,9	30,9	46,9	100
SBS'nin Üç Yıl Yapılması Dershaneye Giden Öğrenci Sayısını Arttıracaktır.	f	1	3	4	27	46	100
	%	1,2	3,7	4,9	33,3	56,8	100
Veliler Öğrencilerini Bir Birinden Esinlenerek Dershaneye Göndermektedir.	f	1	5	16	25	34	81
	%	1,2	6,2	19,8	30,9	42,0	100
SBS Özel Ders Almak İsteyen Öğrenci Sayısını Arttırmıştır.	f	3	3	11	32	31	80
	%	3,8	3,8	13,8	40,0	38,8	100
SBS'nin Üç Yıl Yapılması Özel Derse Yapılacak Harcamaları Arttıracaktır.	f	1	0	13	24	42	80
	%	1,3	0	16,3	30,0	52,5	100
SBS Ve Benzeri Sınavlar Toplumuzda Bir Sınav Kültürü Oluşturmuştur.	f	1	1	6	40	33	81
	%	1,2	1,2	7,4	49,4	40,7	100
Sınav Kültürünün Oluşmasında Gelecek Korkusu Önemli Bir Yer Tutmaktadır.	f	0	2	5	27	47	81
	%	0	2,5	6,2	33,3	58,0	100
“SBS'nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.”	f	19	6	11	14	31	81
	%	23,5	7,4	13,6	17,3	38,3	100

*1=hiç katılmıyorum, 2=çok az katılıyorum 3=orta seviyede katılıyorum 4=oldukça/çok fazla katılıyorum, 5 = Her zaman/sürekli/kesinlikle katılıyorum.

Öğretmenlerin cinsiyetleri ve branşlarına göre “Sınav yaklaştıkça öğrencilerin heyecanının da yükseldiğini görüyorum.” ifadesine vermiş oldukları

cevaplar arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu cinsiyet için yapılan Tablo 4-137'deki "t" testi ve branşlar için yapılan Tablo 4-138'deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre belirlenmiştir. Öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerinde göre ise anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

Tablo 4-137. "Sınav Yaklaştıkça Öğrencilerin Heyecanının Da Yükseldiğini Görüyorum." İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının "t" Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	4,61	,61	3,105	79	,003*
	Erkek	33	4,06	,97			
Okul Türü	Devlet	52	4,35	,79	,538	79	,592
	Özel	29	4,48	,87			

* p<0,05

Tablo 4-138. "Sınav Yaklaştıkça Öğrencilerin Heyecanının Da Yükseldiğini Görüyorum." İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	5,69	3	1,90	2,935	,039*
	Grup içi	45,86	71	,646		
	Toplam	51,55	74			

*p<0,05

Tablo 4-137'de "Sınav yaklaştıkça öğrencilerin heyecanının da yükseldiğini görüyorum." ifadesine ilişkin olarak öğretmenlerin cinsiyetlerine göre verdikleri cevaplar incelendiğinde bayan öğretmenlerin ortalamasının " $\bar{X}=4,61$ ", erkek öğretmenlerin ortalamasının ise " $\bar{X}=4,06$ " olduğu görülmektedir. Tablo 4-139'a göre bayan öğretmenlerin %40,4'ü kesinlikle öğrencilerin heyecanlarının SBS yaklaştıkça yükseldiği görüşüne sahip iken erkek öğretmenler de bu oran %75'dir. Erkek öğretmenlerden bu görüşe katılmayan hiçbir öğretmen bulunmaz iken, sadece

bir bayan öğretmen keskinlikle bu görüşe katılmadığı belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre bayan öğretmenler erkek öğretmenlere oranla öğrencilerindeki heyecan artışını daha çok gözlemlemektedir.

Tablo 4-139. “Sınav Yaklaştıkça Öğrencilerin Heyecanının Da Yükseldiğini Görüyorum.” İfadesine Öğretmenlerin Vermiş Oldukları Cevapların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet		1	2	3	4	5	Toplam
Bayan	f	1	0	10	20	21	52
	Gp	1,9%	,0%	19,2%	38,5%	40,4%	100,0%
	Ga	100,0%	,0%	76,9%	83,3%	50,0%	65,0%
	T	1,3%	,0%	12,5%	25,0%	26,3%	65,0%
Erkek	f	0	0	3	4	21	28
	Gp	,0%	,0%	10,7%	14,3%	75,0%	100,0%
	Ga	,0%	,0%	23,1%	16,7%	50,0%	35,0%
	T	,0%	,0%	3,8%	5,0%	26,3%	35,0%
Toplam	f	1	0	13	24	42	80
	Gp	1,3%	,0%	16,3%	30,0%	52,5%	100,0%
	Ga	100,0%	,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	T	1,3%	,0%	16,3%	30,0%	52,5%	100,0%

* f(Frakans), Gp(Grup içerisindeki yüzdelik oran), Ga(Gruplar arası yüzdelik oran), T(Genel toplam’a göre yüzdelik oran)

Hangi branş öğretmenleri arasında “Sınav yaklaştıkça öğrencilerin heyecanının da yükseldiğini görüyorum.” İfadesine ilişkin görüş farklılıklarının bulunduğunu belirlemek için gerçekleştirilen Tablo 4-140’daki çoklu karşılaştırma “Tukey” testi sonuçlarına göre Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlara sahip öğretmenler ile Türkçe ve Matematik öğretmenleri arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. İngilizce, Türkçe ve Matematik öğretmenlerinin neredeyse tamamı sınav yaklaştıkça öğrencilerin heyecanlarında da

artışlar olduğu görüşünde iken, Beden eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenlerden bu görüşe katılmayanlar söz konudur.

Tablo 4-140. Öğretmenlerin Branşlarına Göre “Sınav Yaklaştıkça Öğrencilerin Heyecanının Da Yükseldiğini Görüyorum.” İfadesine Verdikleri Cevaplara İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Tukey) Testi Sonuçları

Branşlar		Ortalama Farkı	Standart Hata	p
Türkçe-Matematik	Fen ve Tek.-Sos. B.	,28	,23	,604
	İngilizce	-,09	,34	,992
	Diğer Dersler	,67*	,25	,040
Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler	Türkçe-Matematik	-,28	,23	,604
	İngilizce	-,38	,35	,689
	Diğer Dersler	,39	,25	,413
İngilizce	Türkçe-Matematik	,099	,34	,992
	Fen ve Tek. -Sos. B.	,38	,35	,689
	Diğer Dersler	,77	,36	,147
Diğer Dersler (Beden Eğt. Müzik, Görsel Sanatlar vb.)	Türkçe-Matematik	-,67*	,25	,040
	Fen ve Tek.- Sos B.	-,39	,25	,413
	İngilizce	-,77	,36	,147

*p<0,05

Tablo 4-141’de “Sınav yaklaştıkça öğrencilerin heyecanının da yükseldiğini görüyorum.” İfadesine ilişkin olarak öğretmenlerin branşlarına göre dağılımları verilmiştir. Tabloya göre Türkçe ve Matematik öğretmenleri ile İngilizce öğretmenlerinin sınav yaklaştıkça öğrencilerinin heyecanının da arttığını görenlerin oranları oldukça yüksek iken Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ve diğer branşlardaki öğretmenlerden bu fikre karılanların oranı biraz daha düşüktür.

Tablo 4-141. “Sınav Yaklaştıkça Öğrencilerin Heyecanının Da Yükseldiğini Görüyorum.” İfadesine Öğretmenlerin Verdikleri Cevapların Branşlara Göre Dağılımı

Branşlar		1	2	3	4	5	Toplam
	f	0	0	1	8	17	26
Türkçe- Matematik	Gp	,0%	,0%	3,8%	30,8%	65,4%	100,0%
	Ga	,0%	,0%	12,5%	33,3%	41,5%	34,7%
	T	,0%	,0%	1,3%	10,7%	22,7%	34,7%
	f	0	0	3	10	11	24
Fen ve Tek.- Sosyal B.	Gp	,0%	,0%	12,5%	41,7%	45,8%	100,0%
	Ga	,0%	,0%	37,5%	41,7%	26,8%	32,0%
	T	,0%	,0%	4,0%	13,3%	14,7%	32,0%
	f	0	0	0	2	5	7
İngilizce	Gp	,0%	,0%	,0%	28,6%	71,4%	100,0%
	Ga	,0%	,0%	,0%	8,3%	12,2%	9,3%
	T	,0%	,0%	,0%	2,7%	6,7%	9,3%
	f	1	1	4	4	8	18
Diğer Dersler	Gp	5,6%	5,6%	22,2%	22,2%	44,4%	100,0%
	Ga	100,0%	100,0%	50,0%	16,7%	19,5%	24,0%
	T	1,3%	1,3%	5,3%	5,3%	10,7%	24,0%
	f	1	1	8	24	41	75
Toplam	Gp	1,3%	1,3%	10,7%	32,0%	54,7%	100,0%
	Ga	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	T	1,3%	1,3%	10,7%	32,0%	54,7%	100,0%

* f(Frakans), Gp(Grup içerisindeki yüzdelik oran), Ga(Gruplar arası yüzdelik oran), T(Genel toplam'a göre yüzdelik oran)

Elde edilen bulgulara göre Sınav yaklaştıkça öğretmenlerin %87'6'sı öğrencilerinin daha çok heyecanlanmaya başladığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin branşları ve cinsiyetlerine göre öğrencilerde sınav yaklaştıkça heyecan artışına ilişkin görüş farklılıkları söz konudur. Branşlara göre baktığımızda Türkçe ve Matematik

öğretmenleri ile Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri branşlardaki öğretmenler arasında görüş farklılıkları vardır. İngilizce, Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin neredeyse tamamı öğrencilerde sınava ilişkin heyecan artışının her geçen gün arttığı görüşü hâkim iken, diğer branşlardaki öğretmenlerden bu görüşe katılanların oranı oldukça çok olmakla birlikte katılmayanlar da olmuştur. Cinsiyetlerine göre baktığımızda ise bayan öğretmenler erkek öğretmenlere oranla çok daha fazla öğrencilerinde heyecan artışını gözlemlemektedirler. Genel olarak bayan öğretmenlerin ortalaması erkek öğretmenlerinden yüksek olmasına karşın erkek öğretmenlerinde %70'i bu görüşe kesinlikle katılırken, bayan öğretmenlerde bu oran %40 dolaylarında kalmıştır.

2. “Öğrenciler SBS’ Ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-136’da görüldüğü gibi öğretmenlerin %33,3’ü, öğrencilerin SBS’ye hazırlanırken Sosyal ve kültürel aktivitelere hiç vakit ayıramadığı görüşündedir. %27,2’si çok az vakit ayıra bildiği, %12,3’ü oldukça fazla vakit ayırabildiği, %1,2’si ise öğrencilerin kesinlikle bu tip aktivitelere vakit ayıramadığı görüşündedir. Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerden sadece %13,5’i öğrencilerin SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabildiği görüşüne sahiptir.

Tablo 4-142. “Öğrenciler SBS’ Ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	2,10	,99	1,063	79	,291
	Erkek	33	2,36	1,19			
Okul Türü	Devlet	52	2,33	1,02	1,311	79	,194
	Özel	29	2,00	1,165			

* p<0,05

Tablo 4-143. “Öğrenciler SBS’ Ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakıt Ayırabiliyor.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	1,31	3	,44	,377	,770
	Grup içi	82,08	71	1,16		
	Toplam	83,39	74			

*p<0,05

Tablo 4-142 ve Tablo 4,143’de görüldüğü gibi “Öğrenciler SBS’ ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakıt ayırabiliyor.” ifadesine öğretmenlerin cinsiyetlerine, görev yaptıkları okul türlerine ve branşlarına göre verdikleri cevaplar için gerçekleştirilen “t” testi ve tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre “p<0,05” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir.

3. “SBS’ nin Üç Yıla Yayılması Sınav Kaygısını Da Üç Yıla Çıkarmıştır.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Sınav kaygısı burada sadece öğrenciler tarafından yaşanan bir kaygı olarak değil, eğitim öğretim hizmetlerinde yer alan bütün insani unsurlardaki kaygı olarak ele alınmıştır. Dolayısıyla öğretmen, öğrenci ve veliler olmak üzere SBS’nin üç yıla çıkartılması bu kişilerde sınav kaygısını da üç yıla çıkaracağı düşüncesinden hareketle öğretmenlerin görüşleri alınmak istenmiştir. Tablo 4-136’daki bulgulara göre “SBS’nin üç yıla yayılması sınav kaygısını da üç yıla çıkarmıştır” ifadesine öğretmenlerin %6,2’si hiç katılmamakta, %6,2’si de çok az katılmaktadır. Öğretmenlerin %30,9’u bu görüşe oldukça fazla katıldığını, %46,9’u ise kesinlikle bu görüşte olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bulgulara göre öğretmenler arasında SBS’nin üç yıla yayılmasının sınav kaygısını da üç yıla çıkardığı görüşünün oldukça yaygın olduğu kanaatine ulaşmak mümkündür. Bu görüşe hiç katılmayanların ya da oldukça az katılanların oranı sadece %12,4’dür.

Tablo 4-144. “SBS’nin Üç Yıla Yayılması Sınav Kaygısını Da Üç Yıla Çıkarmıştır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	4,13	1,16	,581	79	,563
	Erkek	33	3,97	1,21			
Okul Türü	Devlet	52	3,98	1,15	,828	79	,410
	Özel	29	4,21	1,24			

* p<0,05

Öğretmenlerin “SBS’nin üç yıla yayılması sınav kaygısını da üç yıla çıkarmıştır” ifadesine ilişkin olarak görev yaptıkları okul türlerine, cinsiyetlerine ve branşlarına göre Tablo 4-144’deki “t” testi ve Tablo 4-145’deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

Tablo 4-145. “SBS’ nin Üç Yıla Yayılması Sınav Kaygısını Da Üç Yıla Çıkarmıştır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	3,29	3	1,10	,751	,525
	Grup içi	103,59	71	1,46		
	Toplam	106,88	74			

*p<0,05

Daha önce elde edilen bulgular dikkate alındığında SBS’nin öğrenciler üzerinde etkileri açıkça görülmektedir. Öğrenciler için bir stres kaynağıdır. Sınav kaygısı ile ilgili olarak literatür bölümündeki verilere ve elde ettiğimiz bulgulara baktığımızda da öğrenciler üzerinde sınavlar bir kaygı unsurudur. SBS’nin üç yıla çıkartılması öğretmenlerin görüşlerine göre sınav kaygısını da üç yıla çıkarmaktadır. Başka bir ifade ile OKS sisteminde ilköğretim öğrencileri sınav kaygısını 7. sınıfın ortalarından itibaren duymaya başlayarak 8. sınıfta en yüksek oranda yaşarken, SBS bu sınav kaygısını üç yıla çıkarmış hatta beşinci sınıflara kadar indirmiştir. Bu

bağlamda ortalama 600-700 bin öğrenci OKS'ye 8. sınıfta girerken, 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin SBS'ye dahil edilmesi ile rakam 2 milyon dolaylarına çıkmıştır. Bu bağlamda sınav kaygısını yaşayan öğrenci sayısında da çok büyük bir artış gerçekleşmiştir. Bu durum her yıl sınav kaygısını yaşayan öğrenci sayısının iki milyon dolaylarında kalmasına neden olurken, aynı zamanda bir öğrencinin her yıl olmak üzere üç yıl süre ile aynı kaygıyı duymasına neden olmaktadır. Bu kaygı ve dolayısıyla stresin sürekli olarak yaşanması öğrencinin sağlığı açısından oldukça önemlidir.

Tabii ki bu kaygı ve stresi sadece öğrencilerin yaşadığını söylemek elbette ki doğru olmayacaktır. Ortalama dört kişilik bir aile ve öğretmenleri de hesaba kattığımızda her yıl tahminen 8-10 milyon arasındaki bir insan grubunun SBS kaygısıyla yaşayacağı bilinmelidir. Bu da ülke nüfusunun onda birinden daha fazla kişinin etkilendiği anlamına gelmektedir. Bu sadece ilköğretim için geçerli bir orandır. Üniversiteye giriş sınavları da düşünüldüğünde Türk toplumunun neredeyse dörtte birini ilgilendiren bir sınav kaygısı gündeme gelmektedir.

4. “SBS'nin Üç Yıl Yapılması Dershaneye Giden Öğrenci Sayısını Arttıracaktır.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan “64 Soruda SBS” kitapçığında yeni sistemde içinde bulunan öğretim yılının değerlendirilmesinin yanı sıra okuldaki başarı durumu değerlendirme kapsamına alındığından dershaneye öğrencilerin ihtiyaç duymayacağı ifade edilmektedir. SBS'nin dershaneye giden öğrencilerin artışına sebep olup olmayacağına ilişkin öğretmenlerinde görüşleri önemli olarak kabul edildiğinden “SBS'nin üç yıl yapılması dershaneye giden öğrenci sayısını arttıracaktır” ifadesi öğretmenlere yöneltilmiş ve Tablo 4-136'da görüldüğü gibi öğretmenlerin %56,8'in kesinlikle, %33,3'ünün ise oldukça fazla bu görüşe katıldığı belirlenmiştir. Sadece %4,7'si bu görüşe ya hiç katılmamakta, ya da oldukça az katılmaktadır. Bu nedenle rahatlıkla öğretmenlerin SBS'nin üç yıl yapılmasının dershaneye gidecek öğrenci sayısını arttıracacağı görüşüne sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 4-146. “SBS’nin Üç Yıl Yapılması Dershaneye Giden Öğrenci Sayısını Arttıracaktır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	4,46	,92	,649	79	,518
	Erkek	33	4,33	,74			
Okul Türü	Devlet	52	4,27	,93	2,00	79	,049*
	Özel	29	4,66	,61			

* p<0,05

“SBS’nin üç yıla yayılması dershaneye giden öğrenci sayısını arttıracaktır” ifadesine öğretmenlerin vermiş oldukları cevapların “p<0,05” manidarlık düzeyinde gerçekleştirilen Tablo 4-146’daki “t” testine ve Tablo 4-147’deki tek yönlü varyans analizine göre öğretmenlerin cinsiyetlerine ve branşlarına göre görüşlerinin farklılık göstermediği, görev yaptıkları okul türlerine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Tablo 4-147. “SBS’nin Üç Yıl Yapılması Dershaneye Giden Öğrenci Sayısını Arttıracaktır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	1,12	3	,37	,500	,684
	Grup içi	53,07	71	,75		
	Toplam	54,19	74			

*p<0,05

Tablo 4-146’de öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine göre “SBS’nin üç yıl yapılması dershaneye giden öğrenci sayısını arttıracaktır.” İfadesine ilişkin vermiş oldukları cevapların sonuçlarına ayrıntılı bir şekilde ulaşılmaktadır. Özel okullarda görev yapan öğretmenlerin ortalaması “ $\bar{X}=4,66$ ” devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin bu ifadeye ilişkin ortalaması da “ $\bar{X}=4,27$ ”dir. Elde edilen bu bulgulara göre özel okullarda görev yapan öğretmenler devlet okullarında görev

yapan öğretmenlere oranla daha fazla SBS'nin dershaneye gidecek öğrenci sayısını arttıracığı görüşü hâkimdir.

Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin %90,1'i SBS'nin üç yıl yapılması dershaneye gidecek öğrenci sayısını arttıracığı görüşündedir. Bu bulgu 64. Soruda SBS kitapçığındaki beklentileri karşılamamakta tam tersine bir görüşü ortaya koyaktadır. Özel okullarda görev yapan öğretmenler ile devlet okullarda görev yapan öğretmenler arasında görüş farklılıkları bulunmaktadır. Özel okullardaki öğretmenler devlet okullundaki öğretmenlere oranla SBS'nin dershaneye gidecek öğrenci sayısını arttıracığı görüşüne daha çok katılmaktadır.

5. “Veliler Öğrencilerini Bir Birinden Esinlenerek Dershaneye Göndermektedir.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Öğretmenlerin velilerin çocuklarını dershaneye gönderirken bir birlerinden esinlendikleri veya esinlenmedikleri konusunda görüşleri de alınmak istenmiş ve bu amaçla ortaya konan ifadeye katılma oranlarına ilişkin bulgular ise Tablo 4-136'ya göre şu şekilde gerçekleşmiştir. Öğretmenlerin %1,2'sine göre kesinlikle veliler çocuklarını bir birlerinden esinlenerek dershaneye göndermemektedir. Çok az da velilerin bir birinden esinlendiklerini ifade eden öğretmenlerin oranı ise 6,2'dir. Bu görüşe oldukça fazla katılan öğretmenlerin oranı %30,9 iken, kesinlikle bir birlerinden esinlenmektedirler görüşüne sahip olanların oranı %42'dir.

Tablo 4-148. “Veliler Öğrencilerini Bir Birinden Esinlenerek Dershaneye Göndermektedir.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyetlerine ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	4,40	,79	3,982	79	,000*
	Erkek	33	3,58	1,06			
Okul Türü	Devlet	52	4,04	1,01	,281	79	,779
	Özel	29	4,10	,98			

* $p < 0,05$

Tablo 4-148’de yer alan “Veliler Öğrencilerini Bir Birinden Esinlenerek Dershaneye Göndermektedir.” İfadesine ilişkin olarak öğretmenlerin cinsiyetlerine ve görev yaptıkları okul türlerine göre gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre öğretmenlerin cinsiyetlerine göre görüş farklılıklarının bulunduğu, görev yaptıkları okul türlerine göre ise görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir. Tablo 4-149’da ise gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğretmenlerin branşları arasında da görüş farklılıklarının bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 4-149. “Veliler Öğrencilerini Bir Birinden Esinlenerek Dershaneye Göndermektedir.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	7,51	3	2,50	2,829	,055
	Grup içi	62,84	71	,89		
	Toplam	70,35	74			

*p<0,05

Tablo 4-148’de öğretmenlerin cinsiyetlerine göre “Veliler Öğrencilerini Bir Birinden Esinlenerek Dershaneye Göndermektedir.” ifadesine vermiş oldukları cevapların ortalamalarına baktığımızda bayan öğretmenlerin ortalamasının “ $\bar{X}=4,40$ ” erkek öğretmenlerin ortalamasının “ $\bar{X}=3,58$ ”dır. Bu bulgulara göre bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla çok daha fazla velilerin bir birlerinden esinlenerek çocuklarını dershaneye gönderdiği düşüncesine sahip olduğu belirlenmiştir.

Bu bulgu beklentiler yönündedir. Veliler çocukları için ellerindeki bütün imkânları seferber etmektedir. Diğer taraftan öğrencilerinde veliler üzerinde dershaneye gitme konusunda baskı kurdukları da düşünülebilir. Şöyle ki bir öğrencinin dershaneye gitmesi sınıf ortamında veya ders aralarında çeşitli zamanlarda dile getirilebilmektedir. Dershanede sorulan bir sorunun öğrenci tarafından çözülememesi durumunda sınıfta “öğretmenin dershaneden verilen bu

soruyu çözemedim” veya tam tersi sınıfta çözülen bir sorunun “bunu biz dershanede de çözdük” gibi ifadeleri diğer öğrencileri de dersane konusunda uyarmaktadır. Buna bağlı olarak da öğrenciler eve gittiklerinde velilerine “Arkadaşım, ... dershaneye gidiyor, bende gitmek istiyorum” gibi önerilerde bulunabilmektedir. Bu durumda da veliler çocuklarını dershaneye gönderme konusunu gündeme almaktadır. Diğer taraftan öğrencinin veliden dershaneye gitme isteğinde bulunmasına rağmen, velinin dershaneye çocuğunu göndermesine neden olan unsurlardan birisi olarak da sınav sonrası öğrencinin başarısız olmasının ardından “dershaneye gitseydim başarabilirdim, beni dershaneye göndermediniz” suçlaması ile karşı karşıya kalmamak da olabilir. Sonuç itibari ile velilerin çocuklarını dershaneye göndermesine neden olan birçok faktör sıralanabilir. Ancak öğretmenlere göre bu faktörlerden birisi de velilerin bir birlerinden esinlenmesidir.

Salame (1984) öğrencilerin sınav kaygısı yaşamasının nedenleri arasında “performans ve yeteneğine güvensizlik”, “kendini yetersiz görme ve hissetme”, “başkaları ile karşılaştırıldığında kendini başarısız göreme”, “diğerlerinin sonuçlarını düşünme”, “sınavı yetiştirememe kuruntusu”, “ceza alacağı hissi” ve “hayal kırıklığına uğrayacağı düşüncesi”ni göstermektedir. Bu düşüncelerden birine veya bir kaçına sahip olan öğrenci ve veliler çözüm olarak okulların yanı sıra destek almak için özel derslere veya dershanelere yönelebilmektedir. Bu bağlamda öğretmenler SBS’nin nasıl ki sınav kaygısını üç yıla çıkaracağını ifade etmiş ise buna bağlı olarak özel ders almak isteyen ve dershaneye gitmek isteyen öğrenci sayısını da arttıracığı görüşünde birleşmektedir. 2010 SBS’de artık iki yıldır bütün sınıflar SBS’ye girmiş olacaktır. 2009-2010 eğitim öğretim yılındaki dershanelerdeki öğrenci sayısı ile SBS’nin uygulamaya geçirilmeden önceki eğitim-öğretim yılındaki öğrenci sayısına yönelik bir araştırma gerçekleştirildiğinde dershanelere giden öğrenci sayısının da hemen hemen üç katına çıktığı görülebilir. Berberoğlu (2009) yapmış olduğu çalışmada artışın söz konusu olduğundan bahsetme ama sayısı hakkında bilgi vermektedir. Artışın üç katına çıkabileceğine ilişkin okullarda yer alan uzman kişilerden edilen bilgilere göre daha önceki sistemde öğrencilerin ağırlıklı olarak 7. sınıftan itibaren dershanelere gitmeye başladığı ifade edilirken, şimdilerde bu durum 5. sınıflara kadar inmiş görülmektedir. Dolayısı ile dersane talebi sadece 8. sınıfta

söz konusu iken SBS’ile birlikte 6. ve 7. sınıflarda da gerçekleşmeye başlamıştır. Bu Milli Eğitim Bakanlığı’nın beklediği dershaneye gerek olmayacağı görüşünün tam tersi bir durumu sergilemektedir.

6. “SBS Özel Ders Almak İsteyen Öğrenci Sayısını Arttırmıştır.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

“SBS özel ders almak isteyen öğrenci sayısını arttırmıştır.” ifadesine öğretmenlerin vermiş oldukları cevapların dağılımı Tablo 4-136’da görülmektedir. Bu ifadeye öğretmenlerin %38,8’i kesinlikle, %40’ı ise oldukça fazla katılmaktadır. Bu ifadeye hiç katılmayan veya çok az katılan öğretmenlerin oranı sadece %7,6’dır. Bu bulgular öğretmenlerin SBS’nin özel ders almak isteyen öğrenci sayısını arttırdığı görüşünde birleştiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4-150. “SBS Özel Ders Almak İsteyen Öğrenci Sayısını Arttırmıştır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyetlerine ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	4,17	,93	1,131	78	,261
	Erkek	32	3,90	1,12			
Okul Türü	Devlet	51	3,78	1,06	3,488	78	,001
	Özel	29	4,55	,69			

* $p < 0,05$

Öğretmenlerin cinsiyetlerine ve branşlarına göre “SBS özel ders almak isteyen öğrenci sayısını arttırmıştır” ifadesine vermiş oldukları cevaplar arasında “ $p < 0,05$ ” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı Tablo 4-150’deki “t” testi ve Tablo 4-151’deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarında görülmektedir. Tablo 4-150’deki “t” testi sonuçlarına göre öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine göre görüş farklılıklarının bulunduğu “ $p = 0,001$ ” değeri elde edildiğinden, belirlenmiştir.

Tablo 4-151. “SBS Özel Ders Almak İsteyen Öğrenci Sayısını Arttırmıştır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	5,93	3	1,98	1,934	,132
	Grup içi	71,58	70	1,02		
	Toplam	77,51	73			

*p<0,05

Tablo 4-152. “SBS Özel Ders Almak İsteyen Öğrenci Sayısını Arttırmıştır.” İfadesine Öğretmenlerin Vermiş Oldukları Cevapların Görev Yaptıkları Okul Türlerine Göre Dağılımı

Okul Türü		1	2	3	4	5	Toplam
Devlet Okulu	f	3	3	8	25	12	51
	Gp	5,9%	5,9%	15,7%	49,0%	23,5%	100,0%
	Ga	100,0%	100,0%	72,7%	78,1%	38,7%	63,8%
	T	3,8%	3,8%	10,0%	31,3%	15,0%	63,8%
Özel Okul	f	0	0	3	7	19	29
	Gp	,0%	,0%	10,3%	24,1%	65,5%	100,0%
	Ga	,0%	,0%	27,3%	21,9%	61,3%	36,3%
	T	,0%	,0%	3,8%	8,8%	23,8%	36,3%
Toplam	f	3	3	11	32	31	80
	Gp	3,8%	3,8%	13,8%	40,0%	38,8%	100,0%
	Ga	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	T	3,8%	3,8%	13,8%	40,0%	38,8%	100,0%

* f(Frakans), Gp(Grup içerisindeki yüzdelik oran), Ga(Gruplar arası yüzdelik oran), T(Genel toplam’a göre yüzdelik oran)

Öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine göre “SBS özel ders almak isteyen öğrenci sayısını arttırmıştır.” ifadesine vermiş oldukları cevapların dağılımları Tablo 4-152’de, ortalamaları ise Tablo 4-150’de verilmiştir. Bu ifadeye verilen cevaplardan devlet okullarındaki öğretmenlere ait ortalama “ $\bar{X}=3,78$ ”, özel

okullardaki öğretmenlere ait ortalama ise “ $\bar{X}=4,55$ ”dir. Ayrıca özel okullardaki öğretmenlerin %89,6’sı SBS’nin özel ders alan öğrenci sayısını arttırdığı görüşünde iken, arttırmadığına yönelik olarak hiçbir öğretmen görüş belirtmemiştir. Oysaki devlet okullarındaki öğretmenlerden %72,4’ü SBS’nin özel ders alan öğrenci sayısını arttırdığı görüşünde iken, %11,8’i arttırmadığı yönünde görüş bildirmiştir.

Öğretmenlerden elde edile bu bulgulara göre SBS özel ders almak isteyen öğrenci sayısını arttırmaktadır. Özel okullardaki öğretmenler bu artışın kesinlikle gerçekleştiği görüşünde iken devlet okullarında öğretmenlerin bu konuda kesin bir yargıdan ziyade, oldukça fazla bir artışın gerçekleştiği görüşünde oldukları belirlenmiştir. Özel okullardaki velilerin gelir düzeyi dikkate alındığında özel okul öğretmenlerinde velilerinin çocuklarına özel ders verdirebilme gücünden hareketle bu görüşün daha yaygın olması doğal olarak kabul edilmektedir.

Öğretmenler SBS’nin özel ders almak isteyen öğrenci sayısını arttırdığı görüşünde birleşmektedir. Kesinlikle böyle bir artış söz konusu değildir veya artış çok azdır görüşüne sahip olanların oranı sadece %7,6’dır. Öğretmenlerden elde edilen bulgulara göre SBS özel ders alan öğrenci sayısını arttırmıştır. Özel okullardaki öğretmenler bu artışın kesinlikle gerçekleştiği görüşünde iken devlet okullarında öğretmenler bu konuda kesin bir yargıdan ziyade, oldukça fazla bir artışın gerçekleştiği görüşünde oldukları belirlenmiştir.

7. “SBS’nin Üç Yıl Yapılması Özel Derse Yapılacak Harcamaları Arttıracaktır.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

SBS’nin özel ders almak isteyenleri arttıracığı görüşünden hareketle “SBS’nin üç yıl yapılması özel derse yapılacak harcamaları arttıracaktır” ifadesi öğretmenlere yöneltilmiş ve Tablo 4-136’da görüldüğü gibi öğretmenlerin sadece %1,3’ünün bu ifadeye hiç katılmadığı tespit edilmiştir. Bu ifadeye çok az katıldığını ifade eden hiçbir öğretmen de olmamıştır. Bulgulara göre öğretmenlerin %30’u özel derse yapılacak harcamaların artacağı görüşüne oldukça fazla, %52,5’i ise kesinlikle

katılmaktadır. Bu bulgulara göre öğretmenlerin SBS'nin üç yıl yapılmasının özel derslere yapılacak harcamaları da arttıracak görüşünde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4-153. “SBS'nin Üç Yıl Yapılması Özel Derse Yapılacak Harcamaları Arttıracaktır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyetleri ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	47	4,43	,90	1,285	78	,203
	Erkek	33	4,18	,73			
Okul Türü	Devlet	52	4,15	,87	2,58	78	,012*
	Özel	28	4,64	,68			

* p<0,05

Tablo 4-154. “SBS'nin Üç Yıl Yapılması Özel Derse Yapılacak Harcamaları Arttıracaktır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	1,75	3	,59	,821	,487
	Grup içi	50,57	71	,71		
	Toplam	52,32	74			

*p<0,05

“SBS'nin üç yıl yapılması özel derse yapılacak harcamaları arttıracaktır” ifadesine öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine göre verdikleri cevaplar arasında Tablo. 4-153'de de görüldüğü üzere “p<0,05” manidarlık düzeyinde gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarında “p=0,012” değeri elde edildiğinden anlamlı görüş farklılıkları söz konusudur. Aynı tabloda “SBS'nin Üç Yıl Yapılması Özel Derse Yapılacak Harcamaları Arttıracaktır.” ifadesine öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine göre verdikleri cevapların ortalamaları yer almaktadır. Devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin ortalaması “ $\bar{X}=4,15$ ”, özel okullarda görev yapan öğretmenlerin ortalaması da “ $\bar{X}=4,64$ ” olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4-155. “SBS’nin Üç Yıl Yapılması Özel Derse Yapılacak Harcamaları Arttıracaktır.” İfadesine Öğretmenlerin Vermiş Oldukları Cevapların Görev Yaptıkları Okullara Göre Dağılımı

Okul Türü		1	2	3	4	5	Toplam
Devlet Okulu	f	1	0	10	20	21	52
	Gp	1,9%	,0%	19,2%	38,5%	40,4%	100,0%
	Ga	100,0%	,0%	76,9%	83,3%	50,0%	65,0%
	T	1,3%	,0%	12,5%	25,0%	26,3%	65,0%
Özel Okul	f	0	0	3	4	21	28
	Gp	,0%	,0%	10,7%	14,3%	75,0%	100,0%
	Ga	,0%	,0%	23,1%	16,7%	50,0%	35,0%
	T	,0%	,0%	3,8%	5,0%	26,3%	35,0%
Toplam	f	1	0	13	24	42	80
	Gp	1,3%	,0%	16,3%	30,0%	52,5%	100,0%
	Ga	100,0%	,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	T	1,3%	,0%	16,3%	30,0%	52,5%	100,0%

* f(Frakans), Gp(Grup içerisindeki yüzdelik oran), Ga(Gruplar arası yüzdelik oran), T(Genel toplam’a göre yüzdelik oran)

Tablo 4-155’de görüldüğü gibi devlet okullarındaki öğretmenlerin %40,4’üne göre özel ders almak isteyen öğrencilerin sayısının kesinlikle artacağı görüşünde iken, özel okullardaki öğretmenlerin %75’i bu görüşe sahiptir. Özel ders almak istemeyen öğrenci sayısında kesinlikle artış olmayacağı görüşüne devlet okulu öğretmenlerinden %1,9’u sahiptir. Genel anlamda ise bütün öğretmenlerin SBS’nin üç yıla çıkartılması ile özel ders almak isteyenlerin artacağı görüşüne sahip olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla SBS’nin özel derslere yapılacak harcamaların artacağı görüşü de öğretmenler arasında oldukça yaygındır.

Öğretmenlere göre SBS’nin üç yıl yapılması özel derse yapılacak harcamaları da arttıracaktır. Öğretmenlerin sadece %1,3’üne göre böyle bir artış kesinlikle gerçekleşmeyecektir. Devlet okulu öğretmenleri ile özel okul öğretmenleri arasında SBS’nin üç yıla çıkartılmasının özel ders almak isteyen öğrenci sayısını arttıracığı görüşleri ile ilgili farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Özel okul

öğretmenlerinin %70'i kesinlikle böyle bir artışın olacağı görüşünde iken devlet okulu öğretmenlerinde bu oran %40,4'dür.

SBS'nin dershaneye gidecek olan öğrenci sayısını arttıracığının yanı sıra ele alınması gereken diğer bir konu ise özel ders almak isteyen öğrenci sayısının artacağı ve dolayısı ile özel derslere yapılacak harcamalarında artacağı görüşüdür. Hem özel okullardaki öğretmenler hem de devlet okullarındaki öğretmenler SBS'nin böyle bir durumu yaratacağı görüşündedir. Özel okul öğretmenleri diğerlerine göre daha çok bu görüşe katılırken bunun altında yatan nedenlerin başında velilerinin sosyo-ekonomik düzeylerinin yüksekliği olabilir. Ancak sonuç itibari ile bu, her yönü ile oldukça önemli bir durumdur. Bir öğrenci özel okula, devlet okuluna veya dershaneye gidiyor olabilir. Ancak bu kurumların yanı sıra özel ders kavramı veliler üzerindeki mali boyutundan başlayarak Maliye Bakanlığı'nı dahi ilgilendiren bir kavramdır. Çünkü veliler özel derslere oldukça yüksek meblağlarda ödeme yaparken, özel ders veren öğretmenler bu konuda kayıt dışı gelir sağlamaktadır. Özel derslere saati 20 TL.'den 100 TL.'ye kadar ücretler ödendiği dikkate alındığında bazı öğretmenlerin devlet memurluğunun yanı sıra oldukça gelir getiren ikinci bir iş yaptığı düşünülebilir.

Özel ders almak isteyen öğrenci sayısı nasıl artıyorsa özel ders vermek isteyen öğretmenlerin sayısının buna paralel olarak atacağı da göz ardı edilmemesi gereken bir durumdur. Güler (2008:225-227) bu durumda öğretmen etiğini ön plana çıkarmaktadır. Güler'e göre ahlaki anlamda öğretmen toplumun büyük sorumluluk taşıyan bir üyesidir. Bir modeldir. Tutum ve davranışları ile örnek bir kişidir. Öğretmen toplumda yüceltilmektedir. Ancak bu yüceltme sözde kaldığı içinde anlamını yitirmeye başlamıştır. Bir yandan yüceltilirken ekonomik anlamda sıkıntı çekmesi öğretmeni var oluşunu sürdürme cabası içerisine çekmektedir. Bu durumda da öğretmenin kendi öğrencisine para ile özel ders vermesi suç olmaktan neredeyse çıkmış durumdadır. Eğitimi yaratan toplum eğitim ile değişimi sağlama vizyonunun temel ögesi öğretmendir. Bu durumda da toplumun kendini değiştirmesini beklediği öğretmeni etikten yoksun bırakarak, bekleneni veremeyen öğretmeni suçlama hakkını kendinde görmesi de tartışılması gereken bir konudur (Güler, 2008:226)

Özel ders almak isteyen öğrencilerin artmasının özel ders vermek isteyen öğretmenlerin artışını sağlaması beraberinde bir başka problemi daha getirebileceği de dikkate alınmalıdır. Bu da öğretmenlerin özel derslere ayırdığı zamanın fazla olması nedeni ile sınıf içi performanslarının etkilenebileceğidir. Bu durumda da bir öğretmenin gece geç saatlere kadar özel ders vermesinin ertesi gün girmiş olduğu sınıflardaki performansının düşmesine neden olması beklenmesi gereken bir durumdur.

Özel ders veren kişileri, öğretmenler ve öğretmenlik formasyonu almadığı halde özel ders veren kişiler olmak üzere iki grupta sınıflandırmak mümkündür. Öğretmenlik formasyonuna sahip olmadığı halde özel ders veren kişiler üniversite öğrencilerinden veya kendini her hangi bir alanda kanıtlamış (Fen edebiyat Fakültelerinin Matematik, Fizik vb. bölümlerinden mezun olmuş kişiler) kişilerden oluşmaktadır. Özel ders veren öğretmenleri ise fiilen bir kurumda görevli olanlar veya fiilen bir kurumda görevli olmayanlar şeklinde gruplandırmak mümkündür.

Fiilen bir kurumda görevli olmayan öğretmenler, öğretmen yetiştiren kurumlardan mezun oldukları halde bir iş bulamamış, bir kurumda çalışırken ayrılmış veya emekli öğretmenlerden oluşmaktadır. Helen görev başında bulunan öğretmenlerse özel veya devlet okullarında görev yapan öğretmenlerdir. Bu gurubu aşağıda ifade edildiği gibi iki kategoride ele almak doğru olacaktır:

1. Bir eğitim kurumunda çalışırken kendi öğrencileri dışındaki öğrencilere özel ders verenler,
2. Bir eğitim kurumunda çalışırken kendi öğrencilerine özel ders verenler.

Güler (2008)'in bahsettiği öğretmen etiği konusunda en çok eleştirilenler “bir eğitim kurumunda çalışırken kendi öğrencilerine özel ders veren öğretmenler” olacaktır. Güler, öğretmenlerin kendi öğrencilerine özel ders vermesinin, özel ders verilen bir öğrencinin notlarının önceleri düşük iken özel ders almaya başladıktan sonra artabileceğine ilişkin olabilecek etik dışı bir durumu ileri sürmektedir. Bu

durumda da özel ders almak isteyen öğrenci sayısının artması bir bakıma öğretmelik mesleğinin etiğine kadar uzanan bir durumu yaratabileceği düşünülmektedir. Kendi Öğrencisine özel ders veren sınırlı sayıdaki öğretmenlerin bu olumsuz tutumları tüm öğretmenlere de mal edilmemesi gerekmektedir.

Diğer taraftan dershaneye giden ve özel ders alan öğrencilerin sayısının artması, öğrencilerin spora, müziğe, güzel sanatlara, diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere ayıracağı zaman ile ters orantılıdır. Gündüz okula, hafta sonları dershaneye, akşamları özel derse giden çocukların bu gibi etkinliklere zamanı kalması elbette ki beklenmemesi gereken bir durumdur. Mekanikleşmiş bireyler yerine eğer düşünen, üreten ve sağlıklı nesiller yetiştirmek, istiyorsak, bu hususa da dikkat etmek oldukça önemlidir.

8. “SBS Ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Sınav Kültürü Oluşturmuştur.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine ait Bulgular

Tablo 4-136’da görüldüğü gibi öğretmenlerin %90,1’ine göre SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturmaktadır. Bu oran içerisinde “kesinlikle böyle bir kültür oluşmaktadır” ifadesine katılanların oranı %40,7’dir. Öğretmenlerin sadece %2,4’ü SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturmadığı görüşünde veya oluşturduğu görüşüne çok az katılmaktadır.

Tablo 4-156. “SBS Ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Sınav Kültürü Oluşturmuştur.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	4,25	,84	,307	79	,759
	Erkek	33	4,30	,64			
Okul Türü	Devlet	52	4,08	,76	3,276	79	,002*
	Özel	29	4,62	,62			

* p<0,05

Tablo 4-157. “SBS Ve Benzeri Sınavlar Toplumuzda Bir Sınav Kültürü Oluşturmuştur.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	,709	3	,24	,415	,743
	Grup içi	40,41	71	,57		
	Toplam	41,12	74			

*p<0,05

Öğretmenlerin Tablo 4-156’daki cinsiyetlerine ve Tablo 4-157’deki branşlarına göre “SBS ve benzeri sınavlar toplumuzda bir Sınav kültürü oluşturmuştur.” İfadesine vermiş oldukları cevaplar arasında görüş farklılıklarının bulunup bulunmadığını belirlemek amacı ile gerçekleştirilen “t” testi ve tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre “p<0,05” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine göre Tablo 4-156’da görüldüğü üzere “p=0,002” değeri elde edildiğinden anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo 4-156’da devlet okullarında görevli olan öğretmenlerin “SBS ve benzeri sınavlar toplumuzda bir sınav kültürü oluşturmuştur.” ifadesine vermiş oldukları cevaplara ait ortalamasının “ $\bar{X}=4,08$ ”, özel okullarda görev yapan öğretmenlere ait ortalamasının ise “ $\bar{X}=4,62$ ” olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre özel okullarındaki öğretmenler SBS ve benzeri sınavların toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturduğu görüşüne devlet okullarındaki öğretmenlere göre daha çok katıldığı rahatlıkla ifade edilebilir. Ancak burada gözden kaçırılmaması gereken nokta her iki grubun ortalamasının da beşli derecelendirmeye göre dördün üzerinde olduğudur. Bu durum göstermektedir ki SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturmaktadır.

Tablo 4-158. “SBS Ve Benzeri Sınavlar Toplumuzda Bir Sınav Kültürü Oluşturmuştur.” İfadesine Öğretmenlerin Vermiş Oldukları Cevapların Görev Yaptıkları Okul Türlerine Göre Dağılımı

Okul Türü		1	2	3	4	5	Toplam
	f	1	1	4	33	13	52
Devlet	Gp	1,9%	1,9%	7,7%	63,5%	25,0%	100,0%
Okulu	Ga	100,0%	100,0%	66,7%	82,5%	39,4%	64,2%
	T	1,2%	1,2%	4,9%	40,7%	16,0%	64,2%
	f	0	0	2	7	20	29
Özel	Gp	,0%	,0%	6,9%	24,1%	69,0%	100,0%
Okul	Ga	,0%	,0%	33,3%	17,5%	60,6%	35,8%
	T	,0%	,0%	2,5%	8,6%	24,7%	35,8%
	f	1	1	6	40	33	81
Toplam	Gp	1,2%	1,2%	7,4%	49,4%	40,7%	100,0%
	Ga	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	T	1,2%	1,2%	7,4%	49,4%	40,7%	100,0%

* f(Frakans), Gp(Grup içerisindeki yüzdelik oran), Ga(Gruplar arası yüzdelik oran), T(Genel toplam’a göre yüzdelik oran)

Devlet okullarında görevli öğretmenler ile özel okullarda görev yapan öğretmenlerin “SBS ve benzeri sınavlar toplumuzda bir Sınav kültürü oluşturmuştur.” İfadesine vermiş oldukları cevapların dağılımına Tablo 4-158’den baktığımızda ise devlet okullarında görev yapan öğretmenlerden %25’i sınavlar kesinlikle toplumumuzda bir kültür oluşturduğu görüşüne sahipken, özel okullardaki öğretmenlerin %69’u bu görüşe kesinlikle katılmaktadır. Özel okullardaki öğretmenlerden bu görüşe olumsuz yani katılmadığını veya çok az katıldığını ifade eden öğretmen bulunmamasına rağmen, devlet okullarında görevli öğretmenlerden %3,8’i bu görüşe katılmadıklarını veya çok az katıldıklarını ifade etmişlerdir. Elde edilen tüm bu bulgulara göre özel okul öğretmenleri devlet okullarındaki öğretmenlere oranla çok daha fazla SBS’ ve benzeri sınavların toplumuzda bir sınav kültürü oluşturduğu kanaatinde oldukları belirlenmiştir.

9. “Sınav Kültürünün Oluşmasında Gelecek Korkusu Önemli Bir Yer Tutmaktadır.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Öğretmenlerden ise sınav kültürünün oluşmasında geleceğe ilişkin bir korkunun etkili olup olmadığı bilgisi alınmak istenmiş ve Tablo 4-136’da görüldüğü gibi öğretmenlerin %2,5’inin “SBS ve benzeri sınavların meydana getirdiği sınav kültüründe gelecek korkusu önemli bir yer tutmaktadır” ifadesine kesinlikle katıldıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin %6,2’si orta düzeyde bu görüşe katılırken, %33,3’ünün oldukça fazla katıldığı, %58’inin ise kesinlikle gelecek korkusunun önemli bir yere sahip olduğunu ifade ettiği belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre öğretmenlerin sınav kültürünün oluşmasında gelecek korkusunun önemli bir yere sahip olduğu görüşüne sahip olduğu ifade etmek doğru olacaktır.

Tablo 4-159. “Sınav Kültürünün Oluşmasında Gelecek Korkusu Önemli Bir Yer Tutmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyetlerine ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	4,65	,60	2,748	79	,007*
	Erkek	33	4,21	,82			
Okul Türü	Devlet	52	4,31	,81	2,791	79	,007*
	Özel	29	4,78	,44			

* p<0,05

Tablo 4-160. “Sınav Kültürünün Oluşmasında Gelecek Korkusu Önemli Bir Yer Tutmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	,41	3	,136	,252	,860
	Grup içi	38,33	71	,540		
	Toplam	38,75	74			

*p<0,05

“SBS ve benzeri sınavların meydana getirdiği sınav kültüründe gelecek korkusu önemli bir yer tutmaktadır” ifadesine öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine göre ve cinsiyetlerine göre Tablo 4-159’da görüldüğü gibi gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde görüş farklılıklarının bulunduğu belirlenmiştir. “SBS ve benzeri sınavların meydana getirdiği sınav kültüründe gelecek korkusu önemli bir yer tutmaktadır” ifadesine öğretmenlerin cinsiyetlerine göre verdikleri cevaplar için “ $p=0,007$ ” değeri, okul türlerine göre “ $p=0,007$ ” değeri elde edilmiştir. Tablo 4-160’da görüldüğü gibi gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre ise öğretmenlerin branşlarına göre görüş farklılıkları söz konusu değildir.

Tablo 4-161. “Bu Sınav Kültüründe Gelecek Korkusu Önemli Bir Yer Tutmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Vermiş Oldukları Cevapların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet		1	2	3	4	5	Toplam
Bayan	f	0	0	3	11	34	48
	Gp	,0%	,0%	6,3%	22,9%	70,8%	100,0%
	Ga	,0%	,0%	60,0%	40,7%	72,3%	59,3%
	T	,0%	,0%	3,7%	13,6%	42,0%	59,3%
Erkek	f	0	2	2	16	13	33
	Gp	,0%	6,1%	6,1%	48,5%	39,4%	100,0%
	Ga	,0%	100,0%	40,0%	59,3%	27,7%	40,7%
	T	,0%	2,5%	2,5%	19,8%	16,0%	40,7%
Toplam	f	0	2	5	27	47	81
	Gp	,0%	2,5%	6,2%	33,3%	58,0%	100,0%
	Ga	,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	T	,0%	2,5%	6,2%	33,3%	58,0%	100,0%

* f(Frakans), Gp(Grup içerisindeki yüzdelik oran), Ga(Gruplar arası yüzdelik oran), T(Genel toplam’a göre yüzdelik oran)

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre “SBS ve benzeri sınavların meydana getirdiği sınav kültüründe gelecek korkusu önemli bir yer tutmaktadır” ifadesine vermiş oldukları cevapların ortalamalarına Tablo 4-159’den baktığımızda, bayan öğretmenlerin ortalaması “ $\bar{X}=4,65$ ” iken erkek öğretmenlerin ortalamasının “ $\bar{X}=4,21$ ” olduğu görülmektedir. Bu nedenle bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla gelecek korkusunun sınav kültürünün oluşmasında etkili olduğu görüşüne çok daha fazla katıldıkları söylenebilir.

Tablo 4-161’e baktığımızda ise bayan öğretmenlerin %70,8’i sınav kültürünün oluşmasında kesinlikle gelecek korkusunun çok büyük bir yere sahip olduğunu ifade ederken, erkek öğretmenlerin %39,4’ü aynı düzeyde bu görüşe katılmaktadır. Bayan öğretmenlerden bu görüşe hiç katılmadığını veya çok az katıldığını ifade eden olmamasına rağmen erkek öğretmenlerden %6,1’i bu görüşe katılmadığını ifade etmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre bayan öğretmenler erkek öğretmenlere oranla çok daha fazla sınav kültürünün oluşmasında gelecek korkusunun önemli bir yere sahip olduğu görüşündedir.

“Bu sınav kültüründe gelecek korkusu önemli bir yer tutmaktadır.” ifadesine öğretmenlerin vermiş oldukları cevapların görev yaptıkları okul Türlerine göre ortalamaları Tablo 4-159’da verilmiştir. Devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin ortalaması “ $\bar{X}=4,31$ ”, özel okullarda görev yapan öğretmenlerin ortalaması da “ $\bar{X}=4,76$ ” olarak bulunmuştur. Bu bulgulara göre özel okullardaki öğretmenler devlet okullarındaki öğretmenlere göre sınav kültürünün oluşmasında gelecek korkusunun önemli bir yere sahip olduğu görüşüne çok daha fazla sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 4-162’ye baktığımızda devlet okullarındaki öğretmenlerin %40,4’ü sınav kültürünün oluşmasında gelecek korkusunun kesinlikle önemli bir yere sahip olduğunu ifade ederken, özel okullardaki öğretmenlerin bu görüşe aynı derecede katılanların oranı %75’dir. Elde edilen bu bulgulara göre özel okullardaki öğretmenlerin gelecek korkusunun sınav kültüründe kesinlikle önemli bir yere sahip

olduğu görüşünde birleştikleri, devlet okullarındaki öğretmenlerin ise bu konuya özel okul öğretmenleri kadar olmasa da oldukça fazla katıldığı belirlenmiştir.

Tablo 4-162. “Bu Sınav Kültüründe Gelecek Korkusu Önemli Bir Yer Tutmaktadır.” İfadesine Öğretmenlerin Vermiş Oldukları Cevapların Görev Yaptıkları Okul Türlerine Göre Dağılımı

Okul Türü		1	2	3	4	5	Toplam
Devlet Okulu	f	1	0	10	20	21	52
	Gp	1,9%	,0%	19,2%	38,5%	40,4%	100,0%
	Ga	100,0%	,0%	76,9%	83,3%	50,0%	65,0%
	T	1,3%	,0%	12,5%	25,0%	26,3%	65,0%
Özel Okul	f	0	0	3	4	21	28
	Gp	,0%	,0%	10,7%	14,3%	75,0%	100,0%
	Ga	,0%	,0%	23,1%	16,7%	50,0%	35,0%
	T	,0%	,0%	3,8%	5,0%	26,3%	35,0%
Toplam	f	1	0	13	24	42	80
	Gp	1,3%	,0%	16,3%	30,0%	52,5%	100,0%
	Ga	100,0%	,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	T	1,3%	,0%	16,3%	30,0%	52,5%	100,0%

* f(Frakans), Gp(Grup içerisindeki yüzdelik oran), Ga(Gruplar arası yüzdelik oran), T(Genel toplam’a göre yüzdelik oran)

Bulgulara göre öğretmenlerin hemen hemen tamamına yakını (%90,1) SBS ve benzeri sınavların toplumumuzda oluşturduğu sınav kültürünün meydana gelmesinde gelecek korkusunun önemli bir yere sahip olduğu görüşündedir. Bu görüşe ters ifadelerde bulunan öğretmenlerin oranı neredeyse yok denecek kadar azdır. Öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine ve cinsiyetlerine göre sınav kültürünün oluşmasında gelecek korkusunun önemli bir yere sahip olduğu konusunda görüş farklılıkları bulunmaktadır. Bayan öğretmenler erkek öğretmenlere oranla bu görüşe daha çok katılmakla birlikte, bu görüşe hiç katılmadığını veya çok az katıldığını ortaya koyan olmamıştır. Oysa erkek öğretmenlerden çok az da olsa bu görüşe hiç

katılmadıklarını ifade edenler olmuştur. Özel okul öğretmenlerinin %75'lik gibi çok yüksek bir oranda gelecek korkusunun sınav kültürünün oluşmasında etkili olduğu görüşü hâkim iken devlet okullarındaki öğretmenler de kesin bir şekilde ifade edilemese de bu görüşe oldukça fazla katıldıkları belirlenmiştir.

10. “SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

Öğretmenler SBS’nin üç yıl yapılması ile ilgili olarak işin içerisinde fiilen bulunan kişiler olduğundan bu konudaki görüşlerinin alınması önemli olarak görülmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin yeni uygulama hakkında görüşleri alınmak istenmiş ve öğretmenlerin %23,5’inin “SBS’nin 6., 7. ve 8. sınıfta olmak üzere üç defa yapılması iyi oldu.” görüşüne hiç katılmadığı, %7,4’ünün oldukça az, %13,6’sının orta düzeyde, %17,3’ünün oldukça fazla, %38,3’ünün ise kesinlikle katıldığı tespit edilmiştir (Bkz. Tablo 4-136).

Tablo 4-163. “SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine Öğretmenlerin Cinsiyet ve Okul Türlerine Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	48	3,54	1,57	,988	79	,326
	Erkek	33	3,18	1,67			
Okul Türü	Devlet	52	3,73	1,44	2,602	79	,011*
	Özel	29	2,79	1,74			

* $p < 0,05$

“SBS’nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.” görüşüne öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine göre verdikleri cevaplar arasında gerçekleştirilen ve Tablo 4-163’de verilmiş olan “t” testi sonuçlarına göre “ $p = 0,011 < 0,05$ ” değeri elde dildiğinden anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin cinsiyetlerine ve branşlarına göre “ $p < 0,05$ ”

manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları söz konusu değildir (Bkz. Tablo 4-163 ve Tablo 4-164).

Tablo 4-164. “SBS’nin 6. 7. Ve 8. Sınıfta Olmak Üzere 3 Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine Öğretmenlerin Branşlarına Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Branşlar	Gruplar arası	4,69	3	1,56	,617	,606
	Grup içi	179,90	71	2,53		
	Toplam	184,59	74			

*p<0,05

Tablo 4-163’de “SBS’nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.” ifadesine öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplara ait istatistikler verilmiştir. Tabloya göre devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin ortalaması “ $\bar{X}=3,73$ ” iken özel okullarda görev yapan öğretmenlerin ortalaması ise “ $\bar{X}=2,79$ ”dur. Her iki grubun ortalamaları arasındaki fark ise “0,94”dür. Elde edilen bu bulgulara göre devlet okullarındaki öğretmenlerin özel okullardaki öğretmenlere göre “SBS’nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.” görüşüne daha çok katıldığı belirlenmiştir.

Özet olarak, elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin %55,6’sına göre SBS’nin 6., 7., ve 8. sınıfta olmak üzer üç defa yapılması iyi olmuştur. Devlet okullarında görev yapan öğretmenler ile özel okullarda görev yapan öğretmenler arasında SBS’ni 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere her yıl yapılması konusunda görüş farklılıkları bulunmaktadır. Devlet okullarında öğretmenlerin bu görüşe oldukça fazla katıldığı görülürken, özel okullardaki öğretmenlerin bu konuya orta düzeyde katıldığı belirlenmiştir.

4-3. Seviye Belirleme Sınavları ile ilgili velilerin Görüşleri nelerdir? Alt Problemine İlişkin Bulgular

4-3-1. “SBS’nin Veliler Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle İlgili Veli Görüşleri Nelerdir?” Ve “SBS’nin Veliler Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle İlgili Velilerin Çocuklarını Göndermiş Oldukları Okulun Bulunduğu İlçeye, Okul Türüne, Cinsiyetlerine, Çocuğunun Sınava Girme Sayısına Ve Sınıfına Göre Görüşleri Arasında Fark Var Mı?” Alt Problemlerine Ait Bulgular

Tablo 4-165. SBS’nin Veliler Üzerindeki Psikolojik Etkileri İle ilgili Veli Görüşlerine Ait Frekans Tablosu

Bağımlı Değişkenler		1*	2	3	4	5	Top.
Çocuğumla Birlikte Ailece Bizde Aynı Stresi Yaşıyoruz.	f	10	24	19	18	20	91
	%	11,0	26,4	20,9	19,8	22,0	100
Sınava Doğru Yaklaştıkça Daha Da Endişelenir Olduk.”	f	17	22	19	18	16	92
	%	18,5	23,9	20,7	19,6	17,4	100
Ya Hata Yaparsa Fikrini Aklımdan Silemiyorum.	f	23	23	22	13	9	90
	%	25,6	25,6	24,4	14,4	10	100
SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum.	f	33	23	23	8	5	92
	%	35,9	25,0	25,0	8,7	5,4	100
Aile İçi Tartışmalarımız Arttı	f	39	29	15	5	4	92
	%	42,4	31,5	16,3	5,4	4,3	100
Çocuğumun Yoğun Bir Şekilde Çalışması Beni Mutlu Ediyor.	f	18	16	27	14	16	91
	%	19,8	17,6	29,7	15,4	17,6	100

*1=hiç katılmıyorum, 2=çok az katılıyorum 3=orta seviyede katılıyorum 4=oldukça/çok fazla katılıyorum, 5 = Her zaman/sürekli/kesinlikle katılıyorum.

1. “Çocuğumla Birlikte Ailece Bizde Aynı Stresi Yaşıyoruz.” İfadesine İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-165’de görüldüğü gibi çocuklarının yaşamış olduğu stresi velilerin %,11’’ine göre ailede kesinlikle yaşanmamaktadır. Velilerin %26,4’ü çok az da olsa çocukları ile birlikte aynı stresi yaşadıklarını, %19,8’i oldukça fazla bu stersin aile içerisinde da yaşandığını, %22’si ise kesinlikle çocuklarının yaşamış olduğu stresi bire bir ailelerinde de yaşandığı görüşüne sahiptir. Bu bulgular öğrencilerin yaşamış olduğu stresi ailelere de çeşitli oranlarda yaşandığını göstermektedir.

Tablo 4-166. “Çocuğumla Birlikte Ailece Bizde Aynı Stresi Yaşıyoruz.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	42	2,86	1,37	1,75	82	,084
	Erkek	42	3,36	1,23			
Okul Türü	Devlet	51	2,96	1,20	1,57	89	,119
	Özel	40	3,40	1,46			
SBS’ye Giriş	İlk	38	3,16	1,42	,081	88	,936
	İkinci	52	3,13	1,28			

* p<0,05

Tablo 4-167. “Çocuğumla Birlikte Ailece Bizde Aynı Stresi Yaşıyoruz.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	8,800	2	4,40	2,535	,085
	Grup içi	151,02	87	1,74		
	Toplam	159,82	89			
İlçeler	Gruplar arası	1,12	2	,56	,310	,734
	Grup içi	158,73	88	1,80		
	Toplam	159,85	90			

* p<0,05

“Çocuğumla Birlikte Ailece Bizde Aynı Stresi Yaşıyoruz.” ifadesine Tablo 4-166’da görüldüğü gibi “t” testi sonuçlarına göre velilerin cinsiyetlerine, çocuklarının devam ettiği okul türlerine ve çocuklarının SBS’ye girme sayısına göre vermiş oldukları cevaplar arasında “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır. Tablo 4-167’de yer alan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre de çocuklarının öğrenim gördüğü sınıflara ve okulun bulunduğu ilçelere göre de velilerin görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

2. “Sınava Doğru Yaklaştıkça Daha Da Endişelenir Olduk.” İfadesine İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-165’de görüldüğü gibi velilerin %18,5’ine göre sınav yaklaştıkça sınava yönelik endişelerinde artış hiçbir şekilde söz konusu değildir. %23,9’u çok az da olsa endişelendiklerini, %19,6’sı oldukça fazla endişelenmeye başladıklarını, 17,4’ü kesinlikle sınav yaklaştıkça daha da endişelendiklerini ifade etmiştir.

Tablo 4-168. “Sınava Doğru Yaklaştıkça Daha Da Endişelenir Olduk.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	42	2,86	1,51	,319	83	,751
	Erkek	43	2,95	1,27			
Okul Türü	Devlet	51	2,92	1,26	,102	90	,919
	Özel	41	2,95	1,52			
SBS’ye Giriş	İlk	38	2,95	1,47	,142	89	,888
	İkinci	53	2,91	1,32			

* $p<0,05$

“Sınava Doğru Yaklaştıkça Daha Da Endişelenir Olduk.” ifadesine Tablo 4-168’de görüldüğü gibi “t” testi sonuçlarına göre velilerin cinsiyetlerine, çocuklarının devam ettiği okul türlerine ve çocuklarının SBS’ye girme sayısına göre vermiş oldukları cevaplar arasında “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır. Tablo 4-169’da yer alan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına

göre de çocuklarının öğrenim gördüğü sınıflara ve okulun bulunduğu ilçelere göre de velilerin görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

Tablo 4-169. “Sınava Doğru Yaklaştıkça Daha Da Endişelenir Olduk.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	4,79	2	2,39	1,263	,288
	Grup içi	166,82	88	1,90		
	Toplam	171,60	90			
İlçeler	Gruplar arası	,07	2	,04	,018	,982
	Grup içi	171,54	89	1,93		
	Toplam	171,61	91			

* $p < 0,05$

3. “Ya Hata Yaparsa Fikrini Aklımdan Silemiyorum.” İfadesine İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular

Velilerin “ya hata yaparsa fikrini aklımdan silemiyorum.” ifadesine vermiş oldukları cevapları Tablo 4-165’den incelediğimizde, velilerin %10’u bu ifadeye kesinlikle katılırken, %14,4’ü oldukça fazla katıldıklarını belirtmiştir. Velilerin %25,6’sının ise bu ifadeye hiç katılmadıkları, %25’6’sının ise çok az katıldıkları tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre veliler arasında çocuklarının sınavda hata yapmaları konusunda çok büyük derecede korkunun bulunmadığı belirlenmiştir. Ancak %24’lük bir veli grubu oldukça fazla bu korkuyu taşımaktadır.

Tablo 4-170’de görüldüğü gibi “t” testi sonuçlarına göre “Ya Hata Yaparsa Fikrini Aklımdan Silemiyorum.” ifadesine velilerin cinsiyetlerine, çocuklarının devam ettiği okul türlerine ve çocuklarının SBS’ye girme sayısına göre vermiş oldukları cevaplar arasında “ $p < 0,05$ ” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır. Tablo 4-171’da yer alan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına

göre de çocuklarının öğrenim gördüğü sınıflara ve okulun bulunduğu ilçelere göre de velilerin görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

Tablo 4-170. “Ya Hata Yaparsa Fikrini Aklımdan Silemiyorum.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	41	2,51	1,33	,298	81	,766
	Erkek	42	2,60	1,21			
Okul Türü	Devlet	51	2,69	1,17	,912	88	,364
	Özel	39	2,45	1,43			
SBS’ye Giriş	İlk	38	2,61	1,39	,273	87	,785
	İkinci	51	2,53	1,22			

* p<0,05

Tablo 4-171. “Ya Hata Yaparsa Fikrini Aklımdan Silemiyorum.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	4,63	2	2,32	1,391	,254
	Grup içi	143,15	86	1,66		
	Toplam	147,78	88			
İlçeler	Gruplar arası	,94	2	,47	,278	,758
	Grup içi	147,02	87	1,69		
	Toplam	147,96	89			

* p<0,05

4. “SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum.” İfadesine İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-165’de görüldüğü gibi “SBS aklıma geldikçe paniğe kapılıyorum.” ifadesine velilerin %35,9’u kesinlikle katılmamaktadır. %25’i çok az bu görüşe

katılırken, %8,7'si oldukça fazla katıldıklarını, %5,4'ü ise kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4-172. “SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	42	2,29	1,29	,547	83	,586
	Erkek	43	2,14	1,17			
Okul Türü	Devlet	51	2,59	1,19	3,431	90	,001*
	Özel	41	1,78	1,04			
SBS'ye Giriş	İlk	38	2,26	1,25	,293	89	,770
	İkinci	53	2,19	1,16			

* p<0,05

Tablo 4-173. “SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	,15	2	,08	,053	,948
	Grup içi	127,45	88	1,45		
	Toplam	127,60	90			
İlçeler	Gruplar arası	9,52	2	4,76	3,569	,052
	Grup içi	118,69	89	1,33		
	Toplam	128,21	91			

* p<0,05

Tablo 4-172'deki “t” testi sonuçlarına göre “SBS aklıma geldikçe paniğe kapılıyorum” ifadesine ilişkin veliler arasında cinsiyetlerine ve çocuklarının sınava girme sayısına göre anlamlı görüş farklılıklarının “p<0,05” manidarlık düzeyinde bulunmadığı belirlenmiştir. Çocuklarını göndermiş oldukları okul türlerine göre ise anlamlı görüş farklılıkları söz konusudur. Tablo 4-173'deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre çocuklarının öğrenim gördüğü sınıflara ve ilçelere göre de velilerin görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

Çocuklarının gitmiş oldukları okul türlerine göre velilerinin “SBS aklıma geldikçe paniğe kapılıyorum” ifadesine vermiş oldukları cevapların ortalamalarına Tablo 4-172’den baktığımızda, devlet okullarındakilerin ortalaması “ $\bar{X}=2,59$ ”, özel okullardakinin ortalaması “ $\bar{X}=1,78$ ”dir. Bu bulgulara çocukları özel okullarda öğrenimini sürdüren velilerin devlet okulundaki velilere oranla çok daha az SBS’den dolayı panik yaşadıkları söylenebilir.

Tablo 4-174. “SBS Aklıma Geldikçe Paniğe Kapılıyorum.” İfadesine Çocuklarını Göndermiş Oldukları Okul Türlerine Göre Velilerin Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

Okul Türü		1	2	3	4	5	Toplam
	f	11	13	17	6	4	51
Devlet	Gp	21,6%	25,5%	33,3%	11,8%	7,8%	100,0%
Okulu	Ga	33,3%	56,5%	73,9%	75,0%	80,0%	55,4%
	T	12,0%	14,1%	18,5%	6,5%	4,3%	55,4%
	f	22	10	6	2	1	41
Özel	Gp	53,7%	24,4%	14,6%	4,9%	2,4%	100,0%
Okul	Ga	66,7%	43,5%	26,1%	25,0%	20,0%	44,6%
	T	23,9%	10,9%	6,5%	2,2%	1,1%	44,6%
	f	33	23	23	8	5	92
Toplam	Gp	35,9%	25,0%	25,0%	8,7%	5,4%	100,0%
	Ga	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	T	35,9%	25,0%	25,0%	8,7%	5,4%	100,0%

* f(Frakans), Gp(Grup içerisindeki yüzdelik oran), Ga(Gruplar arası yüzdelik oran), T(Genel toplam’a göre yüzdelik oran)

Çocuklarının gitmiş oldukları okul türlerine göre velilerinin “SBS aklıma geldikçe paniğe kapılıyorum” ifadesine vermiş oldukları cevapların dağılımına Tablo 4-174’den baktığımızda, özel okul velilerinin %53,7’si bu görüşe hiç katılmaz iken, devlet okulu velilerinden bu görüşe hiç katılmayanların oranı % 21.6’dır. Devlet okulu velilerinin %7,4’ü bu görüşe kesinlikle katılırken özel okul velilerinin ise

sadece %2,4'ü bu görüşe kesinlikle katılmaktadır. Tablo 4-172'de verilen ortalamalara baktığımızda ise devlet okulu velilerinin özel okul velilerine göre daha çok paniğe kapıldıkları görülmektedir.

Bir araştırma öğretmenlerin yarısının, tüm sınıfların testler ve sınavlar nedeniyle çok fazla kaygı ve panik atak yaşadığını ortaya koymaktadır (Sullavin, 2002). Bu araştırmaya katılan velilerde ise SBS nedeni ile paniğe kapılmaların çok az olduğu belirlenmiştir. Elde ettiğimiz bulgular göstermektedir ki velilerin sadece %14,1'i SBS akıllarına geldikçe panik yaşamaktadır. Devlet okulu velilerinin özel okul velilerine göre daha fazla SBS konusunda paniğe kapıldıkları belirlenmiştir.

5. “Aile İçi Tartışmalarımız Arttı” İfadesine İlişkin Veli Görüşleri

Tablo 4-164'de görüldüğü gibi velilerin %9,7'si SBS nedeni ile aile içi tartışmalarının arttığı görüşüne sahiptir. Kesinlikle aile içi tartışmaların artmadığı görüşüne sahip olanların oranı %42,4, çok az da olsa arttığı görüşünde olanların oranı ise %31,5 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4-175. “Aile İçi Tartışmalarımız Arttı” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	42	2,05	1,19	,894	83	,374
	Erkek	43	1,84	,97			
Okul Türü	Devlet	51	2,27	1,17	3,008	90	,003*
	Özel	41	1,61	,89			
SBS'ye Giriş	İlk	38	1,94	1,16	,144	89	,886
	İkinci	53	1,98	1,07			

Tablo 4-175'deki “t” testi sonuçlarına göre “Aile İçi Tartışmalarımız Arttı” ifadesine ilişkin velilerin cinsiyetlerine ve çocuklarının sınava girme sayısına göre anlamlı görüş farklılıklarının “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde bulunmadığı belirlenmiştir. Veliler arasında çocuklarını göndermiş oldukları okul türlerine göre

anlamli görüş farklılıkları söz konusudur. Tablo 4-176'deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre çocuklarının öğrenim gördüğü sınıflara ve ilçelere göre de velilerin görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

Tablo 4-176. “Aile İçi Tartışmalarımız Arttı” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	,879	2	,44	,358	,700
	Grup içi	108,02	88	1,23		
	Toplam	108,90	90			
İlçe	Gruplar arası	3,64	2	1,82	1,522	,224
	Grup içi	106,32	89	1,20		
	Toplam	109,96	91			

* p<0,05

Tablo 4-177. “Aile İçi Tartışmalarımız Arttı” İfadesine Velilerin Çocuklarını Göndermiş Oldukları Okul Türlerine Göre Dağılımı

Okul Türü		1	2	3	4	5	Toplam
Devlet Okulu	f	14	20	10	3	4	51
	Gp	27,5%	39,2%	19,6%	5,9%	7,8%	100,0%
	Ga	35,9%	69,0%	66,7%	60,0%	100,0%	55,4%
	T	15,2%	21,7%	10,9%	3,3%	4,3%	55,4%
Özel Okul	f	25	9	5	2	0	41
	Gp	61,0%	22,0%	12,2%	4,9%	,0%	100,0%
	Ga	64,1%	31,0%	33,3%	40,0%	,0%	44,6%
	T	27,2%	9,8%	5,4%	2,2%	,0%	44,6%
Toplam	f	39	29	15	5	4	92
	Gp	42,4%	31,5%	16,3%	5,4%	4,3%	100,0%
	Ga	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	T	42,4%	31,5%	16,3%	5,4%	4,3%	100,0%

Çocuklarının devam ettikleri okul türlerine göre velilerin vermiş oldukları cevaplara baktığımızda Tablo 4-175’de görüldüğü üzere “t” testi sonuçlarında “ $p=0,03$ ” değeri elde edilmiştir. Bu değer “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde oldukça anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğunu göstermektedir. Aynı tablodan okul türlerine göre velilerin vermiş oldukları cevapların ortalamalarına baktığımızda, devlet okulu velilerinin ortalaması “ $\bar{X}=2,27$ ”, özel okulu velilerinin ortalaması “ $\bar{X}=1,61$ ”dir. Bu bulgular SBS’den dolayı devlet okulu velilerinin özel okul velilerine oranla daha çok aile içi tartışmalar yaşadıklarını göstermektedir.

Tablo 4-177’ye göre devlet okullarda çocuklarını okutan velilerin % 7,8’ine göre SBS nedeni ile kesinlikle aile içerisindeki tartışmaları artmıştır. Oysaki özel okullarda öğrenim gören çocukların velilerinin hiç biri bu görüşte değildir. Özel okullarda öğrenim gören çocukların velilerinin % 61’ine göre kesinlikle aile içerisindeki tartışmalarında bir artış olmamıştır. Böyle bir artışın kesinlikle olmadığını ifade eden devlet okullarında çocukları öğrenim gören velilerin oranı ise % 27,5’dir.

Elde edilen bulgulara göre SBS nedeni ile aile tartışmaların arttığı görüşüne sahip olan velilerin oranı %9,7’dir. Velilerin çocuklarının öğrenim gördükleri okul türlerine göre aile içi tartışmaların artışına ilişkin anlamlı görüş farklılıkları bulunmaktadır. Devlet okullarında çocuklarını okutan ailelerde, özel okullarda çocuklarını okutan ailelere göre deha fazla aile içi tartışmalarda artış söz konusudur. Diğer taraftan özel okul velilerinden artış olduğuna ilişkin görüşe kesin bir şekilde katılan söz konusu değilken, devlet okulu velilerinin %9,7’sine göre kesinlikle aile içi tartışmalar artmıştır.

6. “Çocuğumun Yoğun Bir Şekilde Çalışması Beni Mutlu Ediyor.” İfadesine İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular

Velilere çocuklarının yoğun bir şekilde çalıştıklarını görmelerinin onları mutlu edip etmediği konusunda fikirlerini almak için yöneltilen “Çocuğumun yoğun

bir şekilde çalışması beni mutlu ediyor.” ifadesine katılma oranlarına Tablo 4-165’den baktığımızda %33’ünün mutlu oldukları, %37’4’ünün ise çocuklarının yoğun bir şekilde çalışmasından mutlu olmadıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4-178. “Çocuğumun Yoğun Bir Şekilde Çalışması Beni Mutlu Ediyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	42	2,81	1,29	,644	82	,521
	Erkek	42	3,00	1,41			
Okul Türü	Devlet	51	3,20	1,40	2,121	89	,037
	Özel	40	2,60	1,24			
SBS’ye Giriş	İlk	38	2,87	1,42	,319	88	,750
	İkinci	52	2,96	1,33			

* p<0,05

Tablo 4-179. “Çocuğumun Yoğun Bir Şekilde Çalışması Beni Mutlu Ediyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	6,612	2	3,31	1,809	,170
	Grup içi	158,99	87	1,83		
	Toplam	165,60	89			
İlçe	Gruplar arası	2,30	2	1,15	,620	,540
	Grup içi	163,30	88	1,86		
	Toplam	165,60	90			

* p<0,05

“Çocuğumun yoğun bir şekilde çalıştığını görmek beni mutlu ediyor” ifadesine çocuklarını göndermiş oldukları okul türlerine göre veliler arasında anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu tespit edilmiştir. Tablo 4-178’de görüldüğü üzere

gerçekleştirilen “t” testi sonuçlarına göre “ $p=0,37<0,05$ ” değeri elde edilmiştir. Aynı tabloda yer alan “t” testi ve Tablo 4-179’da yer alan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre velilerin cinsiyetlerine, çocuklarını göndermiş oldukları okul türlerine, sınıflarına ve okullarının bulunduğu ilçelere göre anlamlı görüş farklılıkları bulunmamıştır.

Tablo 4-180. “Çocuğumun Yoğun Bir Şekilde Çalışması Beni Mutlu Ediyor” İfadesine Velilerin Çocuklarını Göndermiş Oldukları Okul Türlerine Göre Dağılımı

Okul Türü		1	2	3	4	5	Toplam
	f	7	11	11	9	13	51
Devlet	Gp	13,7%	21,6%	21,6%	17,6%	25,5%	100,0%
Okulu	Ga	38,9%	68,8%	40,7%	64,3%	81,3%	56,0%
	T	7,7%	12,1%	12,1%	9,9%	14,3%	56,0%
	f	11	5	16	5	3	40
Özel	Gp	27,5%	12,5%	40,0%	12,5%	7,5%	100,0%
Okul	Ga	61,1%	31,3%	59,3%	35,7%	18,8%	44,0%
	T	12,1%	5,5%	17,6%	5,5%	3,3%	44,0%
	f	18	16	27	14	16	91
Toplam	Gp	19,8%	17,6%	29,7%	15,4%	17,6%	100,0%
	Ga	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	T	19,8%	17,6%	29,7%	15,4%	17,6%	100,0%

* f(Frakans), Gp(Grup içerisindeki yüzdelik oran), Ga(Gruplar arası yüzdelik oran), T(Genel toplam’a göre yüzdelik oran)

Tablo 4-178’de çocuklarının devam ettikleri okul türlerine göre velilerin “Çocuğumun yoğun bir şekilde çalışması beni mutlu ediyor” ifadesine verdikleri cevaplara ilişkin ortalamalar da bulunmaktadır. Devlet okullarında çocuklarının eğitim-öğretimini devam ettiren velilerin ortalaması “ $\bar{X}=3,20$ ” iken özel okullarda çocuklarının eğitim-öğretimini sürdüren velilerin ortalaması ise “ $\bar{X}=2,60$ ”dır. Devlet okullarındakilerin ortalaması özel okullarinkinden “0,60” daha fazladır. Tablo 4-180’de “Çocuğumun yoğun bir şekilde çalışması beni mutlu ediyor”

İfadesine velilerin çocuklarını göndermiş oldukları okul türlerine göre dağılımı verilmiştir. Özel okul velilerinin % 27,5'i çocuklarının yoğun bir şekilde çalışmalarından hiç mutlu olmadıkları dile getirirken, devlet okullarındaki velilerin %13,7'si bu görüştedir. Devlet okulu velilerinin %25'i çocuklarının yoğun bir şekilde çalışmasından kesinlikle mutlu olduğunu belirtmiş, özel okul velilerinden ise sadece %7,5'i çocuklarının yoğun bir şekilde çalışmasından kesinlikle çok mutlu olduğunu ortaya koymuştur.

Velilerin çocuklarının yoğun bir şekilde çalışmasından mutlu olup olmamaları konusunda kesin bir yargıya varmak elde edilen bulgulara göre mümkün olmamıştır. Ancak az da olsa çocuklarının bu denli yoğun çalışmasından memnuniyetsizliğin veliler arasında daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

4-3-2. “SBS’nin Sosyal Yaşantıya Olan Etkileri İle İlgili Veli Görüşleri Nelerdir?” Ve “SBS’nin Sosyal Yaşantıya Olan Etkileri İle İlgili Velilerin Cinsiyetlerine, Çocuklarını Göndermiş Oldukları Okulun Bulunduğu İlçeye, Okulun Türüne, Çocuğunun Sınava Girme Sayısına Ve Sınıfına Göre Görüşleri Arasında Fark Var Mı?” Alt Problemine İlişkin Bulgular

1. “SBS Aile Yaşantımızı Etkiledi.” İfadesine İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular

“SBS aile yaşantımızı etkiledi.” ifadesine Tablo 4-181’de görüldüğü gibi velilerin %25,3’ü kesinlikle katılmamaktadır. Aile yaşantımızı SBS az da olsa etkiledi görüşüne sahip olanlar, %29,7 iken oldukça fazla etkiledi diyenlerin oranı %14,3, kesinlikle etkiledi görüşüne sahip olanların oranı ise %11’dir. Bu bulgulara göre SBS velilerin aile yaşantısını etkilediği söylenebilir. Ancak etkilenen aile oranının çok yüksek olmadığı da göz ardı edilmemelidir.

Tablo 4-181. “SBS’nin Sosyal Yaşantıya Olan Etkileri İle İlgili Veli Görüşlerine Ait Frekans Tablosu

Bağımlı Değişkenler		1*	2	3	4	5	Top.
SBS Aile Yaşantımızı Etkiledi.	f	23	27	18	13	10	91
	%	25,3	29,7	19,8	14,3	11,0	100
SBS Ailemizdeki Yaşam Tarzımızı Değiştirdi.	f	18	29	24	11	10	92
	%	19,6	31,5	26,1	12,0	10,9	100
Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Ev Ziyaretlerine Gidebiliyoruz.	f	33	37	12	5	4	91
	%	36,3	40,7	13,2	5,5	4,4	100
Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yere Gidebiliyoruz.	f	32	32	19	5	4	92
	%	34,8	34,8	20,7	5,4	4,3	100
Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Kendine Vakit Ayırabiliyor.	f	39	20	19	6	8	92
	%	42,4	21,7	20,7	6,5	8,7	100
Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit Ayırabiliyor.	f	40	29	12	7	4	92
	%	43,5	31,5	13,0	7,6	4,3	100
Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyor.	f	37	27	12	11	5	92
	%	40,2	29,3	13,0	12,0	5,4	100

*1=hiç katılmıyorum, 2=çok az katılıyorum 3=orta seviyede katılıyorum 4=oldukça/çok fazla katılıyorum, 5 = Her zaman/sürekli/kesinlikle katılıyorum.

“SBS aile yaşantımızı etkiledi” ifadesine velilerin cinsiyetlerine, çocuklarının öğrenimini sürdürdükleri okul türlerine ve SBS’ye giriş sayılarına göre verdikleri cevaplar arasında gerçekleştirilen “t” testi sonuçları Tablo 4-182’de, çocuklarının devam ettikleri sınıflara ve okulların bulundukları ilçelere göre gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçları da Tablo 4-183’de verilmiştir. Her iki tabloda da görüldüğü gibi SBS’nin aile yaşantılarını etkilemesi ile ilgili bağımsız değişkenlere göre veliler arasında görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

Tablo 4-182. “SBS Aile Yaşantımızı Etkiledi.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	41	2,51	1,33	,163	82	,871
	Erkek	43	2,47	1,32			
Okul Türü	Devlet	51	2,41	1,15	1,226	89	,223
	Özel	40	2,75	1,48			
SBS’ye Giriş	İlk	38	2,66	1,46	,560	88	,577
	İkinci	52	2,50	1,21			

* p<0,05

Tablo 4-183. “SBS Aile Yaşantımızı Etkiledi.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	1,33	2	,665	,378	,686
	Grup içi	152,89	87	1,76		
	Toplam	154,22	89			
İlçe	Gruplar arası	1,52	2	,76	,436	,648
	Grup içi	152,90	88	1,74		
	Toplam	154,42	90			

* p<0,05

2. “SBS Ailemizdeki Yaşam Tarzımızı Değiştirdi.” İfadesine İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-181’e göre velilerin %10,9’u SBS’nin ailelerindeki yaşam tarzını değiştirdiği ifadesine kesinlikle katılmaktadır. %12’si ise böyle bir değişikliğin gerçekleştiğine oldukça fazla katılırken, % 31,5’i çok az katılmaktadır. SBS ailemizdeki yaşam tarzımızı kesinlikle değiştirmede görüşüne sahip olanların oranı ise %19,6 olarak belirlenmiştir.

Tablo 4-184 “SBS Ailemizdeki Yaşam Tarzımızı Değiştirdi.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	42	2,60	1,25	,035	83	,972
	Erkek	43	2,60	1,20			
Okul Türü	Devlet	51	2,43	1,19	1,739	90	,085
	Özel	41	2,88	1,27			
SBS’ye Giriş	İlk	38	2,71	1,33	,544	89	,588
	İkinci	53	2,57	1,18			

* p<0,05

Tablo 4-184 ve Tablo 4-185’de görüldüğü gibi “SBS ailedeki yaşam tarzımızı değiştirdi” ifadesine ilişkin veliler arasında cinsiyetlerine, çocuklarının okullarının bulunduğu ilçelere, okulun türüne, çocuklarının öğrenim gördükleri sınıflara ve sınava girme sayısına göre “p<0,05” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir.

Tablo 4-185. “SBS Ailemizdeki Yaşam Tarzımızı Değiştirdi.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	,94	2	,47	,299	,743
	Grup içi	138,36	88	1,57		
	Toplam	139,30	90			
İlçe	Gruplar arası	,93	2	,47	,300	,742
	Grup içi	138,50	89	1,56		
	Toplam	139,44	91			

* p<0,05

3. “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Ev Ziyaretlerine Gidebiliyoruz.” İfadesine İlişkin Veli Görüşleri Ait Bulgular

Velilerin “Çocuğumuz SBS’ye hazırlanırken ev ziyaretlerine gidebiliyoruz.” ifadesine ilişkin görüşlerine Tablo 4-181’den baktığımızda kesinlikle ve oldukça fazla bu görüşe katıldıklarını belirtenlerin oranının %9,9 olduğu tespit edilmiştir. Velilerden hiçbir şekilde bu ziyaretleri gerçekleştiremediklerini ifade edenlerin oranın, %36,3, çok az gerçekleştirebildiklerini ifade edenlerin oranının %40,7 olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgular açıkça ortaya koymaktadır ki veliler SBS’ye hazırlanan çocuklarının bulunmasından dolayı ev ziyaretlerine gitmemeye başlamıştır.

Tablo 4-186. “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Ev Ziyaretlerine Gidebiliyoruz.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	42	1,90	1,00	,603	83	,548
	Erkek	43	2,05	1,15			
Okul Türü	Devlet	50	2,04	1,16	,287	89	,775
	Özel	41	1,98	,94			
SBS’ye Giriş	İlk	38	2,03	1,10	,115	88	,909
	İkinci	52	2,00	1,05			

* $p < 0,05$

Tablo 4-186’deki “t” testi sonuçlarına göre “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Ev Ziyaretlerine Gidebiliyoruz.” ifadesine ilişkin velilerin cinsiyetlerine, çocuklarının devam ettikleri okul türlerine ve sınava girme sayısına göre anlamlı görüş farklılıklarının “ $p < 0,05$ ” manidarlık düzeyinde bulunmadığı belirlenmiştir. Tablo 4-187’deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre çocuklarının öğrenim gördüğü sınıflara ve ilçelere göre de velilerin görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

Tablo 4-187. “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Ev Ziyaretlerine Gidebiliyoruz.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	,24	2	,12	,106	,900
	Grup içi	99,76	87	1,15		
	Toplam	100,00	89			
İlçe	Gruplar arası	,39	2	,20	,172	,842
	Grup içi	100,60	88	1,14		
	Toplam	100,99	90			

* p<0,05

4. “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yere Gidebiliyoruz.” İfadesine İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-181’e göre velilerin %34,8’i “çocuğumuz SBS’ye hazırlanırken tatil günleri ailece bir yerlere gidebiliyoruz” ifadesine kesinlikle katılmazken, %34,8’i bu görüşe çok az katılmaktadır. Tatil günleri ailece bir yere gidebiliyoruz görüşüne velilerin %5,4’ü oldukça fazla katıldığını, %4,3’ü ise kesinlikle katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulguya göre ailelerin hemen hemen %80’i SBS’ye hazırlanan çocukları olduğundan tatil günlerinde ailece bir yerlere gidemedikleri söylenebilir. Öğrencilerden elde edilen bulgularla karşılaştırıldığında velilerin ailece bir yerlere gidemediklerine daha yüksek bir oranda katıldığı belirlenmiştir.

Tablo 4-188’deki “t” testi sonuçlarına göre “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yere Gidebiliyoruz.” ifadesine ilişkin velilerin cinsiyetlerine, çocuklarının sınava girme sayısına ve öğrenim gördükleri okul türlerine göre anlamlı görüş farklılıklarının “p<0,05” manidarlık düzeyinde bulunmadığı belirlenmiştir. Tablo 4-189’deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına

göre de çocuklarının öğrenim gördüğü sınıflara ve ilçelere göre de velilerin görüşleri arasında fark bulunmamıştır.

Tablo 4-188 “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yere Gidebiliyoruz.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	42	1,98	,92	,615	83	,540
	Erkek	43	2,12	1,16			
Okul Türü	Devlet	51	2,12	1,17	,195	90	,846
	Özel	41	2,07	,96			
SBS’ye Giriş	İlk	38	2,05	,98	,262	89	,794
	İkinci	53	2,11	1,15			

* p<0,05

Tablo 4-189. “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Tatil Günleri Ailece Bir Yere Gidebiliyoruz.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	,19	2	,09	,078	,925
	Grup içi	105,11	88	1,19		
	Toplam	105,30	90			
İlçe	Gruplar arası	,86	2	,43	,364	,696
	Grup içi	105,26	89	1,18		
	Toplam	106,12	91			

* p<0,05

5. “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Kendine Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine İlişkin Velilerin Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-181’de görüldüğü gibi velilerin %62,4’üne göre çocukları SBS’ye hazırlanırken kendine hiç vakit ayıramamaktadır. %21,7’si SBS’ye hazırlanırken

çocuklarının kendine çok az vakit ayırabildikleri görüşündedirler. Çocuklarının kendine vakit ayırabildikleri görüşüne %6,5'i oldukça fazla, %8,7'si ise kesinlikle katılmaktadır. Bu bulgulara göre velilerin %84,1'i çocuklarının kendilerine SBS'ye hazırlanırken vakit ayıramadığı görüşündedir.

Tablo 4-190. “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Kendine Vakıt Ayırabiliyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	42	1,91	,98	1,23	83	,222
	Erkek	43	2,23	1,43			
Okul Türü	Devlet	51	2,37	1,36	1,664	90	,100
	Özel	41	1,93	1,17			
SBS’ye Giriş	İlk	38	2,26	1,29	,542	89	,589
	İkinci	53	2,11	1,31			

* p<0,05

Tablo 4-191. “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Kendine Vakıt Ayırabiliyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	,219	2	,11	,064	,938
	Grup içi	150,31	88	1,71		
	Toplam	150,53	90			
İlçe	Gruplar arası	3,61	2	1,81	1,088	,341
	Grup içi	147,61	89	1,66		
	Toplam	151,22	91			

* p<0,05

“Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Kendine Vakıt Ayırabiliyor.” ifadesine ilişkin velilerin cinsiyetlerine, çocuklarının sınava girme sayısına ve öğrenim gördükleri okul türlerine göre Tablo 4-190’daki “t” testi sonuçlarına göre anlamlı

görüş farklılıklarının “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde bulunmadığı belirlenmiştir. Tablo 4-191’deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre de çocuklarının öğrenim gördüğü sınıflara ve ilçelere göre de velilerin görüşleri arasında fark bulunmamıştır.

6. “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-181’de görüldüğü gibi velilerin %4,3’üne göre çocukları SBS’ye hazırlanırken spor yapmak için kesinlikle vakit ayırabilmekte, %7,6’sına göre de kesinlikle olmasa da oldukça fazla vakit ayırabilmektedir. %31,5’ine göre çocukları oldukça az spor yapmak için vakit ayırabilirken, %43,5’ine göre kesinlikle çocukları spor yapmak için vakit ayırmamaktadır. Bu nedenle velilerin çocuklarının SBS’ye hazırlanırken spor yapmaya yeteri kadar vakit ayırmadıkları görüşüne sahip olduklarını ifade etmek mümkündür. Velilerden elde edilen bulgular ile öğrencilerden elde edilen bulgular karşılaştırıldığında ise velilerin öğrencilere oranla daha fazla çocuklarının spor yapmak için vakit ayıramadığı görüşüne sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4-192. “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	42	1,74	,83	1,857	83	,067
	Erkek	43	2,19	1,33			
Okul Türü	Devlet	51	2,10	1,19	1,137	90	,259
	Özel	41	1,83	1,05			
SBS’ye Giriş	İlk	38	1,87	1,09	,778	89	,438
	İkinci	53	2,06	1,17			

* $p<0,05$

Velilerin bu ifadeye vermiş oldukları cevaplar arasında gerçekleştirilen Tablo 4-192’deki “t” testi sonuçlarında cinsiyetlerine, okul türlerine ve çocuğun sınava girme sayısına göre ve Tablo 4-193’deki tek yönlü varyans analizi

sonuçlarında çocuğunun okula devam ettiği ilçelere ve sınıflarına göre “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

Tablo 4-193. “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Spor Yapmak İçin Yeteri Kadar Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	1,30	2	,65	,502	,607
	Grup içi	113,60	88	1,29		
	Toplam	114,90	90			
İlçe	Gruplar arası	1,52	2	,76	,591	,556
	Grup içi	114,44	89	1,29		
	Toplam	115,96	91			

* $p<0,05$

7. “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular

Bu ifade hem öğrencilere hem öğretmenlere hem de velilere yöneltilmiştir. Velilerin “Çocuğum SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabiliyor.” ifadesine ilişkin görüşlerine Tablo 4-181’den baktığımızda; %40,2’si kesinlikle vakit ayıramadığını ifade ederken, %29,3’ü çok az bu aktivitelere vakit ayırabildiği görüşündedir. Velilerin %12’sine göre çocukları bu aktivitelere oldukça fazla zaman ayırabildikleri görüşüne sahip iken, velilerin %5,4’üne göre çocuklarının bu aktivitelere zaman ayırma konusunda hiçbir sıkıntılarının olmadığı belirlenmiştir. Bulgular itibariyle velilere göre çocuklarının SBS’ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere zaman ayırma konusunda oldukça sıkıntı çektikleri belirlenmiştir. Bu bulgular öğretmen ve öğrenci anketinden elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir.

Tablo 4-194. “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	42	2,07	1,24	,094	83	,926
	Erkek	43	2,05	1,21			
Okul Türü	Devlet	51	2,18	1,26	,400	90	,690
	Özel	41	2,07	1,19			
SBS’ye Giriş	İlk	38	2,16	1,24	,170	89	,866
	İkinci	53	2,11	1,24			

* p<0,05

Velilerin çocuklarını gönderdikleri okulun bulunduğu ilçelere, çocuklarını gönderdikleri okulun türlerine, sınıflarına, cinsiyetlerine ve çocuğunun sınava girme sayısına göre bu görüşe ilişkin anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı Tablo 4-194’deki “t” testi ve Tablo 4-195’deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre belirlenmemiştir.

Tablo 4-195. “Çocuğum SBS’ye Hazırlanırken Sosyal Ve Kültürel Aktivitelere Vakit Ayırabiliyor.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	,64	2	,32	,208	,812
	Grup içi	135,03	88	1,53		
	Toplam	135,67	90			
İlçe	Gruplar arası	4,79	2	2,39	1,618	,204
	Grup içi	131,65	89	1,48		
	Toplam	136,44	91			

* p<0,05

4-3-3. SBS'nin Toplum Üzerindeki Etkileri İle İlgili Velilerin Görüşleri Nelerdir? Ve SBS'nin Toplum Üzerindeki Etkileri İle İlgili Velilerin Çocuklarını Göndermiş Oldukları Okulun Bulunduğu İlçeye, Okul Türüne, Cinsiyetlerine, Çocuğunun Sınava Girme Sayısına Ve Sınıfına Göre Görüşleri Arasında Fark Var Mı? Alt Problemlerine Ait Bulgular

Tablo 4-196. SBS'nin Toplum Üzerindeki Etkileri İle İlgili Veli Görüşlerine Ait Frekans Tablosu

Bağımlı Değişkenler		1*	2	3	4	5	Top
SBS'nin 3 Yıl Yapılması	f	2	2	10	33	44	91
Dershaneye Giden Öğrenci Sayısını Arttıracaktır.	%	2,2	2,2	11,0	36,3	48,4	100
SBS'nin Üç Yıl Yapılması Özel Derse Yapılacak Harcamaları Arttıracaktır.	f	2	4	9	29	47	91
	%	2,2	4,4	9,9	31,9	51,6	100
SBS ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Sınav Kültürü Oluşturmuştur.	f	2	3	11	29	44	89
	%	2,2	3,4	12,4	32,6	49,4	100
SBS Ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Korku Kültürü Oluşturmaktadır.	f	6	5	12	36	32	91
	%	6,6	5,5	13,2	39,6	35,2	100
SBS'nin 6., 7. Ve 8. Sınıflarda Olmak Üzere Üç Defa Yapılması İyi Oldu.	f	18	19	19	17	18	91
	%	19,8	20,9	20,9	18,7	19,8	100

*1=hiç katılmıyorum, 2=çok az katılıyorum 3=orta seviyede katılıyorum 4=oldukça/çok fazla katılıyorum, 5 = Her zaman/sürekli/kesinlikle katılıyorum.

1. “SBS'nin 3 Yıl Yapılması Dershaneye Giden Öğrenci Sayısını Arttıracaktır.” İfadesine İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-196'da görüldüğü gibi “SBS'nin üç yıl yapılması dershaneye gidecek öğrenci sayısını arttıracaktır.” ifadesine velilerin %4,4'ü ya hiç katılmamakta ya da çok az katılmaktadır. Bu ifadeye kesinlikle katılan velilerin oranı %48,4, oldukça fazla katılanların oranı %36,4'dür. Bu bulgulara göre veliler arasında

SBS'nin üç yıl yapılmasının dershaneye gidecek öğrenci sayısını arttıracacağı görüşü oldukça yaygındır.

Tablo 4-197. “SBS'nin 3 Yıl Yapılması Dershaneye Giden Öğrenci Sayısını Arttıracaktır.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	42	4,19	,74	,447	83	,656
	Erkek	43	4,28	1,05			
Okul Türü	Devlet	50	4,20	,76	,740	89	,461
	Özel	41	4,34	1,06			
SBS'ye Giriş	İlk	38	4,13	1,12	1,11	88	,270
	İkinci	52	4,35	,71			

* $p < 0,05$

“SBS'nin üç yıl yapılması dershaneye giden öğrenci sayısını arttıracaktır” ifadesine ilişkin veliler arasında okullarının bulunduğu ilçelere, okulun türüne, sınıflara, cinsiyetlerine ve sınava girme sayısına göre “ $p < 0,05$ ” manidarlık düzeyinde Tablo 4-197'deki “t” testi ve Tablo 4-198'deki tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre anlamlı görüş farklılıkları bulunmamıştır.

Tablo 4-198. “SBS'nin 3 Yıl Yapılması Dershaneye Giden Öğrenci Sayısını Arttıracaktır.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	1,36	2	,68	,839	,436
	Grup içi	70,69	87	,81		
	Toplam	72,06	89			
İlçe	Gruplar arası	,15	2	,07	,088	,916
	Grup içi	73,52	88	,84		
	Toplam	73,67	90			

* $p < 0,05$

Velilerden elde edilen bulgular da öğretmenlerden elde edilen bulgulara paralellik göstermektedir. Bu bağlamda elde edilen bulgular Berberoğlu (2009)'nun sınavın üç yıl üst üste yapılmasının dershaneye gitme oranlarını arttırdığı görüşünü desteklemektedir. Berberoğlu'na göre SBS amacına hizmet etmediği halde dershanelere olan talebi arttırmakta ve okulu ikinci plana itmektedir.

2. “SBS’nin Üç Yıl Yapılması Özel Derse Yapılacak Harcamaları Arttıracaktır.” İfadesine İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-196’ya göre veliler arasında SBS’nin üç yıl yapılması özel derse yapılacak harcamaları da arttıracaktır görüşü oldukça hâkimdir. Artış olmayacağı veya artışın çok az olacağı görüşüne velilerin sadece %6,6’sı sahipken, artışın oldukça fazla olacağı görüşüne sahip olanların oranı %31,9, “kesinlikle böyle bir artış olacaktır” görüşüne sahip olanların oranı ise %51,6’dır.

Tablo 4-199. “SBS’nin Üç Yıl Yapılması Özel Derse Yapılacak Harcamaları Arttıracaktır.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	42	4,14	,98	,866	83	,389
	Erkek	43	4,33	,97			
Okul Türü	Devlet	50	4,30	,79	,394	89	,694
	Özel	41	4,22	1,15			
SBS’ye Giriş	İlk	38	4,24	1,02	,156	88	,876
	İkinci	52	4,27	,93			

* $p < 0,05$

Tablo 4-199 ve Tablo 4-200’de görüldüğü gibi “SBS’nin üç yıl yapılması özel derse yapılacak harcamaları arttıracaktır.” ifadesine ilişkin veliler arasında çocuklarının okullarının bulunduğu ilçelere, okulun türüne, öğrenim gördükleri sınıflara, cinsiyetlerine ve sınava girme sayısına göre “ $p < 0,05$ ” manidarlık düzeyinde anlamlı görüş farklılıkları bulunmamıştır.

Tablo 4-200 “SBS’nin Üç Yıl Yapılması Özel Derse Yapılacak Harcamaları Arttıracaktır.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	1,62	2	,81	,877	,420
	Grup içi	80,43	87	,93		
	Toplam	82,06	89			
İlçeler	Gruplar arası	1,24	2	,62	,663	,518
	Grup içi	82,43	88	,94		
	Toplam	83,67	90			

* p<0,05

3. “SBS ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Sınav Kültürü Oluşturmuştur.” İfadesine İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-196’da görüldüğü gibi velilerin %5,6’sı “SBS ve benzeri sınavların toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturmuştur.” görüşüne ya hiç katılmamakta ya da çok az katılmaktadır. Velilerin %49,4’ü kesinlikle SBS ve benzeri sınavlarının toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturduğu kanaatine sahipken, % 32,6’sı oldukça fazla bu görüşe katılmaktadır. Elde edilen bu bulgulara göre velilerin toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturulduğu fikrine sahip olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Tablo 4-201. “SBS ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Sınav Kültürü Oluşturmuştur.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	42	4,31	,90	,886	81	,378
	Erkek	41	4,12	1,03			
Okul Türü	Devlet	50	4,20	,88	,401	87	,690
	Özel	39	4,28	1,05			
SBS’ye Giriş	İlk	37	4,35	,86	1,038	86	,302
	İkinci	51	4,14	1,02			

* p<0,05

“SBS ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Sınav Kültürü Oluşturmuştur.” ifadesine ilişkin veliler arasında çocuklarının okullarının bulunduğu ilçelere, okulun türüne, öğrenim gördükleri sınıflara, cinsiyetlerine ve sınava girme sayısına göre “ $p=0,05$ ” manidarlık düzeyinde Tablo 4-201’de ve Tablo 4-202’de görüldüğü gibi anlamlı görüş farklılıkları söz konusu değildir.

Tablo 4-202. “SBS ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Sınav Kültürü Oluşturmuştur.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	1,81	2	,91	1,005	,370
	Grup içi	76,69	85	,90		
	Toplam	78,50	87			
İlçeler	Gruplar arası	,36	2	,18	,192	,826
	Grup içi	79,69	86	,93		
	Toplam	80,05	88			

* $p<0,05$

Elde edilen bulgular öğretmenlerin SBS ve benzeri sınavların toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturduğu görüşüne sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Sınav kültürü kesinlikle oluşturmamakta veya oluşturduğu görüşüne çok az katılanların oranı öğretmenlerde sadece %2,4 velilerde ise 5,6’dır. Görüldüğü üzere veli görüşleri ile öğretmen görüşleri bir birine paraleldir.

Kültür’ün bir yaşama biçimi olduğu hemen hemen bütün bilim insanları tarafından kabul edilmektedir. Ülkemizde ise sınav kültürü özellikle 1970’li yılların ortalarından itibaren eğitim sistemimize sınavlara dayalı üst öğrenim kurumlarına devam etme düzeni yerleştirilmeye başlandığından bu yana kendini yerleştirmiş ve günümüzde doruk yapmıştır. Elde ettiğimiz bulgular da sınav kültürünün yerleştiği yönündedir. Bu kültürün oluşmasına aslında toplumun karşı çıkması gerekirken, benimsemiş ve sınav kültürünün bir parçası olmuştur. Güler (2008)’in “Kültürel köksüzleştirme” kavramı ile ele aldığımızda aslında toplumumuz için “sınav kültürü”nün oluşması kültürel köksüzleştirmenin doğurgularından birisi olarak

görülebilir. Kültürel köksüzleştirmede ilişki ağında hastalıklı bir ortam meydana gelir. İnsanlar inanmadığı halde inanmış gibi görünürler. Kin ve düşmanca tutum söz konusudur ve köksüzleşen kültürün kurumsal bir gelenek oluşturma şansı yoktur. Eğitim Sistemimizde kültürel köksüzleşme, yetişkin yaşamındaki “model olma”, “örnek olma” gibi oluşumları yaralar, toplumsal sınıfları bir kast sitemine dönüştürür, beraberinde bir asalet paranoyası oluşturur, kurumları yozlaştırır, kültürde niteliğin önemini yok eder, tarafsız ve hakça bir düzen yaratmaz, uydu bir kişilik oluşumuna neden olur. Bu ve buna bezer nedenlerden dolayı da toplumsal bir değere taşınmasına milletçe fırsat vermemek gerektiği düşünülmelidir.

4. “SBS Ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Korku Kültürü Oluşturmaktadır.” İfadesine İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-196’ya göre “SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir korku kültürü oluşturmaktadır” ifadesine velilerin %6,6’sı kesinlikle katılmamaktadır. %5,5’inin çok az katıldığı bu ifadeye, velilerin %39,6’sı oldukça fazla, %35,2’si ise kesinlikle katılmaktadır. Velilerin %13,2’sinin orta düzeyde katıldığı bu ifadede elde edilen bulgulara göre, veliler arasında SBS ve benzeri sınavların toplumumuzda bir korku kültürü oluşturduğu görüşünün oldukça yaygın olduğu söylenebilir.

Tablo 4-203 . “SBS Ve Benzeri Sınavlar Toplumumuzda Bir Korku Kültürü Oluşturmaktadır.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	42	4,07	1,05	1,064	83	,290
	Erkek	43	3,81	1,18			
Okul Türü	Devlet	50	3,78	1,13	1,222	89	,225
	Özel	41	4,07	1,15			
SBS’ye Giriş	İlk	38	3,74	1,33	1,235	88	,220
	İkinci	52	4,04	,99			

* p<0,05

“SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir korku kültürü oluşturmaktadır” ifadesine ilişkin veliler arasında çocuklarının okullarının bulunduğu ilçelere, okulun

türüne, öğrenim gördükleri sınıflara, cinsiyetlerine ve sınava girme sayısına göre “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde Tablo 4-203’de ve Tablo 4-204’de görüldüğü gibi anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir.

Tablo 4-204. “SBS Ve Benzeri Sınavlar Toplumuzda Bir Korku Kültürü Oluşturmaktadır.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	,55	2	,27	,205	,815
	Grup içi	115,91	87	1,33		
	Toplam	116,46	89			
İlçeler	Gruplar arası	3,37	2	1,68	1,301	,277
	Grup içi	113,93	88	1,30		
	Toplam	117,30	90			

* $p<0,05$

İfade edildiği üzere korku psikolojik olarak ele alındığında sonuçları itibariyle insan yaşamında onarılmaz zararlar açabilecek ve insana eşlik eden bir duygudur. İnsana özgü doğal bir dürtüdür. Güler (2008)’e göre bir toplum, insanlarını toplumsallaştırırken insancıl bir tutuma dayalı veya korkutma, ürkütme, yıldırma, isteyerek veya istemeyerek başarısız kılmaya dayalı olmak üzere iki yol izleyebilmektedir. Türk toplumdan eğitim öğretim sistemi ister örgün isterse yaygın boyutta olsun korkuya dayalıdır. Korkuya dayalı bir eğitim sistemine sahip olmamız korkuya dayalı sorunları da yaratmaktadır.

Elde ettiğimiz bulgularda SBS ve benzeri sınavların yaratmış olduğu korkular, Güler (2008)’in bahsettiği korkuya dayalı sorunlara ek olarak tarihteki yerini alacaktır. Öğrenciler bu sınavların kendisinden olduğu gibi sonuçlarının getireceklerinden de korkmaktadır. Bunun en iyi göstergesi “sınav kültürünün oluşmasında gelecek korkusunun yer aldığına ilişkin bulgulardır. Geleceğine yönelik korkularının sınav kültürünü oluşturmasının yanı sıra korku kültürünün oluşmasına

da neden olabileceği unutulmamalıdır. Oluşan bu korku kültürü günlük yaşama biçiminin de belirleyicisi olacaktır. Güler (2008)'e göre korku ile yaşayan insanlar bilinç bulanıklığı yaşarlar, bilinçteki belirsizlik insanlarda bir yönsüzlüğe yol açmaktadır. Bu durumda da insanlardaki güven duyguları örselenmekte ve beraberinde kararsızlığı da getirmektedir. Eğitim sistemimizdeki SBS ve benzeri sınavlar korku kültürü oluşturduğuna göre öğrenciler üzerinde bir bulanıklık, yönsüzlük veya kararsızlık yaratacağı varsayılmalıdır. Çünkü çocuklar hangi liseye veya üniversiteye gideceği hususunda bir bulanıklık yaşamakta, bu bulanıklık da onlarda nereye yönelecekleri konusunda bir kararsızlık meydana getirmektedir. Bu duruma ilişkin üniversite sınavına giren öğrencilerin tercihlerini yaparken hangi meslek olursa olsun gibi bir tablonun ortaya çıkması iyi bir örnek olarak kabul edilebilir. Sınavların korku kültürü oluşturmada etkili olan bir başka belirsizlik ise öğrencinin sınavlarda başarılı olamadıklarında ne yapacağı?" sorusunda saklıdır.

5. “SBS’nin 6., 7. Ve 8. Sınıflarda Olmak Üzere Üç Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine İlişkin Veli Görüşlerine Ait Bulgular

Tablo 4-196’da görüldüğü gibi velilerin %19,8’ine göre SBS’nin 6. 7. ve 8. sınıflarda olmak üzere üç kez yapılması hiç de iyi olmamış, %19,8’ine göre kesinlikle çok iyi olmuştur. En uç noktadaki iki oran da bir birine eşittir. Velilerden %20,9’u “SBS’nin üç yıl yapılması iyi oldu” görüşüne çok az katılırken, % 19,8’i bu şekilde yapılmasına oldukça fazla katılmaktadır. Elde edilen bulgulara göre veliler arasında SBS’nin 6., 7. ve 8. sınıfta olmak üzere üç kez yapılmasına ilişkin olumlu ve olumsuz görüşler hemen hemen bir birine eşittir.

“SBS’nin 6., 7., ve 8. sınıfta olmak üzere üç defa yapılması iyi oldu” ifadesine velilerin, çocuklarını gönderdikleri okulun bulunduğu ilçelere, cinsiyetlerine, çocuklarının öğrenim gördükleri okul türüne, sınıflarına ve çocuklarının sınava girme sayısına göre “ $p<0,05$ ” manidarlık düzeyinde gerçekleştirilen “t” testi ve tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre anlamlı görüş farklılıkları bulunmamıştır (Bkz. Tablo 4-205 ve Tablo 4-206)

Tablo 4-205 . “SBS’nin 6., 7. Ve 8. Sınıflarda Olmak Üzere Üç Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının “t” Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		N	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Cinsiyet	Kız	41	3,02	1,35	,305	82	,761
	Erkek	43	2,93	1,47			
Okul Türü	Devlet	51	3,22	1,43	1,834	89	,070
	Özel	40	2,68	1,35			
SBS’ye Giriş	İlk	38	2,95	1,59	,236	88	,814
	İkinci	52	3,02	1,29			

* p<0,05

Tablo 4-206. “SBS’nin 6., 7. Ve 8. Sınıflarda Olmak Üzere Üç Defa Yapılması İyi Oldu.” İfadesine Velilerin Bağımsız Değişkenlere Göre Cevaplarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler		Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Sınıflar	Gruplar arası	3,72	2	1,86	,918	,403
	Grup içi	176,24	87	2,03		
	Toplam	179,96	89			
İlçeler	Gruplar arası	2,55	2	1,28	,633	,533
	Grup içi	177,40	88	2,02		
	Toplam	179,96	90			

* p<0,05

Velilerden edilen bulgularla öğretmen ve öğrenci anketlerinden elde edilen bulgular karşılaştırıldığında SBS’nin 6., 7. ve 8. sınıfta olmak üzere yılda iki kez yapılmasına ilişkin olumlu ve olumsuz görüşlerin öğrenci ve öğretmen anketine benzer şekilde olduğu yani her hangi bir yöne doğru kaymadığı görülmüştür.

Öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin, toplum ve kendileri üzerinde SBS ve benzer sınavların yarattığı olumsuzluklar konusunda ifade ettikleri dikkate alındığında beklentiler her yıl olmak üzere SBS’nin üç defa yapılmasının olumsuz karşılanacağı yönünde iken, görüşlerde bir dengenin söz konusu olduğu söylenebilir. Böyle bir durumun ortaya çıkması şaşırtıcıdır. Oysaki insanı diğer canlılardan güçlü

kılan düşünebilmesidir. Düşünebilme yetisi de eğitimin konusu olmuştur. İnsanın düşünen bir varlık olduğu temel bir varsayım olarak kabul edildiği halde düşünen insanların azlığından bahseden Güler (2008)'e göre bu durumda da eğitim kavramı devreye girmektedir. Eğitim uzun süren bir süreç olmakla birlikte sonuçları dikkate alınan bir kavramdır. Eğitim sistemimizin ezberci bir anlayışta olduğu bir çok bilim insanı tarafından kabul edilmekle birlikte Güler (2008) aslında eğitim sistemimizin ezberci değil talim ettirici bir sistem olduğunu ileri sürmektedir. Talimi içeren hareketlerin çoğu refleks veya irade dışı olarak gerçekleşmektedir. Bu bağlamda SBS ve benzeri sınavlar öğrencileri talim yapmaya zorlamakta ve okulları da talimgâh yerleri haline getirmektedir. Ancak burada unutilan “eğitilmişlik ile diploma almaya hak kazanmanın aynı anlama gelmediği”dir. Sonuç itibariyle Eşme (2002)'nin ifade ettiği gibi bu eğitim sistemi gözden geçirilmesi gereken bir sistem olarak önümüzde durmaktadır.

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

5.1.1. Seviye Belirleme Sınavlarının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri

5.1.1.1. Seviye Belirleme Sınavları'nın Öğrenciler Üzerindeki Psikolojik Etkileri

1. SBS, öğrencileri sinirli hale getirmekte ve etrafındaki kişiler ile tartışma yaşamalarına neden olmaktadır. Öğrenciler sınav yaklaştıkça daha çabuk sinirlenmeye başlamıştır. Kız öğrenciler erkeklere oranla daha çabuk sinirlenirken, SBS'ye ikinci kez girenler de ilk kez girecek olanlara oranla daha çabuk sinirlenmektedir. Ayrıca, 7. sınıf öğrencileri de 6. sınıf öğrencilerine göre sınava doğru geçen her gün daha çabuk sinirlenmektedirler. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, daha önce SBS' den almış oldukları puanlara, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre SBS nedeni ile sinirli bir hale gelmeleri arasında anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır. Ayrıca öğrencilerin %38,2'i etrafındaki kişiler ile SBS nedeni ile oldukça sık tartışmalar yaşamaktadır. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla etrafındakilerle daha fazla tartışmaktadır. Cinsiyetin dışındaki diğer bağımsız değişkenler ile öğrencilerin etrafındaki kişiler ile tartışma yaşamalarına ilişkin anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

2. Öğrenciler “ya kazanamazsam düşüncesi” ile sürekli endişe içerisinde. Öğrenciler sürekli olarak “sınavı ya kazanamazsam” düşüncesi ile birlikte yaşamaktadırlar. Ya kazanamazsam düşüncesi kız öğrencilerin beynini, erkek öğrencilere oranla çok daha fazla meşgul etmektedir. Öğrencilerin öğrenim

gördükleri okul türlerine, sınıflarına, SBS'ye girme sayısına, daha önce SBS' den almış oldukları puanlara, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre sınavı kazanamama düşüncesine ilişkin görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

3. SBS, öğrencilerin eleştirilere karşı tahammülünü azaltmaktadır. Öğrenciler kendilerine yapılan en ufak eleştirilere dahi tahammül göstermez hale gelmiştir. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla kendilerine yapılan eleştirilere daha az tahammül gösterirken, öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, sınıflarına, SBS'ye girme sayısına, daha önce SBS' den almış oldukları puanlara, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre eleştirilere karşı göstermiş oldukları tahammül arasında anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

4. Öğrenciler SBS'de hata yapmaktan korkmaktadır. Öğrencilerin %69,1'i sınavda hata yapmaktan korkmaktadır. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla sınavda hata yapmaktan oldukça fazla korkmaktadır. 7. sınıf öğrencileri de sınavda hata yapmaktan diğer sınıflardaki öğrencilere oranla daha çok korkmakta iken 8. sınıf öğrencileri ise sınavda hata yapmaktan en az korkanlardır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, SBS'ye girme sayısına, daha önce SBS' den almış oldukları puanlara, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre sınavda hata yapmaktan korkmaları arasında görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

5. SBS yaklaştıkça öğrencilerin enerjileri tükenmektedir. Öğrencilerin %46,3'ünde sınava doğru geçen her gün enerjisinin de azalma olmakta, %39'unda ise böyle bir azalma gerçekleşmemektedir. Enerji azalması hissi kız öğrencilerde erkek öğrencilere oranla daha fazladır. 7. sınıf öğrencilerinde 6. sınıf öğrencilerine oranla bu azalma hissi daha yaygın iken, sınava ilk kez girecek öğrencilerde ikinci kez girecek olanlara göre daha azdır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, daha önce SBS' den almış oldukları puanlara, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre sınav yaklaştıkça enerjilerinin azalması arasında görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

6. SBS, öğrencileri karamsar hale getirmektedir. Öğrencilerin %48,9'u karamsarlık hissini bir türlü aklından çıkartamazken, %34,2'sinde karamsarlık hissi bulunmamaktadır. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha çok karamsarlık hissine sahiptir. Daha önceki SBS'den 300'den daha az puan almış olan öğrenciler ise diğerlerine göre en az karamsarlık hissine sahiptir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, SBS'ye girme sayısına, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre SBS nedeni ile karamsar hale gelmeleri arasında görüş farklılıkları söz konusu değildir.

7. SBS, öğrencileri geleceği konusunda ümitsizleştirmektedir. Öğrencilerin %44,3'ü kendi geleceği konusunda ümitsizlik içerisindeyken, % 38,9'u kendilerinin geleceği konusunda ümitsiz değildir. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre çok daha fazla gelecekleri konusunda ümitsizdir. SBS'de alınabilecek en iyi puan aralığı olan "450-500" aralığındaki puana sahip öğrenciler gelecekleri konusunda çok az ümitsizdir. 400-450 puan aralığında olanların ümitsizlikleri daha yüksektir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, SBS'ye girme sayısına, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre geleceği konusunda ümitsizliğe sahip olması arasında anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

8. SBS, Öğrencilerin panik yaşamalarına neden olmaktadır. Öğrencilerin %54,5'i SBS'yi her akıllarına getirdiklerinde paniğe kapılmakta, %30,9'u ise sakinliğini korumaktadır. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla çok daha fazla SBS'yi akıllarına getirdikçe panikleemektedir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, sınıflarına, SBS'ye girme sayısına, daha önce SBS' den almış oldukları puanlara, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre SBS nedeni ile panik yaşamalarına ilişkin görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

9. Sınav yaklaştıkça öğrencilerin heyecanı da yükselmektedir. Öğretmenlere göre sınav yaklaştıkça öğrencilerin heyecanı da artmaktadır (%87'6). İngilizce, Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin neredeyse tamamında öğrencilerde sınava ilişkin heyecan artışının her geçen gün arttığı görüşü hâkim iken, diğer branşlardaki öğretmenlerden bu görüşe katılanların

oranı oldukça çok olmakla birlikte katılmayanlar da vardır. Bayan öğretmenler erkek öğretmenlere oranla öğrencilerinde heyecan artışını çok daha fazla gözlemlemektedir. Öğretmenlerin görev yaptıkları okul türleri ile sınav yaklaştıkça öğrencilerinin heyecanının yükselmesini gözlemlemeleri ile ilişkili görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

10. Öğrenciler SBS'den dolayı bir korku içerisinde. Öğrencilerin %53,6'sı SBS'den dolayı bir korku içerisinde iken, %32,2'si böyle bir korkuya sahip değildir. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla çok daha fazla SBS korkusu taşımaktadır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, sınıflarına, SBS'ye girme sayısına, daha önce SBS' den almış oldukları puanlara, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre SBS'den dolayı korku içerisinde olmalarına ilişkin görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

11. SBS yaklaştıkça öğrencilerin kalp atışları da artmaktadır. Öğrencilerin %54,8'inin sınav yaklaştıkça kalp atışlarında artma olmaktadır. Bu his kız öğrencilerde erkek öğrencilere oranla daha fazladır. 6. sınıf öğrencileri diğer sınıflarla kıyaslandığında en fazla kalp atışlarının arttığını hisseden öğrenci grubudur. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, SBS'ye girme sayısına, daha önce SBS' den almış oldukları puanlara, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre SBS yaklaştıkça kalp atışlarında artış olmasına ilişkin görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

12. SBS'nin öğrencilerin iştahlarında bir azalmaya neden olup olmadığı hakkında kesin bir sonuca ulaşamamıştır. SBS nedeni ile öğrencilerin iştahlarında azalma olanlar olduğu (%38,9) kadar, olmayanlar da (%35,4) söz konusu olduğundan kesin bir yargıya ulaşmak mümkün olmamıştır. Kız öğrencilerin ise erkek öğrencilere oranla iştahlarında azalma olduğu belirlenmiş, diğer bağımsız değişkenler ile SBS'den dolayı öğrencilerin iştahlarında azalma olmasına ilişkin görüş farklılıklarının bulunmadığı tespit edilmemiştir.

13. SBS, öğrencilerin vücutlarındaki yara, sivilce veya uçukları arttırmaktadır. Öğrencilerin vücutlarında yaralar, sivilceler veya uçuklar SBS'den dolayı oluşmaktadır (%57,5). Bu yaralar, sivilceler veya uçuklar, kız öğrencilerde erkek öğrencilere oranla çok daha fazladır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türlerine, sınıflarına, SBS'ye girme sayısına, daha önce SBS' den almış oldukları puanlara, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre SBS'den dolayı vücutlarında yaralar, sivilceler veya uçuklar oluşması ile ilgili görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

14. SBS'den dolayı sık sık bulantılar yaşayan öğrenciler vardır. Öğrencilerden sık sık bulantı yaşayanların oranı %25'dir. Dershaneye giden öğrenciler gitmeyen öğrencilere oranla daha çok bulantılar yaşamaktadır. Öğrencilerin cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri okul türlerine, sınıflarına, SBS'ye girme sayısına, daha önce SBS' den almış oldukları puanlara okula gidiş zamanlarına göre SBS nedeni ile sık sık bulantı yaşamaları arasında anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

15. SBS'den dolayı öğrenciler düşüncelerini bir konuya yoğunlaştıramamaktadır. SBS nedeni ile öğrenciler düşüncelerini bir konuya yoğunlaştırmakta sıkıntı çekmektedir (%74,5). Sıkıntı çekmeyenlerin oranı %25,5'dir. Önceki SBS'den 450-500 aralığında puan almış olan öğrenciler diğerlerine göre düşüncelerini bir konuya yoğunlaştırmada en az sıkıntı çeken öğrencilerdir. Öğrencilerin cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri okul türlerine, sınıflarına, SBS'ye girme sayısına, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre SBS nedeni ile düşüncelerini bir konuya yoğunlaştıramamaları arasında anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

16. SBS nedeni ile uykularında huzursuzluk çeken öğrenciler vardır. Uykularında huzursuzluk çeken öğrencilerin oranı %32,8'dir. Öğrencilerin cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri okul türlerine, sınıflarına, SBS'ye girme sayısına, daha önceki SBS puanlarına, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş

zamanlarına göre SBS nedeni ile uykularında huzursuzluk çekmeleri arasında anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

17. SBS öğrencileri bunaltmaktadır. Öğrencilerin %56,2'si içlerinden geldiğinde bağırarak/haykırmak istemektedir. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla, özel okul öğrencileri de devlet okulu öğrencilerine oranla daha çok bu eylemi gerçekleştirmek istemektedir. Dershaneye giden öğrenciler de gitmeyen öğrencilerden az da olsa daha çok bağırarak/haykırmak suretiyle içlerini boşaltmak istemektedir. Öğrencilerin, sınıflarına, SBS'ye girme sayısına, daha önceki SBS puanlarına ve okula gidiş zamanlarına göre SBS nedeni ile içlerinden geldiğinde bağırarak/haykırmak istemeleri arasında anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

18. SBS öğrencilerde suçluluk duygusu yaratmaktadır. SBS'yi kazanamadıkları takdirde öğrencilerin %60,7'si kendilerine, %57,5'i ailelerine, %52,8'i öğretmenlerine karşı suçluluk hissi duymaktadır. Kız öğrenciler hem kendilerine, hem ailelerine, hem de öğretmenlerine karşı erkek öğrencilere oranla SBS'yi kazanamadıkları takdirde daha fazla suçluluk hissine sahip olacaklarını ifade etmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri okul türlerine, sınıflarına, SBS'ye girme sayısına, daha önceki SBS puanlarına, dershaneye gidip gitmemelerine ve okula gidiş zamanlarına göre SBS'yi kazanamamaları durumunda kendilerine, ailelerine ve öğretmenlerine karşı suçluluk hissi duymalarına ilişkin anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

5.1.1.2. Seviye Belirleme Sınavları'nın Öğrencilerin Sosyal Yaşantısına İlişkin Etkileri

1. Öğrenciler SBS' ye hazırlanmalarından dolayı kendilerine vakit ayıramamaktadır. Öğrencilerin %48,1'i SBS'ye hazırlanırken kendi ilgi, ihtiyaç ve hobilerine vakit ayıramamaktadır. Özel okul öğrencileri devlet okulu öğrencilerine oranla, SBS'ye ikinci kez girecek olanlar ilk kez girecek olanlara oranla, dershaneye giden öğrenciler gitmeyenlere oranla, 7. sınıftaki öğrenciler de 6. sınıftaki öğrencilere oranla ve tamgün okula giden öğrenciler günün diğer zamanlarında okula

giden öğrencilere oranla kendilerine daha az vakit ayırabilmektedir. Önceki SBS’den “450-500” aralığında puan almış olan öğrenciler de “400”ün altında puan almış olan öğrencilere oranla SBS’ye hazırlanırken kendilerine çok daha az vakit ayırmaktadır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre SBS’ye hazırlanmalarından dolayı kendilerine vakit ayıramamalarına ilişkin anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır. Velilerin ise %84,1’i SBS’ye hazırlanırken çocukların kendilerine vakit ayıramadığı görüşündedir. Velilerin çocuklarını gönderdikleri okul türleri, okulların bulunduğu ilçeler, çocuklarının bulunduğu sınıflar, sınava girme sayısı ve cinsiyetleri ile çocuklarının SBS’ye hazırlanmalarından dolayı öğrencilerin kendilerine vakit ayıramamasına ilişkin anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

2. Öğrenciler SBS’ ye hazırlanmalarından dolayı spor yapmaya vakit ayıramamaktadır. Öğrencilerin yarısından fazlası (%56,7) spor yapmak için yeteri kadar vakit ayıramamaktadır. Özel okullardaki öğrenciler devlet okullarındakilere oranla, kızlar erkeklere oranla, ikinci kez sınava girecek olanlar ilk kez sınava girecekler oranla, 7. ve 8. sınıftaki öğrenciler 6. sınıftaki öğrencilere oranla, dershaneye gidenler gitmeyenlere oranla çok daha az SBS’ye hazırlanırken spor yapmak için zaman ayırabilmektedirler. Sabahçı öğrenciler spor yapmaya günün diğer saatlerinde okula giden öğrencilere oranla çok daha fazla zaman ayırmaktadır. Öğrencilerin daha önceki SBS puanları ile SBS’ye hazırlanmalarından dolayı spor yapmaya vakit ayıramamalarına ilişkin anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır. Velilere göre de çocukları SBS’ye hazırlanırken spor yapmak için yeteri kadar vakit ayıramamaktadır. Benim çocuğum kesinlikle veya oldukça fazla spor yapmak için vakit ayırabiliyor görüşüne sahip olan velilerin oranı %11,9’dur. Velilerin çocuklarını gönderdikleri okul türlerine, okulların bulunduğu ilçelere, çocuklarının bulunduğu sınıflara, sınava girme sayısına ve cinsiyetlerine göre çocuklarının SBS’ye hazırlanmalarından dolayı spor yapmaya vakit ayıramamasına ilişkin anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

3. Öğrenciler SBS’ ye hazırlanmalarından dolayı sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayıramamaktadır (%57,7). Özel okullarda öğrenimini sürdüren öğrenciler devlet okullarındakilere oranla, SBS’ye ikinci kez girecek olanlar ilk kez

girecek olanlara oranla, dershaneye gidenler gitmeyenlere oranla, 7. ve 8. sınıftakiler 6. sınıftakilere oranlara ve tam gün okula giden öğrenciler diğer zamanlarda okula gidenlere oranla SBS'ye hazırlanmaları nedeni ile daha az sosyal ve kültürel aktivitelere zaman ayırabilmektedir. Öğretmenlere göre de öğrenciler sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayıramamaktadır. Öğretmenlerden sadece %13,5'i öğrencilerin SBS'ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabildiği görüşüne sahiptir. Öğretmenlerin cinsiyetlerine, branşlarına ve görev yaptıkları okul türlerine göre SBS'ye hazırlanmalarından dolayı sosyal ve kültürel aktivitelere öğrencilerin zaman ayıramamasına ilişkin anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır. Velilere göre de çocukları SBS'ye hazırlanmalarından dolayı sosyal ve kültürel faaliyetlere vakit ayıramamaktadır. Çocuklarının bu aktivitelere vakit ayırabildiklerini ifade eden velilerin oranı ise sadece %17,4'dür. Velilerin çocuklarını gönderdikleri okul türleri, okulların bulunduğu ilçeler, çocuklarının bulunduğu sınıflar, sınava girme sayısı ve cinsiyetleri ile çocuklarının SBS'ye hazırlanmalarından dolayı sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayıramamaları arasında da anlamlı görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir.

4. Öğrenciler SBS' ye hazırlanmalarından dolayı aileleri ile birlikte vakit geçirememektedir. Öğrencilerin %54'ü SBS'ye hazırlanırken tatil günleri ailece bir araya gelip bir yerlere gidememektedir. Özel okullardaki öğrenciler devlet okullarındaki öğrencilere oranla, SBS'ye ikinci kez girecek olan öğrenciler ilk kez girecek olan öğrencilere oranla, dershaneye giden öğrenciler gitmeyen öğrencilere oranla daha az aileleri ile birlikte vakit geçirmektedir. Sabahçı öğrenciler tam gün okula giden öğrencilere oranla, en düşük puana sahip (300'den az) öğrenciler en yüksek puana sahip (450-500) öğrencilere oranla, 6. sınıf öğrenciler 7. sınıf öğrencilerine oranla çok daha fazla aileleri ile birlikte vakit geçirmekte ve geziler yapabilmektedir.

5.1.2. Seviye Belirleme Sınavları'nın Öğretmenler Üzerindeki Etkileri

1. SBS öğretmenleri heyecanlandırmaktadır. Öğretmenlerin de tıpkı öğrenciler gibi sınav yaklaştıkça heyecanları artmaktadır. SBS'de soru sorulan

derslere giren öğretmenler, öğrencilerinin heyecanlarını aynen paylaşıırken, soru sorulmayan branşlardaki öğretmenler aynı düzeyde bu heyecana sahip değildir. Bayan öğretmenler de erkek öğretmenlere oranla daha fazla öğrencilerinin sınav heyecanını kendilerinde hissetmektedir. Özel okullarda görev yapan öğretmenler ise devlet okullarında görev yapan öğretmenlere oranla sınava doğru daha fazla heyecan duymaktadır.

2. Öğrencilerin SBS'deki başarı ve başarısızlıklarından öğretmenler sorumlu tutulmakta ve bu durum öğretmenler üzerinde bir baskı unsuru oluşturmaktadır. Öğrencilerin SBS'deki başarı ve başarısızlığı öğretmenlere yansıtılmaktadır. SBS'de soru sorulan derslerin öğretmenleri başarının kendilerine kesinlikle yansıtıldığı görüşünde iken, diğer branşlardaki öğretmenlerin görüşleri ters yöndedir. Ancak başarısızlık öğretmenlere, başarıya oranla daha çok yansıtılmaktadır. Bu durum öğretmenler üzerinde baskı oluşturmaktadır. İngilizce öğretmenleri en çok baskıyı hisseden öğretmenler iken, sırasıyla Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler öğretmenleri bu baskıyı hissetmektedir. Diğer branşlardaki öğretmenler de ise bu baskı yok denecek kadar azdır. Öğretmenlerin cinsiyetlerine, görev yaptıkları okul türlerine göre ise bu konuda görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

3. SBS, öğretmenleri öğrencilerin geleceği konusunda endişelendirmektedir. Her hangi bir endişesi bulunmayanların oranı %11,4'dür. Öğretmenlerin cinsiyetlerine, görev yaptıkları okul türlerine ve branşlarına göre öğrencilerinin geleceği konusunda endişelenmeleri arasında anlamlı görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

4. Öğretmenler öğrencileri iyi bir puan alamamaları durumunda kendilerinde her hangi bir suçluluk hissi duymamaktadır. Öğretmenlerden suçluluk hissedeceklerin oranı %12,6'dır.

5. SBS'den dolayı enerjisinin tükendiğini hisseden öğretmenler vardır. Enerjisinin azaldığını ifade edenlerin oranı %29,7'dir. Öğretmenlerin cinsiyetlerine,

göre yaptıkları okul türlerine ve branşlarına göre bu konuda görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

6. SBS, derslerin ve bu derslere giren öğretmenlerin, veliler ve öğrenciler tarafından kategorize edilmesine neden olmaktadır. Öğretmenlere göre veliler, SBS’de soru çıkan Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler derslerini önemsemektedir. Diğer branşlardaki dersler (Beden Eğitimi, Müzik, Görsel Sanatlar vb.) veliler tarafından çok fazla önemsenmemektedir. Öğrencilerde bu dersleri kategorize etmektedirler. ASPK en yüksek olan derslere giren öğretmenler öğrencilerin derslerini önemseydiği görüşünde iken Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik vb. branşlara sahip öğretmenler öğrencilerin derslerini önemsemediği görüşündedir. İngilizce dersi konusunda velilerde her hangi bir yöne doğru kayma söz konusu değilken, öğrenciler bu dersi önemsemektedir. Ancak bu önem Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler dersleri kadar değildir.

7. Veliler ve öğrenciler SBS’de soru çıkan dersler ve dolayısıyla bu derslere giren öğretmenlere fazla ilgi göstermekte, diğer branşlarla fazla ilgilenmemektedir. Öğretmenlere göre “4” ASPK’ye sahip Türkçe-Matematik branşları veliler tarafından en çok ilgi gösterilen dersler, “3” ASPK’ye sahip Fen ve Teknoloji-Sosyal Bilgiler branşları ikinci sırada yer alırken, “1” ASPK’ye sahip İngilizce branşları velilerin üçüncü ilgi sırasında yer almaktadır. Hiçbir ASPK’ye sahip olmayan Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri dersler ise veliler ilgilenilmemektedir. Öğretmenlere göre öğrencilerin ilgi sıralaması da velilerdekine benzer şekildedir. Ancak öğrencilerin önemli görmesine rağmen en az ilgi gösterdiği ders İngilizcedir.

8. Veliler okula geldiklerinde daha çok SBS’de soru çıkan branşlardaki öğretmenler ile görüşmek istemektedir. İstek sıralaması Ağırlıklı Standart Puan Katsayı ile paralellik göstermektedir. Velilerin okula geldiklerinde öncelikli olarak görüşmek istediği Türkçe ve Matematik öğretmenleridir. Fen ve Teknoloji öğretmenleri ile Sosyal Bilgiler öğretmenleri ikinci sırada, İngilizce öğretmenleri de üçüncü sırada yer almaktadır. Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik, vb. branşlardaki öğretmenlerle ise veliler oldukça az görüşmektedir.

9. SBS soru sorulan derslerin öğretmenlerine mesleki anlamda gelişme imkânı sağlarken diğer branşlardaki öğretmenlere bu konuda her hangi bir katkı sağlamamaktadır. Fen ve Teknoloji öğretmenleri ile Sosyal Bilgiler öğretmenlerine göre SBS kendilerini geliştirmelerine imkân sağlamakta, Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri derlere giren öğretmenlere göre bu imkan yok denecek kadar azdır. Matematik ve Türkçe öğretmenleri bu iki grup arasında yer almaktadır.

10. Sınıf Puanının belirlenmesine SBS ile birlikte ağırlıklı not ortalamalarının dikkate alınması öğretmenler üzerinde not baskısı oluşturmaktadır. Not baskısı oluşmadığı görüşüne sahip öğretmenlerin oranı %13,6'dır.

5.1.3. Seviye Belirleme Sınavları'nın Veliler Üzerindeki Etkileri

1. SBS, velilerde de stres ve endişe yaratmaktadır. Öğrencilerin sınava ilişkin yaşamış oldukları stresi ailelerde yaşamaktadır. Velilerin sınav yaklaştıkça sınava ilişkin endişeleri de artmaktadır. Veliler çocuklarının sınavda hata yapmasından çok fazla endişe duymamaktadır. Ancak endişeli veliler de (%24) bulunmaktadır. Velilerin cinsiyetlerine, çocuklarını gönderdikleri okulların bulunduğu ilçelere, okul türlerine, sınıflarına ve SBS'ye girme sayısına göre, çocuklarının yaşamış oldukları stresi yaşamaları, sınavda hata yapacağından korkmaları ve sınav yaklaştıkça endişelenmeleri arasında görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

2. Velilerin SBS nedeni ile çok fazla panik yaşamadıkları belirlenmiştir. SBS nedeni ile paniğe kapılan velilerin oranı %14,1'dir. Devlet okulu velilerinin özel okul velilerine göre daha fazla SBS konusunda paniğe kapıldıkları, diğer bağımsız değişkenlere göre ise veliler arasında görüş farklılıklarının bulunmadığı belirlenmiştir.

3. Velilerin çocuklarının yoğun bir şekilde çalışmasından mutlu olup olmamaları konusunda kesin bir yargıya ulaşılammıştır. Veliler arasında

çocuklarının yoğun çalışmasından memnuniyetsizlik az da olsa daha yüksektir. Özel okul velileri devlet okulu velilerine göre çocukların yoğun bir şekilde çalışmasından daha az memnuniyet duymaktadır. Velilerin cinsiyetlerine, çocuklarını göndermiş oldukları okul türlerine, okulun bulunduğu ilçelere, sınıflarına ve SBS'ye girme sayısına göre görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

4. SBS' nedeni ile aile içi tartışmalar artmamaktadır. SBS nedeni ile aile tartışmalarının arttığı görüşüne sahip olan velilerin oranı %9,7'dir. Diğer taraftan özel okul velilerinden artış olduğuna ilişkin görüşe kesin bir şekilde katılan söz konusu değilken, devlet okulu velilerinin %9,7'sine göre kesinlikle aile içi tartışmalar artmıştır. Velilerin cinsiyetlerine, çocuklarını gönderdikleri okul türlerine, sınıflarına ve sınava girme sayılarına göre SBS nedeni ile aile tartışmalarının artması ile ilgili görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

5. SBS Aile yaşamını etkilemektedir. SBS' ailelerin %25'inin yaşantısını etkilemiş, %22'sinin de yaşam tarzını değiştirmiştir. Aileler çocukları SBS'ye hazırlanırken tatil günleri bir yere gidememektedir. Veliler, diğer ailelere ev ziyaretlerine gidememektedir. Ailelerin sadece %9,9'u çocukları SBS'ye hazırlandığı dönemde ailece diğer aileleri ziyaret edebilmektedir. SBS'nin aile yaşamını etkilemesi ile ilgili olarak velilerin cinsiyetlerine, çocuklarını gönderdikleri okul türlerine, sınıflarına, SBS'ye girme sayısına ve okullarının bulundukları ilçelere göre görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

5.1.4. Seviye Belirleme Sınavları'nın Toplumsal Etkileri

1. SBS' nin üç yıla yayılması sınav kaygısını da üç yıla çıkarmıştır. Öğretmenlerden bu görüşe hiç katılmayanların ya da oldukça az katılanların oranı sadece %12,4'dür. Öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine, cinsiyetlerine ve branşlarına göre SBS'nin üç yıla yayılmasının sınav kaygısını da üç yıla çıkaracağına ilişkin görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

2. Öğrencileri dershaneye gönderme konusunda veliler bir birinden etkilenebilmektedir. Öğretmenlere göre veliler bir birlerinden esinlenerek çocuklarını dershaneye göndermektedir. Velilerin birlerinden esinlenemedikleri görüşüne sahip olan öğretmenlerin oranı %7,4'dir. Velilerin çocuklarını dershaneye göndermeleri ile ilgili olarak öğretmenlerin cinsiyetlerine, branşlarına ve görev yaptıkları okul türlerine göre görüş farklılığı bulunmamaktadır.

3. SBS'nin üç yıl yapılması dershaneye giden öğrenci sayısını arttıracaktır. Öğretmenlere göre (%90,1) SBS'nin üç yıl yapılması dershaneye gidecek öğrenci sayısını arttıracaktır. Devlet okullarında görev yapan öğretmenlerden çok azı SBS'nin dershaneye gidecek öğrenci sayısını arttırmayacağı görüşüne sahip iken, özel okullardaki öğretmenlerin hemen hemen tamamı arttıracığı inancındadır. Öğretmenlerin cinsiyetlerine ve branşlarına göre ise görüş farklılıkları bulunmamaktadır. Velilerde de SBS'nin üç yıl yapılmasının dershaneye gidecek öğrenci sayısını arttıracığı görüşü hâkimdir. Böyle bir artışın gerçekleşeceğine inanmayan velilerin oranı sadece %4,4'dür. SBS nedeni ile dershaneye gidecek öğrenci sayısının artması konusunda bağımsız değişkenlere göre velilerin görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

4. SBS'nin üç yıl yapılması özel ders almak isteyen öğrenci sayısını ve dolayısıyla da özel derse yapılacak harcamaları arttıracaktır. Öğretmenler SBS'nin özel ders almak isteyen öğrenci sayısını arttırdığı görüşünde birleşmektedir. Artış olmayacağı görüşüne sahip olanların oranı %7,6'dır. Özel okullardaki öğretmenler bu artışın kesinlikle gerçekleşeceği görüşünde iken devlet okullarında öğretmenler bu konuda kesin bir yargıdan ziyade oldukça fazla bir artışın gerçekleşeceği görüşündedir. Bu konuda öğretmenlerin cinsiyetlerine ve branşlarına göre görüş farklılıkları bulunmamaktadır. Veliler arasında da SBS'nin üç yıl yapılması özel derse yapılacak harcamaları arttıracığı görüşü hâkimdir. Artış olmayacağı veya olsa bile çok az olacağı görüşüne velilerin %6,6'sı sahiptir. Öğretmenlere göre de SBS'nin üç yıl yapılması özel derse yapılacak harcamaları arttıracaktır. Kesinlikle arttırmayacağı görüşünde olanların oranı %1,3'dür. Özel okul öğretmenlerinin %70'i kesinlikle böyle bir artışın olacağı görüşünde iken devlet okulu öğretmenlerinde bu

oran %40,4'dür. Özel derslere yapılacak harcamaların artacağına ilişkin öğretmenlerin cinsiyetlerine ve branşlarına göre görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

5. SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir Sınav kültürü oluşturmuştur. Öğretmenlere göre SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturmaktadır. Sınav kültürü oluşturmadığı görüşüne çok az katılan vardır (%2,4). Özel okul öğretmenleri devlet okullarındaki öğretmenlere oranla çok daha fazla SBS ve benzeri sınavların toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturduğu fikrine sahiptir. Öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine ve cinsiyetlerine göre bu konuda görüş farklılıkları bulunmamaktadır. Velilere göre de SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturmaktadır. Kesinlikle bu görüşün karşısında olan velilerin oranı %2,2 düzeyindedir. Velilerin cinsiyetlerine, çocuklarını gönderdikleri okulların bulundukları ilçelere, okulların türüne, çocuklarının sınıflarına ve SBS'ye girme sayısına göre SBS'nin toplumda sınav kültürü oluşturması ile ilgili görüşleri arasında farklılıklar bulunmamaktadır.

6. Sınav kültürünün oluşmasında gelecek korkusu önemli bir yer tutmaktadır. Öğretmenlerin hemen hemen tamamına yakını (%90,1) SBS ve benzeri sınavların toplumumuzda oluşturduğu sınav kültürünün meydana gelmesinde gelecek korkusunun önemli bir yere sahip olduğu görüşündedir. Bayan öğretmenler erkek öğretmenlere oranla, özel okul öğretmenleri de devlet okullarındaki öğretmenlere oranla bu görüşe daha çok katılmaktadır. Öğretmenlerin branşlarına göre ise görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

7. SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir korku kültürü oluşturmaktadır. Velilere göre SBS ve benzeri sınavlar toplumda bir korku kültürü oluşturmaktadır. Bu görüşe katılmayan velilerin oranı %12,1'dir. SBS'nin korku kültürü oluşturması konusunda velilerin, cinsiyetlerine, çocuklarını gönderdikleri okulların bulundukları ilçelere, okul türlerine, sınıflarına ve SBS'ye girme sayısına göre görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

8. Toplumumuzda SBS'nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması konusunda görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Öğrencilerin yarısından fazlası (%58'i) SBS'nin 6, 7. ve 8. sınıfta olmak üzere üç defa yapılmasını olumlu karşılamaktadır. Erkek öğrenciler kızlara oranla, özel okullardaki öğrenciler devlet okullarındakilere oranla, SBS'ye ikinci kez girecek olanlar, ilk kez girecek olanlara oranla, dershaneye giden öğrenciler gitmeyen öğrencilere oranla çok daha az SBS'nin üç yıl yapılmasının iyi olduğu görüşündedir. 8. sınıf öğrencileri ise 6. ve 7. sınıf öğrencilerine göre bu görüşe daha az katılmaktadır. Bu konuda öğrencilerin önceki SBS puanlarına ve okula gidiş zamanlarına göre görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

Öğretmenlerin de yarısından fazlası (%55,6) SBS'nin 6., 7., ve 8. sınıfta olmak üzere üç defa yapılmasını olumlu karşılamaktadır. Ancak devlet okullarındaki öğretmenler bu görüşe oldukça fazla katılırken, özel okullardaki öğretmenler SBS'nin üç yıl yapılmasını olumlu karşılamamaktadır. Öğretmenlerin cinsiyetlerine ve branşlarına göre SBS'nin üç yıl yapılmasının iyi olduğuna ilişkin görüş farklılıkları bulunmamaktadır. Velilerde ise SBS'nin 6., 7. ve 8. sınıfta olmak üzere üç kez yapılmasına ilişkin olumlu ve olumsuz görüşler birbirine oldukça yakındır. Velilerin cinsiyetlerine, çocuklarının devam ettikleri okul türlerine, okullarının bulunduğu ilçelere, sınıflarına ve SBS'ye girme sayısına göre SBS'nin üç yıl olmasının iyi olduğuna ilişkin görüş farklılıkları bulunmamaktadır.

Sonuç itibari ile SBS'nin Eğitim Sisteminin temelini oluşturan, öğrenci, öğretmen, aile ve toplum üzerinde sorunlar yarattığı söylenebilir. Öğrenciler üzerinde yoğun bir şekilde sınav kaygısı yaratması ve bir stres kaynağı olmasının yanı sıra, bir “tükenmişlik” de yaratmaktadır. Öğrenciler spor, eğlence, sosyal ve kültürel aktivitelerden uzaklaşmakta ve kendilerine vakit ayıramamaktadır. Aile bireyleri birbirleri ile vakit geçirememekte, böylece aile bağlarını zayıflıktır. Öğretmenlerin branşlara göre gruplandırılmasına neden olmaktadır. Öğretmenlerin branşları dikkate alınarak önemli-önemsiz şeklinde kategorize edilmesine neden olmaktadır. SBS'de soru çıkan dersler ve dolayısıyla bu derslere giren öğretmenlere fazla ilgi göstermesine neden olurken diğer branşlardaki öğretmenleri ötekileştirmektedir. SBS, soru sorulan derslerin öğretmenlerine mesleki anlamda

gelişme imkânı sağlarken diğer branşlardaki öğretmenlere bu konuda her hangi bir katkı sağlamamaktadır. Öğretmenleri, öğrencilerin geleceği konusunda endişe duymasına neden olmaktadır. Öğrencilerin SBS'deki başarı ve başarısızlıklarının öğretmenlere mal edilmesi, yılsonu başarı puanlarının dikkate alınması gibi durumlar öğretmenler üzerinde bir baskı unsuru oluşturmaktadır. Veliler için de stres ve endişe kaynağı teşkil etmektedir. Aile yaşamını etkilemekte, Türk aile yapısının temel karakteristiği olan ailece bir yerlere veya akraba ziyaretlerine gitmek gibi kavramları ortadan kaldırmaktadır. Aileler arasında bir rekabet ortamı yaratarak birbirlerini sürekli takip eden bir toplum yaratmaktadır. SBS'nin üç yıla yayılması, toplumumuzdaki sınav kaygısını da üç yıla çıkarmakta, dershaneye giden öğrenci sayısını arttırmakta, özel ders almak isteyen öğrenci sayısını ve dolayısıyla da özel derse yapılacak harcamaları arttırmaktadır. Toplumumuzda gelecek korkusunu içinde barındıran bir sınav kültürü oluşturmaktadır. SBS ve benzeri sınavlar geleceğimizin teminatı olan çocuklarımız üzerinde bir korku kültürü oluşturmaktadır. Bu nedenlerle de Seviye Belirleme Sınavları'nın Eğitim Sistemimizde yeri ciddi bir şekilde yeniden gözden geçirilmelidir.

5.2. Öneriler

1. Rehber öğretmenler, kız öğrenciler üzerine gerçekleştirilecek rehberlik çalışmalarında erkek öğrencilere oranla SBS'den daha fazla olumsuz etkilendiklerini dikkate alarak rehberlik programlarını oluşturmalıdır. Yerine göre bu programlarda bütün öğrencilere tek bir program hazırlamak yerine, kız öğrenciler için ayrı bir program veya mevcut programın yanı sıra ek bir program da oluşturabilirler.

2. SBS'den dolayı en çok sıkıntı yaşayan gruplardan birisi de 7. sınıf öğrencileridir. Bu nedenle bu öğrencilere verilen rehberlik hizmetlerine ilişkin çalışmalarında rehber öğretmenler kız-erkek öğrencilerdekine benzer bir rehberlik programı uygulayabilir.

3. Öğretmenler ve veliler sınava girecek olan öğrencilerin yaş gruplarının gelişim özelliklerini çok iyi bilmelidirler. SBS'ye girecek öğrencilerin ergenlik

dönemini yaşamaya başladıklarını asla unutmamalıdır. Yaklaşımlarını da bu dönemin özelliklerini bilerek yapmalıdır.

4. Öğrencilerin sınav kaygısını arttırmamaları için öğretmenler ve veliler sınav ile ilgili mesajlarında dikkatli olmalıdır. Ayrıca öğrenci, öğretmen ve veliler SBS kaygısının bir öğrenci tarafından sürekli veya aşırı şekilde yaşanmasının öğrencinin hem sağlığına hem de başarısına olumsuz yönde etki edeceğini unutmamalıdır.

5. Öğrenciler sınav hakkında kafalarında olumsuz senaryolar yazmamalıdır. Kazanmadıklarında dünyanın sonunun gelmediğini ve gelecekte telafisini yapabilecekleri ortamların olacağını çok iyi bilmelidirler. Dolayısıyla öğrenciler sınava ilişkin düşüncelerini olumsuz yönde değil, kendilerini daha iyi motive edebilecekleri yönde yoğunlaştırmalıdır.

6. Öğrenciler birbirleri ile sınavlar hakkında sahip oldukları duygu ve düşünceleri paylaşmalıdır. Bu paylaşım onlardaki sınav kaygısının şiddetini de azaltacaktır.

7. Öğrencilerin sportif, sosyal ve kültürel aktivitelere katılmasının önemi göz ardı edilmemelidir. Eğer buna dikkat edilirse, Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik ve benzeri derslere verilen önem de artabilir. Ayrıca öğrencilerin sportif, sosyal ve kültürel faaliyetlere ayırdıkları bu zamanı bir kayıp olarak görmek yerine, zihinsel dinlenme ve stresten uzaklaşma fırsatı olarak değerlendirilmelidir.

8. Özel ders almak isteyen öğrencilerin artmasının, özel ders vermek isteyen öğretmenlerin de sayısını arttıracığı dikkate alınmalıdır. Böyle bir artışın olması öğretmenlik mesleğinin etiğinde yatan unsurlara da zarar verebilir.

9. Özel dersler için yapılan harcamaların oldukça fazla olabileceği dikkate alındığında, gelir sağlayan kişilerin vergisiz bir kazanç sağlandığı da dikkate alınmalıdır. Bu konuya Maliye Bakanlığı da dikkatini yoğunlaştırmalıdır.

10. Eğitim kurumları öğrencilerinin dershaneye gitme ve özel ders almalarına ihtiyaç duymamalarını, gerçekleştirecekleri etüt ve kurslar ile sağlayabilirler.

11. Öğrencilerin dersane ve dersane yollarında zaman harcamalarını önleyici uygulamalar veya sistemler hayata geçirilebilir. Böylece öğrencilerin kendilerine ve ilgilerine ayırabilecekleri fırsatlarda yaratılabilir.

12. Öğretmenler Yılsonu Başarı Puanı'nı öğrencileri not ile korkutma aracı olarak kullanmamalıdır. Öğrenciler ve veliler ise öğretmenler üzerinde bu baskıyı oluşturacak tavırlardan ve yaklaşımlardan da uzak durmalıdırlar.

13. Öğrenciler dersane, etüt merkezleri ve özel derslerden beklenti içerisine girmek yerine kendilerine iyi bir çalışma programı oluşturmalıdır. Bu çalışma programının temelinde derse hazırlıklı gelme; dersleri çok iyi dinleme ve tekrarlar yer almalıdır.

14. Veliler, çocuklarının yoğun bir tempo içerisinde olduklarını ve bu temponun üç yıl süreceğini unutmamalıdır. Sürekli olarak çok yoğun bir çalışma temposu içerisine çocuklarını sokmak yerine, tıpkı uzun mesafe koşularında olduğu gibi çocuklarının normal bir tempo yakalayarak onların bu tempoyu korumaları gerektiğini unutmamalıdır. Bunun aynı zamanda çocuklarının sağlığı açısından çok önemli olduğunu da göz ardı etmemelidirler.

15. Veliler, çocuklarını okul, dersane ve özel ders üçgeninde hareket ettirmemelidir. Bu süreçte çocuklarının aileleriyle, arkadaşlarıyla birlikte olmak ve kendilerine vakit ayırmak isteyeceklerini de dikkate almalıdırlar.

16. Veliler, bütün branşlara gerekli önemi göstermelidirler. Özellikle duygusal zekânın gelişmesinde Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik, Teknoloji ve Tasarım derslerinin önemini göz ardı etmemelidirler.

17. Her çocuğun yetenek, ilgi ve kapasitesine göre ortaöğrenim kurumuna yönlendirilmesini sağlayacak düzenlemelerin gerçekleştirilerek, SBS ve benzeri sınavlar tamamen kaldırılmalıdır. Ancak, liselere giriş için SBS'nin tamamen kaldırılması, sınavsız bir geçiş sistemi hali hazırda ortaya konamadığı için imkânsız görünmektedir. Bu nedenle böyle bir sınav, yerine alternatif bir sistem getirilinceye kadar 8. sınıfta uygulanmalıdır.

18. Eğer SBS her yıl yapılmaya devam edilecek ise Sınıf Puanı'nı oluşturan kriterler aşağıda ifade edilen başarı ve etkinlikler dikkate alınarak yeniden düzenlenebilir:

- a. Öğrencinin, Bakanlıklarca veya İl Milli Eğitim Müdürlüklerince organize edilen Türkiye ve il düzeyindeki spor, proje, resim, müzik, kompozisyon ve benzeri yarışmalarda derece alması,
- b. Öğrencinin bir resim sergisi açması,
- c. Lisanslı bir sporcu olarak aktif bir şekilde spor yapması,
- d. Bir konser vermesi veya konserde görev alması,
- e. Bir toplum hizmetinde bulunması,
- f. Patentli bir ürün yaratması,
- g. Okul başkanlığı yapması,

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğrencilerin bu başarılarının ve diğer faaliyetlerinin her biri için standart puanlar oluşturulabilir. Okul yönetimleri, yapılan etkinliğe karşılık gelen puanın öğrenciye verilmesini bütün belgeleri ile birlikte (resmi yazı, video, katılım belgesi vb) İl Milli Eğitim Müdürlüklerinden talep edilebilir. İl Milli Eğitim Müdürlüklerince oluşturulacak bir komisyon, değerlendirmelerde bulunarak öğrencilere verilecek ek puanın uygunluğuna karar verdikten sonra Milli Eğitim Bakanlığı'nın resmi sitesine yani "E-okul" programına işleyebilir.

Eğer öğrencilerin her yönü ile değerlendirilmesini sağlayacak bir sistem kurulmak isteniyorsa Sınıf Puanı'na, SBS'nin katkısı düşürülmeli, Yılsonu Başarı

Puanı'nın katkısı aynı kalmalı veya çok az düşürülmeli, yukarıda belirttiğimiz etkinlikler için uygun bir oran takdir edilmelidir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken akademik başarı ile sosyal ve kültürel faaliyetler arasında oran farkının çok yüksek olmamasıdır. Nasıl ki SBS'nin uygulanmaya başlanması ile dershanelere doğru bir yönelme meydana gelmişse, ancak böyle bir düzenleme ile öğrencilerin ve velilerin sportif, sosyal, kültürel etkinliklere ve diğer faaliyetlere yönelmesi sağlanabilir. Bu değişiklik ile SBS nedeni ile spor, müzik, resim, proje çalışmaları ile sosyal ve kültürel aktivitelere öğrenci bulamadıklarını ifade eden branşlardaki öğretmenlerin de beklentileri karşılanabilir.

19. Eğer SBS, OKS gibi sınavlar sadece 8. sınıfın sonunda yapılacaksa, Sınıf Puanı'nın, Okul Puanı'na dönüştürülerek aynı Sınıf Puanı'ndakine benzer bir puanlama ile öğrenciler, ortaöğretim kurumlarına yerleştirilebilir. Bu durumda SBS'deki bazı kavramlar aşağıdaki şekilde değiştirilebilir:

SBS = 8. sınıf sonunda yapılacak sınav (OKS, LGS ve benzeri isimler verilebilir)

SP = OP (Okul Puanı; öğrencinin hangi liseye yerleştirileceğini belirleyen puan, aynı zamanda Orta Öğretime Geçiş sisteminde Ortaöğretim Yerleştirme Puanı'na karşılık gelmektedir)

YBP = OBP (Yılsonu Başarı Puanı Okul Başarı Puanı olarak değiştirilecek ve mezuniyet puanı dikkate alınacaktır.)

DP = SKÇP (Şu anda değerlendirmeye alınmayan Davranış Puanı, yerini Sosyal ve Kültürel Çalışmalar Puanı'na bırakacaktır.)

Bu durumda da öğrencinin hangi liselere gireceğini belirleyecek formül de Sınıf Puanı'nın Davranış Puanı ile birlikte hesaplandığı formül olabilir. Ancak yukarıda da ifade edildiği gibi bu formüldeki yüzdelik oranlar yeniden gözden geçirilmelidir.

20. Gelişen dünyamızda kültürel değişim söz konusudur. Çağa ayak uydururken her toplumda kültürel değişimlerin de yaşanması kaçınılmazdır. Ancak SBS ve benzeri sınavların toplumumuzda bir sınav kültürü oluşturduğu göz önüne alınırsa, bu çağa ayak uydurmak değil bilakis çağın gerisinde kalmak anlamına gelmektedir. Bu şekildeki bir kültür oluşumu dünya üzerinde hiçbir devlette söz konusu değildir. Kesinlikle Türk halkı kendine yakışan eğitim sistemini arzulamalı, Güler (2008)'in ifadesiyle “talim ettiren bir eğitim sistemi” değil, düşünen ve üreten nesiller yetiştirecek bir eğitim sistemini geliştirmelidir.

5.2.1. Araştırmacılara Öneriler

1. Sınavın psikolojik etkilerine yönelik ifadelere öğretmenlerin cinsiyetlerine göre verdikleri cevaplar için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizlerinde anlamlı görüş farklılıklarının bulunduğu durumlarda her zaman bayan öğretmenlerin ortalamaları erkek öğretmenlere göre yüksek çıkmıştır. Kız ve erkek öğrenciler içinde aynı durum söz konusudur. Bu nedenle niçin bayan öğretmenlerin/öğrencilerin psikolojik ifadelerde erkek öğretmenlere/öğrencilere oranla daha yüksek bir ortalamaya sahip olmasının nedenlerine ilişkin bir araştırma gerçekleştirilebilir.

2. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla SBS'den psikolojik anlamda daha çok olumsuz etkilenmelerine, sosyal yaşantılarındaki kısıtlamalara daha çok maruz kalmalarına rağmen, erkek öğrencilere oranla daha çok SBS'nin üç yıl olmak üzere her yıl yapılmasının iyi olduğu görüşüne sahiptir. Böyle bir durumun ortaya çıkma nedenleri ile ilgili bir araştırma gerçekleştirilebilir.

3. SBS'nin 7. sınıf öğrencilerine etkisi 6. ve 8. sınıf öğrencilerine göre daha yüksektir. Bunun nedenlerine yönelik araştırmalar yapılabilir. Ayrıca bu araştırmada 6. sınıf öğrencilerinin neden daha az etkilendiğine de yer verilmesi uygun olacaktır.

4. Özel Okul ile devlet okulu öğrencileri arasındaki bulgular özellikle öğrencilerin kendilerine, sportif, sosyal ve kültürel etkinlikler ile ailelerine ayırdıkları zaman bakımından özel okul öğrencilerinin daha çok sıkıntı çektiği görülmektedir. Bu durumun Sakarya ili için geçerli bir bulgu olabileceğinden hareketle diğer illere ilişkin araştırmalar yapılarak Sakarya örneği ile karşılaştırılabilir.

5. SBS ve benzeri sınavlarının aile kurumu üzerine olan etkileri ve bu etkilerin Türk toplumunun temel değerleri ile yorumlanması önemli bir araştırma konusu olarak görülmektedir.

6. SBS nedeni ile dershanelerdeki öğrenci sayısının artıp artmadığı veya özel ders alan öğrencilerin artıp artmadığı konusunda çalışmalar gerçekleştirilebilir.

7. Eğitimde fırsat eşitliği açısından bütün zekâ türlerinin değerlendirilmesine imkân veren, SBS'ye alternatif olabilecek değerlendirme yaklaşımlarının geliştirilmesi de araştırmacılara önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Abacı, Ramazan, **Yaşamın Kalitelendirilmesi**. İstanbul: Form Stil Matbaa Kağıt Reklam Yayın Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi, 2005.

Akgün, Abuzer, Selahattin Gönen ve Murat Aydın. İlköğretim Fen ve Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 6 (20), 2007, ss:283-299.

Akyüz Müfit ve Nesrin Ertel. **Ansiklopedik Ekonomi Sözlüğü**. İstanbul: Dünya Yayınları, 1990.

Albükre, İvet. “Anne, Baba ve Çocuk Tarafından Algılanan Babanın Çocuğuna Karşı Tutumu ile Çocuğun Benlik Kavramı Arasındaki İlişki.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

Altunışık Remzi ve Diğerleri. **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Spss Uygulamalı**. Sakarya: Sakarya Kitapevi, 2005.

Aslan, Serpil Azazi. “Ergenlerde Anne-Baba Tutumu, Sınav Kaygısı, Ders Çalışma Becerilerinin Lise Giriş Sınavlarını Yordama Düzeyleri” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. **Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2005.

Ataç Füsün. **İnsan Yaşamında Psikolojik Gelişim**. İstanbul: Beta Basın Yayım, 1991.

Atkinson, Rita, Richard C. Atkinson ve Ernest R. Hilgard. **Psikolojiye Giriş II** (Çev. Kemal Atakay, Mustafa Atakay ve Aysun Yavuz). İstanbul: Sosyal Yayınlar, 1995.

Aydın, İnayet. **İş yaşamında Stres**. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2008.

Aydoğan, Ali “Liselere Giriş Sınavları (LGS-OKS) Coğrafya Sorularının Bilişsel Alan Basamaklarına göre Değerlendirilmesi (2003-2007)”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, 2008.

Avcı, Halide Edip “Anadolu Lisesi Sınavları’na İzmir İlinden Katılan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörler”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1997.

Bacanlı, Hasan. **Gelişim ve Öğrenme**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2003.

Balcı, Ali **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Teknik ve İlkeleri**. Ankara: Pegem A Yayınları, 2005.

Baloğlu, Nuri. **Etkili Sınıf Yönetimi**. Ankara: Baran Ofset. 2001.

Baltaş, Acar. “Stresle Başa Çıkma Yolları ve İş hayatında Stres”, **IX Ulusal Psikoloji Kongresi**. İstanbul. Boğaziçi Üniversitesi, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, 1996a.

..... **Üstün Başarı**. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1999.

Baltaş Acar ve Zühal Baltas. **Stresle Başa Çıkma Yolları**. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2002.

Baltaş, Zuhale. “Stres ve Sağlık” **IX Ulusal Psikoloji Kongresi**. İstanbul. Boğaziçi Üniversitesi, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, 1996b.

Başarır Deniz. “Ortaokul Son Sınıf Öğrencilerinde Sınav Kaygısı, Durumluk Kaygı, Akademik Başarı ve Sınav Başarısı Arasındaki İlişkiler,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1990.

Başoğlu, Sezin Turan. “Sınav Kaygısı ve Öz Güven Arasındaki İlişkinin Ergenlik Döneminde İncelenmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2007.

Bell Beverley ve Bronwen Cowie. “The Characteristics of Formative Assessment in Science Education”. Sci. Ed., 85, 2001, ss. 536-553.

Berberoğlu, Giray. “Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi (ÖİS) Öğrenci Sosyal Gelişim Programları’na (ÖSGP) İlişkin Ön Bulgular”. Ankara: **Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama Dergisi**, Sayı: 6, Kasım-Aralık 2009, ss.32-42

Bilen, Mürvet. **Sağlıklı İnsan İlişkileri**. Ankara:Armoni Lim. Şirketi. Tarihsiz.

..... **Plandan Uygulamaya Öğretim**. Ankara: Anı Yayınları, 2002.

Bilgiseven, Âmiran Kurktan. **Eğitim Sosyolojisi**. İstanbul:Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, 1987.

Bulut, Nergüz, “İlköğretim Öğretmenlerinde, Stres Yaratan Yaşam Olayları Ve Stresle Başa çıkma Tarzlarının Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, Cilt: 13, Sayı:2, Ekim 2005, ss.467-478.

Bursalıoğlu, Ziya. **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**. Ankara: Pegem Yayınları. 1994.

Bümen, Nilay T. **Okulda Çoklu Zeka Kuramı**. Ankara: Pegem A Yayıncılık. 2004.

Büyüköztürk, Şener. **Veri Analizi El Kitabı. İstatistik, Araştırma Deseni Spss Uygulamaları ve Yorum**. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2006.

Can, Halil. **Yönetim ve Organizasyon**. Ankara: Siyasal Kitapevi, 1997.

Cemal, Mehmet. Atlas Dergisi, Özel Ek. İstanbul: Mart Sayısı, 2002.

Chang, Joyce. I. "Contexts Of Adolescent Worries: Impacts Of Ethnicity, Gender, Family Structure And Socioeconomic Status," **ERIC No: ED 417 003**. 1997.

Coşkun, Gökhan. "Özel Dershanelerin Orta Öğretimde Verimliliğe Ve İstihdama Etkisi." Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2005.

Covey, Stephen R. **Önemli İşlere Öncelik** (Çev: Osman Deniztekin). İstanbul: Varlık Yayınları, 2000.

Cresswell, John, W. **Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research**. New Jersey: Merrill Prentice Hall, 2002.

Çakmaklı, Kemal. **Aileler İçin Sosyal Hizmet**. İstanbul: Y.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, 1991.

Çalık, Temel ve Ferudun Sezgin. “Küreselleşme, Bilgi Toplumu Ve Eğitim”. **Kastamonu Eğitim Dergisi**, Cilt: 13, No:1 Mart 2005, ss.55-66.

Çavuşoğlu, Sema. “Anadolu Lisesi Giriş Sınavına Katılan Öğrencilerin Sınav Öncesi Durumluk Kaygı Düzeylerinin Sınav Başarıları Üzerine Etkisinin İncelenmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1993.

Çetinkaya, Ayşenur ve Tufan Gülmez. **Okul Gelişim Modeli**. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Basım Evi, 1999.

Çilenti, Kamuran. **Eğitim Teknolojisi ve Öğretim**. Ankara: Kadioğlu Matbası, 1984.

Çok, Figen. “Basında Gençlik İmajları.” Ankara: **Eğitim Bilim Dergisi**. Sayı:81, 1991, ss. 41-48.

Daly, John A., Pamela O. Kreiser, and Lisa A. Rogharr, L. A. “Question-asking comfort: Explorations of the demography of communication in the eighth-grade classroom.” **Communication Education**, Vol. 43, 2004, pp. 27-41.

Demirel, Özcan. **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Pegem A Yayınları. 2003.

Deniz, M. Engin. “Ergenlik Çağı Sosyal İlişkileri.” **Eğitime Yeni Bakışlar I**. Ankara: Mikro Yayınları, 2002, ss.41-52.

Deniz K. Zülfikar ve Hülya Kelecioğlu. “İlköğretim Başarı Ölçütleri ile Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Arasındaki İlişkiler” **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt: 38, Sayı: 2, 2005, ss. 127-143.

Dewey, Jhon. **Demokrasi ve Eğitim**. İstanbul: Başarı Yayıncılık, 1996.

Duman, Gül Keziban. “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Durumluluk Sürekli Kaygı Düzeyleri ile Sınav Kaygısı Düzeyleri ve Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2008.

Doğan Hıfzı. “Program Geliştirmede Sistem Yaklaşımları” **Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt. 7, sayı 14, 1975.

Doğan, İsmail. **Sosyoloji: Kavramlar ve Sorunlar**. İstanbul: Sitem Yayıncılık, 2000.

Doğan, Oya. “Türkiye’de Özel Dershaneler.” Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, **Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2002.

Dong, Qi., Bin Yang And Thomas H. Ollendick. “Fears in Chinese Children and adolescent and Their Relation to Anxiety and Depression.” **Journal of Child Psychology and Psychiatry**, 35 (2), 1994, ss. 351-363.

Efiliti, Erkan. “Çocukta Sosyal Duygunun Gelişmesi ve Bunu Zorlaştıran Şartlar.” **Eğitime Yeni Bakışlar I**. Ankara: Mikro Yayınları, 2002, ss.41-52.

Eliot, Thomas Stearns. **Kültür Üzerine Düşünceler**. (Çev: Sevim Kantarcıoğlu). Ankara: 1981, ss.138.

Ellis, Rob. **The Study Of Second Language Acquisition**. Oxford: Oxford University Pres, 1994.

Erçelebp, Hasan. “Aile ve Eğitim”. **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı:1, 1996, ss.60-63.

Erden, Münire. **Eğitimde Program Değerlendirme**. Ankara: Pegem Yayınları, 1995.

..... **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. İstanbul: Alkım Yayınları, 1998.

Erdoğan, İrfan. “Eğitim Verimliliğinin Arttırılmasında Temel Dinamikler.” İstanbul: **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, II Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirileri**. 1996.

Erkal, Mustafa E. **Sosyoloji (Toplum Bilimi)**. İstanbul: Der Yayınevi, 1996.

Erkan, Serdar. “Sınav Kaygısının Öğrenci Seçme Sınavı Başarısı ile İlişkisi”. Yayımlanmamış Doktora Tezi, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1991.

Ertürk, Selahattin. **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Meteksan Matbacılık. 1994.

Eskicumalı, Ahmet. “Çocuk ve Toplum: Toplumsal Yaşamın Bir Parçası Olarak Hayat Bilgisi”. **X Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi**. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi. III cilt, ss. 1271-1283. 2001.

..... “Eğitim ve Toplumsal Değişme: Türkiye’nin Gelişim Sürecinde Eğitimin Rolü, 1923-1946.” **Boğaziçi Üniversitesi Eğitimi Dergisi**, Cilt: 19(2), 2003.

Eşme, İsa. “İlk ve Ortaöğretimde Ezberci Eğitim: Nedenleri, Sonuçları ve Çözüm Önerileri” **V. Türk Kültürü Kongresi: Cumhuriyetten Günümüze Türk Kültürünün Dünü, Bugünü ve Geleceği**. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Eğitim Cilt 4, 2005, ss.21-30

Felson, Richard B. and Liza Trudeau. "Gender differences in mathematics performance." **Social Psychology Quarterly**, Vol. 54 (2), 1991, pp.113–126.

Fidan Nurettin. **Öğrenme ve Öğretme**. Ankara: Rehber Dağıtım, 1998.

Fidan, Nurettin ve Münire Erden. **Eğitime Giriş**. Ankara: Repa Basın-Yayın ve Ticaret Limited Şirketi. 1992.

Fisher, Shirley. **Stres in Academic Life. The Mental Assembly Line**. London: Open University Pres, 1994

Fleming, Raymond, Andrew Baum, And Jerome E. Singer. "Toward And Integrative Approach To The Study Of Stress." **Journal Of Personality And Social Psychology**, 46, 1984, ss.839-852.

Folkman, Susan. "Personal Control and Stress and Coping Processes: A Theoretical Analysis", **Journal of Personality and Social Psychology**, 46, 1984, 839-852.

Folkman, Susan and Richard S. Lazarus. "An Analysis of Coping in a Middle-Age Community Sample", **Journal of Health and Social Behavior**, 21, 1980, 219-239.

Gander Mary J. ve Harry W. Gardiner. **Çocuk ve Ergen Gelişimi** (Çev. Bekir Onur, Ali Dönmez ve Nermin Çelen) 4. Baskı, Ankara: İmge Kitapevi, 2001.

Gibson, Janice T. ve Louis A. Chandler. **Educational Psychology: Mastering Principles and Applications**. Boton: Allyn ve Bacon, 1988.

Girgin, Günseli. "Farklı Sosyo-Ekonomik Kesimden 13-15 Yaş Grubu Öğrencilerde Kaygı Alanları ve Kaygı Düzeylerinin Başarıyla İlişkisi".

Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1990.

Gökçedağ, Sevdâ. "Lise Öğrencilerinin Okul Başarısı Ve Kaygı Düzeyi Üzerinde Anne Baba Tutumlarının Etkilerinin Belirlenip Karşılaştırılması," Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı**, 2001.

Gülen, Halil. "Bazı Psiko-Sosyal Faktörler Açısından Çocukların Anadolu Lisesi Sınavı Öncesi Kaygı Düzeyleri". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1993.

Güler, Ali. **Türk Toplumunda Korku Kültürü**. Ankara: Punto Tasarım, 2008.

..... **Eğitimin Tarihi-Sosyal-Felsefi Temelleri**. Ankara: Punto Tasarım, 2008a.

Güler, Ali ve Eren Altay ve Kerim Karabacak. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**. Ankara: Detay Yayıncılık, 2005.

Gümüş, Aynur. "Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1997.

Gümüş, Mustafa. "Yabancı Dil Ağırlıklı Lise İle Anadolu Lisesi Öğrencilerini Üniversiteye Giriş Sınavlarında Aldıkları Puanlar Bakımından Karşılaştırılması". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, 2001.

.....**Yönetimde Başarı İçin Altın Kurallar**. İstanbul: Alfa Basın, Yayın, 1995.

Güzeller, Cem. “İlköğretim Akademik Başarı not Ortalamaları İle OKÖSYS Alt Test Puanları Arasındaki Uygunluk Geçerlik Çalışması,” **Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt.6, sayı:2, 2005, ss.133-143.

Hegman, Susan. **Bilgi Sosyolojisi ve Hermeneutik**. (Çev. Hüsamettin Aslan ve Bekir Balkız). İstanbul: Paradigma Yayınları, 1999.

Hoffer, Eric. **Kesin İnançlar, Kalite Hareketlerinin Anatomisi**, (Çev. Günnur Erkul). İSTANBUL, 1980, ss.85.

İşman, Aytekin ve Ahmet Eskicumalı. **Eğitimde Planlama ve Değerlendirme**. İstanbul: Değişim Yayınları, 2003.

Janzen, B. L., And Donald H. Saklofske. “Depression in Children”. **School Psychology Review**. Vol. 20., Issue, 1991.

Josephs’ Ray. **Zaman Yönetimi**. (Çev.Özlem Koşar). İstanbul: Epsilon Yayıncılık, 1996.

Kabalcı, Tuğba. “Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı, Sınav Kaygısı ve Sosyo-Demografik Değişkenler.” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Hacette Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2008.

Kahveci, Serdar. “Orta Öğretim Kurumlarına Geçiş Sisteminde Uygulanan Sınavların Ailelere Maliyetinin Ailelerin Toplam Eğitim Harcamaları İçindeki Payı.” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, 2009.

Kalaycı, Şeref. **SPSS Uygulamalı Çok Değişken İstatistik Teknikleri**. Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2008.

Kapir, Emir. “İlköğretimde Kalite: Avrupa Birliği Kalite Göstergeleri Çerçevesinde Kalitenin değerlendirilmesi,” (Edit.: Servet Özdemir, Hasan Bacanlı, Murat Sözer) **Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim: Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri**. Ankara: Türk Eğitim Derneği, 2007.

Kaptan Saim. **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. Ankara: Tekışık web Ofset, 1995.

Karakoç Nihat. “Yönetimde Zaman Etkeninin Öğütlerin Bürokratik Yapılarındaki İşlevsel Sonuçlar- Eskişehir’deki Kamu Kesimi Endüstri İşletmelerinde Bir Uygulama.” Yayımlanmamış Doktora Tezi, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Eskişehir, 1988.

Karasar Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2006.

Kaya, Alim. "Grup Rehberliğinin Anne Babaların Çocuklarına Yönelik Davranışları ve Çocukların Sınav Kaygısı Düzeylerine Etkisi." Yayımlanmamış Doktora Tesi, **Gazi Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık Ve Rehberlik Bilim Dalı**, Doktora Tezi, 1997.

Kaya, Yahya Kemal. **İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış: Eğitimde Model Arayışları**. Ankara: Bilim Yayınları. 1993.

Kayapınar, Ersah. “Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sınavı (OKS)'Na Hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi (Afyonkarahisar İli Örneği).” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2006.

Keskin, Banu. “Endüstri Meslek Liselerinde Sınava Giren Öğrencilerin Sınav Kaygısıyla Baş etmelerini Sağlamak Üzere Yapılan Bir Çalışma”

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2001.

Kılıççı, Yedigâr. “6-15 Yaş Öğrencilerinin Gelişimsel Güçlükleri ve Kişilik Gelişimini Kolaylaştırma,” (Edit.: Yıldız Kuzgun) **İlköğretimde Rehberlik**. Ankara: Nobel Yayınları, 1999.

Kısa, Seçer, Seçkin. “İzmir İl Merkezinde Dershaneye Devam Eden Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Sınav Kaygıları ile Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişki.” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1996.

Kulaksızoğlu, Adnan. **Ergenlik Psikolojisi**. İstanbul: Remzi Kitapevi, 2001.

Kutlu, Ömer. “Ergenlerin Üniversite Sınavına İlişkin Kaygıları” **Eğitim ve Bilim Dergisi**, c.26, sayı. 121, 2001, s. 12-23.

Kutlu, Oğuz ve Mükafat Canbolat Bozkurt. **Okulda ve Sınavlarda Adım Adım Başarı**. Konya: Çizgi Kitabevi, 2003.

Lazarus, Richard. S. and Susan Folkman. **Stres, Appraisal, and Coping**. New York: Springer Publishing, 1984.

Linn, Robert. L. and Norman E. Gronlund N. **Measurement and Assessment in Teaching**. New Jersey/USA: 7. th. Ed., Prentice-Hall, Inc., 1995.

McCurdy Karen. The Influence of support and stress on Maternal Attitudes. **Child Abuse Neglect**. 29 p. 2005, pp.251-268.

McCarthy, Julie M. and Richard D. Goffin. “Selection Test Anxiety: Exploring Tension and Fear of Failure Across the Sexes in Simulated Selection

Scenarios.” **International Journal of Selection and Assessment**. Vol.13 (4), 2005, pp. 282 – 295.

Mcdonald, Angus S. “The Prevalence and Effects of Test Anxiety in School Children.” **Educational Psychology**. Vol. 21 (1), 2001, pp. 89 – 101.

McKinney, Susan Smith. **Yanlış Çocuk**. Çocuk Eğitimde Yapılan Yanlışlar. İstanbul: Ekinoks Yayınları, 2009.

MEB. **Tebliğler Dergisi**. Milli Eğitim Dairesi Yayınlar Dairesi Başkanlığı, cilt:70, sayı: 2602, Kasım 2007a.

..... Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, Ölçme Değerlendirme ve Açık Öğretim Kurumları Dairesi’nin Görev ve Sorumlulukları, **<http://egitek.meb.gov.tr/Egitek/Mevzuat/EgitekTesGorYonergesi.html#6>**, 01.11.2009.

..... Orta Öğretime Geçiş Sistemi, Seviye Belirleme Sınavı ve 6. ve 7. Sınıflar Devlet Yatılı ve Parasızlık Bursluluk Sınavı, e-Başvuru Kılavuzu 2008, **http://oges.meb.gov.tr/sbs/docs/sbs_kilavuz.pdf**, 30.10.2009.

..... Seviye Belirleme Sınavı e-Başvuru Kılavuzu, 2009. **<http://oges.meb.gov.tr/document/2009-SBS-KILAVUZ.pdf>**, 30.10.2009

..... Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Sistemi Okul Tanıtım Bilgileri, **<Http://Oges.Meb.Gov.Tr/Document/2009-SBS-%20OKUL%20TANITIM-27-MAYIS.Pdf>**. 31.10.2009

..... 64 Soruda Orta Öğretime Geçiş Sistemi ve Seviye Belirleme Sınavı Örnek Sorular. **http://oges.meb.gov.tr/docs/64_soru.pdf**. 31.10.2009

.....Sınav Sayısal Verileri http://egitek.meb.gov.tr/sinavlar/Istatistikler/2009/sbs/7_SinifSayisalVeriler/SBS7SayisalBilgiler.pdf.08.11.2009.

..... Rehberlik Servisi, <http://oks2007.meb.gov.tr/rehberlik.htm>.
08.04. 2010

..... Özel Öğrenci Etüt Merkezleri Yönetmeliği. **Resmi Gazete**, 25883; 22 Temmuz 2005.

..... Özel Kurslar Yönetmeliği. **Resmi Gazete**, 27485; 06 Şubat 2010.

..... Özel Dershaneler Yönetmeliği. **Resmi Gazete**, 27383; 21 Ekim 2009.

Munz, David C. And Albert D. Smouse. “Interaction Effects Of Item-Difficulty Sequence And Achievement- Anxiety Reaction On Academic Performance.” **Journal Of Educational Psychology** Vol. 59 (5), October 1968, pp. 370-374.

Olgun, Mustafa Mahmut. “Anadolu Liseleri Sınavına Hazırlanan Öğrencilerin Duygusal ve Sosyal Sorunları”. Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi, **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı**, 1998.

Oliva Peter F. **Developing The Curriculum**. 2nd Ed. Boston: Scoott, Foresman and Company, 1988.

Onwuegbuzie, Anthony L., Phillip Bailey And Christine E. Daley. “Foreign Language Anxiety Among College Students.” **ERİC No: ED 415 713**, 1997.

Ornstein Allan C. And Francis P. Hunkins. **Curriculum Foundations**, Principles and Issues, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey, 1988.

Ök, Muharrem. “13-15 Yaş Grubu Ortaöğretim Öğrencilerinde Kaygı Düzeyi (Okul Rehberlik Servisine Başvuran ve Başvurmayanlarda Kaygı)”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1990.

Önler, Niyazi. “Kaygı ve Başarı.” **Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi**, Sayı:2, 1972, ss.151-163.

Özan, Mukadder Boydak ve Yüstra Yüksel. “Öğrencilerin Sınav Kaygılarının Öğrenmeleri Üzerindeki Etkileri”. **Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları**, 2003.

Özboyacı, Neşe. “Milli Eğitim Bakanlığınca, İlköğretim Okullarında Yapılan “Başarı Değerlendirme Sınavları”nın Öğretmen Davranışlarına Etkisi”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2004.

Özbay, Yaşar. **Kişisel Rehberlik. Psikolojik Danışma ve Rehberlik**. Ankara: Pegem A Yayınları, 2002.

Özcan, Murat. “Kamu İlköğretim Okulları ve Özel dershanelerin LGS Sınavlarına Katkılarının Değerlendirilmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, 2005.

Özden, Yüksel. **Öğrenme ve Öğretme**. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 1999.

..... **Eğitimde Dönüşüm: Eğitimde Yeni Değerler**. Ankara: Pegem A yayıncılık, 2000.

Özkan, Hasan Hüseyin. “Popüler Kültür ve Eğitim.” **Kastamonu Eğitim Dergisi**, C.14, Sayı:1, Mart 2006, s.29-38.

Öztürk Orhan. M. **Ruh Sağlığı ve Bozuklukları**. Ankara: Nobel yayın Dağıtım, 2004.

Özusta, Şeniz. “Çocuklar İçin Durumluk Sürekli Kaygı Envanterinin Uyarılama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1993.

Perkins, Daniel F. “Apolescence: Developmental Tasks”. Fact Sheet FCS2118, **Florida University Publications**, Gainesville, 2001.

Pressey, Sindy L. ve Robinson. **Psikoloji ve Yeni Eğitim II** (Çev.: Hasan Tan) İstanbul: MEB Yayınları, 1991.

Ronan, Kevin R., Philip C. Kendall P.C. and Margeret Rowe. “Negative Affectivity in Children.” **Cognitive Therapy and Research**, 18(6), 1994, ss.509-528.

Rosch, Poul. J. “Healt and Stres”. **The Newsletter of American İnstitute of Stres**, Numder 7, 1996.

Salame, Ramzi. F. “Test Anxiety: Its Determinants, Manifestation and Consequences.” **Anvences in Test Anxiety Reserch**. 3, 86, 1984.

Sarason, Irwin G. “Stres, anxiety, and cognitive İnterfelerce: Reactions to Tests”. **Lournal of Personality and Sacial Psychology**, 46, 1984, pp.929-938.

Scovel, Thomas. **The Effect of Affect on Foreign Language Learning: A Review of Anxiety Research**. Horwitz, D. J. Young, (Eds.). **Language Anxiety:**

From Theory and Research to Classroom Implications. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, 1991.

Siyez, Didem Müge. “3. Ünite Fiziksel Gelişim,” (Edit.: Alim Kaya) **Eğitim Psikolojisi**. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2007.

Selye, Hans. **The Stres of Life**. New York: McGrow Hill, 1976. Aktaran: Baltaş, Acar. “Stresle Başa Çıkma Yolları ve İş hayatında Stres”, **IX Ulusal Psikoloji Kongresi**. İstanbul. Boğaziçi Üniversitesi, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, 1996a.

Senemoğlu, Nuray. **Gelişim, Öğrenme ve Öğretim**. Ankara: Gazi Kitapevi, 2002.

Soylu, Özlem. “Üniversite Sınavına Hazırlanan Öğrencilerin Ailelerinden Sosyal Destek Algılayıp Algılamamalarına Göre Psikolojik Belirtiler Yönünden İncelenmesi”. **Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2002.

Sönmez, Ahmet. **İlköğretim Sonrası Eğitim Seçenekleri** Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 1998.

Sönmez, Veysel. **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**. Ankara: Anı Yayıncılık, 1994.

Sullivan, Karen. **Eğitim: Basklı Altındaki Çocuklar**. (Çev. Sermin Can). İstanbul: Kariyer Yayıncılık, İletişim, Eğitim Hizmetleri, 2002.

Sunay, Halil. Ortaöğretim Kurumlarına Öğretmen Yetiştirmede Üniversite Öğretmeninin Önemi. **Eğitim Yönetimi Dergisi**. Bahar, Eytepe, Sayı:2,1996, ss. 279-294.

Şahin, Nesrin. **Stresle Başa Çıkma Olumlu Bir Yaklaşım**. Ankara: Türk Psikologları Derneği Yayınları, 1994.

Şişman, Mehmet. **Öğretmenliğe Giriş**. Ankara: Pegem A Yayınları, 2000.

Taba, Hilda. **Curriculum Development. Theory and Practice**. New York: Harcourt, Brace and World, 1962.

Tan, Hasan. **Psikolojik Yardım İlişkileri; Danışma ve Fizyoterapi**. İstanbul: Milli Eğitim Basım Evi, 1989.

Taş, Yusuf. “Kaygı Nedir?” Ankara: Bilkent Üniversitesi Öğrenci Gelişim ve Danışma Merkezi, [www. bilkent.edu.tr/~dos/ogdm/b_sinavkaygi.html](http://www.bilkent.edu.tr/~dos/ogdm/b_sinavkaygi.html), 05.10. 2006.

Taşlı, İsmail. **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Demirci: Tekin Matbaası, 2000.

Taylor, Barbada M., P. David Pearson, Kahtleen F. Clark and Sharon Walpole. “Beating the Odds İn Teaching All Children to Read”. **ERIC No: ED 373391**, 1999.

Tavşancıl, Ezel. **Turumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2006.

TDK. **Türkçe Sözlük**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998.

Temel, Celal. **Bir Eğitim Kurumunun 25 Yılı**. Mersin: Test Teknik Dershanesi Yayınları, 2002.

Temel, Z. Fulya. **Ergen ve Gelişimi: Yetişkinliğe İlk Adım**. Ankara: Nobel Yayınevi, 2001.

Tezcan, Mahmut. **Eğitim Sosyolojisi**. Ankara, 1997.

Tural, Nejla Kurul. **Eğitim Finansmanı**". Ankara: Anı Yayıncılık, 2002.

Turgut, Mehmet Fuat. **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları**. Ankara: Saydam Matbaacılık, 1992.

Tuztaş, Talip. "Kültür ve İdeal Kültür." **Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı: 8. Ekim 2004, ss. 544-561.

Türnüklü, Elif Beymen. **Yaşadıkça Eğitim Dergisi**, S. 71, 2001. ss. 34-39.

Uysal, Recep. "Seviye Belirleme Sınavlarına (SBS) Yönelik Hazırlık Kursları Düzenleyen Dershanelere Devam Eden Öğrencilerin ve Öğrenci Velilerinin Dershane Beklentilerinin Belirlenmesi ve Karşılaştırılması." Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2009.

Varış, Fatma. **Eğitimde Program Geliştirme. Teori ve Teknikler**. Ankara: Alkım Yayıncılık, 1994.

Yavuzer, Haluk. **Çocuk Psikolojisi**. İstanbul: Remzi Kitapevi, 1997.

Yazıcıoğlu, Yahşi ve Samiye Erdoğan. **SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Detay Yayıncılık, 2004.

Yeşilyaprak, Binnur. **Eğitimde Rehberlik Hizmetleri**. Ankara: Nobel Yayınları, 2004.

Yıldırım, İbrahim. "Depresyonun Yordayıcısı Olarak Sınav Kaygısı, Gündelik Sıkıntılar, Sosyal Destek." **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı 27, 2004, ss.241-250.

Yıldız, Cengiz. “1980’lerin Eğitim Politikalarının Dershaneler Üzerine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2005.

Yılman, Mustafa. **Eğitim Bilimine Giriş**. İzmir: Reform Matbaası, 1994.

Yılmaz Ayşen. "Çocuk Yetiştirme Tutumları: Kuramsal Yaklaşımlar ve Görgül Çalışmalar". **Türk Psikoloji Dergisi**. Sayı,16, 1999, ss.1-20

Yörükoğlu Atalay. **Değişen Toplumda: Aile ve Çocuk**. İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım, 1992.

..... **Gençlik Çağı**. 6. Basım. İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım, 1989.

..... “Ergenlik ve Delikanlılık Dönemi” (Öztürk O ve Arkadaşları) Ruh Sağlığı Hastalıkları. Ankara: Meteksan, 1981.

Yurtbay, Tülin. “Orta Öğretim Giriş Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Sınav Kaygısı İle Annenin Reddi-Kabulü Arasındaki İlişki”, **İstanbul Tıp Fakültesi Mecmuası**, Sayı. 59, 1996.

Yücedağ, Şebnem. "Ergenlik Dönemi Problemleri İle Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı**, 1994.

Varol, Şükriye. “Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1990.

EKLER

EK 1

SEVİYE BELİRLEME SINAVLARI ÖĞRENCİ ANKETİ

Sevgili öğrenciler,

Nasıl bir orta öğretim kurumunda eğitim-öğretiminize devam edeceğinizi belirleyecek bir sınava girmek üzere veya girmiş bulunmaktasınız. Sizlerin bu sınava ilişkin görüşlerinizi almak amacı ile bir çalışma gerçekleştirmek için aşağıda 32 adet soru sorulmuştur. Vermiş olduğunuz cevaplar tamamen gizli kalacak olup, samimi bir şekilde cevap vermeniz sizlerin ve sizden sonraki öğrencilerin geleceğine ilişkin önemli bilgilere ulaşmamıza neden olacaktır. Samimi cevaplarınız için teşekkür eder başarılar dilerim.

Kerim KARABACAK

Okul İsmi:.....

- Okulunuzun Türü : Devlet () Özel ()
- Cinsiyetiniz : Kız () Erkek ()
- Sınıfınız : 8. Sınıf () 7. Sınıf () 6. Sınıf ()
- 2009'da SBS'ye kaçınıcı kez girmiş olacaksınız? İlk () 2. Kez ()
- 2008'deki SBS puanınız nedir? (.....) (girmemiş iseniz boş geçiniz)
- Okuldaki öğretim şekliniz nasıldır? Sabahçı () Öğlenci () Tam gün ()
- Dershaneye gidiyor musunuz? Evet () Hayır ()

Lütfen aşağıdaki fikirlere katılma derecenizi işaretleyin. (1=hiç katılmıyorum, 2=çok az katılıyorum 3=orta seviyede katılıyorum 4=oldukça/çok fazla katılıyorum, 5 = Her zaman/sürekli/kesinlikle katılıyorum)

No	İfadeler	1	2	3	4	5
8	SBS'nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.					
9	SBS'ye hazırlanırken kendime vakit ayırabiliyorum.					
10	SBS'ye hazırlanırken spor yapmak için yeteri kadar vakit ayırabiliyorum.					
11	SBS'ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabiliyorum.					
12	SBS'ye hazırlanırken tatil günleri ailece bir yerlere gidebiliyoruz.					
13	Sınav yaklaştıkça çabuk sinirlenir oldum.					
14	Ya kazanamazsam düşüncesi beynimi tırmalıyor.					
15	En ufak eleştirilere dahi dayanamıyorum.					
16	Sınavda hata yapmaktan korkuyorum					
17	Sınava doğru geçen her gün enerjimin azaldığını hissediyorum.					
18	Sınav yaklaştıkça iştahım azaldı.					
19	Karamsarlık hissini bir türlü üzerimden atamıyorum.					
20	Vücudum çeşitli yerlerinde yaralar veya sivilceler çıkıyor.					
21	Sınavı düşündükçe kalp atışlarımın arttığını hissediyorum.					
22	Sık sık bulantılar yaşıyorum.					
23	Gelecek konusunda ümitsizliğe kapılıyorum.					

24	Düşüncelerimi bir konuya yoğunlaştıramıyorum.						
25	Uykuda huzursuzluk çekiyorum.						
26	Etrafımdakilerle sık sık tartışmaya giriyorum.						
27	İçimden geldiğince bağırarak/haykırmak istiyorum.						
28	SBS aklıma geldikçe paniğe kapılıyorum						
29	Sınavı kazanamaz isem kendime karşı suçluluk hissi duyacağım.						
30	Sınavı kazanamaz isem aileme karşı suçluluk hissi duyacağım.						
31	Sınavı kazanamaz isem öğretmenlerime karşı suçluluk hissi duyacağım.						
32	SBS beni korkutuyor.						

Varsa yazmak istediğiniz diğer görüşlerinizi yazınız:.....

.....

SEVİYE BELİRLEME SINAVLARI ÖĞRETMEN ANKETİ

Değerli öğretmenler,

Öğrencileriniz nasıl bir orta öğretim kurumunda eğitim-öğretimlerine devam edeceğini belirleyecek bir sınava girmek üzere veya girmiş durumdadır. Sizlerin SBS ve kendi branşınıza ilişkin görüşlerinizi almak amacı ile aşağıda 29 adet soru sorulmuştur. Bir doktora tezinde kullanılacak olan cevaplarınız tamamen gizli kalacak olup, samimi bir şekilde cevap vermeniz öğrencilerimizin geleceğine ilişkin önemli bilgilere ulaşmamıza neden olacaktır. Samimi cevaplarınız için şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Kerim KARABACAK

1. Okulunuzun Türü : Devlet () Özel ()
2. Cinsiyetiniz : Bayan () Erkek ()
3. Branşınız :
4. Okuldaki öğretim şekliniz nasıldır? Sabahçı () Öğlenci () Tam gün ()

Lütfen aşağıdaki fikirlere katılma derecenizi işaretleyin. (1=hiç katılmıyorum, 2=çok az katılıyorum 3=orta seviyede katılıyorum 4=oldukça/çok fazla katılıyorum, 5 = Her zaman/sürekli/kesinlikle katılıyorum)

No	İfadeler	1	2	3	4	5
5	SBS'nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.					
6	Dersimin veliler tarafından önemsendiğini düşünüyorum.					
7	Dersimin öğrenciler tarafından önemsendiğini düşünüyorum.					
8	Öğrenciler SBS' ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabiliyor.					
9	Sınav yaklaştıkça öğrencilerin heyecanın da yükseldiğini görüyorum.					
10	Öğrencilerimle birlikte aynı heyecanı öğretmeni olarak bende yaşıyorum.					
11	Öğrencilerimin başarısı benim başarım olarak algılanmaktadır.					
12	Öğrencilerimin başarısızlığı benim başarısızlığım olarak kabul görmektedir.					
13	Bu durum benim üzerimde baskı oluşturmaktadır.					
14	Sınava doğru geçen her gün enerjimin azaldığını hissediyorum.					
15	Öğrencilerimin geleceği konusunda endişelerim bulunmaktadır.					
16	Öğrencilerim iyi bir puan alamaz ise kendimi suçlu tutacağım.					
17	Ağırlıklı not ortalamalarının dikkate alınması üzerimde not baskısı oluşturmaktadır.					
18	Velilerin benim dersimle çok fazla ilgilendiğini düşünüyorum.					
19	Veliler öğrencilerini bir birinden esinlenerek dershaneye göndermektedir.					
20	Veliler okula geldiklerinde ilk görüşmek istediği branşlardan birisiyim.					
21	Öğrencilerin benim dersimle çok fazla ilgilendiğini düşünüyorum.					
22	SBS' nin üç yıla yayılması sınav kaygısını da üç yıla çıkarmıştır.					
23	SBS'nin üç yıl yapılması dershaneye giden öğrenci sayısını arttıracaktır.					
24	SBS'nin üç yıl yapılması özel derse yapılacak harcamaları arttıracaktır.					
25	Mesai arkadaşlarım benim dersimi önemsemektedir.					
26	SBS mesleki anlamda gelişmeme imkân tanımıştır.					
27	SBS özel ders almak isteyen öğrenci sayısını arttırmıştır.					
28	SBS ve benzeri sınavlar toplumumuzda bir Sınav kültürü oluşturmuştur.					
29	Bu sınav kültüründe gelecek korkusu önemli bir yer tutmaktadır.					

Varsa yazmak istediğiniz diğer görüşlerinizi yazınız:.....

SEVİYE BELİRLEME SINAVI VELİ ANKETİ

Sayın Veli

Öğrencilerimizi en iyi şekilde yetiştirmek ve hayata hazırlamak hepimizin görevleri arasında yer almaktadır. Bu nedenle çocuğunuzun “SBS”ye girmek üzere olduğu veya girmiş olduğu şu günlerde heyecanınızı bir öğretmen olarak sizlerle paylaşmayı görev olarak kabul etmekteyiz. Aşağıda “SBS” ile ilgili olarak sizlere bir doktora çalışmasında veri olarak kullanılacak olan ve cevaplarınızın tamamen gizli kalacağı 24 adet soru yönetilmiştir. Bu sorulara içtenlikle cevap vermenizi sizlerden bekler yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Kerim KARABACAK

Çocuğunuzun:

1. Okulunun ismi:.....
2. Okulun Bulunduğu İlçe:.....
3. Okulunuzun Türü: Devlet() Özel ()
4. Sınıf : 8. Sınıf() 7. Sınıf() 6. Sınıf()
5. Cinsiyetiniz : Kız () Erkek ()
6. Çocuğunuz 2009’da SBS’ ye kaçınıcı kez girmiş olacak? İlk () 2. Kez ()

Lütfen aşağıdaki fikirlere katılma derecenizi işaretleyin. (1=hiç katılmıyorum, 2=çok az katılıyorum 3=orta seviyede katılıyorum 4=oldukça/çok fazla katılıyorum, 5 = Her zaman/sürekli/kesinlikle katılıyorum)

No	İfadeler	1	2	3	4	5
7	SBS’nin 6. 7. ve 8. sınıfta olmak üzere 3 defa yapılması iyi oldu.					
8	Çocuğum, SBS’ ye hazırlanırken kendine vakit ayırabilmektedir.					
9	Çocuğum, SBS’ ye hazırlanırken spor yapmak için yeteri kadar vakit ayırabiliyor.					
10	Çocuğum SBS’ ye hazırlanırken sosyal ve kültürel aktivitelere vakit ayırabiliyor.					
11	Çocuğum, SBS’ ye hazırlanırken tatil günleri ailece bir yerlere gidebiliyoruz.					
12	Çocuğum SBS’ye hazırlanırken ev ziyaretlerine gidebiliyoruz.					
13	Onun yoğun bir şekilde çalıştığını görmek beni mutlu ediyor.					
14	Onunla birlikte ailece bizde aynı stresi taşıyoruz.					
15	Sınava doğru yaklaştıkça daha da endişelenir olduk.					
16	Ya hata yaparsa fikrini aklımızdan silemiyoruz.					
17	Aile içinde tartışmalarımız arttı.					
18	SBS aklıma geldikçe paniğe kapılıyorum.					
19	SBS aile yaşantımızı etkiledi.					
20	SBS ailemizdeki yaşam tarzımızı değiştirdi.					
21	SBS’nin üç yıl yapılması dershaneye giden öğrenci sayısını arttıracaktır.					
22	SBS’nin üç yıl yapılması özel derse yapılacak harcamaları arttıracaktır.					
23	SBS ve benzeri sınavlar Toplumumuzda bir Sınav kültürü oluşturmuştur.					
24	SBS ve benzeri sınavlar çocuklarımız üzerinde bir korku kültürü oluşturmaktadır.					

Varsa yazmak istediğiniz diğer görüşlerinizi yazınız:.....

.....

T.C.
SAKARYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.54.00.05.01.0375/

KONU : Anket

11570

VALİLİK MAKAMINA
SAKARYA

İLGİ : "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi"

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı Doktora Öğrencilerinden Kerim KARABACAK;

"Seviye Belirleme Sınavlarının Eğitimde Ortaya Çıkardığı Açmazlar" konulu anket çalışması nedeniyle;

İlimiz; Adapazarı Atatürk İlköğretim Okulu, Arifiye Arifbey Bekir Sıtkı Durgun İlköğretim Okulu, Sakarya Üniversitesi Vakfı Özel İlköğretim Okulu, Serdivan Bahçelievler Gazi İlköğretim Okulu ve Adapazarı Özel Şahin İlköğretim Okulu öğrencilerine "Seviye Belirleme Sınavı Öğrenci Anketi", bu okullarda görev yapan öğretmenlere "Seviye Belirleme Sınavı Öğretmen Anketi" ve Seviye Belirleme Sınavlarının yapıldığı 06-07-13.06.2009 günlerinde Adapazarı Atatürk İlköğretim Okulu, Adapazarı Ahmet Akkoç İlköğretim Okulu, Arifiye Arifbey Bekir Sıtkı Durgun İlköğretim Okulu ve Serdivan Zübeydehanım İlköğretim Okulu'nda sınava giren öğrencilerin velilerine yönelik "Seviye Belirleme Sınavı Veli Anketi" uygulaması yapmak istediğini, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 03.06.2009 tarih ve 327 sayılı yazılarıyla belirtmektedirler.

Anket soruları komisyonumuzca incelenmiş olup, yasal yükümlülüğün ilgili okul müdürlüklerince yerine getirilmesi ve dersleri aksatmamak kaydıyla 2008-2009 eğitim öğretim yılında yönergede belirtilen tarihler doğrultusunda; anket uygulamasının yapılması, Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınızı arz ederim.

Murat YAZICI
Milli Eğitim Müdürü

OLUR.
.../06/2009

Uğur ALADAĞ
Vali a
Vali Yardımcısı

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Kerim KARABACAK
Sürekli Adresi : Arıfbey Mahallesi Siteler Cd. Arıfiyeliler St. 7 K D.5
Arifiye/SAKARYA kerimk@sakarya.edu.tr
D. Yeri ve Yılı : Söke 24.04.1970
Yabancı Dil : İngilizce
İlköğretim : Yuvaca Köyü İlkokulu, Söke/Aydın, 1981
Yeltepe Orta Okulu, Söke/Aydın, 1984
Orta Öğretim : Söke Lisesi, Aydın, 1987.
Lisans : Trakya Üniversitesi Çanakkale Eğitim Fakültesi, Sınıf
Öğretmenliği, 1992
Yüksek Lisans : Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim
Programları ve Öğretim, 2001
Anabilim Dalı : Eğitim Bilimleri
Bilim Dalı : Eğitim Programları ve Öğretim
Yayımları :

- Eskicumalı, Ahmet ve Kerim Karabacak. “İlköğretim Okullarında Seviye Gruplarının Oluşturulması ve Eğitimde Fırsat Eşitliği”. **10. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi**. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu: 7-9 Haziran 2001.
- Güler, Ali, Altay Eren ve Kerim Karabacak. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**. Ankara: Detay Yayıncılık, 2005.
- Eren, Altay, Raşit Özen ve Kerim Karabacak. “Yapılandırmacı Bakış Açısı İle Hizmet İçi Eğitim: İhtiyaç, Kariyer, Öğrenme, Motivasyon Boyutları”, **Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi**, Yayında, 2006.
- Karabacak, Kerim. “İlköğretim Okullarındaki Ölçme-Değerlendirme Sonuçlarının İncelenmesi”, **8. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu**. Eskişehir: Osman Gazi Üniversitesi, 21-23 Mayıs.2009.

Çalışma Hayatı :

- Sakarya Üniversitesi Vakfı Özel İlköğretim Okulu, Okul Müdürü, 2001-...
- Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Öğretim Görevlisi (Üniversite Yönetim Kurulu Oluru ile), 2000-2001.
- Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Araştırmaya Görevlisi, 1999-2000.
- Sakarya, Arifiye Bekir Sıtkı Durgun İlköğretim Okulu, Müdür Yardımcısı, 1998-1999.
- Sakarya, Arifiye Bekir Sıtkı Durgun İlköğretim Okulu, Sınıf Öğretmeni, 1996-1998.
- Zonguldak, Hacıalı Köyü İlköğretim Okulu, Sınıf Öğretmeni, 1993-1996.